

Møte torsdag den 14. juni 2007 kl. 10

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

D a g s o r d e n (nr. 97):

1. Innstilling frå næringskomiteen om jordbruksopp-
gjøret 2007 – endringer i statsbudsjettet for 2007
m.m.
(Innst. S. nr. 285 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 77 (2006-
2007))
2. Innstilling fra næringskomiteen om reindriftsavtalen
2007/2008, om dekning av kostnader vedrørende ra-
dioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbud-
sjettet for 2007 m.m.
(Innst. S. nr. 284 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 74
(2006-2007))
3. Forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kiel-
land Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre,
Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2007 (jf. Innst. O. nr. 72):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen
stortingsmelding om reindrift innen våren 2008.»
4. Forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kiel-
land Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet over-
sendt fra Odelstingets møte 31. mai 2007 (jf. Innst.
O. nr. 72):
«Stortinget ber Regjeringen utrede en omlegging
til stasjonær reindrift i Vest-Finnmark.»
5. Forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kiel-
land Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet over-
sendt fra Odelstingets møte 31. mai 2007 (jf. Innst.
O. nr. 72):
«Stortinget ber Regjeringen fjerne § 8 i FOR 2001-
05-04 nr 468: Forskrift om erstatning for tap og føl-
gekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rov-
vilt.»
6. Innstilling fra næringskomiteen om representantfor-
slag fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Ivar
Kristiansen, Kari Lise Holmberg og Torbjørn Hansen
om å fjerne Statens landbruksforvaltnings mulighet
til å fremme innsigelse i saker som er avgjort i fylkes-
landbruksstyrene
(Innst. S. nr. 286 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:49
(2006-2007))
7. Forslag fra stortingsrepresentant Øyvind Korsberg på
vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra
Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 91):
«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere kon-
sekvenser av en gjennomføring av en regel der dom-
stolene gis adgang til å innhente uttalelse fra Den
etiske nemnden for patentsaker.»
8. Forslag fra stortingsrepresentant Øyvind Korsberg på
vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra
Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 91):
«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere kon-
sekvenser av en gjennomføring av en regel om admi-
nistrativ overprøving av patenters gyldighet.»
9. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om trygde-
oppgjøret 2007
(Innst. S. nr. 281 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 83
(2006-2007))
10. Forslag fra stortingsrepresentant Kenneth Svendsen
på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf.
Innst. O. nr. 92):
«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en sjekkliste
med konkrete kontrollpunkter som oppdragsgiver
skal kreve dokumentert hos et bemanningsforetak
eller en underentreprenør ved kontraktsinngåelse.
Listen kan blant annet bygge på følgende punkter:
a) Dokumentasjon for at underentreprenøren har av-
gitt løfte om å følge kravene til lønns- og arbeids-
vilkårene i allmenngjøringsforskriftene
b) Dokumentasjon for at underentreprenørene er re-
gistrert hos og har sendt opplysninger til skatte-
myndighetene
c) Dokumentasjon for at underentreprenøren er re-
gistrert i Brønnøysundregistrene
d) Krav om fremleggelse av skatteattest
e) Krav om fremleggelse av firmaattest fra hjemlan-
det.»
11. Forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie
Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt
fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 92):
«Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med
forslag om å innføre et utvidet oppdragsgiveransvar
etter allmenngjøringsloven, og snarest mulig komme
tilbake til Stortinget med et konkret forslag som nær-
mere beskriver hvordan ansvaret skal gjennomføres.»
12. Forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie
Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt
fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 92):
«Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med
forslag om å innføre innsynsrett for tillitsvalgte i
lønns- og arbeidsforhold på områder som er undergitt
allmenngjøringsvedtak, og snarest mulig fremme
forslag som gir tillitsvalgte, uavhengig av om de er
tilknyttet en organisasjon som er part i den aktuelle
allmenngjorte tariffavtale, slik innsynsrett.»
13. Forslag fra stortingsrepresentant Anders Anundsen
på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 88):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om ny
lov om friskoler som åpner for likebehandling
mellom skoler uavhengig av eierskap, både hva gjel-
der økonomi og godkjenning av skoletilbud.»
14. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007
(jf. Innst. O. nr. 88):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til
Stortinget med en egen sak om tilskuddsordningene
når gjennomgangen av utregningsmodellen for sko-
lene er gjennomført.»
15. Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn
på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig
Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets
møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 89):
«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig, og se-
nest innen utgangen av 2008, komme tilbake til Stor-

- tinget med en egen sak om fagskoleutdanningens fremtidige utviklingsmuligheter, finansiering og plass i utdanningssystemet.»
16. Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 89):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at akkrediterte fagskoler får mulighet til å opprette studietilbud på lavere grad av inntil ett års varighet som ledd i elevens forberedelse til videre fagskoleutdanning.»
 17. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om ein del saker på Samferdselsdepartementets område (Innst. S. nr. 274 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 68 (2006-2007))
 18. Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om delvis bompengefinansiering av prosjekt og tiltak på Haugalandet i Rogaland og Hordaland (Innst. S. nr. 214 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 57 (2006-2007))
 19. Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av rv 17 Tverlandet-Godøystraumen og rv 80 Røvika-Strømsnes i Bodø og Fauske kommunar i Nordland (Vegpakke Salten fase I) (Innst. S. nr. 244 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 61 (2006-2007))
 20. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til ratifikasjon av en multilateral avtale av 9. juni 2006 om etablering av et felles europeisk luftfartsmarked (ECAA-avtalen) (Innst. S. nr. 259 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 71 (2006-2007))
 21. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til deltaking i ei avgjerd i EØS-komiteen om innlemming i EØS-avtala av EUs Marco Polo II-program til fremjing av eit meir miljøvennleg godstransportsystem (2007-2013) (Innst. S. nr. 260 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 75 (2006-2007))
 22. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om revisjon og slutføring av Østfoldpakka fase 1 – utbygging og finansiering av prosjektet E18 Krosby-Knapstad – plassering av bomstasjon på fylkesveg 311 Osloveien (Innst. S. nr. 275 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 79 (2006-2007))
 23. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Arne Sortevik, Hanne Dyveke Søtter og Bård Hoksrud om å sikre trygg ferdsel og gjenopprette tilliten til sikkerheten i norske veitunneler (Innst. S. nr. 267 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:73 (2006-2007))
 24. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Odd Einar Dørum om en gjennomgang av gjennomføringen av sikkerhetskontrollene ved flyplassene (Innst. S. nr. 276 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:76 (2006-2007))
 25. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om:
 - 1) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset og Svein Flåtten om å utrede tunnel Horten-Moss som fergeavløsningsprosjekt og
 - 2) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein og Anders Anundsen om å utrede en statlig fullfinansiert Oslofjord-forbindelse mellom Østfold og Vestfold (Innst. S. nr. 280 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:82 (2006-2007) og Dokument nr. 8:86 (2006-2007))
 26. Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 74):

«Stortinget ber Regjeringen etablere en ordning med en statlig medfinansiering for tiltak rettet mot sikkerhet og terrorberedskap.»
 27. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Olemic Thommesen, Sonja Irene Sjøli og Jan Tore Sanner om å gi rett til foreldrepenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom (Innst. S. nr. 245 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:62 (2006-2007))
 28. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av rammeprogrammet til EU for forbrukerpolitikk (2007-2013) (Innst. S. nr. 265 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 73 (2006-2007))
 29. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Bjørg Tørresdal og Laila Dāvøy om kommunalt selvstyre når det gjelder utplassering av gevinstautomater (Innst. S. nr. 279 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:59 (2006-2007))
 30. Forslag fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 12. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 97):

«Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget på egnet måte med supplerende lovfor-muleringer til en kulturlov som på en bedre måte ser kulturtiltak i sammenheng gjennom en forenkling og samling av dagens oppstykkede regelverk på feltet, og samtidig konkretiserer de statlige kulturforpliktelse.»
 31. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging av Gjøa, Vega og Vega sør (Innst. S. nr. 278 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 64 (2006-2007))
 32. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging og drift av Valhall videreutvikling (Innst. S. nr. 282 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 76 (2006-2007))

33. Innstilling fra forsvarskomiteen om Ombudsmannnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar-31. desember 2006 (Innst. S. nr. 271 (2006-2007), jf. Dokument nr. 5 (2006-2007))
34. Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer i «Regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap» (Innst. S. nr. 283 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 85 (2006-2007))
35. Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 82):
«Stortinget ber Regjeringen om å evaluere hvorvidt ordningen med individuelle planer i soningen fungerer som forutsatt og fremlegge den evalueringen med eventuelle forslag til nødvendige tiltak for Stortinget senest høsten 2008.»
36. Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 82):
«Stortinget ber Regjeringen vurdere og om nødvendig fremlegge forslag om en ordning for psykisk syke som begår alvorlig kriminalitet, der kriminalomsorgen har hovedansvaret for den ytre sikkerheten, permisjonsordninger mv. og psykiatrien innenfor disse rammene har hovedansvaret for behandling og omsorg.»
37. Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 82):
«Stortinget ber Regjeringen innføre en prøveordning med bruk av GPS-elektronisk overvåkning som et hjelpemiddel for kriminalomsorgen og politiet i forhold til personer som er ute på prøve. I første omgang bør dette gjelde gjengangere og personer som har begått alvorlig kriminalitet.»
38. Forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 82):
«Stortinget ber Regjeringen vurdere etablering av et prøveprosjekt med frivillig studentkollektiv (jf. Danmark) som legger til rette for at bokollektivet blir arena for rehabilitering av lovbrøyttere i passende alder og som følger et utdanningstilbud på dagtid.»
39. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Arnt Gudleik Hagen*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Arnt Gudleik Hagen døde 27. mai, 78 år gammel.

Hagen ble født 17. august 1928 på hjemgården i Torvik i Romsdal, der han vokste opp sammen med sju søsken. Han ble utdannet sivilagronom ved Statens Småbrukslærerskole i Asker i 1953 og fikk sin første arbeidsplass som herredsagronom i Vestnes. I årene 1955-58 var han avde-

lingssjef i Nord-Norges salgslag i Harstad og Vadsø, før han vendte tilbake til hjemfylket og Molde, der han hadde sitt bosted resten av livet.

Hagen arbeidet som disponent i Møre og Romsdal Eggentral fra 1958 og formelt fram til 1973, men det ble etter hvert politisk arbeid som krevde all hans store arbeidskraft.

22 år gammel ble han i 1950 med i det politiske arbeidet i Bygdefolkets Ungdomsfylking. Fra 1959 til 1964 var han leder av denne organisasjonen, som i 1962 skiftet navn til Senterungdommens Landsforbund. Han ble vara-representant til Stortinget fra 1961 og valgt til fast representant fra 1965 til 1977. I sine år på Stortinget var han bl.a. medlem av samferdselskomiteen, justiskomiteen, sjøfarts- og fiskerikomiteen og kommunal- og miljøvernkomiteen.

Hagen kom på Stortinget samtidig med regjeringsskiftet fra Gerhardsen til Borten, og fikk raskt store og viktige oppgaver i Senterpartiets gruppe, først som varamedlem, senere som medlem og nestleder. Senere ble han også medlem av sentralstyret i Senterpartiet og leder av programkomiteen. Han hadde et nært forhold til statsminister Borten – et vennskap som varte så lenge Borten levde.

Etter 12 år på Stortinget valgte Hagen å forlate rikspolitikken. Han søkte og fikk stillingen som utbyggingssjef i Møre og Romsdal – en stilling han hadde fra 1977 til 1994. Her fikk han utfolde sine store krefter på å skape positive og konkrete resultat i form av styrkede bedrifter og nye arbeidsplasser, også i utkantkommunene – et arbeid han skriver om i boka han utgav i 1998, med den trefende tittelen «I kamp for distrikta».

Engasjementet for de svake i samfunnet og for distriktene preget Hagens politiske engasjement og arbeid gjennom alle år. Dette fikk han vist gjennom sitt mangeårige virke som stortingsrepresentant, senere i en rekke verv i offentlige styrever og råd. Fra 1961 til 1983 var Hagen styremedlem av Distriktenes Utbyggingfond, de siste tolv årene som nestformann.

Vi er takknemlige for den betydelige samfunnsinnsatsen som Arnt Gudleik Hagen har nedlagt, og lyser fred over hans minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Thore A. Nistad fra og med 14. juni og inntil videre.

- Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:
1. Søknaden behandles straks og innvilges.
 2. Vararepresentanten, Morten Ørsal Johansen, innkalles for å møte i permisjonstiden.
 3. Morten Ørsal Johansen innvelges i Lagtinget for den tid han møter for representanten Thore A. Nistad.

Presidenten: Morten Ørsal Johansen er til stede og vil ta sete.

Representanten Anders Anundsen vil framsette to representantforslag.

Anders Anundsen (FrP) [10:05:29]: Det er en glede å kunne legge frem representantforslag fra stortingsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Kåre Fostervold, Jon Jæger Gåsvatn, Åse M. Schmidt og meg selv om å innføre en ordning med skattestimulans/skattefradrag for bedrifter som gjennomfører etter- og videreutdanningstiltak som gir formalkompetanse til ansatte.

Det er også en glede å legge frem representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Jæger Gåsvatn, Åse M. Schmidt og meg selv om å utvide rammene for gaveforsterkningsordningen.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og nr. 2 behandles under ett.

– Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling frå næringskomiteen om jordbruksoppgjøret 2007 – endringer i statsbudsjettet for 2007 m.m. (Innst. S. nr. 285 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 77 (2006-2007))

S a k n r . 2

Innstilling fra næringskomiteen om reindriftsavtalen 2007/2008, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2007 m.m. (Innst. S. nr. 284 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 74 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter. I tillegg foreslås det at statsråden får en taletid på inntil 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sigrun Eng (A) [10:08:06] (ordfører for sak nr. 1): I årets forhandlingar mellom staten og dei to jordbruksorganisasjonane gav avtala bøndene ei auka inntektsramme på 975 mill. kr. I tillegg vil 173 mill. kr i frigjorde midlar for inneverande år kome til utbetaling. Oppgjeret gir ein

inntektsvekst på om lag 10 pst. – eller 17 000 kr pr. årsverk.

Hovudmålet med jordbruksavtala er sjølvstøtt å leggje til rette for produksjon av trygg og rein mat. Samstundes skal landbruket bidra til sysselsetjing og busetjing over heile landet. Vi skal ta heile landet i bruk! Difor skal vi framleis leggje til rette for lokal matproduksjon og ein desentralisert næringsmiddelindustri.

Vi vil ha kortreist mat, dvs. at det skal vere kort avstand mellom jord og bord. Maten treng ikkje reise halve jordkloden rundt før han kjem fram til oss som forbrukarar. Vi må ta vare på og utvikle norsk tradisjonsmat, med sine smaksforskjellar og sitt mangfald. Verdiskapingsprogrammet, som er ein del av jordbruksavtala, er viktig i den samanhengen.

Av omsyn til eiga forsyning, men òg av omsyn til matvaretryggleik og -beredskap, bør vi i størst mogleg grad vere sjølvforsynte med dei matvareproduktene som vi har naturgitte vilkår for å produsere.

Eg overlèt til dei respektive partia å gjere greie for sine synspunkt og sin politikk. Lat meg òg opplyse at reindriftsavtala, som vi behandlar i lag med jordbruksavtala, vil saksordføraren, Arne L. Haugen, gjere greie for i eit seinare innlegg.

Dei raud-grøne partia er opptekne av at landet skal ha eit variert landbruk. Vi skal ha ulike former for samdrift, og det skal vere rom for enkeltmannsføretak. Heiltidsbøndene skal ha ei inntekt til å leve av, på lik linje med andre yrkesgrupper. Alle gardens ressursar skal gi grunnlag for dette. Vi får færre, men meir effektive bønder. No er det mindre enn 50 000 bønder her til lands. Arealet pr. bruk har på få år dobla seg. Talet på dyr har òg auka – eller flata ut, for nokre grupper. Automatiseringa og effektiviseringa har gått fort. Alt er ikkje som det var før krigen, sjølv om nokon ser ut til å tru det.

Når ein les høgrepertia sine merknader til jordbruksoppgjeret, kan ein få inntrykk av at landbruket taper på alle frontar. Rett nok har landbruket store utfordringar, men det må vere måte på svartmaling. Arbeidarpartiet har framleis tru på norsk landbruk. Sjølv om talet på bønder har gått ned, vil eg minne om at reduksjonen av landbruksarealet er svært liten, berre 0,9 pst. dei siste ti åra. Vi produserer langt meir kjøtt enn nokon gong, men vi forbruker òg meir – og vi kastar meir! For meg er det ein tankekross når Statistisk sentralbyrå sine tabellar syner at matavfallet i snitt utgjer vel 250 kg pr. person pr. år. Da er det iallfall ikkje matbudsjettet som tyngjer hushaldsbudsjettet. Vi bruker trass i alt berre ca. 11 kr pr. hundrelapp til innkjøp av mat.

Etter mitt syn er det eit paradoks at vi importerer jordbruksprodukt som vi har gode føresetnader for å produsere sjølve. Vi burde kunne regulere produksjonen av desse produktene på ein slik måte at vi på den eine sida unngår overproduksjon, og at vi på den andre sida har stor import til andre tider. Det er tankevekkjande at vi i dag importerer sau frå New Zealand, for er det noko vi kunne vere sjølvforsynte med, må det vere norsk sauekjøtt. Når vi no betrar vilkåra for sauehaldet, har vi i Arbeidarpartiet eit håp om at årets avtale er ein stimulans for næringsaktørane.

I Budsjettnemnda for jordbruket har partane vore einige om å endre berekningsgrunnlaget for oppgjeret. Det betyr at realrenta blir berekna på den same måten som i mange andre sektorar. Dei tekniske berekningane tek høgd for dei raske endringane som finn stad i jordbruket. Eg er einig med landbruksministeren i at dette burde ha vore gjort for fleire år sidan.

Eg ventar ikkje at alle skal vere nøgde med alt i dette oppgjeret. Men det er eit godt oppgjer. Etter to år med ei raud-grøn regjering har vi snudd utviklinga i landbruket. Det er rom for både store og små. Optimismen er tilbake i norske bygder. Bøndene får meir betalt for produksjonen sin. Tiltak som organisasjonane lenge har vore opptekne av, blir styrkte. Eg tenkjer spesielt på den landsdekkjande landbruksvikarordninga, som nok har vore god i nokre kommunar, men som har mangla i storparten av kommunane.

I det heile blir velferdsordningane styrkte. Særleg unge menneske som anten er i ferd med å overta ein gard eller er i ein småbarnssituasjon, er opptekne av dette. Dei som arbeider i jordbruket, har òg krav på ferie, slik at ungene som veks opp på ein gard, òg kan få nokre feriedagar til andre opplevingar, til liks med skulekameratane.

Eg tenkjer vidare på ekstratilskotet der ein i større grad gir prisauke for at dyra skal få vere ute og beite ned kratt og villnis og dermed demme opp for gjengroing. Med dei verkemidla som no ligg i avtala, sørgjer vi for at landbruket leverer rein og god mat, samtidig som vi får naturen attende som vårt fellesgode – til rekreasjon og naturoppleving.

Landbruket er òg grunnlaget for store delar av norsk reiseliv. NHO og andre paraplyorganisasjonar har vore tydelege på det. Gjengroing er eit veksande problem, bokstaveleg talt. Tidlegare denne veka hadde VG eit stort oppslag med tittelen «Norge gror igjen». På få tiår er opne landskap blitt reine jungelen. Grunnen til det er ein kraftig redusert beitebruk. Eit varmare klima set ekstra fart på gjengroinga. VGs bilete seier meir enn ord og viser kva som skjer med kulturlandskapet når det ikkje blir brukt. Gjennom årets jordbruksavtale håper vi å snu denne utviklinga. Den beste måten å halde krattskogen i sjakk på, er å sende dyra ut på beite. Dessutan er det god dyrevelferd.

Eg er derfor glad for den kraftige auken i beitetilskotet på 72 mill. kr. I tillegg blir omsetjingskravet for produksjonstilskot redusert frå 30 000 kr til 20 000 kr pr. føretak, noko som er svært positivt, og som særleg kjem dei små bruka til gode.

Det er òg viktig at vi legg til rette for tilleggsnæringer, slik at landbruket sine ressursar kan utnyttast til beste for lokalsamfunna. Ein levande gard gir eit mangfald av moglegheiter, aktivitetar og meningsfylte arbeidsoppgåver, nærleik til dyr, natur, kultur og menneske. Spesielt det bynære landbruket har ein stor marknad for såkalla «Inn på tunet»-tenester, som handlar om å skape aktivitet og arbeidsplassar som er tilpassa ulike menneske sine behov, med garden som utgangspunkt. Ein gard kan òg vere ein viktig arena for læring, eit alternativt klasserom som gir undervisninga ein ny dimensjon. Dette vil òg gi ungene auka kunnskap om landbruket.

Vi har ei målsetjing i Soria Moria-erklæringa om 15 pst. økologisk produksjon innan 2015. Ambisiøst? Ja, men ikkje umogleg. Verkemiddelet er meir stimulering til omlegging, og folk etterspør meir enn tilbodet er. Ein flaskehals er den økologiske kornproduksjonen og at kraftfôr-kostnadene har gått i veret over fleire år utan at ein har sett inn tiltak der.

Det er mykje fokusering på miljøltiltak om dagen. Det vil vere nødvendig med mange store og mindre tiltak på alle frontar, om vi skal nå dei måla dei raud-grøne har sett seg. Skogbruket er og kan bli ein enda større bidragsytar der. I dag tek skogen opp om lag 50 pst. av CO₂-utsleppa i Noreg. Med dei føringane som denne Regjeringa har lagt, og som blir styrkte i denne avtala, kan både biobrensel og biodrivstoff frå skogen verkeleg bli eit godt bidrag. Moglegheitene er mange – det er kartlagt at det kan liggje mellom 5 000 og 10 000 nye arbeidsplassar der. Skogspleie, skogplanting og hausting av naturressursane er viktig. Eg må seie meg einig med statsråden i at vi kan hauste av skogen der andre land må ta i bruk dyrka mark for å nå sine mål.

WTO blir den største utfordringa landbruket og næringsmiddelindustrien har stått overfor nokon gong. Utanriksministeren sa frå denne talarstolen tysdag at forhandlingsresultatet kunne vere like rundt hjørnet – eller langt unna. Partane hadde spissa posisjonane sine. Vi må ta i bruk alle dei verkemidla som ein kan, når avtala er i hamn. Det står ikkje på viljen til å giere det, og eg finn grunn til å sitere frå Soria Moria-erklæringa, der ein seier at Regjeringa vil ha

«en totalgjennomgang av WTO-forhandlingenes konsekvenser for norsk landbruk. I en nær dialog med næringen vil vi legge grunnlaget for utforming av virkemidler i tråd med Stortingets mål for landbrukspolitikken og internasjonale forpliktelser».

Alle land har rett til ein viss eigenproduksjon, og den økologiske produksjonen omhandlar ikkje avtala. Ramma for årets avtale og fordelinga av henne er i stor grad i tråd med Noreg sine forpliktingar i WTO, og har med andre ord ei innretning som er «klarert». Auken i velferdsordningane, auken i midlane for å få til ei god avløysarordning og auken på tilskot til dyr som i stor grad gjer seg nytte av utmark og grovfôr, er slike eksempel.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kåre Fostervold (FrP) [10:18:45]: Saksordføreren var i slutten av sitt innlegg inne på WTO-avtalen. Dette oppgjøret er betegnet som et veldig godt oppgjør, kanskje det beste noensinne. Det er også blitt betegnet som en kursendring. Jeg må derfor anta at dette oppgjøret er fremtidsrettet og tar opp i seg de nye utfordringene som vi vil møte.

Derfor lurte jeg på om saksordføreren kan redegjøre for hvilke offensive grep i dette oppgjøret som tar opp i seg de utfordringene som en ny WTO-avtale vil medføre.

Sigrun Eng (A) [10:19:24]: Som eg sa i innlegget mitt, er mykje av det som egentleg er klarert i den fram-

tidige WTO-avtala, alt gjennomført i denne jordbruksavtala. Nøytrale tiltak og beitetilskot var noko av det eg nemnde, og landbruksvikarordningane, alt som har med økologisk satsing å gjere – det er fleire tiltak som vi eigentleg alt har begynt å jobbe mot.

Men ikkje minst er det viktigaste den formuleringa eg siterte frå Soria Moria om at når ei avtale er klar – og det er ho vitteleg ikkje enno, sjølv om ho kan vere nære ved eller langt unna, alt etter som – vil partane og Regjeringa gå saman om å finne dei løysingane som gjer at dette blir den minst smertefulle vegen for ei framtidig landbruksnæring i Noreg.

Torbjørn Hansen (H) [10:20:24]: Før i tiden var det et visst fellesskap mellom Høyre og Arbeiderpartiet når det gjaldt jordbrukspolitikk. Begge partier mente at jordbruket står for mange viktige funksjoner i samfunnet, men det var også enighet om at det var behov for modernisering, mer lønnsomhet og mer robuste bruk i jordbruket. I dag oppfatter jeg at Arbeiderpartiet er blitt ganske taust i den jordbrukspolitiske debatt, og at det er Norges Bondelag og Senterpartiet som styrer det som skjer på jordbruksområdet. Representanten Eng holdt nettopp et innlegg som varmt forsvarete Senterpartiets løsninger og ideer på jordbruksområdet. For eksempel er Regjeringen veldig avmålt og lunken i forhold til samdrift, som jeg tror de fleste oppfatter som den mest framtidrettede formen for melkeproduksjon i Norge.

Ser ikke Arbeiderpartiet noe behov for å reformere jordbrukspolitikken?

Sigrun Eng (A) [10:21:15]: På lik linje med representanten Hansen er Arbeiderpartiet opptatte av at ein skal få lønsemd og mangfald i næringa. Eg gjentek det eg sa: Vi vil ta høgdom for at vi skal ha samdrift, og at det skal vere lønsemd for dei som driv enkeltmannsføretak. Vi har ikkje lagt skjul på at vi meiner det skal vere rom for både delar. Vi har ikkje sett på bremseklossar for at nokon som vil ha samdrift, ikkje skal få begynne med det. Det kan ein sjå heilt tydeleg av talmaterialet. No er det ca. 2 000 samdrifter på mjølkeproduksjon. Det har akselerert rimeleg fort med dei føresetnadene som er der.

Elles kjenner eg meg ikkje heilt att når representanten seier at eg legg fram Senterpartiet sin politikk. – Nei, regjeringspartia står saman om det vi legg fram i dag. Eg trur eigentleg at interne diskusjonar har vi gjort oss ferdige med, i den grad tre ulike parti kan det. Vi står saman om det som er lagt fram her i dag.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:22:29]: I talen til årsmøtet i Norges Bondelag sa bondelagsleiaren at sjølv om det var einigheit om avtala, var ikkje resultatet tilfredsstillande, sett frå Bondelaget si side. Han grunnjev dette m.a. med at det dei oppnådde, var absolutt rettmessige krav, men dei gjekk ikkje langt nok. Han seier òg at det ikkje er deira oppgave å ta ned dei forventningane som politikarane sjølve har skapt. I brev til næringskomiteen føreset Bondelaget at satsinga må fortsetja dei komande åra, altså ei ytterlegare auka ramme, mens regjeringspartia på

si side hevdar at årets oppgjør til fulle er ei oppfølging av løfte og lovnader. Det er altså ein stor forskjell på korleis aktørane sjølve oppfatar det, og korleis regjeringspartia oppfatar det.

Mitt spørsmål er då: Meiner saksordføraren at næringa har misforstått og overtolka dei løfta som Regjeringa og regjeringspartia har gjeve i den seinare tida?

Sigrun Eng (A) [10:23:29]: Nei, men det er vel slik med alle som forhandlar, at ein som regel dett ned eit stykke midt mellom. Kravet og tilbodet er vel nesten aldri samanfallande, ut ifrå andre forhandlingar som vi kjenner til.

På spørsmålet om dette er ei tilfredsstillande avtale, er svaret: Ja, Soria Moria-erklæringa er tufta på fire år. Vi synest vi har vist – både med kroner og med retning – at vi går den vegen som er angitt i Soria Moria-erklæringa. Det vil vi fortsetje med i dei to åra som vi har framfor oss òg. Eg trur landbruket sjølv skal få oppleve og sjå at det er ein annan landbrukspolitikk som blir ført no, enn at det berre skal vere satsing på dei store.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:24:41]: Årets jordbruksoppgjør må vere en skuffelse for alle de aktørane i landbruket som trodde på de løftene som de rød-grønne partiene kom med før valget i 2005, og som de har markedsført også etter at de kom i regjeringsposisjon.

Mange har trodd på løftene om at landbruket skulle få en inntektsøkning over offentlige budsjetter som nesten over natten skulle gi landbruket milliardbeløp i inntektsøkning. De må være skuffet i dag, og det har de all grunn til å være. Det er god grunn til å si at de rød-grønne partiene har ført hele næringen bak lyset. Det bevitner også den stillhet som har vært etter at årets avtale ble inngått, med et resultat på godt under 1 milliard kr.

Det er grunn til å spørre seg: Hvor er det blitt av alle hurraropene over avtalen? Hvor er det blitt av alle leserinnleggene – og hyllester – som skryter av årets oppgjør? Hvor er det blitt av Lundteigen? Det har vært helt stille. Jeg synes det er betegnende, og det viser at det er stor misnøye med årets avtale.

Kun noen kritikere som allerede er støtt ut i skyggen, har tort å stå frem, fordi de ikke har noe mer å risikere. Tidligere generalsekretær i Norges Bondelag, Amund Venger, og den modige, tidligere lederen i Småbrukarlaget, Anne Osland, har tort å si ifra.

Når organisasjonene legger frem et krav på 2,1 milliarder kr, og får godt under halvparten, forstå jeg at skuffelsen er stor. Men Bondelaget kan ikke noen gang bryte forhandlingene i et jordbruksoppgjør hvor Senterpartiet er motparten, fordi båndene er så tette. Den største feilen Regjeringen har gjort, er å ikke fortelle sannheten til bondene.

Arbeiderpartiet, som selv hevder at de har et offensivt program for offentlig sektor, trenger sårt den arbeidskraften som landbruket kan bidra med. Arbeiderpartiet kan heller ikke akseptere at det pumpes nye milliarder inn i

landbruket, når utfordringene står i kø i mange andre sektorer. Derfor synes Arbeiderpartiet det er greit at landbruket avgir ca. 2 000 årsverk pr. år.

Fremskrittspartiet stiller seg sterkt kritisk til den jordbrukspolitikken som har vært ført i etterkrigstiden, og som fortsatt ønskes videreført av den sittende regjeringen. Vi kan derfor ikke på noen måte stille oss bak den fremforhandlede jordbruksavtalen. Den bærer ikke bud om noen ny innretning i jordbrukspolitikken – dette til tross for at både landbruket og andre aktører som er knyttet opp mot landbruket, har bedt om en kursomlegging av jordbrukspolitikken. Den politikken som har vært ført mot landbruket gjennom mange år, er et sosialistisk eksperiment som har bidratt til at den norske bonden har blitt fanget inn i et nett og et system som det nå er tilnærmet umulig å komme ut av.

Jordbrukspolitikken er preget av en sterk iver etter å regulere jordbruksnæringen helt ned til den minste detalj, hvor offentlige byråkrater og et særdeles detaljert regelverk har tatt over styringen av hvordan utviklingen i jordbruket skal skje. Den styringen som den enkelte bonde skal ha over sin egen eiendom og arbeidsplass, har blitt borte, og bøndene er i dag mer å anse som offentlig ansatte og utøvere av offentlig politikk enn som selvstendig næringsdrivende innenfor matproduksjonsbransjen, slik de burde ha vært. Dette har ført til at kreativitet, satsingsvne og ønske om å ta risiko nærmest har blitt fraværende i store deler av landbruket. Jordbruksavtalesystemet har blitt så innviklet og komplisert at få utenom det sentrale byråkratiet i Landbruks- og matdepartementet har mulighet til å sette seg inn i alle systemets sider og forstå det fullt ut. Det er heller ikke noe annet land i OECD-området som har funnet det formålstjenlig å praktisere et system med en jordbruksavtale.

Det er god grunn til å anta at det omfattende regelverket i landbruket skaper et enormt byråkrati både i offentlig forvaltning og hos aktørene i næringen, som legger bånd på store ressurser som heller kunne ha vært benyttet til verdiskaping i landbruket og tilflytt aktørene i næringen som inntekt, fremfor som offentlige overføringer som i dag.

Statsråd Terje Riis-Johansen ønsker ikke å svare på hvor mange offentlig ansatte som er knyttet til landbruket i statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning, til tross for at både pressen og forskere har kunnet påvise at antallet ligger på 5 000–10 000. Lite gjøres for å redusere et så stort antall.

Det vil bli et sterkt redusert importvern i kjølvannet av den internasjonale utviklingen gjennom WTO-forhandlingene. Mitt inntrykk er at Norge og G10-landene får liten sympati for sine ønsker om å verne sitt nasjonale landbruk. Dette er ressurssterke land som skyver u-landene foran seg. Det er umoralsk av den rike verden å stenge sine grenser for produkter fra u-land, for å verne et nasjonalt landbruk som egentlig er av liten betydning sysselsetningsmessig.

Fremskrittspartiet mener at vi må benytte den tiden vi nå har, til å omstille både landbruket og næringsmiddelindustrien til en hverdag med langt tøffere konkurranse fra

utlandet. Vi må bruke den tiden vi nå har, for å unngå for store omveltninger når en avtale er på plass. Robust produksjon basert på markedsøkonomiske kriterier må ha topp prioritet og må utvikles før importvernet faller. Den norske næringsmiddelindustrien er under press fra utlandet, og det er viktig at den norske jordbrukspolitikken sikrer at industrien får råvarer til en konkurransedyktig pris. For å oppnå dette er det nødvendig med en strukturrasjonalisering av landbruket, slik at enhetskostnadene går ned. Industrien er konkurransedyktig i forhold til utenlandske aktører når det gjelder foredling og industriell produksjon, men råvarekostnadene er for høye i forhold til kostnadene i våre naboland og kan med økt import true viktige arbeidsplasser og verdiskaping i industrien. Industrien kan også utnytte sin kapasitet bedre, slik at kostnadene også der går betydelig ned. Næringsmiddelindustrien står for om lag 20 pst. av sysselsetting og verdiskaping i industrien. Regjeringen må derfor ha en aktiv holdning til dette og ikke, som i dag, forholde seg helt passiv til den utvikling som gradvis skjer. Resultatet av en slik politikk vil gjøre stor skade i næringsmiddelindustrien.

Landbrukspolitikken medfører betydelige kostnader i form av offentlige utgifter, høye matvarepriser og innskrenket næringsfrihet for bøndene. Alle de begrensninger og hindringer som er lagt gjennom konsesjonsbegrensninger, administrative priser, produksjonskvoter og selektive støtteordninger, har vært ødeleggende for bøndene. Fremskrittspartiet vil derfor prioritere kraftfull omlegging, der deregulering, avbyråkratisering og konkurranse settes i høysetet.

I 2004 utarbeidet analyseselskapet ECON en rapport på vegne av Landbruks- og matdepartementet som konkluderer med at mange reguleringer i landbruket med fordel kan oppheves, da de først og fremst legger en vesentlig begrensning på utviklingen av næringen og virker negativt med tanke på verdiskapingen. Det som fremkommer i denne rapporten, bør gjennomføres snarest, slik at ny vekst og optimisme i landbruket kan sikres.

Vi ser i denne stortingsperioden, med den sittende statsråden, at det på alle områder er en reversering av jordbrukspolitikken. Vi ser bl.a. at det skal bli vanskeligere å få fradelt areal fra landbrukseiendommer, det skal bli vanskelig å bygge kårboliger, osv. Det er bare én part som vil lide for dette, og det er bøndene. Med Regjeringens politikk vil avgangen fra landbruket og avbefolkningen av Distrikts-Norge fortsette.

Vi er også blitt invitert til å si noen ord om reindriftsavtalen. Fremskrittspartiet er imot reindriftsavtalen, fordi vi mener det er feil å kanalisere offentlige midler inn i en næring som må slankes betydelig. Det er enighet i Stortinget om at situasjonen i deler av Finnmark er uholdbar, og at vi står overfor en økologisk katastrofe med mange dyretragedier som resultat. Vi mener at antall rein må reduseres. Da må midlene over reindriftsavtalen betydelig ned. Vi har liten tro på at de virkemidler som blir lagt inn i den nye reindriftsloven, vil gi oss den reduksjonen i antall rein som er nødvendig, og at staten derfor må benytte alle virkemidler som den har tilgjengelig, for å nå dette målet.

Jeg viser for øvrig til Fremskrittspartiets merknader og innlegg i Stortingets nylige behandling av reindriftsloven. Det vil kreve betydelig mot og handlekraft dersom man skal få reindriften inn på rett kjøp.

Jeg vil til slutt få ta opp de forslag som Fremskrittspartiet står sammen med andre partier eller alene om.

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sigrun Eng (A) [10:33:58]: No har vi fått høyre mykje om Framstegspartiet sine overordna mål. Men kan Framstegspartiet fortelje oss f.eks. kva prisen på mjølk vil bli for oss forbrukarar om deira politikk blir gjennomført? Fraktutjamninga er på 1,4 milliardar kr, og ho ligg i jordbruksavtala. Ho må i alle fall bli sterkt redusert eller borte med dei forslaga som Framstegspartiet legg for dagen.

Vil resultatane av Framstegspartiet sin politikk føre til at bøndene berre skal leve av heimeysting og kinning? Er det berre Trøndelag, Jæren og det sentrale Austlandet som skal få overleve i ei verd der strukturrasjonaliseringa skal rå og dereguleringa er svaret på det meste?

Spørsmålet blir: Blir det lik pris til oss forbrukarar, same kor vi bur? Så langt er ikkje bygdene tømde for folk, sjølv om vi alle ser ei viss sentralisering.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:34:59]: Jeg oppfattet at det var mange spørsmål i dette innlegget.

Fremskrittspartiet er, i motsetning til Arbeiderpartiet, forbrukernes parti. Vi er det partiet som står på lag med forbrukerne. Det er klart at Fremskrittspartiet, som jeg sa i mitt innlegg, ønsker at prisene på matvarer til forbrukerne skal ned. Men det betyr ikke umiddelbart at bonden skal tape inntektsmessig på det. Økt samarbeid, økt bruk av samdrifter og kostnadsreduksjoner må til. Der kan også staten bidra, som også Fremskrittspartiet har flere forslag om, bl.a. når det gjelder skatter og avgifter. Så tror jeg det er viktig at mange bønder i distriktene må begynne å se seg om etter andre nisjer, der den forrige regjeringen gjorde et veldig godt arbeid, som dessverre ikke har fått den samme satsing under den nåværende regjeringen.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [10:36:11]: På side 21 i innstillingen står Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre sammen om en merknad der de sier at vi må «forsvare frihandelen fortrinn som virkemiddel for å utrydde fattigdom».

SV mener også at handel er bra, men vi mener at handel må være rettfærdig. Det vil aldri være rettfærdig for et underutviklet land å konkurrere på samme marked, med samme regler, som rike, utviklede land som har landbruksindustri og sterke, store selskaper.

Mener Fremskrittspartiet at de fattige utviklingslandene kan konkurrere på like vilkår og overleve i den konkurransen? Ser ikke Fremskrittspartiet at en slik konkurranse bare vil gi fordeler for store, rike selskaper fra USA, EU og Australia, som i dag slår ut de fattigste landenes muligheter til å få omsatt varene sine, og som i tillegg driver utstrakt dumping av varer?

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:37:04]: Jeg er markedsliberalist, og det tar jeg som et hederstegn. Jeg tror på frihandel. Frihandel tar folk ut av den fattige verden og inn en verden med den type levestandard som vi har hatt gleden av. Vi var også et fattig land en gang, og på grunn av markedsøkonomi osv. har vi kommet ut av fattigdommen. Frihandel – handel mellom landene – bidrar til demokratiutvikling. Vi har aldri hatt så mange demokratier i verden som det vi har nå. Så jeg synes heller at representanten Kvalvik burde se seg om og se hvilke fortrinn frihandel innebærer.

Når det gjelder fattige land, synes jeg det er fullstendig umoralsk at vi skal kreve at de skal åpne sine grenser for våre landbruksvarer. Jeg mener at vi bør gi fattige land tilgang til våre markeder, samtidig som de bør få en viss beskyttelse for sine produkter.

Lars Peder Brekk (Sp) [10:38:23]: Representanten Kielland Asmyhr understreker i sitt innlegg at han ønsker mer «strukturrasjonalisering av landbruket», og han påpeker at enhetskostnadene må ned. Fremskrittspartiet mener altså at vi har for mange bønder i Norge, og at de tjener for mye.

Han understreker i sitt svar på den forrige replikken at han er «markedsliberalist». Fremskrittspartiet ønsker ikke et grensevern som sikrer selvberging av mat, og Fremskrittspartiet vil utvikle samvirket og lover og regler som har som siktemål å gi den enkelte produsent trygghet. Fremskrittspartiet foreslår i sitt alternative budsjett å kutte 6,7 milliarder kr på jordbruksavtalen for 2007, på ett år, og så sier Kielland Asmyhr at ønsket om billigere mat skal oppnås ved å betale produsentene mindre. Det vil ramme hardest de produsentene som har størst produksjon.

Spørsmålet mitt er: Hvor få bønder ønsker Fremskrittspartiet vi skal ha i dette landet? Det andre spørsmålet er: Hvor skal de drive sin produksjon?

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:39:30]: Først vil jeg avvise påstanden om at Fremskrittspartiet vil utvikle samvirket. Det er en påstand som flere representanter fra de rød-grønne partiene har kommet med i en del debatter her i Stortinget. Det er ikke riktig. Vi vil øke konkurransen innenfor denne næringen, men det betyr ikke at vi vil utvikle samvirket.

Når det gjelder antall bønder, skal ikke vi politikere sette noe tall på hvor mange bønder det skal være. Denne næringen skal utvikle seg på lik linje med alle typer næringer, og jeg synes heller at Lars Peder Brekk burde stå til rette for den politikken han står for, og som bidrar til at det blir stadig færre bønder. Han bør ikke skyldes på Fremskrittspartiet for at det har blitt 20 000 færre bønder siden år 2000.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Torbjørn Hansen (H) [10:40:43]: Høyre vil i dag stemme imot forslaget til jordbruksavtale og reindriftsavtale på prinsipielt grunnlag. La meg likevel slå fast at Høyre er opptatt av å opprettholde et aktivt jordbruk over

hele landet. Høyre vil opprettholde kulturlandskapet, og Høyre vil opprettholde norsk matproduksjon. Vi må slå fast at jordbruket, til tross for jevn og ganske kraftig tilbakegang i antall årsverk, er en viktig næring for landet og særlig for Distrikts-Norge.

Det er likevel liten tvil om at hovedmålsettingene i jordbrukspolitikken, som de fleste partier er enig om, kan oppnås til en lavere samfunnsmessig kostnad enn det som ligger i avtalen. Selv om vi har en robust offentlig økonomi i Norge, vil unødvendig subsidiering av enkelt næringer innebære en kostnad både for næringslivet ellers og for skattebetalerne. Til syvende og sist vil slik subsidiering begrense ressurstilgangen til andre viktige samfunnsoppgaver.

Det er etter min oppfatning fullt mulig å gjøre jordbruket mer robust enn det det er i dag, også med et lavere subsidienivå.

Da Regjeringen og bøndenes organisasjoner kom i mål med årets oppgjør, kunne vi på tv se lederen av Senterpartiet og landbruksministeren feire avtalen med sjampanje. Det var en underlig forestilling. Bøndene krevde 2,1 milliarder kr, et krav som er helt i samsvar med de forhåpningene Senterpartiet tidligere i år sådde hos bøndene.

Fasiten ble under halvparten. Årets opplegg medfører at flere tusen bruk forsvinner også til neste år, og dette er jo lysår unna statsrådets ambisjoner i erklæringen i 2005 om at hvert bruk nedlagt er et personlig nederlag. Det er kanskje ikke rart at Åslaug Haga var lettet over å få til en slik avtale.

Sjampanjefeiringen reflekterer uansett et trist fenomen i norsk jordbrukspolitikk, nemlig en betydelig avstand mellom målsettinger, retorikk, løfter, festtaler og virkeligheten i jordbruket.

Nytt i årets oppgjør er debatten om endringene i beregningsmetoden for bondens inntekt. Denne konflikten førte til at lederen i Bonde- og Småbrukarlaget, Anne Osland, trakk seg i protest. Endringene gjør at bondens inntekt på teoretisk plan øker med nærmere 10 000 kr, ifølge Osland. Dette framstår som en ren rosemaling og pynting av Regjeringens jordbrukspolitikk, uten at det blir noen som helst økonomisk konsekvens for bonden.

Høyre ønsker en ny kurs i jordbrukspolitikken. Det er lite som tyder på at dagens jordbruksoppgjør, verken i vedtaket for 2007 eller i forhold til langsiktige grep, løser framtidens utfordringer for jordbruksnæringen.

Vi nærmer oss med raske skritt 2024 og kravet til løsdrift. Løsdriftkravet vil kreve store nyinvesteringer i moderne driftsbygninger og moderne anlegg for melkeproduksjon. Løsdriftkravet gjør det nødvendig med betydelige strukturendringer og større enheter innenfor melkeproduksjon. Til dette svarer Regjeringen med å lansere det såkalte folkefjøset – et konsept hvor bøndene nærmest ved egen, manuell innsats skal ruste opp sine mindre anlegg til framtidens løsdriftkrav. Jeg kan godt forstå at mange bønder som i framtiden skal leve av sine bruk, ikke er spesielt entusiastiske for dette konseptet.

Jordbruket vil også stå overfor store utfordringer når WTO-avtalen foreligger, eller dersom det blir etablert bilaterale avtaler som går i samme retning. En WTO-avtale

er positiv for norsk verdiskaping, men krever omstilling av jordbruket. Vi registrerer at Senterpartiet også på dette området har fått et tøft møte med virkeligheten, og at Regjeringen, etter at den tiltrådte, har kommet med en lang rekke nye innrømmelser på jordbrukets bekostning i WTO-forhandlingene. Men dessverre er ikke kursendringen og realitetsorienteringen i Senterpartiets WTO-politikk kombinert med en tilsvarende nyorientering på jordbruksområdet.

Både løsdriftkravet, WTO og bøndenes behov for inntektsvekst og konkurransedyktige arbeidsvilkår presser fram omstilling i retning av større driftsenheter.

Høyre er med på merknaden om at det bør legges til rette for en variert driftsstruktur. Det er bra at vi har mange deltidsbønder i Norge. Disse bidrar positivt både til kulturlandskapet og til gode bygdemiljøer. Det må legges til rette for at flest mulig skal kunne drive slik de selv vil, og det må være mulig å drive småskala jordbruk i Norge også i framtiden, ved siden av annet arbeid. Men når man skal stake ut kursen for framtidens jordbruket, mener Høyre at man skal ha et større fokus på den profesjonelle heltidsbonden.

Det er mange yngre mennesker som ser framover 10, 20, 30 år og vurderer å gå inn i jordbruket. De ønsker å ha et inntektsnivå som er på linje med andre næringsdrivende. De vil ha en arbeidssituasjon, ikke minst knyttet til ferie og fritid, som gir grunnlag for et godt familieliv, og de vil ha en trygghet for de verdier som de eventuelt investerer i sin næringsvirksomhet. Jeg mener derfor at Regjeringens målsetting om å styrke strukturprofilen, som innebærer økt favorisering av småbruk, og som går igjen i denne jordbruksavtalen, er å gå dramatisk i feil retning.

Jeg vil heller anbefale merknaden og forslaget som Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre står bak, om oppmyking av regelverket for melkeproduksjon, særlig i forhold til maksimalkvoter på enkeltbruk, muligheten for kvoteleie, friere omsetning av kvoter og oppheving av avstands- og antallsbegrensninger for samdrifter.

Det er interessant i en tid med mye debatt om klimautfordringer at større bruk og samdrifter har et stort potensial for å redusere klimautslipp fra gjødselskjellere gjennom bygging av gassturbiner som omdanner utslipp til energi. Jordbruket er en stor kilde til klimautslipp. Potensialet for å redusere utslippene samtidig som næringen får en mer framtidrettet struktur, er veldig spennende.

Jeg vil også peke på at større bruk kan ha en positiv virkning i forhold til dyrevelferd. Såkalte dyretragedier på gårdsbruk oppstår nesten utelukkende på småbruk. Profesjonell drift på større bruk med løsdrift og moderne infrastruktur vil, etter min mening, også gjøre hverdagen bedre for dyrene.

Det er bred oppslutning rundt behovet for markedsordninger på visse områder av jordbruket. Når det gjelder markedsordningen for melk, har denne vært et stridstema i forhold til konkurransepolitikk i flere år. Etter at Stoltenberg II-regjeringen overtok, har håndteringen av markedsordningen for melk vært underlig, med trenering av Regjeringens eget vedtak om taksering av Tine og en på kanten til useriøs behandling av Q-meierienes søknad om omstillingstøtte.

Det er en kjent sak at Bondelaget er mot konkurranse på meierivarer. Argumentasjonen til statsråden har gått i samme retning som argumentasjonen fra Bondelaget om at de private aktørene selv har skylden for dårlig lønnsomhet.

Derfor er det oppsiktsvekkende og positivt at Regjeringen gjør retrett på dette og nå gir de uavhengige aktørene forbedringer i de økonomiske rammevilkår. Dette må oppfattes som en innrømmelse av at de mindre aktørene har vært diskriminert i markedsordningen for melk, slik som de selv og Høyre har hevdet hele tiden. Høyre er overrasket, men også positiv til at Konkurransetilsynet nå får et større ansvar for å kontrollere konkurransen om meierivarer i sluttbrukermarkedet.

Når det gjelder næringsmiddelindustrien, er det beklagelig å registrere at føljetongen om utenlandsk bearbeiding har fått en ny og dramatisk utvikling. Regjeringen har gått tilbake på sitt eget vedtak i statsbudsjettet for 2007 og lanserer nå en helt ny ordning med kvoteauksjon, som ikke har vært ute på høring. Prosessen er i seg selv kritikkverdigg, og resultatet framstår som dårlig utredet. Høyre har stilt spørsmål om de juridiske sidene ved den nye forskriften. Uansett er denne type handelshindringer gårdsdagens løsninger. Det er et paradoks for Høyre at dette korstoget, som særlig rammer en spesiell aktør, skjer uten at det har noen som helst betydning for bøndernes avsetning av egen produksjon.

Det er uheldig at vi har en regjering som i sak etter sak forsøker å forskjellsbehandle næringsvirksomhet, basert på om de er organisert som samvirkeforetak eller ikke.

Høyre har i denne perioden fremmet en rekke forslag knyttet til deregulering av lovverk som begrenser bondens eiendomsrett. Vi støttet Venstres forslag om å fjerne delingsforbudet i jordloven. I tillegg har vi foreslått å fjerne boplikt og prisregulering av jordbrukseiendom, og vi har foreslått å fjerne fylkesmannens mulighet til å overprøve vedtak fattet av fylkeslandbruksnemnda.

Jo mer vi går inn i enkeltsaker og enkeltpersoners skjebner for dem som blir rammet av regelverket, dess mer urimelig framstår det i forhold til eiendomsretten til den enkelte bonde. Ser vi reguleringssystemet i et distriktpolitisk perspektiv, blir svaret heller ikke annerledes.

Det er et paradoks at partier som er opptatt av distriktpolitikk, overkjører folk som vil etablere næring eller nye boliger i distriktene. Arealvernet er til for jordbruket, men jordbruket er også til for distriktene. Det er viktig for en distriktskommune å kunne utnytte arealene sine til investeringer som skaper aktivitet og framtidig grunnlag for bosetting. Da er det dårlig distriktpolitikk å overkjøre denne type lokaldemokratiske beslutninger basert på nasjonale jordbrukspolitiske målsettinger.

Jeg synes det er ganske underlig at vi har en statsråd som ikke ser at overkjøring av et samlet kommunestyre, da også inkludert senterpartipolitikere, er et angrep på lokaldemokratiet og folkestyret. Jeg vil i den anledning anbefale statsråden å besøke Fusa i Hordaland. Der kjemper ordføreren fra Senterpartiet en innbitt kamp for å gi et familiebruk muligheten til å sette opp en ny bolig, slik at generasjonsskiftet kan skje på en måte som gjør at bruket fortsatt i framtiden vil være i drift.

Avslutningsvis vil jeg gjenta at Høyre stemmer mot jordbruksavtalen og reindrifftsavtalen på prinsipielt grunnlag. Vi mener det er uheldig at enkelte bransjeorganisasjoner skal forhandle fram sine rammevilkår på denne måten. Det er uheldig i forhold til legitimiteten i næringen, og det er uheldig i forhold til at budsjettsaker bør behandles i forbindelse med budsjettbehandlingen, hvor alle utgifter på statsbudsjettet blir sett i en sammenheng. I og med at de myndighetsbestemte rammevilkår for både reindrift og jordbruket er komplisert, viktig og omfattende, ønsker Høyre istedenfor å etablere en konsultasjonsordning for disse næringer i forkant av budsjettbehandlingen. Vi vil understreke at vår stemmegivning mot jordbruksavtalen ikke i seg selv er et signal om at vi vil endre innholdet i verken jordbruksavtalen eller reindrifftsavtalen. Den type føringer kommer i forbindelse med andre forslag.

Jeg vil også ta opp de forslag Høyre fremmer i innstillingen enten alene eller sammen med andre.

Presidenten: Representanten Torbjørn Hansen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Arne L. Haugen (A) [10:51:10]: Vi har nettopp hørt at Høyre vil opprettholde et aktivt og variert landbruk over hele landet. Men jeg ser det slik at Høyre faktisk har nærmet seg Fremskrittspartiets landbrukspolitikk ganske sterkt gjennom de siste jordbruksoppgjørene som har vært behandlet her i huset, og som bl.a. manifesterer seg gjennom et forslag nå i dag om å øke taket på melkevoter og åpne opp for at samdriftene blir større, og at antallet medlemmer blir større.

Så opplevde vi at samarbeidspartneren til Høyre fremmet et forslag her i salen i går om å avvikle Finnmarkseiendommen og nedlegge Sametinget. Det har selvfølgelig ikke direkte så mye med jordbruksavtalen å gjøre, men jeg vil bare stille det enkle spørsmålet om dette på noe vis reduserer Høyres entusiasme i forhold til sin nyvunne partner i landbrukspolitikken.

Torbjørn Hansen (H) [10:52:25]: Jeg synes ikke det er naturlig å gå inn i partnerskapsdebatten her i salen i dag, men jeg registrerer at regjeringspartiene forsøker å klistre Høyres politikk opp mot Fremskrittspartiet. Jeg vil bare slå fast saklig sett at det er mindre forskjell på Senterpartiets jordbrukspolitikk og Høyres jordbrukspolitikk enn det er forskjell på Høyres jordbrukspolitikk og Fremskrittspartiets jordbrukspolitikk. Det finner man lett ut ved å sette opp støttenivåene ved siden av hverandre, hvor man ser at det er mindre forskjell på det vi foreslår, og det regjeringspartiene foreslår, i forhold til Fremskrittspartiet. Det er også slik at Høyre ønsker å opprettholde ordninger som sikrer et aktivt jordbruk i hele landet, selv om vi vil ha større driftsenheter. Det er også slik at vi ser at det er behov for markedsordninger for jordbruket i framtiden.

Jeg mener at Høyre står for en moderat og framtidsrettet jordbrukspolitikk som befinner seg i sentrum av norsk

politikk, og som er realistisk og positiv for jordbruket i framtiden. Vi er nødt til å ta inn over oss at det skjer endringer i jordbruket, og vi må ha et system som gjør at bøndene kan ha en positiv tro på framtiden.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [10:53:37]: I innstillingen, på side 6, står det i en merknad fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

«Årets fremforhandlede avtale innebærer verken i ramme, innretning eller struktur en kursendring.»

Det må bety at Høyre ikke ser forskjell på denne regjeringens landbrukspolitikk og den de selv stod for i forrige periode. Det er jo slik at seriøse partier stemmer for avtaler som er inngått mellom parter, som de er enige om.

Når Høyre nå velger å stemme imot avtalen, spør jeg: Betyr det at Høyre var og er uenig både i den landbrukspolitikken den forrige regjeringen førte, og den landbrukspolitikken som den nåværende regjering fører?

Torbjørn Hansen (H) [10:54:37]: Jeg tror at også partiet Sosialistisk Venstreparti nå har innsett at det kan være nyansesforskjeller mellom det man står for primært, og det man må gå inn på i regjeringsposisjon. Når vi er i opposisjon, markedsfører vi vår egen, primære jordbrukspolitikk, som er litt annerledes enn det som var Bondevik II-regjeringens politikk.

Merknaden i innstillingen er imidlertid ganske riktig. Det er ingen stor endring i kurs eller innretning på jordbrukspolitikken i forhold til det som var i forrige periode, og det må jo være et ganske alvorlig løftebrudd i forhold til det som bl.a. Senterpartiet gikk til valg på.

Men når det gjelder å stemme imot jordbruksavtalen og en inngått avtale, mener jeg at det demokratisk er rett at det er i denne salen vi bestemmer disse tingene. Det er helt legitimt at vi i forbindelse med jordbruksavtalebehandlingen i Stortinget signaliserer at vi ønsker å ha en annen måte å innrette jordbrukets rammevilkår på, en måte som er mer i samsvar med det som skjer i resten av verden, og en måte som er mer framtidsrettet og moderne i forhold til jordbrukets krav.

Lars Peder Brekk (Sp) [10:55:56]: Høyres representant Torbjørn Hansen understreker at de vil stemme imot årets jordbruksavtale av prinsipielle årsaker. De har et ønske om at jordbrukets utfordringer skal løses gjennom ordinære budsjettprosesser.

Da har jeg lyst til å gå tilbake til hva Høyre foreslo i sine forslag til statsbudsjett i 2007 når det gjaldt jordbruket. Der kom det fram at de ønsket å redusere jordbruksavtalen med 1,8 milliarder kr i en allerede framforhandlet avtale for 2007. Det utgjorde et kutt på 30 000 kr pr. årsverk, og det utgjorde en inntektsreduksjon i jordbruket på 18 pst. på et år. En sier også i tillegg at en ønsker å redusere overføringene mer.

Da lurer jeg litt på hvordan det stemmer med det som Høyres representant Hansen nå sier, at de fleste målene skal opprettholdes, produksjonen av trygg mat, arealene, kulturlandskapet, jordbruk i hele landet, matsikkerhet,

selvforsyning i lokalsamfunn der jordbruket er viktig, innovasjon, entreprenørskap, osv. Stemmer politikken?

Torbjørn Hansen (H) [10:57:01]: Det er ingen tvil om at det er en god sammenheng i vår alternative jordbrukspolitikk. Hvis man ser på de grunnleggende økonomiske forhold rundt f.eks. etablering av større samdriftsbruk, vil den type bruk spare samfunnet for ganske store økonomiske utgifter i forhold til en tilsvarende produksjon på mange småbruk. Derfor er det fullt mulig å legge til rette for et meget robust jordbruk, også med et lavere støttenivå.

Det jeg tror mange bønder opplever i dag, er at man har en regulering av jordbruket som gjør at alle bruk blir mindre og mindre lønnsomme, og det er ingen som ser den store optimismen i forhold til framtiden. Den er vi nødt til å skape gjennom å gi bøndene mulighet til å utvikle sin næringsvirksomhet istedenfor å gi dem mer regulering kombinert med moderate inntektsøkninger. Hvis man kombinerer de endringene som vi gjør i budsjettene, med en gradvis deregulering av driften og styrker bondens eiendomsrett, mener jeg at norske bønder vil komme bedre ut.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [10:58:15]: SV arbeider for en norsk landbrukspolitikk som legger til rette for selselsetting og gode boplasser i distriktene, som setter dyrevelferd høyt, som styrker den økologiske produksjonen, og som bruker både innmarks- og utmarksressursen på en bærekraftig måte. Derfor er det med glede jeg nå vil gjøre rede for hvorfor SV vil anbefale Stortinget å stemme for både årets jordbruksoppkjøret og årets reindriftsoppkjøret – avtaler som staten har blitt enig med både Bondelaget og Bonde- og Småbrukarlaget om.

Landbrukspolitikken favner bredt og er delvis vevd sammen med viktige distriktspolitiske og også sikkerhetspolitiske mål. Norsk landbruk skal produsere ren og trygg mat, men også fellesgoder som naturopplevelser, og landbruket legger derved et grunnlag for en robust reiselivsnæring.

«Ta landet i bruk» er navnet på strategidokumentet for landbrukspolitikken som Landbruks- og matdepartementet la fram i januar i år. «Ta landet i bruk» kan også stå som en sterk oppfordring til å bruke landarealet til jordbruk, skogbruk, hagebruk og reindrift og til også å bruke de ressursene som finnes i form av kunnskapsrike og arbeidsomme folk, bygninger, husdyr, maskiner og utstyr.

Landbruksproduksjonen i Norge er i hovedsak å betrakte som et småskalalandbruk, i hvert fall i global sammenheng. Den gjennomsnittlige norske gården har de siste årene krevd arbeidsinnsatsen fra en hel familie, men den har stort sett bare gitt inntekt til en halv familie.

Denne inntektssituasjonen, kombinert med et arbeidsmarked som skriker etter arbeidskraft, gjør at det på de fleste gårdsbruk er én som jobber på gården, og én som jobber utenfor bruket. Samtidig er det sann at inntektene

i landbruket ikke er likt fordelt. Det finnes noen bruk med svært gode landbruksinntekter, og så finnes det fortsatt utrolig mange bruk som har svak inntjening, og som sliter med å holde hjulene i gang. Derfor er det godt for SV å kunne si at årets oppgjør svarer på behovene til de midlere brukene, eller skal vi kalle det familiebrukene, og de minste brukene.

SV vet godt at det i noen områder i Norge er rom for å rasjonalisere, strukturere, effektivisere, mekanisere og jeg hadde nær sagt robotisere landbruket, og på den måten legge til rette for en videre og enda sterkere reduksjon i antall bruk. Når det er en linje som SV ikke vil stimulere ytterligere til, henger det sammen med at disse midlere og små brukene, der i alle fall én person har «hjerter på gården», er bærebjelke for øvrig næringsliv, privat tjenesteyting og offentlige tjenester i store og små bygdesamfunn over hele landet.

Velpleide kulturlandskap – om det er i seterdaler, flatbygder, fjellgårder eller kystjordbruket, representerer liemet mellom Geirangerfjorden, Bryggen i Bergen, Nidarosdomen, Lofoten og Nordkapp.

Norge er et land med relativt små inntektsforskjeller mellom dem som har lønnet arbeid, og andelen av husholdningsbudsjettet som brukes på mat, er nå i gjennomsnitt 10,5 pst. Vi har ikke kostbar mat i Norge for dem som er i arbeid. Likevel er det liten vilje til å bruke mer penger på mat. Tvert imot er det mange her i landet som tar seg bryet med å dra med seg billig fleisk hjem fra Danmark etter en ferietur.

Jeg er stolt over denne jordbruksavtalen, fordi den har en innretning som er i overensstemmelse med våre prioriteringer. Innenfor rammen på 975 mill. kr har vi fått på plass en styrking av miljøprofilen. Vi har fått på plass fangdammer, forsterkede tiltak for kulturlandskapet og ikke minst en økning i beitetilskuddet på 72 mill. kr til sammen. Samtidig vil en økt satsing på bioenergi også være med på å styrke miljøprofilen i avtalen.

For SV er det gledelig at avtalen reduserer omsetningskravet fra 30 000 til 20 000. Besetningen på de minste sauebrukene gjør en betydelig innsats for å holde utmarka åpen. Sammen med det nye husdyrtilskuddet på sau er disse tiltakene svært viktige for å stimulere til fortsatt drift på de minste brukene.

Økologisk produksjon har vært en kjerne i SV-politikken. Vi er derfor glad for at det nå jobbes for å få bedre balanse mellom den økologiske produksjonen og forbruket. I denne sammenhengen vil jeg også si at jeg er glad for at vi har fått på plass innfraktstilskuddet for leieslakt for mobile slakterier.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:03:36]: Jeg har kikket litt i SVs partiprogram, og det er ganske morsomt når det er debatt her i salen. I SVs partiprogram står det bl.a. at man skal bedre de fattige lands markedsadgang i Norge. Da er spørsmålet: Hvordan er de fattige lands markedstilgang til Norge ivaretatt i dette jordbruksoppgjøret?

Jeg la også merke til at representanten Kvalvik var stolt av jordbruksavtalen. Fra 1989 til 2006 er det nærmest en halvering av antall jordbruksbedrifter. I avtalen som vi behandler nå, legger man opp til en reduksjon på 1 600 jordbruksbedrifter. Da er mitt spørsmål opp mot SVs partiprogram: Er dette god SV-politikk, og er representanten Kvalvik stolt av det Regjeringen gjør i så måte?

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:04:40]: Takk til representanten som stiller to viktige spørsmål.

Først om fattigdom og frihandel, som vi jo har vært inne på før i dag i denne debatten. Det som er vår oppgave framover, er å se på hvor vi handler maten vår. Vi må sørge for å handle med de landene som trenger utvikling mest. Til forskjell fra Fremskrittspartiet tror ikke vi at frihandel vil løse problemene for de fattigste og nest fattigste landene. Frihandel styrker jo bare dem som er sterke fra før. Historien viser at land som har tatt seg ut av fattigdommen, aldri har gjort det i et frihandelsmarked. De har hatt en egenbeskyttelse for egen produksjon. Skal vi hjelpe de fattigste landene, må vi altså fortsette en slik linje der vi lar dem sikre egen produksjon. Konkurransen med de store selskapene er de ikke i stand til å vinne.

Så hadde representanten et spørsmål om vår politikk i forhold til avgangen fra brukene. Jeg ser at tiden min har gått ut, men forhåpentligvis får jeg sjansen til å svare på det etterpå.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [11:06:03]: Norsk jordbruksproduksjon står for hele 9 pst. av de totale norske klimautslippene, og det er ganske mye. Hoveddelen av det er fra gjødselkjellerne som slipper ut store mengder av klimagassen metan. Vi vet at en moderne og framtidsrettet løsning på problemet kan være å bygge en gassturbin over gjødselkjelleren som omdanner utslippene til energi. En slik løsning krever noe større bruk enn disse 1970-talls folkefjøsene som vi har en del av. Det vil derfor være god økonomi å bygge disse sammen med f.eks. samdriftsfjøs som kan ha nok energi til mange husstander, og samtidig sikre en bedre økonomi for bøndene. En slik modernisering av norsk landbruk vil bidra til å redusere norske utslipp kraftig. Dessverre har vi en regjering med den uttalte målsetting at ikke ett bruk skal legges ned, og som stritter imot samdrift fordi de tror at små folkefjøs er det som kan redde næringen.

Ser ikke SV at større bruk med nye moderne melkefjøs vil kunne redusere de norske klimautslippene fra jordbruket kraftig?

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:07:15]: Jeg vil gjerne takke representanten fra Høyre for spørsmålet. Det er viktig for oss å få anledning til å si at ingen partier har i den grad som SV snakket om miljøet. Vi er veldig glad for at det er mange som nå er enig med oss i at vi må gjøre en betydelig innsats for å forbedre klimaet vårt.

Når det gjelder landbrukets innsats, vil jeg si de er på riktig vei. Utslippene fra landbruket har gått ned. Vi skal, sammen med andre, sørge for at også overføringene til investeringer i landbruket blir fulgt nøye for å kunne møte

utfordringene med utslipp av bl.a. metangass fra landbruket.

Vi er veldig for at folk finner sammen, to og to bruk f.eks. i samdrift, for å kunne ta i bruk nye løsninger. Vi vil fokusere sterkt på miljøutfordringen framover. Jeg er veldig glad for at Høyre har samme innstilling til det.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:08:24]: Eg vil følgja litt opp den førre replikken. Kristeleg Folkeparti meiner det bør opprettast eit fond for å finansiera biogassanlegg som er baserte på metangass frå husdyrhald. Dei andre opposisjonspartia har ei litt anna tilnærming til korleis klimagassen frå jordbruket skal kunna utnyttast, men dei er klare på at noko må gjerast.

Det som er påfallande, er at Regjeringa og regjeringspartia ikkje synest å vera interesserte i klimagassreduksjon for jordbruket i det heile. Det kom for så vidt litt fram av svaret på førre replikken, der representanten Kvalvik sa at dei skal følgja utviklinga. Det er ikkje så veldig aktivt og progressivt.

Mitt spørsmål er: Kva tenkjer SV, som tidlegare hadde ein tydeleg miljøprofil, om dette svært aktuelle klimaspørsmålet?

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:09:21]: Takk til representanten Ingebrigt Sørfonn for spørsmålet.

Jeg tror faktisk at Kristelig Folkeparti vet at SV har et sterkt og ekte miljøengasjement. Når det gjelder biogassanlegg og i det hele tatt ny teknologi for å ta vare på utslipp, ønsker SV å ligge i front i utviklingen

Det jeg prøvde å si innlegget mitt i stad, var at vi styrker miljøprofilen i avtalen. Vi har satt av 72 mill. kr til en økning av beitetilskuddet. Vi har en økt satsing på bioenergi på til sammen 190 mill. kr. Vi har satt av et eget miljøprogram, og vi kommer til å fortsette å utvikle gode løsninger for å ta vare på utslipp fra landbruket. Jeg er veldig glad for at Kristelig Folkeparti nå signaliserer at de vil støtte SV i alle slike forslag framover.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:10:37]: Debatten så langt har vore prega av to heilt ulike verder. På den eine sida har me regjeringspartia, som marknadsfører årets jordbruksoppgjør som eit historisk oppgjør og ein ny kurs for landbruksnæringa, heilt og fullt i tråd med det som var lova både i valtarar og i regjeringserklæringa. På den andre sida finn me Framstegspartiet og – om ikkje like ytterleggående – Høyre, som vil ha vekk jordbruksavtala, redusera statlege overføringar og fjerna særordningar for landbruket.

For å ta regjeringsfraksjonens omtale av avtala først, vil eg konkludera med at det ikkje er innhaldet, men innpakninga som er det største problemet.

Kristeleg Folkeparti er nøgd med at det vert lagt fram for Stortinget eit jordbruksoppgjør som er bygt på semja mellom avtalepartane. For Kristeleg Folkeparti har det alltid vore viktig at jordbruksoppgjøret skal vera basert på

semje mellom organisasjonane i næringa. Det har me stått for i posisjon, og difor har me heller ikkje problem med å seia at me er nøgde med at det vart semje i år òg.

Me er òg nøgde med at avtala gjev ei rimeleg bra inntektsutvikling for bøndene, rett nok basert på at føresetnadene bak oppgjøret held mål. Dersom dei politiske måla om å oppretthalda eit levande landbruk over heile landet med variert bruksstruktur skal takast alvorleg, er utsiktene til ei inntekts- og velferdsutvikling minst på line med andre grupper i samfunnet heilt avgjerande.

Når det gjeld sjølve historieskrivinga og adjektivbruken i omtala av oppgjøret, konstaterer eg at tonen er vesentleg meir dempa hos bøndene sjølve enn i den politiske leiinga i Landbruksdepartementet og i den raud-grøne leiren i Stortinget.

«Forhandlingsresultatet er imidlertid ikke i tråd med de ambisjoner som er uttrykt og de forventninger som er skapt fra Regjeringshold gjennom vinteren», seier Noregs Bondelag i brevet sitt til næringskomiteen av 31. mai i år.

Seinast i dag kan me lesa i Nationen at bøndene meiner at det var ingen grunn for Senterpartiets sjampanjefeiring av jordbruksoppgjøret. Det verkar som om det faktisk hadde vore meir grunnlag for å skåla i surmjølk!

Det ligg an til ei god inntektsutvikling for bøndene – ei totalramme der ein faktisk må tilbake til sentrumsregjeringas tid for å finna betre tal. Men hovudinnretninga og verkemiddelbruken i jordbrukspolitikken ligg stort sett fast, òg om ein samanliknar med tidlegare regjeringar.

Det bringar meg over til den andre sida i denne debatten – Høyre og Framstegspartiet. Framstegspartiet har alltid vore ein varm talsmann for rasering av eit landsdekkjande norsk landbruk, så deira standpunkt i dag er ikkje noko nytt.

Når det så gjeld Høyre, må eg konstatera at avtala ikkje representerer noka større kursendring samanlikna med Samarbeidsregjeringas politikk. Det gjer derimot Høgres politikk slik han vert uttrykt i komiteinnstillinga.

Som nemnt gjev Kristeleg Folkeparti si tilslutning til avtala slik ho ligg føre, med dei løyvingane som følgjer av det. Men me vil likevel peika på nokre utfordringar som må takast meir på alvor i dei komande landbruksoppgjøra.

For det første vert meir enn halvparten av ramma teken ut gjennom auka målprisar. På storfe og svinekjøt er auken i målprisane faktisk høgare enn det bondeorganisasjonane kravde innleiingsvis. Det resulterer i eit auka press på næringsmiddelindustrien. Eg håpar at regjeringspartia har merka seg ei betydeleg uro og misnøye i denne bransjen. Skal me ha ein livskraftig næringsmiddelindustri i åra framover, finst det sjølv sagt grenser for kor stor prisforskjell det kan vera på råvarer til industrien. Det betyr at inntektsmålsetjinga i større grad enn kva som har vore tilfellet i år, må sikrast gjennom direkte budsjettstøtte i åra framover.

For det andre må miljøutfordringane i endå sterkare grad inn i jordbruksforhandlingane. Landbruket er ei viktig kjelde til norske klimautslipp, m.a. i form av metangass frå husdyrhald. Kristeleg Folkeparti meiner at støtteordningar for investeringar i biogassanlegg bør forberast kraftig, slik at slike investeringar vert interessante òg for

bønder med meir normale bruk. Dette vil resultera i mindre klimautslepp, samtidig som det vil gje både energi og gjødsel av høgare kvalitet.

Kristeleg Folkeparti gjev si støtte til årets jordbruksoppgjør. Det same gjeld reindriftsavtala.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Steinar Gullvåg (A) [11:15:44]: Selv om representanten Sørfonn slår et slag for surmelken, konstaterer jeg at han likevel er ganske tilfreds med årets jordbruksoppgjør.

Men i sine komitemerknader går Kristelig Folkeparti tilbake til jordbruksoppgjørene under tidligere landbruksminister Gjønnnes for å finne en sammenlikning til årets jordbruksoppgjør. Jeg har ikke grunnlag for å vurdere oppgjørene på det tidspunkt mot det som gjøres nå, men mellom disse periodene har vi jo Sponheim. Jeg kan forstå at man ikke er spesielt entusiastisk i forhold til det som skjedde i denne perioden, men hva tror representanten Sørfonn er årsaken til at pessimismen spredte seg på norske bygder og i norsk landbruk under Bondevik-regjeringen, og hva kan det komme av at forventningene er så mye høyere nå?

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:16:45]: Når det gjeld pessimisme i landbruket, har representanten Gullvåg og partiet hans god erfaring. Då sentrumsregjeringa tok over i 1997, var det ein betydeleg pessimisme i landbruket. Dette vart snudd under sentrumsregjeringa.

Og berre for å minna litt om kva som eigentleg skjedde, sidan representanten Gullvåg ikkje har oversikt over det: Jordbruksoppgjøret i 1998 hadde ei totalramme på 1,3 milliardar kr. Overføringane var på nesten 600 mill. kr – 575 mill. kr. I 1999 var det ei totalramme på 1,1 milliardar kr. Overføringane var på 540 mill. kr. Så eg kjenner meg ikkje igjen i beskrivinga. Det vart snudd til optimisme. Eg forstår, når eg legg godviljen til, at representanten Gullvåg har eit behov for å gjera eit retorisk poeng av at det er forskjell på den jordbrukspolitikken som vert ført no, og den som vart ført under den førre regjeringa, men det er faktisk ikkje grunnlag for ein slik retorikk.

Aud Herbjørg Kvalvik (SV) [11:18:02]: Høyre og Fremskrittspartiet står i mange merknader i innstillingen sammen om forholdsvis radikale forslag, som SV mener vil få dramatiske konsekvenser for norsk landbruk, slik vi ser det i dag, og dermed også for distriktpolitikken. Jeg vil si at Høyre viser sitt sanne ansikt.

Hvordan tenker Kristelig Folkeparti at dette vil påvirke et framtidig samarbeid? Kan Kristelig Folkeparti se for seg å gå inn i en regjering der jordbruksforhandlingene blir avvirket?

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:18:43]: Eg trur representanten Kvalvik er einig med meg i at me skal vere glade for at me lever i eit fritt land, der det er høve til å meina og gje uttrykk for det som ein vil.

Men til realiteten i spørsmålet: Eg kan visa til praksis, nemleg at det kan vera ulik tilnærming i politikken i primærstandpunkt, men me viste i Samarbeidsregjeringa at det var mogleg å finna saman til ein landbrukspolitikk som det var einigheit om, og som gav optimisme og utvikling, og som faktisk berre i liten grad er forskjellig frå den politikken som vert ført i dag. Så dette at partia i opposisjonstilvære gjev uttrykk for primærpolitikken sin, føler eg ikkje som noko problem i det heile.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:19:49]: Kristelig Folkeparti peker i innstillingen til denne saken på at tidligere statsråd Gjønnnes gjorde avtale med landbrukets organisasjoner som hadde en klart høyere samlet ramme enn årets ramme. Det er også påpekt av representanten Sørfonn. Rammene var riktignok på 1,4 milliarder kr i 1998 og 1,1 milliarder kr i 1999, men rammene kan ikke ses isolert, uavhengig av pris-, kostnads- og markedsutviklingen i samme perioden. Blant annet økte rentenivået med tre prosentpoeng i samme perioden.

Tar man realiteten i utslagene i den perioden som Gjønnnes satt ved roret, økte inntektene med 14 000 kr pr. årsverk i treårsperioden, og fra 1997 til 1999 økte inntektene kun med 2 000 kr pr. årsverk. Så slik sett synes jeg representanten Sørfonns skryt av denne perioden ikke passer så godt.

Jeg har videre lyst til å si at det å diskutere om man skal skåle i surmelk eller sjampanje, passer seg ikke her. Så jeg spør: Er ikke dette en riktig beskrivelse av situasjonen?

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [11:20:55]: Først vil eg oppmoda representanten om å skilja mellom det å konstatere fakta og skryt.

Så vil eg peika på det uomtvistelege faktum, som ein kan spørja nesten kvar bonde om, nemleg at det under sentrumsregjeringa – som representanten Brekk sitt parti òg var med i, med Gjønnnes som landbruksminister – skjedde ei positiv utvikling, og det vart ein optimisme i norsk landbruk. Dersom ein ser på jordbruksoppgjera i to av desse åra som er nemnde, 1998 og 1999, er det iallfall eit uomtvisteleg faktum at overføringane var mykje større i dei åra enn i dette oppgjøret i år, som vert kalla for eit historisk oppgjør. Overføringane var på 575 mill. kr i 1998 og på 540 mill. kr i 1999.

Presidenten: Replikkordskiftet er da omme.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:22:27] (komiteens leder): Bøndene har ansvaret for noen av samfunnets viktigste oppgaver. Det gjelder matproduksjon og arealforvaltning. Likevel er det slik at denne viktige gruppen tjener mindre enn de aller fleste andre grupper i landet. Gjennomsnittlig godtgjøres arbeidet og egenkapitalen som settes inn i jordbruket, med vel 170 000 kr pr. årsverk – altså før årets oppgjør. I tillegg er det et stort sprik mellom inntektene innad i jordbruket, slik at mye av arbeidet i realiteten har betydelig lavere vederlag.

Årets jordbruksoppgjør alene er langt fra tilstrekkelig til å rette opp tiår med forsømmelser av jordbruket. Slik

sett har kritikerne av jordbruksoppkjøret noe rett. Årets oppgjør alene vil ikke være tilstrekkelig til å snu alle negative utviklingstrekk i næringen. De fleste, også de sterkeste kritikerne, må imidlertid erkjenne at årets oppgjør er det beste på mange år. Etter mitt syn inneholder jordbruksoppkjøret en rekke positive signaler som bør gi grunnlag for framtidstro i næringen.

Som nevnt er rammen for oppkjøret på 975 mill. kr og er den største på svært mange år. Hvor stor den reelle inntektsutviklingen i landbruket blir samlet sett, avhenger bl.a. av kostnadsutviklingen og effektiviseringen i næringen. Men intensjonen i oppkjøret er klart. Bøndene skal ha en gjennomsnittlig inntektsutvikling på om lag 17 000 kr pr. årsverk. Dette er om lag det samme kronemessige tillegg som andre grupper får, ifølge prognosene. Ambisjonene når det gjelder inntektsutvikling har ikke vært høyere på mange år, og det er etter min mening et minimumsmål at bøndene får samme inntektsutvikling i kroner som andre grupper i samfunnet.

I tillegg er praksisen med «gjenbruk» av penger stoppet. Ubrukte midler fra fjorårets oppgjør kommer i tillegg til rammen og utbetales i 2007. Oppkjøret innebærer derfor også en betydelig forbedring av 2007-inntektene. Samtidig er dette et meget viktig prinsipp, en systemendring som sikrer – og i framtiden skal sikre – en mer redelig framstilling av inntektsutvikling ved framtidige oppgjør.

400 mill. kr av inntektsveksten kommer i form av økte budsjettbevilgninger. Budsjettbevilgningene er målrettet for å sikre inntektsutvikling på ordinære familiebruk. Noen eksempler på dette er:

- Bunnfradraget er redusert med 1 000 kr pr. bruk.
- Driftstillegget i melkeproduksjon er økt med 6 000 kr.
- Det er innført et eget driftstillegg i saueproduksjonen på 7 500 kr pr. bruk for å bremse opp den dramatiske nedgangen i saueholdet.
- Omsetningskravet for utbetaling av produksjonstillegg er senket fra 30 000 kr til 20 000 kr.
- Beitebruk er prioritert gjennom økt tilskudd til dyr på beite.
- Distriktsjordbruket er i tillegg prioritert gjennom økte distriktstillegg på kjøtt og melk.
- Prisene heves betydelig på alle områder hvor man mener det er mulig å ta ut økte markedspriser, og kornprisen er for første gang på svært lang tid hevet.

Dette er klare signaler til næringen om at det er en framtid også for bruk av ordinær størrelse. Sponheim-epoken, da alt dreide seg om stordrift eller nisjer, er over! For Senterpartiet er det særdeles viktig.

Nisjeproduksjon, matmangfold og nye næringer er en riktig og nødvendig tilpasning hvis bygdene skal overleve, men uten en ryggrad i form av tradisjonelle familiebruk kan neppe jordbruket løse sine samfunnsoppgaver. Det er denne bruksgruppen som prioriteres ved årets oppgjør, og som bør bli prioritert framover.

For å skape framtidstro og rekruttering kreves imidlertid mer enn bare penger ved ett enkelt jordbruksoppgjør. For den som skal velge om en vil ta over et gårdsbruk eller bygge en ny driftsbygning, er tidsperspektivet 20–30 år.

For Senterpartiet har det derfor vært avgjørende å få gjennomslag for en politikk som kan vare over tid. Vi forventer og arbeider for at årets satsing følges opp i de kommende jordbruksoppgjør. Vi startet i fjor, vi følger opp i år, og vi skal videreføre denne kursendringen i kommende oppgjør.

Til tross for årets avtale viser Budsjettnemndas tall at det er langt igjen til jordbruket har fått et akseptabelt inntektsnivå. Det er langt igjen til prioriteringen av distriktsjordbruk, familiejordbruk og miljøvennlig jordbruk har fått fullt gjennomslag. Det skal vi arbeide med videre framover. Det er også grunn til i framtiden å se på om de fellesfinansierte tiltakene knyttet til velferd, frakt osv. er tilstrekkelig ivarettatt.

Innstillingen viser at det er klare forskjeller mellom partiene i landbrukspolitikken. At Høyre og Fremskrittspartiet nå har funnet sammen i spørsmålet om å fjerne forhandlingsretten og overlate til Stortinget å fastsette bøndenes rammevilkår som en del av den ordinære budsjettprosessen om høsten, viser at en annen regjering enn den nåværende ville kunne true både forhandlingsrett og rammevilkår. Den som tror at jordbruket ville komme ut som vinner i kampen om budsjettmidlene i en annen regjering, forholder seg ikke til verden slik den virkelig er. De som ønsker å avvikle hele systemet, representerer iallfall ikke krefter som står på barrikadene for å forsvare et landbruk over hele landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kåre Fostervold (FrP) [11:27:45]: Det tilfaller en regjering, uansett hvilken sammensetning den har, å skryte av et oppgjør som man har skrevet under på. Men man kan jo stille seg spørsmål om Senterpartiet i denne saken er veldig fornøyd, for i ett medieoppslag ser vi sjampanjeskål og feiring, og i et annet medieoppslag ser vi samferdselsministeren fra Senterpartiet kritisere oppkjøret fremforhandlet av bl.a. hennes parti.

Det er tydeligvis forskjellige meninger i Senterpartiet om denne fremforhandlede avtalen. Jeg ønsker derfor å stille representanten spørsmålet: Var det grunn til å feire resultatet av oppkjøret med sjampanje, eller var dette bare et presseutspill i et forsøk på å skjule en dårlig fremforhandlet avtale for landbruket?

Lars Peder Brekk (Sp) [11:28:39]: Årets avtale innebærer for første gang på veldig mange år at bøndene får en inntektsutvikling i kroner lik andre grupper, ca. 17 000 kr. Det er særdeles viktig at man greide å oppnå det i jordbruksoppkjøret. Jeg er glad for at staten og organisasjonene ble enige. Det i seg selv er grunnlag nok for å feire.

Det er også grunnlag for å feire at vi fikk fjernet prinsippet om at man kunne overføre bevilgninger fra ett år til et annet – at man unngikk gjenbruk av midler. Det er også et viktig prinsipp som sikrer inntekter til landbruket, og som man har grunn til å feire. Hvorvidt man skal feire med sjampanje og bløtkake eller med surmelk, som ble nevnt her i salen i dag, kan man diskutere. Men jeg har lyst til å understreke at vi i Senterpartiet tar steg for steg i

arbeidet for å videreutvikle inntektene i landbruket. Vi ønsker, som jeg sa i innlegget mitt nettopp, å gå videre. Vi ser at det er behov for ytterligere økning av inntektene i landbruket, slik at vi kan få sammenlignbare situasjoner med andre grupper.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [11:29:54]: Landbruksministeren har uttalt at ethvert bruk som legges ned, er et nederlag. Vi ser likevel at landbruk legges ned daglig – også under denne regjeringen. Det har med andre ord vært mange tusen enkeltsteder for ministeren siden 2005. Det er også slik at selv om overføringene til jordbruket økes noe, vil nedgangen bare fortsette. Denne utviklingen har vært tilnærmet konstant de siste 30–40 år.

Selv om det er nedgang i sysselsettingen og i antallet bruk, opprettholdes produksjon og areal dyrket mark på omtrent samme nivå. Det handler om teknologisk utvikling og effektivisering, og det er bra. Men når antallet bruk er viktigste måleparameter for suksess i jordbrukspolitikken til denne regjeringen, hvordan kan da Senterpartiet være tilfreds med den politikken som føres, når resultatet allikevel er den samme utviklingen som tidligere?

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:31:06]: Jeg vil støtte landbruksministeren når han sier at nedlegging av bruk er et tap, og det er trist at vi på det viset tynner ut utviklingen i mange distriktssamfunn. Det er viktig at vi har en landbrukspolitik som opprettholder så mange bruk som mulig.

Så vil jeg gi tilslutning til den beskrivelsen som Røbekk Nørve gir her. Teknologisk utvikling, endringer i samfunnet og konkurranse med andre grupper fører til endringer i antall bruk. Det er det ikke mulig å stoppe. Så vi vil også i framtiden se at bruk vil komme til å bli nedlagt. Men Senterpartiets målsetting er at man skal jobbe hardt for å hindre denne nedleggingen, og da er det ikke minst viktig å bedre inntekten. Og da må man spørre seg: Hvor er Høyres svar – inntektsmessig – når det gjelder utviklingen av landbruket? Vi ser ikke annet enn at Høyre foreslår reduserte inntekter til landbruket, og det vil forsterke strukturutviklingen.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:32:21]: Venstre og Senterpartiet har tidligere hatt mange felles interesser i landbrukspolitikken, men nå ser det ut til at vi skiller lag på en del fundamentale områder, selv om det er mange ting som fortsatt er felles.

Venstre er opptatt av at det skal gis handlingsrom, at det skal stimuleres til kreativitet, at man skal framleke samarbeid og nye løsninger i landbruksnæringen. Dette mener Venstre er viktig for at folk skal gis muligheter, og for at Bygde-Norge skal bebos.

Mange mindre melkebruk ser at de enkeltvis er for små til fortsatt lønnsom drift. Mange ønsker derfor samarbeid. Mener representanten for Senterpartiet at det er god landbrukspolitik at i en bygd med f.eks. seks melkebruk skal

bare fem få lov til å gå sammen i en samdrift, mens den sjette enten må fortsette alene eller legge ned? Og er dette god bygdepolitikk?

Lars Peder Brekk (Sp) [11:33:23]: Hvis jeg ikke tar feil, ble en del av det regelverket som gjelder samdrift, innført under forrige regjering. Det var da snakk om totalt antall tonn i produksjonen og også begrensninger i antall bruk som kan delta i samdriften. Det er, så vidt jeg vet, ikke skjedd noen endringer i årets jordbruksoppgjør som forandrer på den politikken.

Mitt utgangspunkt er at det bør settes rammer for samdriften på den nivået vi har i dag – kanskje burde nivået vært enda lavere. Det burde heller vært mulig å se på antall bruk som kan delta, der skal jeg gi Kongshaug rett. Det bør vurderes i framtiden.

Ellers har jeg lyst til å understreke at Venstre og Senterpartiet har mange felles interesser, selv om vi kanskje ser litt ulikt på mulighetene til nisjeproduksjon, tilleggsaktiviteter. Der er det viktig for Senterpartiet å understreke at hele utviklingen i landbruket er avhengig av at vi kan sikre familiejordbruket i framtiden, og da må nisjeproduksjon og annen produksjon komme som et tillegg.

Presidenten: Replikordskiftet er slutt.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:34:57]: La meg få starte med å gratulere Regjeringen med å ha forhandlet fram en avtale. På samme måte som under den forrige regjeringen er det forhandlet fram en avtale som næringen lett motstrebende har skrevet under på.

Det er grunn til å understreke at kommende jordbruksavtale inneholder en rekke sentrale elementer fra den forrige regjeringens landbrukspolitik. Årets framforhandlede avtale innebærer verken i ramme, innretning eller struktur en dramatisk kursendring, slik regjeringens partiene hevder.

Det er imidlertid på det rene at innretningen i avtalen i små skritt går i feil retning: Det blir mer regulering, og det blir mindre handlefrihet for dem som vil satse. Det er f.eks. veldig uklare signaler når det gjelder investeringsmidlene i dagens politik. Det er tydelig at så lenge man vil investere i Regjeringens kjerneprosjekt, det såkalte familiebruket, er alt vel og bra, men dersom man vil opp og fram, satse nytt og annerledes, virker det som om det er bråstopp.

Ellers lurer jeg på – og mange med meg: Hva er egentlig størrelsen på et familiebruk? Det skulle vært en glede om statsråden i sitt innlegg kunne definert det, slik at også vi andre har noe å forholde oss til når det gjelder dette kjerneprosjektet fra Regjeringens side.

Det er grunn til å minne om at den landbrukspolitikken som ble ført i forrige periode, skapte ny optimisme i næringen og grunnlag for satsing for dem som ville skape seg et levebrød innenfor den utvidede landbrukspolitikken. Det er viktig at denne politikken fortsetter, og ikke det trangsynet som preger flere av signalene som nå kommer.

(Kongshaug)

Sannheten er at Bygde-Norge skriker etter en ny og moderne politikk. Svaret er ikke å rasere det bestående, men en fornuftig oppmyking av et rigid regelverk og et oppgjør med sementerte holdninger. Det er trist å registrere den reversering som nå skjer. Der hvor vi tilpasset regelverket til det moderne liv og samfunn, strammes det nå inn for fullt. Noe av det siste Lars Sponheim gjorde som landbruksminister, var å foreslå å oppheve delingsforbudet i jordloven – som i virkeligheten var å tilpasse landbruket og distriktene til framtiden. Det skal være mulig å bo på en landbrukseiendom uten å måtte drive tradisjonelt landbruk. Det skal være mulig for flere å dele en eiendom som i dag bare brukes og bebos av én. Det skal være mulig å bo på bygda uten å måtte bosette seg i et trangt boligfelt og uten å måtte drive tradisjonelt landbruk. Regjeringen har reversert denne politikken og strammet ytterligere inn gjennom å innskjerpe kravene for å få bygge hus nr. to på en landbrukseiendom. Dette reduserer muligheten for nye generasjoner til å etablere seg og derved sikre fortsatt drift av gården. Mener virkelig Regjeringen at det er bare der man går i fjøset, det er viktig å legge til rette for generasjonsskifte?

Jeg stiller meg undrende til at det er mulig for en regjering å stille seg slik at dette oppjøret blir møtt med så mye generell misnøye. Årsaken til reaksjonene er åpenbar: Regjeringen har på område etter område skapt forventninger som den ikke har mulighet til å leve opp til.

Det har for øvrig også vært merkelig å følge den prosessen som førte fram til at Budsjettnemnda for jordbruket endret beregningsmåten for realkapital foran dette oppjøret. Det har vært hevdet i denne sal at dette utelukkende var endringer som var gjort på faglig grunnlag, uten politisk innblanding. I avisen Nationen den 4. juni i år får vi servert en helt annen historie. Anne Osland, som gikk av som leder i Småbrukarlaget i protest mot de nye beregningsmåtene til Budsjettnemnda for jordbruket, forteller at både statsråden og departementsråden personlig forsøkte å overtale henne til å godta den nye beregningsmåten. For å rydde all tvil til side ber jeg om at statsråden benytter anledningen i dag til å gi en presis informasjon i saken.

I gårsdagens utgave av Nationen hadde journalisten greid det kunststykket å plassere Venstre sammen med Fremskrittspartiet i landbrukspolitikken. Dette er rent tøv, forårsaket i beste fall av bevisst og umoralsk journalistikk, i verste fall av manglende leseforståelse og oppfatelsessevne. Det er synd å måtte bruke tid fra denne talerstol på slik lavmålsjournalistikk, og jeg ber om at også de som skal opplyse folket i media, er etterrettelige, og setter seg inn i sakene som foreligger.

Jeg er glad for at det er flere partier som står sammen med oss om modernisering av landbrukspolitikken, men ellers er det Venstre, sammen med Kristelig Folkeparti, som nå er det egentlige og gjenværende sentrum i norsk landbrukspolitikk.

La meg understreke at Venstre har tradisjon for å stemme for avtaler som er framforhandlet mellom staten og ulike organisasjoner. Venstre vil således stemme for foreliggende jordbruksavtale og reindrifftsavtale, selv om vi

mener at sentrale elementer i jordbruksavtalen ikke er tilpasset framtidens utfordringer.

Jeg tar til slutt opp Venstres forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Kongshaug har teke opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Steinar Gullvåg (A) [11:40:14]: Vi hørte nettopp at representanten Kongshaug åpenbart er svært tilfreds med Sponheim-perioden i norsk landbrukspolitikk. Jeg registrerte også at representanten Sørfonn fra Venstres tidligere regjeringspartner Kristelig Folkeparti sprang relativt lett forbi akkurat denne perioden. Nå vet man jo aldri med Venstre, og jeg registrerer at i innstillingen går Venstre faktisk nå inn for at vi skal foregripe en framtidig WTO-avtale på det vis at vi umiddelbart skal fjerne eksportsubsidiene på ost. Det vil som kjent føre til en umiddelbar nedleggelse av omkring 3 000 bruk. Synes Venstre at dette er en rimelig pris å betale for et slikt forslag, eller har Venstre andre løsninger å vise til som kan kompensere for dette?

Leif Helge Kongshaug (V) [11:41:40]: Kristelig Folkeparti og Venstre har samarbeidet godt i landbrukspolitikken. Jeg har stor respekt for at representanten fra Kristelig Folkeparti nevner sin statsråd i den sammenhengen, og jeg håper at representanten Gullvåg også har respekt for at jeg er stolt over min representant som var statsråd i forrige periode.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet, er det jo nettopp avvikling av eksportstøtte som er Regjeringens holdning i WTO-forhandlingene. I Hongkong-runden i desember 2005 ble det jo vedtatt at all eksportstøtte skal bort i 2013, med en halvering i løpet av 2010. Det er ikke lenge til. Jeg tror og har tillit til at Tine her vil være kreativ og legge om, slik at brukene som skal levere melk, fortsatt har mulighet til det.

Jeg tror dette er viktig med tanke på vår troverdighet i framtidige WTO-forhandlinger. Et rikt land som Norge må ikke drive med eksportstøtte hvis vi skal bli trodd på at vi trenger vårt eget landbruk i beredskapssammenheng, bl.a.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:42:59]: Jeg registrerer at representanten Kongshaug tar et generaloppgjør med Nationen i sitt innlegg.

Jeg har lyst til å følge opp den diskusjonen som startet, for vi opplever jo at det er flere fellesmerknader mellom Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet nå enn tidligere. Det kommer bl.a. til uttrykk i ønsket om færre og større melkebruk, ved at kvotene slippes fri og begrensningene på samdrift avvikles. De har også felles standpunkt mot Regjeringens begrensninger på utenlandsk bearbeiding av kjøtt. Det registrerer vi.

Samtidig registrerer vi at Venstre vil beholde avtaleinstituttet. Men det er en motsetning i merknaden fra Venstre, der de på den ene siden sier at landbruket må «få en mer sentral rolle i å oppfylle samfunns mål om livskraftige lokalsamfunn, levende kulturlandskap og natur- og miljø-

goder», og på den andre siden sier at de vil videreføre jordbruksforhandlingene som en ren inntektsavtale. Betyr dette at Venstre også er på glid når det gjelder avtaleinstituttet, og at de på sikt ønsker å fjerne avtaleinstituttet?

Leif Helge Kongshaug (V) [11:44:14]: Når det gjelder jordbruksforhandlingene som avtaleinstitutt for rene inntektsforhandlinger, vil Venstre stå på det. Det må være helt klart.

Når det gjelder innledningen til representanten Brekk, om at vi står mye sammen med Fremskrittspartiet, så er det riktig. Vi er veldig glad for at Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har funnet sammen på mange områder, ikke minst på det med å endre på et rigid regelverk – som i tillegg nå blir kraftig reversert. Det kan ikke være gode signaler å gi Bygde-Norge at brukere som ser at de har for liten kvote til å investere på den kvoten de har, og skaffer seg større kvote, får nei når de søker om lån, fordi det ikke er en prioritert sak i de såkalte familiebrukene. Men hadde de villet investere på en kvote som de hadde, som i utgangspunktet var ulønnsom, ville de bli prioritert med investeringsmidler. Dette er helt bak mål.

Steinar Gullvåg (A) [11:45:42]: Jeg registrerte at representanten Kongshaug ikke svarte på mitt spørsmål. Jeg registrerer videre at Venstre fortsatt står på sitt forslag om en umiddelbar avvikling av eksportsubsidiene på ost, med de følger som jeg beskrev i min tidligere replikk.

Nå viser da representanten Kongshaug til Tine, som skal løse de problemer som oppstår ved en avvikling av eksportsubsidiene på osteprodukter. Kan representanten Kongshaug nå gi Tine noen anvisning på hvordan disse problemene skal løses, slik at man fjerner trusselen om å nedlegge 3 000 norske gårdsbruk?

Leif Helge Kongshaug (V) [11:46:37]: Det er ganske interessant at representanten Gullvåg her ber meg om å gi anvisning til Tine. Dette overlater jeg helt til Tine. Men situasjonen er jo den at det er Regjeringens posisjon at eksportstøtte skal avvikles. Jeg kan likeså godt da sende spørsmålet i retur til Gullvåg: Hvilken resept vil du gi Tine for at de gårdsbrukene som det blir påstått skal nedlegges, fortsatt skal ha drift? For det er Regjeringens politikk vi her snakker om. Jeg viste til Hongkong-runden i stad. Som sagt skal eksportstøtte – hvis det går igjennom – være avviklet i løpet av 2013, med en halvering i 2010. Også med tanke på vår troverdighet i forhandlingene ellers, på at vi trenger et norsk landbruk i beredskapsmessig sammenheng og ut fra kulturlandskap og mangfold, må vi ikke ri to hester på samme tid. Vi vet hvordan det går, iallfall når hestene springer i forskjellig retning.

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal gå via presidenten.

Replikkordskiftet er over.

Arne L. Haugen (A) [11:48:08] (ordfører for sak nr. 2): Jeg skal legge fram næringskomiteens innstilling om reindrifftsavtalen.

Det er et flertall i komiteen som støtter den framforhandlede avtalen mellom Norske Reindrifftsamer Landsforbund og staten. Det synes jeg er bra.

Reindrift er en liten næring i nasjonal målestokk, men både i samisk og i lokal sammenheng har den stor betydning økonomisk, sysselsettingsmessig og kulturelt. På bakgrunn av nasjonale forpliktelser etter Grunnloven og folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter må reindrifftspolitikken ses i både en samepolitisk og en samfunnspolitisk sammenheng.

Det er NRL som forhandler om reindrifftsavtalen med staten, men Sametinget har observatørstatus. Sametinget har også hatt møte med departementet i forkant av at statens tilbud ble lagt fram, der det ble gitt anledning til å komme med innspill. Jeg har registrert at disse innspillene i det vesentlige var sammenfallende med NRLs krav.

Årets forhandlinger om reindrifftsavtalen er, i likhet med tidligere år, gjennomført med basis i de mål og retningslinjer som Stortinget har trukket opp under behandlingen av St.meld. nr. 28 for 1991-92, En bærekraftig reindrift. Årets avtale har en ramme på 97,0 mill. kr, og det er en økning på 4,5 mill. kr i forhold til forrige avtale. I tillegg til dette bevilges det også i år 3 mill. kr til tiltak mot radioaktiv forurensning av reinkjøtt.

Jeg minner om at næringskomiteen over mange år har vært veldig opptatt av å utvikle en økologisk og økonomisk bærekraftig reindrift. Å sikre økt verdiskaping i reinkjøttbransjen er grunnleggende for en positiv utvikling i næringen. Det er viktig at vi gjennom reindrifftsavtalen stimulerer til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, og flertallet i næringskomiteen finner det hensiktsmessig at man opprettholder de produksjonsavhengige tilskuddene til næringen, som bidrar til økologisk bærekraft, ved at det stimulerer til økt slakteuttak. En slik fokusering på produksjon er også med på å underbygge et mer næringsrettet fokus i reindrifften, noe som etter min mening stimulerer dem som har reindrift som hovednæring.

Stortinget har nylig vedtatt en ny reindrifftslov, og det er store forventninger til at den skal gi både næringen og forvaltningen de virkemidlene som trengs for at målene om økologisk og økonomisk bærekraft blir innfridd. Hvis både reindrifftsbransjen og forvaltningens representanter nå tar tak i disse utfordringene med gjensidig respekt og med vilje til å forstå hverandre og samarbeide, ja så er jeg optimist.

Innstillingen viser at både Fremskrittspartiet og Høyre er imot at en næring skal ha anledning til å inngå en slik næringsavtale som reindrifftsavtalen er. Jeg skal begrepe meg til å ha én kommentar til dette prinsipielle spørsmål nå, og den har en meget praktisk tilnærming. Jeg tror utfordringene i næringen, i hvert fall i deler av landet, er av en slik karakter at det er svært viktig med nær dialog og forståelse mellom partene. En avvisning av avtalen vil etter mitt syn kunne få helt uforutsigbare og kaotiske konsekvenser, dette sagt spesielt med bakgrunn i det forslaget som ble fremmet av Fremskrittspartiet her i Stortinget i går.

Med dette viser jeg til flertallsinnstillingen og anbefaler Stortinget å støtte denne.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:52:19]: Jordbruksavtalen som behandles i dag, viderefører – og forsterker – den kursendringa i landbrukspolitikken som ble påbegynt i fjor. Den gir jordbruket et inntektsløft. Det er helt nødvendig etter at jordbruket – også i prosent – har hatt en klart svakere inntektsvekst enn andre grupper de siste årene. Avtalen legger til rette for en inntektsvekst på 17 000 kr pr. årsverk – i forhold til 2007 før oppgjøret. Vi må tilbake til tida rundt opptrappinga på 1970-tallet for å finne et oppgjør hvor jordbruket var forutsatt å få en så sterk vekst i forhold til andre grupper. Det er bra, og det er et nødvendig løft, ikke minst sett på bakgrunn av forrige stortingsperiode og under den forrige regjeringa, da jordbruket sakkett kraftig akterut inntektsmessig, også da prosentvis. Og når jeg hører debatten her i salen, hvor det blir stilt spørsmål om hvorfor forventningene til denne regjeringa er store, må jeg jo si at det er bare å sette seg ned med statistikken og se på inntektsutviklinga – eller mangel på inntektsutvikling – under forrige regjering. Da forstår en at forventningene om en ny politikk er store.

Årets jordbruksoppgjør gir også helt andre svar enn det høyrepartiene la opp til under behandlinga av budsjettet for 2007, med kutt på henholdsvis 6 og 2 milliarder kr. Så ser vi av innstillinga Venstres høyredreining i landbrukspolitikken. Det synes jeg er skuffende, men det tydeliggjør samtidig skillelinjene i norsk politikk.

På enkeltbruksnivå viser referansebruksberegningene isolerte inntektsutslag av tiltakene i avtalen på om lag 24 500 kr pr. årsverk, og de grasbaserte produksjonene kommer vesentlig bedre ut enn det.

Det har i år vært mye diskusjon rundt Budsjettmemndas arbeid. Nemnda har i år som tidligere avgitt omforent materiale og levert det grunnlaget den mener vil være det riktige forhandlingsmaterialet. Det er Budsjettmemndas beslutning. For ordens skyld vil jeg bemerke at verken jeg eller daværende leder av Norges Bonde- og Småbrukarlag satt eller sitter i Budsjettmemnda for jordbruket.

Et solid inntektsløft var altså et hovedtema i forhandlingene. Det er nødvendig. For selv om utviklinga er positiv på en del områder i jordbruket, er den svakere i områder som Vestlandet, Agder, Telemark og Nord-Norge. Samtidig er det underdekning av norskprodusert kjøtt fra grasbaserte dyr. Det er et alvorlig varsku for meg. For klarer vi ikke å sikre produksjonen av storfe- og sauekjøtt, ja da ryker

- arealbruken mange steder
- beiting og kulturlandskapspleie
- viktige bidrag til sysselsetting og økonomisk aktivitet i mange distrikter

Derfor er de grasbaserte produksjonene sterkt prioritert. Utviklinga på disse områdene er et tidlig tegn på et kritisk punkt i forhold til måloppnåelsen i landbrukspolitikken. Derfor er bruken av avtalemidlene i så måte målrettet og effektiv.

Et særlig viktig samfunnsmessig bidrag fra norsk landbruk ligger i en variert bruksstruktur med produksjon over hele landet. Derfor er jeg fornøyd med at vi i tillegg til et vesentlig inntektsløft også styrker strukturprofilen i tilskuddene. Det bidrar til lønnsom drift i ulik skala. Inn-

gangsbilletten senkes, bunnfradraget senkes, tilskuddene for de første dyrene økes, det etableres et eget driftstilskudd til sauehold, og beiteordninga styrkes vesentlig. Det er det beste bidraget vi kan gi til en fortsatt variert bruksstruktur og et åpent landskap. Og jeg er overbevist om at en fortsatt variert bruksstruktur er avgjørende for et levende landbruk som bruker det jordbruksarealet vi har i Norge.

Så styrker jordbruksavtalen en rekke spesifikke miljøvirkemidler, med sikte på redusert forurensning og med tanke på å ivareta kulturlandskapet og verdensarvområdene. Det etableres et eget klimaprogram og en forsøksordning for bedre håndtering av husdyrgjødsel og mindre utslipp. Når jeg hører enkelte representanters innspill i debatten her i dag om klimapolitikk, skulle en tro at klimaproblemene var noe som dukket opp da denne regjeringa tok over. Det hadde vært mulig å sette inn klimatiltak også for tidligere regjeringer.

Etter mange år med misnøye i meierisektoren tar vi grep for å skape ro og forutsigbarhet i denne sektoren. Det skjer etter lengre tids jobbing med saken og utstrakt dialog med aktørene. Jeg er stolt og glad over å kunne gjennomføre disse nødvendige endringene. Og jeg må konstatere at rammevilkårene som ble fastsatt av den forrige regjeringa, ikke var gode nok til å sikre konkurransen.

Et godt jordbruksoppgjør krever vilje til å satse på jordbruk. Det har vi fått til. Mens forrige regjering reduserte budsjettoverføringene med 600 mill. kr, har vi økt dem med det samme i løpet av to år. Det er nødvendig med et økt budsjett på dette området for å nå de ambisiøse og gode målene vi har satt oss, rett og slett for å sette landbruket i stand til å løse de viktige oppgavene det har.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [11:57:32]: Det var mye i statsrådens innlegg som det kunne vært interessant å komme med en kommentar til.

Jeg tror vi kan være enige om at oppspillet til jordbruksforhandlingene i år ble meget spesielt, og det endte med at lederen i Småbrukarlaget trakk seg, fordi, hevdet hun, både statsråden personlig og departementsråden tok kontakt med henne på forhånd, før forhandlingene begynte, for å endre beregningsmåten for bøndenes inntekter. Det er en spesiell fremgangsmåte at staten som part i saken, med de to fremste representantene for Landbruksdepartementet, begynner å skulle presse en part til å endre disse tallene.

Kan statsråden bekrefte at han tok denne kontakten, og vil statsråden i fremtiden endre sin opptreden slik at han ikke går frem på denne måten?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:58:42]: Jeg hadde i vår en telefonsamtale med lederen av Norges Bondelag, Bjarne Undheim, og en telefonsamtale med lederen av Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Anne Osland. Innholdet i de telefonsamtalene har jeg ikke tenkt å gjengi, men jeg kan gjengi det jeg akkurat sa på talerstolen, at verken lederen av Norsk Bonde- og Småbrukarlag, lederen av Nor-

ges Bondelag eller jeg sitter i Budsjettnemnda for jordbruket.

Torbjørn Hansen (H) [11:59:13]: Selv om striden rundt markedsordningen for melk ser ut til å finne en løsning, registrerer vi at statsrådets angrep på samvirkeforetakenes konkurrenter fortsetter. Prosessen rundt utenlandsk bearbeiding har gått over stokk og stein, og siste nytt nå er at Regjeringen har lagt fram en ny forskrift som skal gjelde fra 1. juli. Denne forskriften er vesentlig forandret i forhold til det som Stortinget vedtok i forbindelse med statsbudsjettet, og man legger nå fram en kvoteordning som ikke har vært ute på høring. Denne forskriften ser ut til å være spesialdesignet for å ta en enkelt konkurrent til Notura-systemet ut av det norske markedet. Aftenposten avslørte tirsdag at forskriften kan være i strid med EØS-avtalens forpliktelser om fri bevegelse av tjenester, og i dag står det i samme avis at Regjeringen ikke vil oppgi sine vurderinger knyttet til dette spørsmålet. Forskriften vil uansett ha konsekvenser for konkurranse- og forbrukerpolitikken.

Kan statsråden fortelle oss litt om hva som er Regjeringens vurderinger av de forbrukermessige konsekvensene av denne forskriften? Og er forskriften avklart med våre handelspartnere i EU?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:00:18]: Jeg har orientert mine respektive kollegaer i EU om de beslutningene som er fattet i Norge rundt dette spørsmålet, så vi har hatt en god prosess på det. I tillegg er det viktig å påpeke at dette er et nasjonalt anliggende. Dette er ikke noe som ligger innunder EØS-avtalen. Sånn sett er dette på samme måte som når det ble gjort endringer i disse ordningene av tidligere regjeringer, beslutninger som denne regjeringa har fattet basert på norske vurderinger, men hvor det selvsagt er viktig å ha en dialog med dem som representanten Hansen refererer til som våre handelspartnere.

Det som er hele hensikten med dette, er å sørge for at vi har en forutsigbar situasjon i norsk næringsmiddelindustri over tid. At norsk mat tas ut av landet for å bearbeides i land med lavere lønnskostnader, for så å tas inn igjen tollfritt, vil føre til en uforutsigbar situasjon, og det vil føre til en gradvis endring av produksjonsstedene i næringsmiddelindustrien. Det er ikke noen framtidsrettet ordning, og derfor er det viktig nå å få lagt på plass en ordning som er forutsigbar, og som gir gode rammer for næringer videre.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [12:01:42]: Etter det eg forstår av media, pressar Senterpartiet på for at ein betydeleg del av lyfta Noreg skal ta for å redusera klimautsleppa, skal skje innanlands. Viss så er tilfellet, har Senterpartiet full støtte frå Kristeleg Folkeparti. Det er eit faktum at 9 pst. av dei innanlandske klimautsleppa kjem frå landbruket, hovudsakleg i form av metangass.

Utbygging av biogassanlegg på gardane er eit konkret verkemiddel for å sikra dette, men med dagens utforming av stønadsordningane er det berre dei største bruka som greier å realisera dette. Så anten må stønadsordningane

endrast, eller så må ein få til ei kraftig strukturrasjonalisering, og det er vel ikkje ønskjeleg ut frå den politikken som Regjeringa har forfektet.

Så mitt spørsmål er: Ønskjer statsråden ein kraftig reduksjon av klimautsleppa frå landbruket? Korleis meiner han at dette bør skje, og kor raskt bør dette skje?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:02:43]: Aller først må jeg si at jeg ble litt skuffet nå over at ikke representanten Sørfonn tok opp inntektsutviklinga i sin replikk, for det hadde jeg veldig lyst til å diskutere her nå. Men vi kan diskutere klima isteden.

Jeg er selvsagt der at jeg svarer ja på spørsmålet fra representanten Sørfonn når det gjelder ønsket om å gjøre noe med klimautslippene i Norge generelt og i landbruket spesielt. Utslipp fra landbruket er en vesentlig del av utslippene i Norge, og vi bør få til bedre løsninger enn det som er i dag, både for håndtering av husdyrgjødsel i kjellere, spredningsmetoder og utlufting i fjøs. Det er et område som vi jobber med. Det var med respekt å melde ikke så mye som var gjort på det området da vi tok over. Men vi jobber med dette området, og jeg er innstilt på å nå de målene som jeg hører representanten Sørfonn er opptatt av: å få gode klimaløsninger også som en del av den norske landbrukspolitikken.

Leif Helge Kongshaug (V) [12:03:48]: Etter forhandlinger er det sjelden noen av partene som er helt fornøyd, unntaket er kanskje Senterpartiet ved denne anledningen, som skålte i sjampanje etter forhandlingene. Muligens var det en mediegimmik – jeg vet ikke.

Forhandlinger er å gi og ta. Det som er viktig, er at en følger spillereglene og er ærlig og forutsigbar i sin framgangsmåte. Ifølge en artikkel fra Anne Osland opplevde hun ikke arbeidet i Budsjettmemnda som ryddig, spesielt ikke inngrepet for å endre beregningsmåten for realkapital. Hvorfor mener statsråden at det var så viktig å få gjort denne endringen i ellefte time? Og ville det vært like viktig hvis endringen førte til reduserte inntekter for 2007 istedenfor økte inntekter?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:04:38]: For det første var ikke dette noen prosess i ellefte time. Dette var en prosess som gikk i Budsjettmemnda over en lengre periode. Jeg orienterte jo også om dette i Stortinget tidligere i vår, og mener det samme nå som jeg mente da, at det oppsiktsvekkende ved dette er at det ikke har vært gjort før. Endringer i realrenten, som jo ikke er en del av bondens regnskap, skaper stor uforutsigbarhet i grunnlagsmaterialet for jordbruksoppgjøret og gir grunnlag for inntektsøkninger og inntektsreduksjoner i jordbruksoppgjørene som kun er av teoretisk verdi, og som sånn sett er uheldig i forhold til forhandlingene.

Jeg har sagt i Stortinget tidligere, og jeg mener det fortsatt, at det mest overraskende er at det ikke har skjedd før. Sånn sett er jeg glad for at det som ble gjort i år, ble gjort.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Kåre Fostervold (FrP) [12:05:48]: Årets jordbruksoppgjør viser ingen reell kursendring for landbruket. Fortsatt forsøker man å fremforhandle en landsdekkende avtale og velger å gi inntrykk av at denne avtalen, som de foregående, skal føre til et stort inntektsløft for alle dem som velger landbruket som sin hovedinntektskilde.

Historien viser oss at dette ikke er sant, for tallene viser oss at hvert år legges driften ned ved tusenvis av bruk. Det kan derfor være behov for for visse partier å prøve å skjule dette faktum bak fylte sjampanjeglass. Dessverre for bøndene forsvinner ikke realitetene selv om man velger å skåle i et utmerket landbruksprodukt.

Samtidig er det skuffende nok en gang å observere at Regjeringen ikke velger å ta inn over seg at det foregår ting på den internasjonale arena. Ingenting i den avtalen vi behandler i dag, viser et offensivt grep for å møte de kommende utfordringer en ny WTO-avtale vil gi landbruket. Regjeringen velger å ignorere utfordringene, noe som dessverre vil føre til at man bare vil få en tøffere overgang når denne avtalen er på plass. Det er litt som å kjøre motorsykkel i 160 km/t, hive hjelmen, lukke øynene og satse på at det ikke kommer en sving. Det blir en farefull måte å ferdes på i trafikken.

Det er skuffende at Regjeringen altså heller ikke denne gangen går inn for endringer i avtalen som vil hindre landbrukspolitikken i å kjøre i grøfta.

Det er å håpe at man i fremtiden vil se på bonden slik Fremskrittspartiet gjør, nemlig som en selvstendig næringsdrivende. Det ville være positivt for norsk landbruk, fordi man da kan fokusere på hvilke hindringer som ligger i veien for at man skal kunne drive lønnsomt, og hvordan man gjennom deregulering av regelverk og reduksjon av offentlig byråkrati, skatter og avgifter kan gjøre næringen mer attraktiv og lønnsom.

Regjeringen fortsetter i stedet å føre en politikk som har sørget for 20 000 færre bønder siden 2000. Å føre en politikk der man bestemmer pris, omfanget av produksjonen eller hva som kan produseres, vil til enhver tid begrense skapertrangen og nytenkningen.

Regjeringen velger altså å fortsette en politikk som bygger på prinsippene om at matvareproduksjon kan styres av byråkrater og politikere, og at Regjeringen kan planlegge en inntekstøkning for en næring som har inntektene sine fra matvareproduksjonen. Det er sant at man kan få en økt inntekt gjennom denne avtalen, men man kan ikke fremstille det som at alle i landbrukssektoren vil få 17 000 kr i økt inntekt, noe som enkelte regjeringsrepresentanter gjør.

Fremskrittspartiet ønsker et fritt landbruk som gir den enkelte produsent et reelt valg når det gjelder produksjonen, innenfor de rammer som markedet, egeninteresser og økonomi setter. Jeg har tillit til at skapertrangen og kreativiteten også er til stede innen landbrukssektoren, men vi mangler incentivene for å dyrke frem dette.

Restriksjonene på driftsformer bør liberaliseres, slik at bøndene blir likestilt med det øvrige næringsliv. Støtteordninger og reguleringer må gradvis reduseres, eventuelt kombineres med kompensasjonsordninger som i en periode gir støtte til dem som på en negativ måte blir vesentlig

berørt av endringer i landbrukspolitikken. Det samme bør gjelde for skatter og avgifter, slik at produsentene kan konkurrere på like vilkår uten annen innblanding fra det offentlige enn hva som måtte fremkomme av helse- og miljøkrav, samt krav til dyrevern.

Det er kanskje på tide at også bonden får nytte godt av de fordeler som markedsøkonomien har gitt alle andre. Hvorfor bonden ikke kan levere produktet han selv har produsert, til den han ønsker, og til høyest mulig pris, vil for meg alltid fremstå som merkelig. I stedet velger regjeringspartiene å øse ut fellesskapets ressurser for å semenere en driftsstruktur som uansett regjering vil endres. Derfor er dette, slik jeg ser det, misbruk av milliarder av kroner hvert år i et forsøk på å stoppe en utvikling som uansett vil skje. På tross av disse milliardoverføringene blir det altså lagt ned fire til fem bruk hver dag. En slik milliardatsing på alle andre områder innenfor næringspolitikken med et slikt resultat ville antakeligvis ha ført til at en statsråd måtte ha gått av.

Det er dessverre et faktum at den gjennomregulerte politikken som har vært ført på dette området i alle år, og som ikke har stoppet nedgangen i antallet næringsdrivende innenfor landbruket, fortsatt er den prioriterte politikken fra denne regjeringen.

Gunvor Eldegard (A) [12:11:14]: Me har no årets jordbruksavtale til behandling. Eg vil starta med å seia at eg er veldig glad for at me kom fram til ei løysing som både Bondelaget og Småbrukarlaget slutta seg til.

Dette var eit oppgjør som det var store forventningar til, det har mange vore inne på så langt i debatten. Men det skulle berre mangla. Me har ei regjering no som har signalisert veldig klart og tydeleg at ho vil satsa på jordbruket.

Resultatet i år vart eit historisk godt oppgjør, som følger opp fjorårets avtale med nok eit lyft til jordbruket. Med ei auka inntektsramme på 975 mill. kr, som svarar til ein inntektsvekst på om lag 17 000 kr pr. årsverk frå 2007 til 2008, er det all grunn til å vera fornøgd. Dette gjev ein inntektsauke på 10 pst. Til samanlikning har den årlege inntektsveksten dei siste åra i snitt vore 2 3/4 pst. i landbruket, mens andre grupper i snitt har fått 4 pst.

I fordelinga vart partane m.a. samde om å prioritera det grasbaserte husdyrhaldet. Nokre har kalla denne avtala for tidenes saueoppgjør, og det er all grunn for sauebøndene til å vera nøgde. Eg har von om at dette no snur den utviklinga me har sett dei siste åra, der dei minste sauebruka går ut. Talet på dei er faktisk halvert på fem år. Det er spesielt ille for kulturlandskapet at sauen forsvinn, og det er òg verdt å merka seg at det er ei underdekning av sau i marknaden. Me burde ha alle føresetnadar for sauehald her i landet.

Regjeringa har sett seg ambisiøse mål om økologisk produksjon. Målsetjinga er å auka etterspørselen etter norskproduserte varer. Gjennom årets avtale vert økonomien for dei som har eit langsiktig perspektiv på omlegging til økologisk drift, styrkt. Økologisk produksjon er også miljøvennleg dersom me produserer den og har moglegheit for å få råvarer her heime. Det vert jo eit para-

doks når ein må henta råvarer til den økologiske matproduksjonen frå andre sida av kloden, i alle fall når me skal sjå det i ein miljøsamheng. Denne avtala satsar òg på miljøet. Me satsar på bioenergi, det er eitt døme, men eg har lyst til å seia litt om andre miljøtiltak.

Morsavassdraget har fått ekstra merksemd i dette oppgjeret. Stønad til bl.a. fangdammar er eit tiltak som er med på å betra vasskvaliteten der. Men alle kommunane som er innanfor dette vassdraget, frå Ski kommune i nord til Rygge kommune i sør, har gjort ein kjempeinnsats her. Med løysingar som bl.a. fangdammar, som betrar vasskvaliteten, vil dette på sikt gje resultat. Det er viktig at det framleis er eit lokalt trykk, men det er òg viktig at me kan gje ekstra midlar over avtala.

Eg har lyst til å knyta nokre kommentarar til dei behova for nyinvesteringar som jordbruket står overfor, ikkje minst for å møte krava som er sette til dyrevelferd, og nye reglar om lausdriftsfjøs frå 2024. Her må me samarbeida med næringa for å gjera denne overgangen så smidig som mogleg, og investeringsverkemidla bør prioriterast til ombygging eller nybygg som følgje av desse krava.

Det må ikkje vera tvil om at norsk landbruk faktisk er omstillingsdyktig. Eg er imponert over den kreativiteten og evna til innovasjon som eg ser i norsk landbruk. Den svartmålinga som spesielt Framstegspartiet driv med når det gjeld norsk jordbruk, tek me i Arbeidarpartiet difor sterkt avstand frå.

Likevel synest eg det er moro å sjå at ein samla komite legg vekt på at grunnmuren i framtidslandbruket er å utvikla landbruket som matprodusent, og at det skal leggjast til rette for ein variert bruksstruktur som både tek omsyn til tradisjonelle familiebruk og gjev høve for ulike former for samarbeid. Det kan jo sjå ut som om det er tverrpolitisk semje om framleis å ha det fantastisk fine landbruket me har.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Steinar Gullvåg (A) [12:16:36]: Avisen Nationen formidler denne uken et internt fremskrittspartibudskap. Tre av partiets ordfører kandidater tar til orde for en ny landbrukspolitisk erkjennelse i partiet. Knut Flølo, fremskrittspartiordfører i Vestnes kommune, sier, som sant er, at om vi innfører fri konkurranse på dette området, er det slutt. Norge ligger som kjent der det ligger, konstaterer han omtenkstomt.

Denne ganske innlysende landbrukspolitiske erkjennelsen fornektes av Fremskrittspartiets næringsfraksjon, som anser dagens bønder nærmest som offentlig ansatte mer enn selvstendig næringsdrivende matprodusenter. Partiet vil redusere landbruksstøtten, fjerne jordbruksavtalen, åpne grensene og øke konkurransen fra utlandet uten videre – og samtidig skal landbrukspolitikken ikke lenger forankres i distriktspolitikken. Og slik svarer Fremskrittspartiet sine egne ordfører kandidater: Sammen med Høyre avviser Fremskrittspartiet jordbruksoppgjøret på prinsipielt grunnlag. De er imot et system der bøndenes organisasjoner årlig forhandler med staten om bøndenes

inntekter og velferdsordninger, akkurat som de har vært motstandere av sentrale lønnsoppgjør mellom arbeidslivets parter.

Det er ganske interessant at de flagger slike synspunkter i forbindelse med tidenes jordbruksoppgjør, det året Regjeringen og bøndenes organisasjoner for første gang på flere år har sørget for en inntektsutvikling i landbruket på linje med andre yrkesgrupper, og vel så det. Det er i seg selv en kraftig advarsel til Bygde-Norge fra høyrepartiene.

Landbrukspolitikken viser etter mitt syn høyre-venstre-dimensjonen i norsk politikk. Regjeringspartiene ønsker et landbruk som produserer trygg mat, og som sikrer matforsyning, bosetting og sysselsetting i store deler av landet. Da må vi ha en variert bruksstruktur tilpasset produksjonsvilkårene i de ulike delene av landet. Vi trenger faktisk et importvern, en livskraftig foredlingsindustri og sterke samvirkeorganisasjoner som kan sikre bøndene omsetning av produktene deres. Motstykket til dette er Fremskrittspartiets og Høyres – og til dels Venstres – markedsretting av landbruket, med økt import av landbruksprodukter, avregulering og økt konkurranse. Det er en landbrukspolitikk for de største og sterkeste og for de brede bygder. Resultatet av denne politikken er, akkurat som Fremskrittspartiet sier, å løsne båndene mellom distrikts- og landbrukspolitikken, fordi det i realiteten betyr en utvikling av distriktsjordbruket.

Bendiks H. Arnesen (A) [12:19:49]: Jeg er glad for at vi har et velfungerende landbruk som produserer kvalitetsmat i alle deler av landet. Matproduksjonen er det viktigste, men landbrukets betydning for å holde kulturlandskapet i hevd og for bosettingen og levende bygder er også svært viktig.

Jeg er glad for den inntektsøkningen som ligger i avtalen, og for prioriteringen av distriktsjordbruket. Dette er en utvikling som er helt nødvendig, og som må videreføres, slik at bøndene kan sikres en inntekt på linje med andre grupper i samfunnet.

Det er bra at en samlet komite har merket seg det store behovet for investeringer i landbruket. Jeg opplever at det nå er optimisme i næringen, og at det derfor er vilje til satsing.

I noen deler av landet er det lettere å gjennomføre store investeringer i landbruket ved hjelp av private långivere enn det er i andre deler av landet. I den nordlige landsdelen er det mange unge, aktive bønder som sliter med investeringene på grunn av mangel på kapital. Jeg håper derfor at finansieringsmulighetene for landbruket kan bli slik at det kan investeres i næringen i alle deler av landet.

Jeg slutter aldri å undre meg over Fremskrittspartiets landbrukspolitikk. Det synes som om Fremskrittspartiet ikke har fått med seg at det har foregått en formidabel omstilling og modernisering av norsk landbruk. Enda verre er det at Fremskrittspartiet ikke forstår at det er umulig for bøndene å omstille topografi og klimatiske forhold. Jeg leser i alle fall Fremskrittspartiets merknader slik, og disse merknadene har jo vært de samme i mange år. Hva slags frihet og konkurranse er det Fremskrittspartiet snak-

ker om, når vi vet hva slags dramatiske forskjeller det er i konkurransebetingelsene i landbruket?

Som representanten Gullvåg var inne på, stod det en artikkel i Nationen den 11. juni, hvor man klart ser at det ulmer i Fremskrittspartiet når det gjelder partiets landbrukspolitikk. Her framgår det at flere av partiets lokalpolitikere har satt ned foten og ikke vil ha den politikken deres eget parti forfekter her i Stortinget.

Jeg er glad for at meningsmålinger viser at folk flest støtter opp om en landbrukspolitikk der staten er sterkt medvirkende.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:22:53]: Utviklinga i jordbruket det siste året bekrefter min vurdering av fjorårets jordbruksoppgjør i denne saken. Påstanden om at det ser ut som om forhandlingene som ble lagt til grunn ved jordbruksforhandlingene i fjor, holder stikk, har bare hold i nye regnemåter i Budsjettnemnda for jordbruket. Beregnede inntekter pr. årsverk blir på denne måten økt med om lag 10 000 kr. Den økonomiske rammen i årets jordbruksoppgjør er større enn på flere år, med en netto varig økning i inntektsmuligheten på 415 mill. kr. Dette er positivt, men sjølsagt langt fra historisk godt, og endrer ikke jordbrukets utviklingskurs. Men det har positiv betydning for nedleggingstempo og arealer som går ut av bruk.

Opposisjonen har ingen felles politikk, men alle opposisjonspartiernes politikk ville resultert i lavere inntektsmuligheter. Det har vi også historisk erfaring for.

Ifølge St.prp. nr. 68 for 2005-2006, om jordbruksoppgjøret i fjor, økte inntektene for andre yrkesgrupper med 57 pst. fra 1996 til 2005, dvs. fra litt over 200 000 kr til 360 000 kr. Om jordbrukernes inntekter hadde økt med samme prosent, slik Stortinget hvert år skaper inntekten, skulle inntekten nå ha vært på 230 000 kr pr. årsverk. Til tross for at 30 000 årsverk er blitt borte, har vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i normaliserte regnskap fra Budsjettnemnda for jordbruket falt fra 60 til 40 pst. i forhold til andre yrkesgrupper på ti år.

Dette går gærent. Nå importeres også sauekjøtt til graslandet Norge. Samfunnsoppgaver som den norske befolkninga ønsker at jordbruket skal utføre, vil ikke bli utført når mange yrkesutøvere mister framtidshåpet i næringa. Noen få ungdommer satser i næringa. De særpreges av stor gjeld, enormt arbeidspress og etablerer en stor transportbedrift med store negative miljøkonsekvenser. Disse ungdommene er helt avhengige av store økte bevilgninger over statsbudsjettet, mer enn hele nettoinntekten er fra statens bevilgninger. Bare de få ungdommene som har stor egenkapital, store egne arealer, solid utdanning og som gjør en unik arbeidsinnsats med tilsvarende forsakelse av fritid, skal stå for volumet av norsk matproduksjon. Dette er et fundamentalt brudd med vår familiebrukstradisjon, men når det gjelder f.eks. melk, helt i tråd med det som stortingsmeldinga til Kåre Gjønnes la opp til. Denne kursen er ikke bærekraftig på noen måte, aller minst dersom WTO-avtalen skulle gjennomføre det opposisjonen ønsker, nemlig ytterligere svekket importvern. Da vil markedsprisene bli enda lavere.

Det er behov for nytenkning. Jordbruket har en enda viktigere rolle framover i forhold til matvaresikkerhet og produksjon av økt fornybar energi. Landbruksdepartementet presenterer på Grüne Woche et godt bilde av hva som trengs framover. Det må nå drøftes og settes i system. Det haster med å sikre en variert bruksstruktur med familiebruk og ikke aksjeselskap over hele landet, for å gjøre den jobben som befolkninga ønsker skal bli gjort. Det trengs en opptrappingsplan for jordbruket for å tette gapet, som er blitt dramatisk siden 1993. Jordbruksforhandlingene må baseres på samme kalenderår som det som gjelder for andre yrkesgrupper – altså for inneværende år – da legger vi samme tallmateriale til grunn som for andre grupper, og da har vi også mulighet til å se på utviklinga i inntektsnivå.

André N. Skjelstad (V) [12:26:15]: Jeg skal ikke bruke mye tid på de nye regnemåtene i Budsjettnemnda, som skulle utgjøre selve grunnlaget for jordbruksoppgjøret, det faste, nøytrale, faglig funderte utgangspunkt. Men jeg fikk med meg at Norsk Bonde- og Småbrukarlags leder, Anne Osland, gikk av på grunn av uenighet i Budsjettnemnda tidligere i år. Regjeringen og Norges Bondelag ønsket beregningsmåter som har én ting til felles: Bønderne skulle komme bedre ut på statistikken enn de ville ha gjort med den gamle regnemåten – og dagens regjering bedre ut politisk.

Det ble skapt enorme forventninger til årets jordbruksoppgjør. Resultatet er nok ikke like entydig som de forventningene som ble skapt – for å sitere lederen av Nord-Trøndelag Bondelag:

«Det er klart jeg er skuffet, men det var likevel riktig å skrive under avtalen.»

Skuffelsen er begrunnet i Regjeringens signaler for oppgjøret om at den ville satse på landbruket. Han sier videre at han ikke synes at disse signalene er fulgt opp i årets avtale. Ut fra et annet ståsted får en tro at landbruket vil vurdere Regjeringen utelukkende etter hva den leverer i framtiden, og ikke etter hva de sier. Én ting er at en svekker politikernes troverdighet – at en lover og lover og ikke holder – men for næringens del er det en manglende grad av forutsigbarhet som er med på å svekke bondens motivasjon og framtidstro.

Det er selvfølgelig gode elementer i dette oppgjøret. Et av de positive elementene er å etablere driftstilskudd for sau. Forhåpentligvis kan dette være med på å motvirke det store frafallet av driftsenheter innenfor saueholdet, men kanskje også være med på å stagge noe av den gjengroinga vi ser av tidligere beitemark. Landbruket produserer kulturlandskap. Vi kan ikke importere landskap, slik vi kan f.eks. med kjøtt. Reiselivsnæringen lever av vårt vakre landskap. Derfor er det viktig for flere at dette blir tatt godt vare på.

En må kunne gi bonden valgfrihet. Men valgfriheten må ikke føre til at en ikke velger i det hele tatt – det blir det mest dramatiske valget. En kan ikke la det skure og gå over lang tid. Det er derfor viktig med gode og forutsigbare velferdsordninger. Dette har en klar sammenheng med å motivere og rekruttere nye brukere. Det er også vik-

tig å ha en større grad av fleksibilitet bl.a. gjennom å åpne for muligheten for å leie melkekvoter. Dette vil åpne for at flere får en annen mulighet enn å tvinges til å selge melkekvoten. En burde også være villig til å se på de geografiske begrensningene og antall deltakere og deltakelse i samdriftene.

Landbruket er en svært kapitalkrevende næring. Næringen står framfor store utbyggingskostnader i tiden som kommer. Et rigid lovverk er med på å vanskeliggjøre kapitaltilgangen for landbruket.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplasen.

Torny Pedersen (A) [12:29:13]: Jeg ser av et leserinnlegg i Nationen 11. juni i år at landbruksministeren mener beitenekt skal være siste utveg for å hindre uforvarsrlige lidelser eller fare for lidelser for dyr på utmarksbeite. Jeg er meget fornøyd med denne uttalelsen, for der rovviltproblemene er store, er beitenekt en ekstra belastning, både psykisk og økonomisk for dem det gjelder. Jeg sier det slik at disse bøndene har nok med å slåss mot firbeinte rovdyr om de ikke skal være nødt til å slåss mot tobeint mattilsyn.

Sittende regjering har allerede satt i verk mange tiltak for å begrense tapene av husdyr på utmarksbeite. Vi er ikke i havn ennå, men endelig har en regjering skjont at skal Mattilsynet kunne fatte beslutning om beitenekt, som må være siste utveg, så må det kompenseres, og dette skjer nå fra 2007.

Jeg sitter i energi- og miljøkomiteen og er meget oppatt av våre verdensarvområder. Da er det gledelig å lese at næringskomiteen gjennom jordbruksoppgjøret har vedtatt å bevilge 3 mill. kr til en verdensarvssatsing over Landbrukets utviklingsfond. Av våre sju verdensarvsområder er det to som trenger et ekstra løft i forhold til kulturlandskap. Det er Vestnorsk Fjordlandskap og Vegaøyene. Begge disse områdene trenger forsterkede tiltak for å opprettholde kulturlandskapet, spesielt for å forhindre gjengroing og for å stimulere til større beitebruk.

Med denne satsingen kan vi være på vei mot å oppfylle målsettingen i St.meld. nr. 16 for 2004-2005 Leve med kulturminner, der det heter at de norske verdensarvsstedene skal stå fram som eksempler på «beste praksis» i kulturminneforvaltningen.

Den stortingsmeldingen ble lagt fram av Bondevik II-regjeringen, og det er da helt merkelig at Høyre nå ikke er med på merknaden i Innst. S. nr. 285, som virkelig kan gi et løft til de UNESCOs verdensarvsområder som har med landbruk og kulturlandskap å gjøre.

Jeg mener det kan være av stor interesse om man kunne følge opp et større kulturlandskapsprosjekt, eksempelvis Vegaøyene – inkludert buffersonen. Dette vil kunne gi oss nyttig informasjon både om kostnadssiden og om næringsmessige positive resultater av en slik satsing i distriktet.

Skal landbruket i framtiden «produsere» kulturlandskap, så må man styre mer målrettet mot bruk av beitedyr.

Valg av areal vil bli en utfordring, og til det trenger vi kunnskap. Her mener jeg Miljøverndepartementet, Landbruksdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet må bidra til et informasjonsarbeid som også kan brukes generelt i samfunnet i kampen mot gjengroing.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [12:32:34]: Jeg er redd for at intensjonene med dagens reindriftsavtale ikke vil bli oppnådd. De tiltak man her går inn på, vil ikke klare å få til en bærekraftig næring som vil ivareta økonomiske, økologiske og kulturelle sider. Vi vet alle at det er langt mellom ord og handling når det dreier seg om det store problemet i Vest-Finnmark: altfor mange dyr.

Reintallet i Vest-Finnmark er i dag så høyt at man regner med at det er ca. 30 000 dyr for mye. Det burde være rimelig enkelt å forstå for de fleste at næringen selv ikke er den rette instansen til å bestemme over antall dyr. Det kan nevnes at slaktevekten på en årskalv i Øst-Finnmark i mange tilfeller er like høy eller høyere enn en kalv på halvannet år i Vest-Finnmark.

Dyretragedier skjer hver eneste dag, og økologien er meget langt unna å være i balanse. Det vi opplever, er at det er ingen av regjeringspartiene som tar dette på alvor. Jeg må stoppe opp og undre meg litt: Hvem er det som sitter med ansvaret for disse dyretragediene som har skjedd, og som vil komme til å skje? Er det Stortinget? Er det Sametinget? Er det Norske Reindriftsamers Landsforbund? Er det Reindriftsstyret? Eller er det fylkesmannen? En kan saktens undre seg, for her er ansvaret fullstendig pulverisert.

Det man burde gjøre i Vest-Finnmark spesielt, er å gå over fra nomadisk reindrift til stasjonær reindrift. Når antall dyr er det største problemet for å få en balanse i økologien, er det slik at ved en stasjonær reindrift kan en familie overleve på under 1 000 dyr, mens ved nomadisk reindrift må en familie ha over 2 000 dyr. Når antall dyr er problemet, burde man forstå at de tiltak som er gjennomført både i Sverige og Finland vedrørende stasjonær drift, også må gjennomføres i Norge. Hvis ikke vil vi få en høyfjellsørken i Vest-Finnmark.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [12:35:42]: Enkelte hevdar at alle problem har ei enkel løysing. Det er feil. Enkle løysingar vil skape nye problem i landbruket dersom me skal halde fast på dei politiske målsetjingane som ligg der, i tillegg til sjølve matproduksjonen.

Skal me sikre busetjing, kulturlandskap, produksjon og foredling over heile landet, og samtidig ha konkurransedyktige forbrukarprisar, finst det ingen enkle løysingar.

Når me så har å gjere med ei kjede av aktørar, med til dels motstridande interesser, er det snakk om ein vanskelig balansegang. For oss som politikarar kan det vere ei enkel og dermed feil løysing å overlata næringa til seg sjølv og til marknadskreftene, slik Framstegspartiet hevdar gong på gong. Da kan me skyte ein kvit pinn etter eit livskraftig jordbruk og levande bygder over heile landet. Dermed seier eg ikkje at alt skal vere som før. Det vil vere å lure både seg sjølv og næringsutøvarane. Da vil me møte

veggen ganske brutalt og få svenske og finske tilstandar i distrikta. Det ønskjer me sjølvsagt ikkje.

Vår jordbrukspolitikk fram til i dag har vore basert på solidaritet internt i næringa. Eg vil påstå at me i denne næringa finn noko av det mest solidariske me har att. Det er nok å nemne at mjølka blir henta hos produsenten utan omsyn til kvar garden ligg, og betalinga er lik for lik kvalitet.

Den såkalla kanaliseringspolitikken, eller arbeidsdelinga mellom sentrale område og distrikt, er òg eit døme på solidaritet. Eit avgjerande spørsmål blir derfor: Klarar me å bevare denne solidariske haldninga inn i ei ny tid, eller vil me også her oppleve ei utvikling mot at kvar og ein er si eiga lykkes smed? Det uroar meg at enkelte i næringa og enkelte politiske parti set spørjeteikn ved om solidariteten må takast alvorleg.

Eg ser ingen grunn til å skjule kva eg sjølv meiner. Dersom dei solidariske løysingane forsvinn, vil me gå mot ei utvikling ingen med sikkerheit på førehand kan seie konsekvensen av.

Ein ting er i alle fall sikkert, utfordringa for landbruket blir ikkje mindre. Norsk jordbruk må bli flinkare til å utnytte dei moglegheitene som marknaden gir. Landbruket må møte behova til forbrukarane, og nordmenns matvanar endrar seg radikalt. – Da har tida mi gått ut, ser eg.

Gunnar Gundersen (H) [12:39:04]: Det er litt underlig å følge debatten. De rød-grønnes oppfatning av seg selv må være ganske annerledes enn den man har ute.

Som representanten Oppebøen Hansen var inne på, har vi noen overordnede målsettinger i jordbrukspolitikken. Nå burde man snart begynne å ta inn over seg at ingen av de målene nås. Jeg tror at den sjampanjeskålingen, som i og for seg har vært kommentert tidligere, kommer til å bli stående som litt av et symbol på hvordan man kan provosere næringen når det gjelder resultater. For etter to år med Soria Moria-forhandlinger i landbruket er egentlig frustrasjonen på topp. Da kan man spørre seg hvorfor.

Representanten Kvalvik fra SV var inne på at man hadde fått en innretning etter deres smak. Min kommentar til det er jo at alle bindes til masta, og så senker man båten sakte, men sikkert. Ingen får egentlig muligheten til å følge egne strategier, og det er ganske kritisk. For som representanten Eldegard var inne på, så er det faktisk veldig mye kreativitet i landbruket. Bonden er flink, men hans omstillingsevne innrettes jo på en måte som gjør at han kjører seg enda lenger inn i en bakevje.

Spørsmålet er når man skal begynne å ta inn over seg at situasjonen i landbruket i dag faktisk er helt annerledes enn den man hadde for 30–40 år siden. Man snakker her om det tradisjonelle familiebruket. Og representanten Kvalvik var også inne på at én jobbet ute og én jobbet hjemme. Det er en romantisering av hvordan situasjonen faktisk er. Familiebruket er en plass for isolasjon. Det er ganske mye forskning fra Landbrukshøgskolen som viser det. Det er samdrift som er framtiden, men der er tydeligvis ikke Regjeringen. Det som er realiteten, er at begge søker jobb ute i dag, og at man ønsker ordnede forhold, og både sosial og faglig utveksling innenfor landbruket. Så

bosetting og drift i framtiden blir mer avhengig av om man finner sysselsetting andre steder. En satsing på jordbruket vil være avhengig av at man kan satse profesjonelt. Da må man ta inn over seg at et landbruk i framtiden krever også en helt ny angrepvinkel. Det er tragisk at man i dag egentlig ser en reversering.

Jordbruksoverføringene i dag er bare 0,5 pst. av BNP. På 1980-tallet var de 2 pst. Det illustrerer at landbruket er blitt marginalisert, og da tar jeg i og for seg også med meg skogbruket. På veldig mange områder er det også en viktig næring, og det er et viktig grunnlag for Distrikts-Norge. Det er viktig å få frigjort den egenkapitalen og de kapitalmulighetene som ligger der, og få frigjort kreativiteten. Da kan man kanskje også borge for optimisme framover. Den retningen det går i i dag, er den stikk motsatte.

Ingrid Heggø (A) [12:42:31]: Representanten Eng gjorde greie for denne saka på ein veldig god måte, og eg støttar synspunkta hennar hundre prosent. Eg vil fokusera lite grann på den dreinga, i rett retning, dette oppgjeret har for akkurat min region, Sogn og Fjordane.

Det er ikkje berre den totale pengepotten som tel, men også innretninga, som det vart sagt her. Dette oppgjeret har ein profil i rett retning for småbruka, som vi har rikeleg av på Vestlandet.

Landbruket skal produsera rein og trygg mat, og eit aktivt distriktslandbruk er eit viktig verkemiddel for å halda oppe hovudtrekka i busetnadsmønsteret som vi har i Norge.

Når Noreg med «the Fjords» vert kåra til verdas beste reisemål – ja, så er kulturlandskapspleie eit stikkord her. Koplinga mellom aktive småbønder med dyr på beite og reiselivssatsinga er heilt openberr. Derfor er den stimulasjonen som er komen for nettopp å vareta beitinga, veldig viktig. Dyr på beite er faktisk det einaste som monner når vi skal halda krattskogen vekke.

Eg vil òg peika på eit anna moment, og det er at no byrjar den vedtekne rovdyrpolitikken å verka. Det at vi i år har fått teke ut jerv som ikkje er i kjerneområde, er til stor hjelp for bøndene.

Til slutt vil eg peika på at systemet med jordbruksforhandlingane verkar faktisk, der partane er aktive i utforminga av rammevilkåra for næringa, og det er viktig. Dette forpliktar både staten og næringane.

Sogn og Fjordane er eit spennande fylke med mykje landbruk. Eg håpar verkeleg at årets jordbruksoppgjere vil bidra til både å bremsa og stogga den negative utviklinga med at mange har lagt ned småbruka sine. Profilen i årets oppgjere er i alle fall i rett retning. Eg synest òg vi skal ta med oss det positive signalet at både Bondelaget og Småbrukarlaget har godkjent denne avtala.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [12:44:46]: Senterpartiet i regjering skaper håp om en jordbrukspolitikk som gir framtidstro for bygdesamfunnet.

Jeg er glad for vår troverdighet på disse områdene, selv om det, som i dag, er en yndet sport for andre partier å lete etter noe som kan være et uttrykk for at Senterpartiet tross

alt ikke har fått alt helt som de vil. Det er riktig: Vi får ikke alt helt som vi vil i en samarbeidsregjering, men de resultater vi kan vise til, er markante. Dem er det ingen grunn til å overse, og de blir ikke oversett ute i bygdene.

For å være mer konkret: Jeg tror ikke det er mange utøvende bønder – eller bygdefolk generelt – som opplever Venstres nyorienterte landbrukspolitikk som en framstrakt hånd med framtidsmuligheter i. Mange kunne nok ønsket seg mer fra Senterpartiet, men jeg har ikke sett særlig etterspørsel etter Venstres medisin, slik den er presentert i innstillingen og av representanten Kongshaug.

Jeg merket meg også at representanten Kongshaug påstod at det nå er Kristelig Folkeparti og Venstre som står igjen som forsvarere av den landbrukspolitikken sentrum en gang stod for. Den påstanden var drøy. For det første: Hvor er det ideologisk uttrykk i de merknader vi skal lese, at Venstre og Kristelig Folkeparti nå har utmeislet en felles landbrukspolitikk som representerer sentrum? Merknadene viser jo rett og slett at Venstre og Kristelig Folkeparti skiller lag, at de ikke står sammen.

For det andre var Kongshaugs negative omtale av familiebruket ganske oppsiktsvekkende, sett ut fra hva sentrumpartiene tradisjonelt har stått for: Jordbruket ses på som et bidrag til bosetting – det skal være lys i vinduene – og til småskalaproduksjon, og det har betydning for distriktspolitikken generelt. Angrepet på familiejordbruket, som Kongshaug – fra Venstre – og Høyre er representanter for, er vel et av de mest negative signaler til organisasjonene i landbruket, sett ut fra hva de har krevd fra Regjeringen i dette jordbruksoppgjøret.

Jeg har faktisk mer forståelse for Kristelig Folkepartis tårer over at vi ikke fullt ut imøtekommer forventningene fra organisasjonene. Dette må forstås slik at de i hvert fall har forlatt for godt den plattformen de stod på i forrige regjering, og at de framover vil være pådrivere for en annen politikk – gjennom en regjering som de tross alt kan snakke med.

Jeg er også litt overrasket over at Kristelig Folkeparti omtaler så negativt den inntektsutvikling som vil skje gjennom økte markedspriser i dette jordbruksoppgjøret. Den økningen i konsumprisen for mjølk som dette jordbruksoppgjøret kan føre til, vil vel være mindre – i hvert fall ikke mer – enn emballasjeavgiften som i fjor ble påført mjølkekartongene. De prisøkninger vi forhåpentligvis kan ta ut på kjøtt, gjelder et marked som etterspør norske produkter, og hvor vi i dag må importere. Det er altså rom for økt norsk produksjon. Jeg forstår ikke akkurat den biten av Kristelig Folkepartis angrep på jordbruksoppgjøret.

Arne L. Haugen (A) [12:48:18]: Jeg er også av dem som synes saksordføreren gjorde godt greie for avtalen, som etter mitt syn er et skritt videre i rett retning, ved at man bringer bondenes inntekter på linje med inntektene til andre grupper i samfunnet.

Her er det selvsagt mye å kommentere. Det er positive saker, som det er lett å applaudere, men det er også en del utfordringer, som det å balansere bondens inntekter med behovet for å utvikle en politikk som også ivaretar foredlingsindustrien vår.

Prisfastsettelsen på matvarer er en krevende problemstilling. I en tid da vi aldri har brukt mindre av våre inntekter på mat, og mange kunne tenke seg å betale mer for kvalitativt gode og trygge matvarer, ser vi at råvareprisene i foredlingsindustrien stiger faretruende sett i forhold til konkurransen fra importvarene. Dette må håndteres, slik at foredlingsindustrien, vår nest største industribransje, får rammevilkår som sikrer muligheten for ekspansjon og videre utvikling. Derfor tror jeg at bondenes inntekter i framtidens jordbruksoppgjør kanskje i større grad må sikres gjennom budsjettoverføringer enn gjennom målprisøkning.

Jeg må kommentere Fremskrittspartiets beskrivelse av landbruksbyråkratiet som den store hemsko for bondens mulighet til å utnytte bruket sitt. Jeg må si at for meg er dette en helt virkelighetsfjern beskrivelse av byråkratiet i den regionen jeg kommer fra. Der har vi samlokalisert landbruksforvaltningene for to kommuner i den kommunen som har de beste forutsetningene for å kunne drive en nyskapende og utviklingsorientert rådgiving. Dessuten har vi samlokalisert forvaltningen med forsøksringen, regnskapslaget, Allskogs to medarbeidere, Tines rådgivere og andre som driver tjenesteyting rettet mot bonden. Dette blir et helt unikt kompetansemiljø som bonden trekker veksler på, et eksempel på en moderne organisering som nå skjer mange plasser rundt om i landet der det sates på landbruk.

Noe av det flotteste med denne regjeringen – sett fra mitt spesielle ståsted – er skogpolitikken. Skogfondsordningen har bidratt til sterkt økende optimisme og aktivitet. Med den muligheten vi har for økt avvirkning av skogen, fra nåværende nivå på 8–11 mill. m³ til et nivå på i hvert fall 15 mill m³, er det et stort potensial når det gjelder biobrensel, massevirke og skurlast. I tillegg får vi de positive effektene, ved at skogen årlig tar opp CO₂ tilsvarende 50 pst. av de totale utslippene av klimagasser. Men da må skogen drives aktivt. Det er levende skog som er betingelsen for at skogen skal være effektiv med hensyn til å ta opp CO₂.

Det er fantastisk befriende og inspirerende at Regjeringen nå har brakt oss ut av den handlingslammelse og passivitet som preget Bondevik II-regjeringens skogpolitikk.

Torbjørn Hansen (H) [12:52:24]: Jeg synes dette har vært både en interessant og en underholdende debatt. Særlig underholdende er det at Arbeiderpartiets Steinar Gullvåg angriper Venstres forslag om å fjerne eksportstøtten til osteproduksjon. Dette er et forslag som Regjeringen selv har fremmet i WTO-forhandlingene. Det er helt åpenbart, mener jeg, at å fjerne eksportstøtten på jordbruksprodukter er nødvendig for å sikre fattige land markedsadgang i den vestlige verden. Dette handler om internasjonal solidaritet, så her virker det som om Arbeiderpartiet har stokket beina litt i forhold til egne standpunkt.

Mer betenkelig er det at replikkordskiftet med statsråden viser nok et eksempel på en statsråd som ikke svarer på spørsmål i Stortinget. Jeg spurte om Regjeringens vurdering av de forbrukermessige og konkurransemessige sidene av forslaget om nye regler for utenlandsk bearbei-

ding. Det er i mine øyne helt åpenbart at en slik ordning som nå blir foreslått, med kvoteregulering, vil ramme konkurransen. Den vil svekke mangfoldet for forbrukerne, og den vil føre til økte priser i butikkene. Samtidig har dette forslaget null betydning for bøndernes avsetning av egne produkter. Hvis statsråden tar ordet på nytt, ville det vært interessant å høre mer om Regjeringens vurdering av de konkurransemessige og forbrukermessige sidene av den nye forskriften.

Jeg synes også det er interessant at regjeringspartiene ikke har noen særlige ideer om hvordan man skal møte utfordringene knyttet til løsdrift og WTO-forhandlinger. Representanten Eldegard sa at hun vil ha en dialog med næringen knyttet til investeringsbehovet i jordbruket. Det mener jeg ikke er tilfredsstillende. Vi vet at Regjeringen og Senterpartiet ikke ønsker å legge fram en ny stortingsmelding om jordbruket. Samtidig er det store utfordringer i denne næringen. Jeg synes det er uheldig at man ikke tar disse utfordringene inn over seg i større grad.

Jeg synes det er ganske åpenbart at samdrift og stor-drift er nødvendig. Det er gode løsninger for å sikre bondens økonomi. Det reduserer behovet for overføringer. Det gir bedre muligheter i forhold til miljø- og klimapolitikken, det bedrer dyrevelferden på brukene, og det gir en bedre familiesituasjon med hensyn til ferie og fritid. I den sammenheng mener jeg at satsingen på det såkalte folkefjøset blir en total avsporing.

Jeg vil så gi honnør til representanten Lundteigen for å gi en mer realistisk presentasjon av inntektssiden i dette jordbruksoppjøret. Det er påfallende forskjell på de hurarop vi har hørt fra en del representanter fra regjeringspartiene, og det bildet som Lundteigen selv tegnet i sitt innlegg.

Jeg er også helt enig i Lundteigens utsagn om at det er behov for nytenkning. Den nytenkningen tror jeg ikke kommer til å skje med denne regjeringen. Jeg mener at vi er nødt til å anerkjenne de utfordringene som er i jordbruket, og ha en reell diskusjon om hvordan man skal møte disse utfordringene i framtiden.

Sigrun Eng (A) [12:55:31]: Etter å ha sete og notert litt etter dei innlegga som har kome, og sidan saka går mot slutten, kunne eg tenkje meg å kome med nokre kommentarar.

Eg vil begynne med harseleringa, som eg nær sagt kallar det, frå Framstegspartiet om det store byråkratiet. Dei refererer til – angjeve med rimeleg god margin – 5 000–10 000 personar. Eg går ut frå at òg Framstegspartiet er einig i at vi skal ha eit godt mattilsyn, og berre i Mattilsynet, slik det er i dag, er det kanskje nærare 2 000 enn 1 000 stillingar. Sannsynlegvis er det ei veksande næring.

Eg konstaterer òg at for Framstegspartiet er deregulering og strukturrasjonalisering løysinga for morgondagens landbruk. Eg fekk ikkje noko godt svar då eg hadde ein replikk til Framstegspartiet. Eg gjev dei ei ny moglegheit: Vil vi som forbrukarar få like mjølkeprisar?

Elles har eg lyst til å distansere meg litt frå det som er sagt om at dyretragediar berre heng saman med småbruk. Ja, det er kanskje ei overvekt der, men du verda så mange

andre element som ein må leggje inn i det. Det er ikkje nødvendigvis relatert berre til dyr og bonde eller brukar. Problema er samansette og har mange element i seg. Eg synest vi skal ta høgde for mange andre vurderingar òg.

Så til marknadsordninga for mjølk og den omlegginga som er gjort der. Vi skal ha konkurranse – ja, det er jo gitt da, at vi skal få ein høgare pris på mjølka. Det var vel det vi meinte med det.

Det har vore, og det vil vere, ei avskaling innanfor landbruket. Det vil ikkje minst vere ei avskaling når det gjeld framtidens bønder. Dei har skaffa seg utdanning, som kanskje ligg på sida av det ordinære landbruket. Dei synest at einsemda i landbruket til dels kan vere stor. Det er ein stram arbeidsmarknad, som skrik etter arbeidskraft, og som gir regulert fritid. Av den grunn er det mange element som kan trekkje aktørar vekk frå næringa. Løn er iallfall ein viktig kompensasjon i så måte.

Så kan heller ikkje eg la vere å kome inn på rovdyrproblematikken. Eg synest han er svært alvorleg. I mitt område, der eg bur, er folk forbanna, for å seie det rett ut. Det er ikkje sikkert at det er eit parlamentarisk uttrykk, men det får våge seg. Folk som føler rovdyra, om ikkje på kroppen, ser at dyra som dei er opptekne av – som er deira fag, deira yrke, som dei er stolte av – blir rivne i hel, medan dei sjølv skal sitje makteslause på grunn av at vi ikkje har ei god nok forvaltning, eller iallfall at konsentrasjonen har blitt for stor. Rovdyra går etter matfatet. Det burde vere ei kjensgjerning. Eg etterlyser klårare meiningar frå Mattilsynet, for å få opp auga på dei som det er nødvendig å få dei opp på.

Elles vil eg avslutningsvis – eg ser at klokka går – seie at eg har stor tillit til dei folka som skal gjere sitt i samband med at jordbruket står for ein del av utslepps- og miljøproblematikken. Folk som ikkje har møkk – om ein ikkje bruker omgrepet møkk, men jord – under neglene, er jordnære og flinke til å ta realiteten inn over seg. Eg trur rett og slett at eit godt samarbeid dei imellom vil gje oss dei forbetringane som vi har behov for.

Presidenten: Presidenten vurderer representantens vurdering av hva som er gode parlamentariske uttrykk.

Leif Helge Kongshaug (V) [13:00:09]: Statsråden pekte i sitt innlegg på at Venstre har stått for en høyredreining i norsk landbrukspolitikk. Senere har representanten Dagfinn Sundsbø vært inne på det samme. Jeg håper at de som uttalte seg om det, ikke baserer seg på Nationen, men at de faktisk har lest de merknadene som næringskomiteen har avgitt i forbindelse med landbrukspolitikken.

Det er slik at Venstre står sammen med Kristelig Folkeparti i noen merknader. Venstre står sammen med Høyre og Fremskrittspartiet i en del merknader. Venstre står også sammen med regjeringspartiene i en del merknader. Det er jo det som er sentrumspolitikken: å kunne stå sammen til begge sider.

Dessverre ser ikke Senterpartiet de utfordringene som næringsutøverne i landbruket står overfor i dag i det konkurranseutsatte arbeidsmarkedet som vi har. Det er et glohett arbeidsmarked, og hvis vi reverserer landbrukspoli-

tikken istedenfor å modernisere den, gjør vi landbruket en bjørnetjeneste.

Mitt ønske er at Senterpartiet ser på sitt eget ståsted og sine egne bevegelser med hensyn til i hvilken retning de har gått.

Så registrerte jeg da jeg spurte om statsråden kunne fortelle meg hva et familiebruk er, at jeg ikke fikk svar på det. Representanten Dagfinn Sundsbø påstod at jeg snakket negativt om familiebruk. Jeg gjorde jo ikke det. Jeg ber representanten høre godt etter når vi har ordet. Jeg kan sitere hva jeg sa.

Men det som jeg er opptatt av å få vite, er: Hva er egentlig et familiebruk? Er det ikke slik at det bor familier på alle bruk, stort sett, i dette landet, kanskje bortsett fra der det er samdrifter og en har organisert det på en annen måte?

Jeg oppfattet Senterpartiets definisjon av familiebruk slik at det er bruk slik som de er i dag. Det kommer folk til meg som sier at de har så og så stor kvote. De har regnet på det og finner ut at det ikke er lønnsomt å bygge ut for den kvoten, og de har skaffet seg ny kvote. Så søker de Innovasjon Norge om støttemidler. Der får de til svar: Nei, du stiller med prioritet bak dem som skal bygge ut på eksisterende kvote.

Skjønner man ikke da hvilket dilemma næringsutøverne står overfor? En er ikke prioritert hvis en vil bygge ut på grunn av lønnsomhet, men en er prioritert hvis en bygger ut på eksisterende kvote. Selvfølgelig må næringsutøveren selv – det vet jeg – se på lønnsomheten. Det er jo det som er avgjørende når en går inn i slike investeringer.

Det kunne ha vært interessant å få høre hva et familiebruk egentlig er. Det har vært harselert mye med den forrige regjeringens politikk, og man har sagt at det bare er nisjeproduksjon og volumproduksjon. Vi er også interessert i familiebruk, men vi har en annen oppfatning av bevegelsen i dette.

Steinar Gullvåg (A) [13:04:01]: Vi har nå hørt flere av Høyres talere avskrive norsk landbruk. Lengst går representanten Gundersen, som overhodet ikke kan se noen framtid for norsk landbruksproduksjon. Dette er ganske omsvøpsfritt uttrykt. Samtidig er det selvfølgelig en ganske fellende dom over hans egen regjering, slik den førte landbrukspolitikken i forrige stortingsperiode.

Jeg må si at bøndene har jammen litt å frykte dersom disse partiene – og da regner jeg selvfølgelig Fremskrittspartiet med til høyrepartiene – skulle få avgjørende innflytelse på norsk landbrukspolitik.

Disse høyrepartiene har altså i dag lansert en rekke forslag som i sum vil få betydelige virkninger for norsk landbruk. De vil for det første endre forskriften om utenlandsk bearbeiding av kjøtt- og meierivarer, slik at importerte lavprisprodukter lettere slipper inn på det norske markedet. De vil oppheve konsesjonsgrensene for eggproduksjon, slik at alle kan produsere akkurat så mye de vil. De vil fjerne landbruksavtalen, slik at Stortinget ensidig kan fastsette bøndenes inntekter, og Høyre vil erstatte den med en konsultasjonsordning. De vil myke opp regelverket for omsetning av melkekvoter, slik at de største kan

kjøpe ut de minste. Og Venstre vil utvikle eksportsubsidiene på ost fra neste avtaleår, med den følge som jeg har beskrevet i en replikk tidligere. Det er altså en pris som Venstre åpenbart er villig til å betale. De vil foregripe en WTO-avtale på dette viset, de vil ikke engang vente til avtalen ligger der.

Utfordringen i norsk landbrukspolitik de neste årene vil være å oppbære lønnsomme arbeidsplasser, bosetting og sysselsetting i distriktene og samtidig sørge for at foredlingsindustrien fortsatt er konkurransedyktig under et nytt internasjonalt handelsregime. Det vil unektelig føre til omlegginger i norsk landbrukspolitik. Men velger vi den medisinen som høyrepartiene forskriver, vil en nedbygging av importvernet og fjerning av eksportsubsidier føre til en storstilt nedlegging av bruk og avfolking av bygdene.

Regjeringen viser en annen vei, med innføring av produksjonsuavhengige tilskuddsordninger som beitetilskuddet og arealtilskuddet, og med satsing på lokal mat, grønn omsorg, reiseliv, bioenergi – altså områder som kan gi viktige tilskudd til gårdsdriften, og som kan utligne det landbrukspolitiske paradoks som ligger i et rimelig inntektsnivå i landbruket og forsvarlige råstoffpriser.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:07:19]: Først vil jeg kommentere noe som flere talere har gjort til et poeng i forhold til at det har vært et oppslag i Nationen hvor enkelte av Fremskrittspartiets ordførere har kritisert Fremskrittspartiets landbrukspolitik. Til det er å si at de synspunkter som disse personene forfekter i det intervjuet, ikke er i tråd med Fremskrittspartiets landsmøtevedtatte program. Det er heller ikke i tråd med Fremskrittspartiets regler for god organisasjonskultur å opptre på den måten. Det er altså ikke noe opprør i Fremskrittspartiet vedrørende Fremskrittspartiets landbrukspolitik, men vi har fortsatt god bruk for våre kurs i god organisasjonskultur.

Jeg er en fremtidig bonde, i motsetning til de fleste her i salen. Jeg vil ha meg frabedt Regjeringens landbrukspolitik. Jeg tror de fleste som har en entreprenørånd, og som ønsker å satse, ikke går inn i landbruket med de retningslinjer som ligger for landbruket i dag. Med alle de muligheter de har, vil de velge andre typer arenaer for å få utløp for sin entreprenørlyst. Man går ikke inn i en bransje hvor det er statlig fastsatte inntektsmål, og hvor det er statlig fastsatte regler både her og der. Da finner man noe som er noe mer spennende.

Jeg registrerer at flere talere fra regjeringspartiene har prøvd å ha en viss entusiasme rundt dette oppjøret. Jeg synes ikke de har lyktes noe særlig med det.

Man sier at landbruket skal ha en inntektsvekst som er sammenliknbar med andre grupper, og da ønsker jeg å stille følgende spørsmål: Hvilke andre yrkesgrupper er det som er sammenliknbare med landbruksyrket? Er det lærere? Er det sykepleiere? Hvilke andre grupper er det som har en virksomhet som kan være sammenliknbar med en gårdbrukers? Det må jo være en næringsdrivende, en som driver en virksomhet – det er ingen andre næringsdrivende som mottar sine inntekter over offentlige budsjetter.

Jeg registrerer at både Arne L. Haugen og Sigrun Eng prøver å latterliggjøre Fremskrittspartiets synspunkter når det gjelder landbruksbyråkratiet. Det synes som om regionen som Arne L. Haugen hører til, har gjort noen gode grep når det gjelder landbruksbyråkratiet. Mitt poeng – og vårt poeng – er å få på bordet hva landbruksbyråkratiet er, og hvor mange det er som arbeider i landbruksbyråkratiet. Men landbruksministeren er ikke i stand til å svare på forholdsvis enkle spørsmål.

Gunnar Gundersen (H) [13:10:34]: Jeg må ta ordet når representanten Gullvåg kommer med påstander om at jeg vil avskrive jordbruket. Tvert om, jeg trodde jeg sa det motsatte. Jeg er forholdsvis optimistisk når det gjelder landbrukets og jordbrukets muligheter, men da må man faktisk gjenoppfinne den selvstendig næringsdrivende bonden som får utnyttet sin kreativitet og sin tilpassings- og omstillingsevne til å skape det bruket han faktisk mener har mulighet til å overleve framover. Da er jeg optimist, og det trodde jeg faktisk jeg hadde gitt uttrykk for.

Gullvåg snakker også om storstilt nedbygging. Hva er det vi har hatt? Vi har gått fra 150 000 til 50 000 bruk med den landbrukspolitikken man faktisk fortsatt står og priser opp i skyene. Det kaller jeg å trekke ned rullegardinen og glemme å se hvordan verden ser ut. Det har verken Distrikts-Norge eller landbruket særlig godt av.

Så en liten kommentar til representanten Eng, som har tenkt å gjøre Mattilsynet til en vekstbransje i Norge. Da blir jeg nokså skremt. Vi trenger Mattilsynet, men vi trenger jo ikke et mattilsyn som har dobbelt så mange ansatte som tilsvarende tilsyn i f.eks. Sverige har. Da er det i hvert fall på tide å se hvor effektivt det fungerer.

Jeg satte i og for seg mer pris på at representanten Eng tok opp dette med rovdyrproblematikken. Jeg registrerer at det nå er reaksjoner i helt andre områder enn i dem som rammes hardest. Jeg kommer selv fra et område som ligger innenfor ulvesonen, og der har man i praksis utradert husdyrbruket. Det er en landbrukspolitikk som også føres videre med dagens regjering. Jeg hadde satt pris på at Eng også hadde tatt opp det, slik at man fikk en reell diskusjon om hva den rovdyrpolitikken som nå føres, betyr for mange ute i Distrikts-Norge. Der synes jeg Eng hadde et veldig godt poeng.

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:12:48]: Jeg har noen korte svar på og kommentarer til noe av det som har kommet fram.

Først til representanten Torbjørn Hansen, som vil ha et utdypende svar i forhold til utenlandsk bearbeiding, og det han refererer til som innstramminger rundt det. Det vi nå legger opp til, er å ramme inn ordningen og innføre kvoter. Det skaper forutsigbarhet, men det gjør det samtidig mulig fortsatt å benytte utenlandsk bearbeiding som en suppleringsordning i forhold til eksisterende produksjon, f.eks. hvis en ved en bedrift ønsker en prøveproduksjon av et produkt som det ikke er mulig å få til i Norge. Når det gjelder det forbrukerpolitiske aspektet og den innstramningen som Torbjørn Hansen refererte til i forhold

til dagens situasjon, er det ikke slik at det ikke er mulig å foreta suppleringsproduksjon ute, slik noen bedrifter har gjort i dag.

Så var det representanten Kongshaug som også utfordret litt i forhold til noen problemstillinger. Det gikk på om noen av oss bare hadde lest Nationen, eller om vi hadde lest innstillingen med tanke på Venstres høyredreining i landbrukspolitikken. Jeg kan forsikre om at jeg har gjort begge deler. Jeg leste hele innstillingen senest i dag morges, og jeg synes ikke det er så veldig vanskelig å lese hva som står i merknadene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Jeg synes også representanten Kongshaug underbygger det i innlegget han holdt i salen i dag. Det bør være en ærlig sak. Hvis det er Venstres plassering i det landbrukspolitiske landskap, regner jeg med at Venstre vedkjenner seg det.

Når det gjelder familiebruk og definisjonen av det, er familiebruk et bruk hvor familiens arbeidsinnsats er basisen for den virksomheten som foregår på gårdsbruket. Det er i og for seg i tråd med tradisjonen rundt den norske landbruksmodellen, og det er en tradisjon som det er viktig å ta med seg videre.

Nå har jeg fått mulighet til å reise ganske mye rundt i landet, ikke minst de siste ukene. Når representanten Kongshaug her gir inntrykk av at den sittende regjeringen har stengt døra for optimisme og nyskaping ute på bygda, må jeg med handa på hjertet si at ute på bygda har jeg fortsatt til gode å oppleve noe folkekrav om gjeninnføring av Venstres landbrukspolitikk, ikke minst gjeninnføring av en inntektsutvikling på 2 3/4 pst. pr. år, som vi hadde i løpet av den perioden som var – en inntektsutvikling som har gjort at krav og forventninger om økte inntekter er slik de er i år. Folk føler at de over lang tid har kommet på etterskudd som følge av den politikken som Kongshaug nå har gjentatt er løsninga for landbrukspolitikken framover.

Så til det jeg egentlig tok ordet for: I løpet av 14 sekunder får jeg bare si at jeg selvsagt også er glad for at det er inngått en reindrifftsavtale i år. Den har en profil som skal legge til rette for størst mulig slakteuttak og en god omsetning av reinkjøtt i markedet, noe som er sentrale bidrag med tanke på en forsvarlig ressursutnyttning og en god økonomi i næringa. Jeg viser ellers til Stortingets behandling av reindrifftsloven og til at avtalen følger de temaene som er tatt opp der.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:16:20]: Det har vært interessant å følge debatten. Mange har pekt på utviklingen videre framover for jordbruket. Jeg synes det i en slik debatt også er naturlig å kikke litt tilbake på den utviklingen som har vært innenfor jordbruket.

Fra 1989 til 2006 har antall jordbruksbedrifter blitt redusert med 44 pst. – nesten en halvering. Det har skjedd uten at Fremskrittspartiet har vært i regjeringskontorene. Vi har riktignok vært med på noe subsidier støtte til noen statsbudsjetter, men det er altså helt andre partier som har ansvaret for den utviklingen som har vært. Da synes jeg det er ganske merkelig at det rettes så kraftig skyts mot Fremskrittspartiet i denne debatten – når man har den historien med seg.

Den har vi også med oss når vi behandler denne saken i dag. Som det står i proposisjonen, vil altså 1 600 jordbruksbedrifter bli nedlagt dette året. Noen velger å feire det med sjampanje, andre vil feire det med surmelk – egentlig burde det ha vært gravøl man eventuelt markerte noe sånt med. Jeg synes det er trist at de næringsutøverne som driver innenfor denne sektoren, opplever en slik arroganse fra denne regjeringen – men det får bli Regjeringens ansvar.

Så har jeg lyst til å kommentere litt av det Sigrun Eng var inne på med hensyn til rovdyrproblematikken. Jeg må jo beundre representanten Eng, som har frekkehets nådegave. I forrige periode behandlet vi rovviltmeldingen. Da var det et flertall, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, SV og Venstre, som inngikk et forlik om rovdymeldingen. Fremskrittspartiet og Senterpartiet advarte på det sterkeste mot den politikken man la opp til. At Senterpartiet har forlatt den politikken man stod for i forrige periode, får vi bare registrere. Så snart de kjente lukten av regjeringskvartalene og skimtet noen svarte, fine biler som kunne frakte statsrådene rundt, kastet de den politikken over bord. Det er altså kun Fremskrittspartiet som kan stå med rak rygg i denne salen og fortelle om at den rovdyrpolitikken som nå føres, er det de andre partiene som har ansvaret for.

Når Sigrun Eng prøver å påstå at det er Mattilsynet som har skylden for dette, må jeg si at frekkehets nesten mangler sidestykke i denne salen. Det er nesten litt skammelig å komme med slike beskyldninger.

Presidenten: Presidenten synes ikke «frekkehets nådegave» passer godt i det parlamentariske språket.

Lars Peder Brekk (Sp) [13:19:46]: Det siste innlegget viser jo at adrenalinet stiger litt i denne debatten.

Jeg har lyst til å kommentere representanten Hans Frode Kielland Asmyhrs interne oppgjør med egne ordførere fra Stortingets talerstol. Det er sjelden å høre slike klare ord om dårlig organisasjonskultur framført her fra talerstolen. Det som antakelig er problemet for Kielland Asmyhr, er at disse tre ordførerne sier at man må se litt mer til Senterpartiets politikk, som de mener bidrar til å sikre landbruket i deres kommuner. Det synes jeg er viktig å ta med seg.

Ellers har jeg lyst til å nevne at Fremskrittspartiet prøver å selge markedsliberalismen under slagordet «Slipp bonden fri». Da er det interessant å spørre: Frihet til hva? Frihet til å arbeide mer for mindre betaling? Frihet fra solidariske ordninger? Frihet fra å ha naboer? – Jeg synes det er viktig å ta med seg det. Frihet til å ha litt ferie og fritid? Frihet til å delta i en beinhard internasjonal landbrukskonkurranse? Frihet fra å motta støtte til kulturlandskapspleie?

Det som er situasjonen, er at Fremskrittspartiets frihet er tapsbringende og lite verdt for bonden. Det hjelper også lite å være mot vern og mot rovdyr hvis man gjennom politiske vedtak i Stortinget gjør det ulønnsomt å dyrke jorda, pleie kulturlandskapet og produsere mat. Fremskrittspartiets markedsliberalisme, Fremskrittspartiets avvik-

ling av landbrukspolitikken vil være mer ødeleggende for bygdene enn rovdyr og uheldige vernetiltak til sammen.

Sigrun Eng (A) [13:21:56]: Kor frekk eg er, får vere opp til kvar enkelt å bedømme. Men eg føler behov for å kommentere det Korsberg sa, og for så vidt òg det Gundersen sa.

Eg kan iallfall vise til det som eg har gjort i Nordisk Råd, der eg har teke opp forslag om ei nordisk forvaltning av rovdyr. Så får vi sjå kva det blir til – for rovdyra vandrar langt, og det er store utfordringar. Eg har ikkje tenkt at vi skal føre nokon annan rovdyrpolitikk enn at vi skal ha ein «omforent» rovdyrpolitikk, der rovdymet òg skal ha sin plass. Ein skal kunne hauste når bestandsmålet er nådd – og så skal eg ikkje lage noko nummer av det.

Mattilsynet har skylda for at det blir som det blir – nei, det har eg aldri meint. Det er eit tilsyn vi pratar om. Mattilsynet skal ha nok folk til å gjere dei jobbane vi ber dei om. Når vi ser på oppgåve etter oppgåve – kanskje ikkje minst innafor servicenæringa, der dei største oppgåvene iallfall er å finne pr. dato – vil eg tru at Mattilsynet, på lik linje med det eg har erfart når det gjeld andre tilsyn, vil vekse og setje trykket inn der det skal vere.

Når det gjeld Mattilsynet og rovdyr, meiner eg at Mattilsynet skal gi tydelege og klare signal når ikkje beiting kan gå føre seg. Eg har ikkje skylda på Mattilsynet på nokon som helst måte. Vi må få ein instruks – slik at vi har noko å leve av – i respekt for bondens arbeid.

Presidenten: Representanten Kielland Asmyhr har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) (fra salen): Det hadde også min forgjenger, og hun fikk 3 minutter.

Presidenten: Presidenten vil opplyse om at det er en annen regel for saksordførere.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:24:03]: Jeg vil ikke anbefale noen å se til Senterpartiets politikk. Man kan egentlig spørre seg: Hva er egentlig Senterpartiets politikk? Vi har sett her at man har priset den inngåtte jordbruksavtalen, mens Lars Peder Brekk sier at årets oppgjør ikke er tilstrekkelig, selv om han har forsøkt å gi inntrykk av noe annet i sine mange leserbrev i det siste – for øvrig nesten den eneste fra regjeringspartiene som har sendt ut leserbrev om jordbruksoppgjøret.

Representanten Per Olaf Lundteigen er ærlig – og det skal han ha skryt for. Han sier at avtalen er langt fra historisk god, kursen er ikke bærekraftig, og det er behov for nytenkning. Man trenger en opptrappingsplan for jordbruket.

Mye av det som Lundteigen og Brekk har vært inne på, kan antageligvis også opposisjonen slutte seg til, og man kan da stille seg spørsmålet: Hva er egentlig Senterpartiets politikk?

Lars Sponheim (V) [13:25:25]: Det har ikke vært spesielt oppmuntrende å følge denne debatten fra sidelin-

jen periodevis i dag, gitt det som jeg mener er de store utfordringene framover. Jeg er helt sikker på at når det kommer en dag om fire–fem år da en skal iverksette en WTO-avtale, har den kraftige sentraliseringsbølgen som nå rir landet – den har aldri vært større enn det den er akkurat nå, under den rød-grønne regjeringen – satt sine spor, og en kan stille seg spørsmålet: Hva gjorde en for å ruste jordbruket, f.eks. i forbindelse med jordbruksavtalen i 2007, til å være i stand til å møte denne utfordringen? Jeg er ganske sikker på at en kommer til å riste litt på hodet over at en ikke gjorde de rette tingene.

– Jeg ser det lyser her, president, men jeg går ut fra at jeg har 3 minutters taletid, og ikke 1 minutt. –

Det er slik at det er et oppbrudd i en mer moderne retning rundt omkring i mange bygder. Når det gjelder livet der: Hvordan organiserer man arbeidet gårdsbruk imellom? Hvordan lever man? Utdanningsnivået øker. Alt dette gjør at folk tilpasser seg en framtid, og det er behov for at vi får en jordbrukspolitikk som går etter dette. Uansett blir det færre tradisjonelle bruk i drift, dette som blir kalt familiejordbruk i konservativ forstand, som statsråden snakker om osv., men det er en mulighet for mange flere til å bo og leve sitt liv med ulikt sammensatt næringsliv, med basis i gårdsbruk og gårdsbrukenes ressurser, på en helt annen måte. Det er det som kan skape liv i bygdene og kompensere for bortfallet av tradisjonelt jordbruk. I denne debatten har framtidsperspektivet vært fraværende – et slikt perspektiv er det eneste som kan sikre bygdene liv og modernitet.

Jeg synes det er oppsiktsvekkende at ingen prøver å se det vi gjør i dag, i lys av det vi med all sannsynlighet vil stå overfor når det gjelder WTO-utfordringene framover. Mange av de virkemidlene vi kjenner, vil bli endret. Vi vet at denne regjeringen og den forrige regjeringen – som hadde de samme holdningene til dette – allerede har innrømmet at her blir det store endringer, f.eks. i målprissystemet, ved at de politisk bestemte priser må bort. Det vil bli betydelige endringer i hele landbrukspolitikken, og det er, etter mitt skjønn, helt avgjørende hvis norske bygder og landbruket skal komme ut av dette på en god måte, at vi kommer i gang i dag. Det er ikke veldig mye i det Stortinget behandler i dag, som peker i en slik retning, men jeg har lyst til å si til denne regjeringens ros at den heller ikke har reversert de viktige tingene fra den forrige regjeringen som drar i en moderne retning. De tunge, viktige struktur-grepene ligger der, og den avgjørende politikken ligger fast. Det er bare retorikken en bruker for å støye vekk denne politikken, som er problemet. Hvorfor går det ikke an å snakke ærlig om det som er den faktiske situasjonen for bygdene? Det er det eneste som kan bringe framtid.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [13:28:42]: Dette har for så vidt vore ein interessant debatt, men eg har ikkje opplevd han som spesielt oppbyggjelig. Evna og viljen til å lyfta blikket og sjå framover har ikkje vore påfallande i debatten. Debatten har vore ganske prega av sterke frontar spesielt mellom regjeringspartia og Høgre og Framstegspartiet.

Det som har vore påfallande, er at statsråden fleire gonger har peika på at det meste av vanskane har si årsak

i den førre regjeringa. Det har vorte ein vane for ganske mange statsrådar i denne regjeringa – sannsynlegvis ein illustrasjon på at det er litt usemje i Regjeringa òg på det landbrukspolitiske området.

Eg vil gjerne streka under at for Kristeleg Folkeparti er det viktig å prøva å medverka til at landbruksnæringa skal ha gode vilkår som gjev grunnlag for optimisme og framtidstru. Når det gjeld både optimisme og framtidstru, er det jo spørsmål om ei inntektsutvikling på linje med andre yrkesgrupper, men det er også spørsmål om velferdsordningar som er gode, og som er tilpassa ei moderne tid og moderne familiar.

Så fekk eg eit spørsmål frå representanten Sundsbø, som ikkje skjønnte heilt kvifor me åtvåra mot ein for sterk auke i målprisane. Eg skal prøva å gjenta dette – om pedagogikken min er god nok, det får stå si prøve. Poenget er at viss ein legg for mykje på målprisane og ikkje på overføringane, er prisen til forbrukarane ein ting – dei fleste norske forbrukarar kan nok greia det, men me har grupper, m.a. småbarnsfamiliar, som kan få problem. Det som eg understreka i innlegget mitt, er at dei som har det største problemet, er næringsmiddelindustrien. Legg me for mykje på prisane, vil næringsmiddelindustrien vår få betydelege problem, og faren for utflagging og nedlegging er så absolutt til stades. Me treng næringsmiddelindustrien vår – difor denne vektinga av at ein i framtida bør sikta seg inn på at meir vert gjeve til overføringar, nettopp for å unngå ei nedlegging/utflagging av næringsmiddelindustrien vår.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:31:31]: Representanten Asmyhr er tydelig, det er bra. Markedsliberalist er et hederstegn. Kritikk fra Fremskrittspartiets ordfører er i strid med Fremskrittspartiets organisasjonskultur, når de offentlig kritiserer Fremskrittspartiets politikk. Noen kjenner seg kanskje igjen. Dette er et toppoppslag, og fortsettelsen blir spennende.

Representanten Sponheim er misfornøyd, men Sponheim: Du får fram ditt eget partis syn. Venstre vil svekke importvernet, kjøre WTO foran seg, og de vet at innenfor WTO er det nasjonal handlefrihet dersom det er politisk vilje. Senterpartiet er enig med deg i at det er endring på bygdene – ja, vi er nødt til å tenke annerledes, men vi må tenke langsiktig. Senterpartiet er enig med deg i at den tradisjonelle bruken må endres. Det du kaller – unnskyld, president – det representanten Sponheim kaller for tradisjonell bruk, er en brukstenkning som har en kort historisk periode i Norge, representert ved ideologi fra Norges landbrukshøgskole fra 1955.

Det er behov for nytenkning, og jeg er glad for den støtte som er gitt, men ved nytenkning må vi altså ha noen faste punkter. Sjølv professor Normann Aanesland ved Universitetet for miljø- og biovitenskap på Ås er for importvern, hele forutsetningen for en nasjonal politikk. Ved nytenkning må vi ha klart for oss hva landbruk er. Landbruk kan være bruk av land, og det er innvinning av solenergi. Første bud er at vi i Norge bruker arealet, ikke minst gras- og utmarksarealer. Tilført energi må være et supplement. Fotosyntesen er basisen. Det er det som ska-

per aktivitet, og det er det som til de grader er miljøvennlig. Det er det som er en av de store tingene ved klimautfordringa.

Vi er nødt til å ha et mangfoldig jordbruk som stimulerer til å utnytte alle landbrukets eiendomsmuligheter. Vi må ha heltid og deltid, og vi må ha langsiktighet. Familiebrukene har sin store forse gjennom sin langsiktighet. Det er fullstendig suverent i landbrukssammenheng i forhold til statseierskap eller aksjeeierskap, men vi er nødt til å være positive til omstilling. Vi er nødt til å kunne presentere norsk jordbruk på en slik måte at det kan konkurrere om arbeidskraft og ungdom. Da må vi ha lønnsomhet for framtidrettede driftsmåter. Vi må drøfte hva som er bærekraftig økonomisk. Vi må ha en robust økonomi, og en robust økonomi må være en økonomi som reduserer avhengigheten av statsbudsjettet, og som reduserer betydningen av bankenes lånerente for det økonomiske sluttresultatet. Vi har virkemidlene. Det er store muligheter til forenklinger, men politikerne må være tydelige og si hva en vil. Det krever både produsenter og forbrukere.

Lars Sponheim (V) [13:34:50]: Jeg er glad vi har representanten Lundteigen i denne debatten, for da kommer også et sannhetens ord fram fra regjeringssiden, og det er nødvendig. Jeg synes Lundteigen rydder godt. For det første er familiejordbruk og familieeierskap en slags samlebetegnelse for det som ikke er statseierskap til norske gardsbruk. Det synes jeg er kjempebra, for vi lever alle i familier på ulike måter, enten vi deltar i en samdrift som ligger en kilometer lenger borte, går sammen med kona i fjøset hver dag, eller vi sammen med kona reiser på lønnsarbeid hver dag, men kommer tilbake og tar fjøset om kvelden, på fritiden. Slik er det heldigvis. Jeg synes det var en god rydding, og den satte også statsrådets syn på familiejordbruket i et spesielt lys.

Venstre er for importvern. Vi er for å svekke importvernet – i den grad vi er det – akkurat så mye som det Regjeringen er. For å få en WTO-avtale som Norge trenger, og som den fattige verden trenger, er det nødvendig å gi innrømmelser. Vi har gitt støtte til Regjeringens innrømmelser, hva man er villig til å svekke importvernet med når det gjelder reduksjoner, i forbindelse med en framtidig WTO-avtale. Vi har pekt på at hvis vi kommer i gang nå på en del områder, kan møtet med den nye virkeligheten kanskje bli mykere enn det det ville blitt ellers. For eksempel når det gjelder den melken som i dag går til subsidiert Jarlsbergost sendt til USA, kan Tine få nødvendig arbeid med å finne annen anvendelse for den melken. Det er ikke avvikling av 3 000 gardsbruk, som representanten Gullvåg i sin kunnskapsløshet påstår her i dag, men det er altså melk som produseres fra et visst antall, 2 000–3 000, gardsbruk, som da må finne en annen anvendelse. Det gjelder det å komme i gang med og ikke vente.

Så er jeg også enig i den historiske analysen av familiejordbruket, i den forstand at en familie lever av en enkelt produksjon, f.eks. 12, 15, 16 kyr, eller hva som skal stå i folkefjøset til statsråden. Det er en ganske ny oppfinnelse i norsk jordbruk. Det tradisjonelle har vært et mangesysleri, hvor en driver tradisjonelt gardsbruk, driver an-

nen næringsdrift ved siden av og i sum lager ganske robuste gardsbruk. Jeg mener det er det vi må komme mer tilbake til. Jeg vil bare peke på at en undersøkelse for få år siden viste at det på norske gardbruk i dag, utenom tradisjonelt jordbruk, allerede utøves kanskje så mye som 20 000 årsverk. Det er et fargerikt fellesskap av næringsdrift på norske gardsbruk allerede i dag. Det har lurt seg fram, så å si, uten landbrukspolitikkenes oppmerksomhet, ganske enkelt fordi folk tilpasser seg, folk skjønner hva framtiden er, og de satser på rett måte. Hvis vi hadde gjort dette til en politikk, i tillegg til og ved siden av den tradisjonelle satsing, kunne vi virkelig klart å få til en næringsutvikling og en framtid rundt omkring på norske gardsbruk som ville være betydelig.

Senterpartiets talere i denne debatten i dag har marginalisert denne utradisjonelle satsingen. Det er noe man kan drive ved siden av, sa komiteens leder, bare vi har de tradisjonelle 12–15 kyrne og medlemskapet i Senterpartiet og grønn lue fra Felleskjøpet på hodet.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger før og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:38:16]: Familieeierskapet har et fortrinn som er helt unikt. Statseierskap er helt uinteressant i Norge. Det som derimot representanten Sponheim er en aktiv tilhenger av, er aksjeeierskapet, den kortsiktige interessen i aksjeeierskapet, med begrenset ansvar. Representanten Sponheim innførte det og likebehandlet det. Det var en stor feil.

Representanten Sponheim snakker om et robust jordbruk. Ikke noen gårdsbruk er mindre robuste enn det som representanten Sponheim snakker mest om, for de bruka har den største gjelda og er mest avhengige av høye priser fra markedet, noe som vil gå dramatisk nedover når representanten Sponheim forfekter en systematisk uthuling av importvernet i denne innstillinga.

For øvrig: det tradisjonelle jordbruket – det er ikke noe som heter at vi har en standard for hva som er jordbruket framover. Jeg sa at mangfold og allsidighet er det som trengs. Utnyttelsen av de fortrinn som er på den enkelte eiendom, og de fortrinn som er hos yrkesutøverne, skal framheves. Det er ikke A4 vi snakker om, men det er noe nytt, og det er kanskje å ivareta en del av den tradisjonen som vi hadde før en del landbruksøkonomer fikk for stor makt over jordbrukspolitikken.

Presidenten: Representanten Lars Sponheim har hatt ordet to ganger før og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lars Sponheim (V) [13:40:06]: Jeg vet ikke om det var det jeg registrerte, at representanten Lundteigen skammer seg over å være landbruksøkonom. Jeg gjør ikke det. Jeg synes det er all right å vite hva en snakker om, og

(Sponheim)

kunne slå litt på kalkulatoren samtidig som man har et politisk perspektiv på det en gjør.

Det er det private, personlige eierskapet, enten det er i rammen av en familie eller enkeltpersoner, som er det avgjørende for jordbruket, og det må være et mangfold av løsninger. I det mangfoldet ligger det å åpne opp også for aksjeselskaper, f.eks. som driftsselskaper, ikke til å eie eiendommer, men til å drive, for å få fram den moderne fleksibilitet, det mangesysleri, som mange av oss har slåss for.

Så har jeg lyst til å understreke at uansett hvor mange ganger representanten Lundteigen eller andre fra regjeringspartiene måtte påstå det, er det ikke noen svekkelse av importvernet som ligger her fra Venstre. Tvert imot handler det om å ruste opp jordbruket til å tåle den svekkelse av importvernet som Regjeringen allerede har tilbudt WTO. Det kommer til å bli nødvendig å komme i gang med det arbeidet meget fort.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:41:24]: Det er ikke med vilje man forlenger debatten. Det blir sikkert sent nok i kveld. Men i og med at jeg ikke skal votere, synes jeg det er greit å bruke litt tid i selve debatten.

Representanten Sigrun Eng var inne på rovdyrproblematikken her tidligere og sa at man fokuserer på det i Nordisk Råd. Jeg er sikker på at rovdirene som herjer rundt omkring i saueflokkene, skjelver av frykt når de hører at Nordisk Råd skal kikke på dette. Jeg har sittet åtte år i Nordisk Råd, og jeg må si at det er ikke det mest effektive og målrettede rådet som jeg har opplevd.

Selvfølgelig har rovdirene sin plass, men den rovdyrpolitikken som føres, er det Stortinget som har vedtatt. Det er altså Regjeringen og Stortinget som eventuelt skal vedta en ny rovdyrpolitikk. Det skjer ikke. Det betyr at den rovdyrherjingen som skjer rundt omkring i landet, som rammer norske bønder, kommer til å fortsette. Der har Regjeringen ingen vilje til å gjøre noe. Senterpartiet har lagt seg paddeflat for den rovdyrpolitikken som de selv er imot – de var i hvert fall imot den tidligere.

Så har det blitt kommentert at noen ordfører kandidater fra Fremskrittspartiet har vært imot partiets landbrukspolitikk. Til det er å si at det opplever sikkert alle partier av en viss størrelse, at man har noen som er uenig i den politikken som føres. For en uke siden hadde vi en debatt om strukturmeldingen, og da manglet det ikke på advarsler fra de rød-grønne politikerne rundt omkring i Norge mot den politikken Regjeringen fører. Sågar var det flere enstemmige kommunestyrevedtak som advarte mot strukturering av båter under 15 meter. Så jeg tror man skal være litt forsiktig med å kritisere Fremskrittspartiet hardt på akkurat det området. Så er det jo slik at et parti har vedtatt et partiprogram. Det plikter vi å følge overfor de velgerne som har stemt på oss. Det gjør vi også i denne saken. Så kommer det en ny debatt om selve partiprogrammet.

Det som er gledelig i denne debatten, er Venstres posisjon. At Venstre etter hvert har nærmet seg Fremskrittspartiet, synes vi er gledelig. Det kom fram både gjennom

det Leif Helge Kongshaug sa i dag på talerstolen, og det han refererte til i Nationen, og også gjennom representanten Sponheims innlegg her i dag. Vi synes det er flott at det ser ut som om det kan bli en samling på ikke-sosialistisk side om å utforme en ny og bedre og mer framtidsrettet landbrukspolitikk.

Presidenten: Representanten Steinar Gullvåg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Steinar Gullvåg (A) [13:44:43]: Jeg vil kort bemerke at posisjonen aldri kan dekke over det faktum at fjerningen av eksportsubsidiene til osteproduksjon tilsvarer at man også fjerner i størrelsesorden 3 000 gårdsbruk.

Ellers har jeg lagt merke til – senest i det siste innlegget – at det ikke bare er journalister som leser Venstres merknader feil, det er flere av oss.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

(Votering, se sidene 3711 og 3712)

S a k n r . 3

Forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2007 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen stortingsmelding om reindrift innen våren 2008.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3713)

S a k n r . 4

Forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2007 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen utrede en omlegging til stasjonær reindrift i Vest-Finnmark.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3713)

S a k n r . 5

Forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2007 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen fjerne § 8 i FOR 2001-05-04 nr 468: Forskrift om erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3714)

S a k n r . 6

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Ivar Kristiansen, Kari Lise Holmberg og Torbjørn Hansen om å fjerne Statens landbruksforvaltnings mulighet til å fremme innsigelse i saker som er avgjort i fylkeslandbruksstyrene (Innst. S. nr. 286 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:49 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:47:40] (ordfører for saken): Næringskomiteen har hatt til behandling Dokument nr. 8:49 for 2006-2007, som er fremmet av flere stortingsrepresentanter fra Høyre. Komiteen har ikke lyktes med å komme frem til en omforent innstilling om forslaget, og forslaget vil derfor ikke bli vedtatt. Regjeringspartiene står samlet om å avvise forslaget og får støtte fra Venstre og Kristelig Folkeparti, men disse partiene har sine egne merknader i innstillingen

Fremskrittspartiet og Høyre står samlet om å anbefale de synspunkter som blir fremmet i forslaget, og fremmer et felles forslag om at Stortinget skal be Regjeringen om å avvikle ordningen med at Statens landbruksforvaltning har anledning til å fremme innsigelse mot kommunale arealplaner etter plan- og bygningsloven i de saker der fylkesmannen har innstilt på bruk av innsigelse, og fylkeslandbruksstyret ikke fremmer innsigelse.

Jeg regner med at de forskjellige fraksjoner som står samlet i innstillingen, redegjør for sine særstandpunkter i egne innlegg. Jeg vil nå redegjøre for de synspunkter som komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har i saken.

For Fremskrittspartiet reiser denne saken en rekke demokratiske spørsmål. I arealsaker er det i utgangspunktet en svært grundig behandlingsprosess i kommunene som gjerne går over lang tid, og som involverer hele kommunen gjennom flere høringsrunder og offentlige debatter. Kommunestyrene har gjerne flere debatter om saken før endelig vedtak fattes lokalt. Som kjent for Stortinget er kommunestyrene demokratisk valgte organer på lik linje med fylkesting og storting. Kommunestyremedlemmene har en lokal forankring og er valgt inn med krav om at de er bosatt i kommunen. De har i tillegg et lokalt engasjement for sitt politiske virke. Derfor mener Fremskrittspartiet at det er kommunepolitikere i de lokale prosessene som er best egnet til å fatte beslutninger i arealsaker. Det er de lokale folkevalgte som står til ansvar overfor sine egne innbyggere, og arealpolitikken er et svært viktig po-

litisk instrument lokalt til å bidra til næringsutvikling eller boligbygging.

Når Regjeringen ønsker en sterkere statlig styring med arealpolitikken, kan det kun være fordi den har mistillit til de lokalt valgte kommunestyre og fylkesting. Det er et paradoks at det er Senterpartiet som står bak dette ønsket om innstramning, all den tid partiet ofte fremhever det lokale demokratiet som viktig. Å frata lokalpolitikkerne et av de viktigste instrumentene de har for å drive med lokalpolitikk, er demokratifiendtlig.

Fylkeslandbruksstyrene representerer også et folkevalgt nivå ved at representantene utpekes av fylkestingene. Det er vanligvis også fylkestingspolitikere som er medlemmer av fylkeslandbruksstyret. At Regjeringen da synes det er helt riktig at fylkesmannen, som kun er en statlig embetsmann, kan anke fylkeslandbruksstyrets vedtak inn til et annet statlig organ, Statens landbruksforvaltning, er etter Fremskrittspartiets oppfatning en hårreisende oppfatning. Det uttrykker alt annet enn en demokratisk holdning og viser noe av statens holdning til lokalt folkevalgte: De er greie å ha så lenge de gjør som onkel stat ønsker.

På toppen av dette synes Regjeringen det er helt greit at Statens landbruksforvaltning overstyrer de vedtak som da er fattet av fylkeslandbruksstyret, og legger ned innsigelser mot lovlig fattede vedtak. Dette er en fullstendig uakseptabel holdning, og min erfaring som tidligere medlem av et fylkeslandbruksstyre er at dette er holdningen til representanter fra de aller fleste partier, også fra de nåværende regjeringspartiene.

Alle partier er enige om at det er viktig å ta godt vare på dyrket mark, men i noen tilfeller må andre viktige samfunnshensyn komme foran, ofte i saker som gjelder lokal næringsutvikling, boligutbygging og styrking av sentrumsfunksjoner. Men jeg synes det er viktig at de holdningene som regjeringspartiene viser i denne innstillingen, kommer klart frem når vi nå står overfor et lokalvalg hvor mange vil fremme viktigheten av de beslutningene som fattes lokalt. Spesielt interessant blir det å høre hva Senterpartiets ledere vil si i de kommende debatter om dette temaet.

De partier som er opptatt av lokalt demokrati, folkestyre og nærhet mellom velgere og politikere, gjør klokt i å stemme for Fremskrittspartiet og Høyres forslag i denne saken. Ved å stemme for innstillingen mister man all troverdighet i saker som gjelder lokalt folkestyre.

Herved tar jeg opp det forslaget som Fremskrittspartiet og Høyre har i innstillingen.

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr har tatt opp det forslaget han refererte til.

Torbjørn Hansen (H) [13:52:45]: Først vil jeg takke saksordføreren for utmerket arbeid i denne saken.

Dette er en viktig og prinsipiell sak for mange kommuner. Den handler om lokaldemokrati og hvor mye lokalpolitikere og lokale myndigheter skal bestemme over sin egen kommune. Høyre er opptatt av lokaldemokrati og lokalt selvstyre. Derfor er Høyre sterkt kritisk til budskapet i brevet fra Landbruks- og matdepartementet og Miljø-

verndepartementet som ble sendt 21. februar 2006, om at Statens landbruksforvaltning blir gitt anledning til å fremme innsigelse mot kommunale arealplaner etter plan- og bygningsloven i saker der fylkesmannen har innstilt på bruk av innsigelse og fylkeslandbruksstyret har vedtatt noe annet. Den innsigelsesrett som Statens landbruksforvaltning blir gitt i vedtak som er fattet i fylkeslandbruksstyret, er i realiteten en total overkjøring av det lokalpolitiske skjønnet som blir utvist i arealsaker. Dette medfører at fylkeslandbruksstyret – med sitt lokalpolitiske skjønn – i slike saker blir redusert fra å være beslutende myndighet, slik som det var før, til å bli en høringsinstans. Dette er etter min mening et grovt inngrep i det lokale folkestyret.

Sammensetningen av fylkeslandbruksstyrene er et uttrykk for folkeviljen gjennom valg. Fylkeslandbruksstyrene består av lokalt valgte medlemmer som er oppnevnt av fylkestingene. Mange av medlemmene av fylkeslandbruksstyrene er ofte selv også medlemmer av fylkestinget. På denne måten vil den rådende oppfatningen lokalt framkomme i fylkeslandbruksstyrenes behandling av saker som krever lokal kunnskap, og som er viktig i saker hvor det utøves et lokalt skjønn. Når det gjelder Statens landbruksforvaltning, kan man ikke hevde at de har den samme lokale kunnskapen eller den samme lokale forankringen.

Jeg mener også at det sendes ut et helt feil signal til lokalbefolkningen, til lokalt folkevalgte og til kommunene, når statlige organer gis brede fullmakter til å overstyre vedtak som er forankret i flere lokale folkevalgte organer. Dette kan i verste fall bidra til at folk ikke lenger ønsker å engasjere seg i lokal- og fylkespolitisk arbeid. Denne frustrasjonen er svært reell. Dette er en frustrasjon vi opplever i mange kommuner som blir overkjørt av staten i arealsaker. Det å frata fylkeslandbruksstyrene denne rollen er et uttrykk for at denne regjeringen mener at lokalpolitikere ikke er i stand til å ivareta sine egne forvaltningsinteresser.

Jeg mener dette er uttrykk for en ganske nedlatende holdning til folkestyret. Enda mer nedlatende er det å hevde at byråkrater hos fylkesmannen er bedre i stand til å ivareta dette ansvaret. Fylkesmannen, som i utgangspunktet var saksforberedende og innstillende myndighet, har i realiteten også fått en vetorette på bekostning av lokaldemokratiet.

Denne vetoretten som nå er blitt gitt til Statens landbruksforvaltning, er blitt brukt flittig. Av de 13 sakene som Statens landbruksforvaltning mottok i fjor, endte ti med innsigelse fra staten. Dette viser at nyordningen fra Regjeringen, med innsigelsesrett til Statens landbruksforvaltning, har store konsekvenser på bekostning av lokaldemokratiet.

Jeg mener også det er en overdreven frykt fra flertallet i innstillingen i forhold til jordvern. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at arealet som omdisponeres, har gått nedover fra 2002 til 2005. Hvis vi ser på statistikken over dette i en lengre tidsperiode, ser vi et trendbrudd fra 2002 til 2005, hvor omdisponeringen særlig av dyrket areal går kraftig ned. Hvis man ser på statistikken, er omdisponeringen i 2002 ca. 15 000 daa, i 2005 er den ca. det halve,

ca. 7 500 daa. Det viser jo at lokalpolitikerne opptrer svært ansvarlig i denne type spørsmål.

Dette synes jeg gjør at begrunnelsen for flertallets holdning i denne saken virker ganske dårlig forankret i virkeligheten rundt omkring i kommunesektoren.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [13:57:10]: Aller først vil eg gje uttrykk for både støtte til og sympati for det prinsippet som Høgre og Framstegspartiet gjer seg til talsmenn for i denne saka, nemleg at ein skal respektera det lokalpolitiske skjønnet. Men som både Høgre og Framstegspartiet er kjende med frå andre saker, kan det av og til vera fleire prinsipp som må vegast opp mot kvarandre når ein skal finna fram til praktiske løysingar.

Framstegspartiet er f.eks. ein sterk talsmann for meir bruk av øyremerking og mindre lokal fridom når det gjeld korleis pleietenestene skal utformast. Seinast i denne veka har både Framstegspartiet og Høgre, rett nok med ulike politiske løysingar, snakka varmt i denne salen for å redusera lokalpolitikarane sin rett til å vega kvaliteten i det kommunale tenestetilbodet opp mot retten til å skriva ut eigedomsskatt.

Eg skal sjølvsagt ikkje gå inn i dei debattane no. Poenget er at alle parti må gjera avvegingar mellom fleire omsyn som isolert sett kan peika i ulike retningar når det gjeld å finna praktiske politiske løysingar.

Etter mi meining er det betre å seia klårt at slike avvegingar vert gjorde, framfor å skifta prinsipiell argumentasjon alt etter kva som passar i standpunktet i den enkelte sak.

For Kristeleg Folkeparti er det i denne saka ei avveging av lokal eller regionalpolitisk mynde opp mot omsynet til gjennomføring av nasjonale mål for å ta vare på dyrka mark, som eit breitt fleirtal i Stortinget har gjeve si tilslutning til.

Det som vert spesielt problematisk om Statens landbruksforvaltning sin rett til å varsle motsegn vert teken vekk, er at det systematisk vil svekkja jordvernet til fordel for utbyggingsinteressene. Kanskje er dette ein vesentleg del av intensjonen med framlegget – kva veit eg.

Eit vedtak om å seia nei til å byggja ned dyrka mark kan gjerast om. Det kan i praksis ikkje eit vedtak om nedbygging. Det er irreversibelt over mange valperiodar. Dette talar etter Kristeleg Folkepartis meining for at det bør vera eit reint landbruksfagleg organ som skal vurdera lokale planar opp mot nasjonalt og demokratisk fastsette mål, og om naudsynt også varsle motsegn. Så får endelege avgjerder skje etter dei prosessar som plan- og bygningsloven fastset.

Utfordringa i dag er ikkje at jordvernet står for sterkt. Utfordringa er faktisk å halda på den dyrka marka vi har, spesielt i nærleiken av byar og andre større bukonsentrasjonar.

Difor meiner me at framlegget frå Høgre går i feil retning, og difor kan me i Kristeleg Folkeparti heller ikkje støtta dette.

Lars Peder Brekk (Sp) [14:00:48] (komiteens leder): De fleste innsigelsessaker på landbruksområdet dreier seg

om plan- og reguleringsaker som griper inn i verdifulle jordbruksarealer.

Det er riktig å si at våre mest verdifulle jordbruksarealer bygges ned i et urovekkende tempo. Det er et nasjonalt mål at det årlige tapet av slike arealer skal halveres innen 2010. Dette er et mål som Stortinget har sluttet seg til, i sammenheng med St. prp. nr. 1 fra 2004-2005 fra regjeringen Bondevik II. Flertallet er helt enig i denne målsettingen.

Det er nødvendig å styrke jordvernet, og det synes verken forslagsstillerne eller saksordføreren å være opptatt av i det hele tatt. Det som legges fram i dag fra forslagsstillerne, er en bagatellisering av denne problemstillingen. Det er vanskelige jordvernsaker i mange kommuner. Innsigelsesretten er siste alternativ og heldigvis ikke nødvendig å bruke så ofte. Men vi er opptatt av at innsigelsesretten er den eneste muligheten myndighetene har til å gripe inn og verne dyrket mark i forbindelse med plansaker. For Senterpartiet og flertallet er det ikke aktuelt å svekke dette redskapet. Tvert imot har Regjeringen styrket innsigelsesretten, da den gav Statens landbruksforvaltning innsigelsesmyndighet i saker etter plan- og bygningsloven der fylkesmannen har innstilt på bruk av innsigelse, men hvor fylkeslandbruksstyret ikke følger opp anbefalingen. Flertallet stiller seg bak dette og avviser de forslag som er framkommet fra Høyres representanter.

Avslutningsvis vil jeg vise til at Landbruks- og matdepartementet har satt ned et jordvernvalg som skal vurdere eksisterende virkemidler på området, og foreslå tiltak som kan styrke det jordvernet forslagsstillerne fra Høyre her går inn for å svekke.

Leif Helge Kongshaug (V) [14:02:56]: Det de to siste representantene målbærer, får Venstres fulle støtte i denne saken.

Det er ikke en bærekraftig og god situasjon at av det relativt lille arealet dyrket mark vi har her til lands – 2–3 pst. av landarealet – blir stadig mer bygd ned, og i økende tempo. Nedbyggingen fra 2005 til 2006 er av Statistisk sentralbyrå anslått å være ca. 10 pst. Venstre er urolig for denne tendensen.

Vi har nasjonale målsettinger om redusert nedbygging av jordbruksareal – og det er viktig på dette området at vi innretter oss slik at et rent jordbruksfaglig organ kan vurdere om lokale arealplaner er i grunnleggende konflikt med nasjonale jordbrukspolitiske mål.

Nedbygging av dyrket mark er i praksis irreversibelt. Så kan man selvfølgelig diskutere lokalt folkestyre og statlig overstyring i denne forbindelsen, men av og til står prinsipper opp mot hverandre, som det tidligere har vært sagt. I denne saken er det for Venstre viktig å ha en mulighet til å gripe inn når vedtak blir gjort på tvers av nasjonale målsettinger.

Ellers har jeg også lyst til å vise til at regionalmeldingen nylig har vært behandlet i Stortinget. Jeg kan ikke huske at det der kom fram noe forslag om å frata Statens landbruksforvaltning den retten vi diskuterer i dag.

Jeg viser for øvrig til merknaden fra Venstre og Kristelig Folkeparti, og støtter med dette flertallsinnstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 3714)

S a k n r . 7

Forslag fra stortingsrepresentant Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 91):

«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere konsekvenser av en gjennomføring av en regel der domstolene gis adgang til å innhente uttalelse fra Den etiske nemnden for patentsaker.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3714)

S a k n r . 8

Forslag fra stortingsrepresentant Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 91):

«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere konsekvenser av en gjennomføring av en regel om administrativ overprøving av patenters gyldighet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3714)

S a k n r . 9

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2007 (Innst. S. nr. 281 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 83 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Robert Eriksson (FrP) [14:06:43] (ordfører for saken): Drøftingene om årets trygdeoppgjør mellom Regjeringen og organisasjonene ble gjennomført 21. og 22. mai i år. Regjeringen og organisasjonene ble enige om å øke grunnbeløpet i folketrygden med 3 920 kr fra 1. mai i år. Dette innebærer at det gjennomsnittlige grunnbeløpet øker med 5,38 pst. fra 2006 til 2007.

Organisasjonene fremmet også krav om et tillegg på 0,25 pst. utover Regjeringens anslag til lønnsvekst som skulle øremerkes en økning av særtillegget for minstepensjonistene. De fremmet dessuten krav om en økning av unge uføres tilleggspensjon med 1 pensjonspoeng, fra dagens nivå på 3,30 til 4,30.

Partene ble enige om en protokolltilførsel når det gjelder minstepensjonistene og de unge uføre.

Med dette anbefaler jeg komiteens tilrådning.

I festtalene fra regjeringspartiene har vi ofte hørt at de eldre er en ressurs, at det er de som har bygd opp landet og utviklet samfunnet, slik at vi som er unge i dag, kan kjøre fort fram der de eldre gikk foran og brøytet vei. Dessverre følges slike taler sjelden opp i form av handling. Da er man plutselig over i en helt annen verden. Årets trygdeoppgjør er nok et bevis på dette.

Regjeringen har i snart to år snakket varmt om å bekjempe fattigdommen. Ja, de har faktisk gått så langt at de har uttalt at de skal avskaffe all fattigdom. Men fortsatt velger altså disse partiene å holde ca. 240 000 minstepensjonister og 60 000 uførepensjonister under EUs fattigdomsgrense.

En økning i minstepensjonistenes inntekt er mer et moralsk spørsmål enn et økonomisk spørsmål. Det er etter Fremskrittspartiets syn direkte umoralsk å holde inntektene til våre minstepensjonister så lave at de av EU er vurdert som å ligge under fattigdomsgrensen. De dette gjelder, har gjennom et langt liv med lange arbeidsdager og stor innsats bygd opp den velferdsstaten vi andre i dag nyter godt av. Jeg tviler på at disse samfunnsbyggerne, som nå er minstepensjonister, hadde forventet at det samfunnet de bygde opp i slit og nøysomhet, skulle gi dem en alderdom i fattigdom.

Mange vil sikkert si at jeg overdriver, men jeg gjør dessverre ikke det. Jeg har fått flere henvendelser fra minstepensjonister som sier de spiser grøt tre dager i uka, og at de om vinteren for å spare strøm må gå fullt påkledd i sin egen leilighet for å holde varmen. Dette gjør de nettopp på grunn av økonomien og for å få endene til å møtes. Andre har ikke råd til å hente ut forskrevne medisiner på apoteket eller å dra på ferie – altså å være en naturlig del av vårt samfunns- og kulturliv. Jeg har også truffet minstepensjonister som sier at de rett og slett ikke orker å dra i gebursdagsselskap til barn og barnebarn, nettopp fordi de ikke har råd til å komme med gaver.

Fremskrittspartiet er opptatt av at landets minstepensjonister skal ha mulighet til en verdig tilværelse. De skal ha mulighet til å ta vare på sin helse, til å få behandling og medisiner på linje med andre borgere i dette landet. Vi godtar rett og slett ikke at minstepensjonistene skal ha et livsgrunnlag som ligger under det EU karakteriserer som fattigdomsgrensen. Derfor fremmer Fremskrittspartiet i forbindelse med årets trygdeoppgjør konkrete forslag om å heve minstepensjonen til 2 G. Dette ville ha ført til at nesten 300 000 minstepensjonister og uførepensjonister ville ha kommet over EUs fattigdomsgrense. En enslig minstepensjonist ville med dette forslaget fått økt sin inntekt med 20 836 kr pr. år, fra dagens 112 788 kr til kr 133 624 kr. For ektepar der begge er minstepensjonister, ville pensjonen ha økt med til sammen 47 172 kr til 253 884 kr pr. år.

I tillegg foreslår Fremskrittspartiet å øke tilleggspensjonen for unge uføre fra dagens nivå på 3,30 pensjonspoeng til 4,30 pensjonspoeng – altså det som organisasjonene krever. Fremskrittspartiet foreslår også at man innen

2009 skal ha fjernet all avkorting for gifte og samboende pensjonister.

Regjeringspartiene kunne i dag ha støttet Fremskrittspartiets forslag og på den måten sørget for flertall i denne sak for å løfte om lag 300 000 kvinner og menn ut av fattigdommen. Men dessverre har regjeringspartiene valgt å la dem forbli fattige og heller støtte seg til festtalere.

Med dette tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag, som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sverre Myrli (A) [14:12:06]: Ofte i debatter i Stortinget gir medrepresentanter ros til saksordfører for ryddig arbeid og ryddig presentasjon. Det er dessverre ikke mulig å gjøre i denne saken, for saksordføreren, som vi nettopp hørte, pratet stort sett om noe helt annet enn det saken i dag dreier seg om.

Folketrygden er et unikt system, et solidarisk system, der vi stiller opp for hverandre i ulike faser av livet. Men folketrygden har noen svakheter. Derfor ønsker stortingsflertallet å endre den. Vi ønsker å rydde opp i en del urimeligheter, særlig hva gjelder samordnings- og avkortingsregler. Fremskrittspartiet ønsker ikke å være med på denne oppryddinga, all den tid de har satt seg utenfor den nye pensjonsreformen. Når saksordføreren prater om så mye som ikke har med dagens sak å gjøre, måtte jeg også kommentere det innledningsvis.

Så til det saken i dag dreier seg om, trygdeoppgjøret for 2007. Stortinget fastsatte i 2003 regler for regulering av trygder og pensjoner. Disse reglene er fulgt ved årets trygdeoppgjør. Årets trygdeoppgjør er rekordhøyt. Folketrygdens grunnbeløp øker med 6,23 pst. Minstepensjonen for enslige blir nå 119 820 kr i året, 9 985 kr i måneden. Med årets trygderegulering sikres trygdede og pensjonister en klar økning i kjøpekrafta. Stortingsflertallet er godt fornøyd med årets trygdeoppgjør.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [14:14:37]: Trygdeoppgjøret er framforhandlet og anbefalt av partene innenfor de rammer som er lagt av Stortinget. En årslønnsvekst på 5,38 pst. er bra, men det er kronene vi lever av, og 7 000 kr i inntektsøkning for en enslig minstepensjonist er vesentlig mindre enn det som blir folk flest til del etter årets oppgjør.

I Senterpartiet vil vi derfor si oss spesielt tilfreds med protokollen partene i trygdeoppgjøret har samlet seg om. I samarbeid med organisasjonene vil staten kartlegge utviklingen i levekår og inntekt og vurdere mulige tiltak for disse gruppene som grunnlag for Regjeringens ordinære budsjettbehandling. Det vil være et nyttig og nødvendig arbeid.

Det er nå ti år siden Stortinget vedtok en opptrapping av minstepensjonistenes levekår gjennom en heving av særtillegget. For dem som ikke har mer å leve av enn minstepensjonen, er det trangt også nå. Årets oppgjør på 7 000 kr gir bedre prosentvis vekst enn for andre, som jeg nevnte, men er likevel 10 000 kr mindre enn den gjennomsnittlige lønnsvekst er beregnet til.

Fremskrittspartiet fremmer forslag som representerer svært store tilleggsbevilgninger, og som også endrer fordelingsprofilen i trygdeoppgjøret.

En økning av særtillegget for å sikre en merinntektsutvikling for minstepensjonistene er utvilsomt et grep som må vurderes. Jeg ser fram til det arbeidet som nå skal gjøres for å kartlegge utviklingen i levekår blant minstepensjonistene. Det er ikke sikkert vi når de vanskeligst stilte med de tiltakene Fremskrittspartiet foreslår, som å fjerne avkortningen mellom gifte og samboende pensjonister. Faktum er at det er enslige minstepensjonister som kommer dårligst ut, i hvert fall i de analyser vi har fått utarbeidet for Senterpartiets del. De viser at mens gifte minstepensjonister har økt sin inntekt fra 50 pst. av årslønnsinntekten for lønnsinntakere i 1990 til 63 pst. i 2004, har enslige minstepensjonister en langt svakere økning: De har fortsatt bare 35 pst. av årinntekten for lønnsinntakere. Er det fattigdomsutvikling vi vil motvirke, kan det hende vi må gå inn med mer målrettede virkemidler enn det som ligger i mindretallsforslaget i dag. Så kan en ut fra andre vurderinger mene at dagens avkortningsregler er urimelige.

For Senterpartiet er bedring av minstepensjonistenes levekår et høyt prioritert område. Vi imøteser derfor det arbeidet som nå settes i gang, vi er glad for at Regjeringen har stilt seg bak dette, og mener det er viktig at vi i budsjettarbeidet framover viser evne til å følge opp med forslag for å bedre minstepensjonistenes levekår.

André N. Skjelstad (V) [14:17:43]: Trygdeoppgjøret er av stor betydning for nesten en fjerdedel av landets innbyggere, og dermed en av de viktigste forhandlingene om inntekt som er gjennomført i år. Venstre er glad for protokolltilførselen om at en foretar en gjennomgang av minstepensjonisters og unge uføres levekår. Pensjon er deres eneste inntekt, og de har svært begrenset mulighet til annen inntekt. Spesielt for unge uføre er det problematisk at de ikke kommer i inntektsgivende arbeid og får sjansen til å investere i bolig eller være med på den materielle velstandsutviklingen som tilfaller de fleste av oss. Man kan spørre seg om særlig de unge funksjonshemmede er født til fattigdom. Dette må vi som politikere finne en løsning på.

Det er viktig å understreke at minstepensjonistene ikke er en homogen gruppe. En del minstepensjonister i distriktene har relativt sett gode levekår fordi de gjennom livet har skaffet seg materielle verdier gjennom bolig og på annen måte. Men for en del av minstepensjonistene, spesielt de som bor i bynære områder, er situasjonen en annen. Det er viktig å se nærmere på deres levekår og helse-tilstand. Det er på det grunnlaget Venstre ønsker å øke minstepensjonen til to ganger grunnløpet. Derfor har vi i komiteens innstilling fremmet et eget forslag hvor vi ber Regjeringen legge fram en forpliktende opptrappingsplan for minstepensjonen, opp til to ganger grunnløpet. Vi fremmer det forslaget, for i Venstre mener vi at skal vi klare å løse fattigdomsproblemet, må vi ha tiltak som retter seg mot dem som trenger det mest. Vi ønsker å se på dette i løpet av denne stortingsperioden, for å få et løft for de eldre som i dag lever av minstepensjon.

Avslutningsvis fremmer jeg Venstres forslag.

Presidenten: Representanten André N. Skjelstad har tatt opp det forslaget han refererte til.

Martin Engeset (H) [14:19:45]: At Fremskrittspartiet ønsker å benytte denne anledningen til å gjøre minstepensjonistene som gruppe og deres økonomiske kår til en hovedsak, var vel ikke akkurat noen bombe. Jeg tror det er viktig å legge vekt på det også representanten Skjelstad var inne på, at i denne typen saker skal man være forsiktig med å generalisere. Minstepensjonistene er ingen homogen gruppe. Det er store variasjoner blant dem, ikke minst i forhold til hvilke boligkostnader man har, og hvilket område av landet man bor i, for vi vet at det er betydelige forskjeller i levekostnadene, avhengig av hvordan man bor.

Det har over tid vært fremmet en del påstander i den politiske debatten knyttet til dette temaet. I proposisjonen – og også i innstillingen – er det tatt inn en tabell som viser at for perioden 2001–2006 har minstepensjonistene hatt en økning i sin pensjon på 22,8 pst., mens lønnsinntakere har hatt en lønnsutvikling på 22,9 pst. Med årets oppgjør vil man altså for minstepensjonistenes del komme litt foran lønnsutviklingen. Sånn sett har man i hvert fall de siste syv–åtte årene hatt en regulering som er helt i tråd med det målet og den ambisjonen som Stortinget har satt for disse trygdeoppgjørene.

I forbindelse med behandlingen av trygdeoppgjøret i fjor stilte vi på vegne av Høyres gruppe et spørsmål til statsråden, hvor vi bad om en beregning av kostnadene knyttet til de tilleggsforslag som Fremskrittspartiet da fremmet, og også en vurdering av utviklingen for minstepensjonister i forhold til yrkesaktive. Da fikk vi som svar – og det var basert på beregninger fra Statistisk sentralbyrå og Det tekniske beregningsutvalget, opplyste departementet – at gjennomsnittslønnen for et normalårsverk for en yrkesaktiv i 2005 var 14,3 ganger høyere enn i 1967, da folketrygden ble innført, mens minstepensjonens utvikling fra 1967 og fram til 2005 var 20 ganger så høy. Så det er mange måter å regne på, og jeg er den første til å erkjenne at det er mange minstepensjonister som har det trangt, men årsakene til det er sammensatte. Det henger bl.a. sammen med hvilken skattepolitikk som føres av flertallet i denne forsamling, og det henger også sammen med hvilken boligbeskatning man legger opp til, både i forhold til skattelover og i forhold til kommunestyrenes eiendomsskattevedtak. Der er det en del minstepensjonister som virkelig har fått svi.

Hovedpoenget er vel hva man sitter tilbake med til å dekke sine levekostnader etter at skatter og avgifter er betalt.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:23:24]: Det er ingen tvil om at det er en viktig sak vi behandler i dag. Det er en sak som berører veldig mange.

Jeg skal ikke begynne å mimre, jeg skal ikke gå langt tilbake i historien, men i forrige stortingsperiode hadde vi faktisk, i hvert fall ved to anledninger, ganske kraftige oppgjør i denne salen knyttet til trygdeoppgjøret. Vi opp-

levde også i forrige stortingsperiode det historiske i at Stortinget valgte å stemme ned forslaget til trygdeoppgjør fra Regjeringen. Hele den prosessen i forrige stortingsperiode førte til at vi fikk de vedtakene som det er referert til i dag, altså at vi fikk veldig tydelige retningslinjer for hvordan trygdeoppgjøret skal gjennomføres. Jeg satt da selv som nestleder i sosialkomiteen og var, sammen med daværende leder i sosialkomiteen, John I. Alvheim, veldig aktivt med i utformingen av de retningslinjene.

Så ville historien det slik at jeg fra og med høsten 2005 fikk æren av å gjennomføre trygdeforhandlinger i tråd med de retningslinjene. Det som har vært veldig viktig for meg og for Regjeringen, er fullt ut å etterleve de retningslinjene som er der. Ikke minst har vi fått prøvd oss på det i år, for noe av grunnen til at trygdeoppgjøret er så pass stort i år, er at vi har et etterslep fra i fjor. Retningslinjene, slik de ble formulert av undertegnede og Alvheim den gangen i forrige periode, ble utformet slik at de nettopp skulle sørge for at vi fikk tak i etterslepet, og for at det skulle bli slutt på en debatt om det skulle betales, og hvordan det skulle beregnes. Det har vi nå tydelige retningslinjer på, og dem følger vi selvfølgelig inntil det eventuelt kommer nye retningslinjer vedtatt i denne sal.

For meg har det vært viktig å bidra til at vi følger retningslinjene, og jeg er selvfølgelig glad for at det bidrar til at vi får et godt trygdeoppgjør, i tråd med det faktum at det har vært en god lønnsutvikling. Det er jo også sammenhengen der som sørger for at vi får et godt trygdeoppgjør.

Så er jeg enig med dem som fra denne talerstol tar opp det faktum at blant minstepensjonister og blant unge uføre – og i og for seg også blant en del av pensjonistene med en liten tilleggspensjon – finnes det folk som har en vanskelig økonomisk situasjon. Og det kan ikke være sånn at vi fra Regjeringens side slår oss på brystet og sier at vi er svært fornøyd med den økonomiske situasjonen til alle minstepensjonister, unge uføre og altså folk med en liten tilleggspensjon. Derfor har det heller ikke vært vanskelig for organisasjonene å få oss i Regjeringen med på en protokolltilførsel som nettopp går på både å analysere situasjonen bedre og, ikke minst, evne å komme opp med en meny av mulige målrettede tiltak for å bedre de personenes økonomiske situasjon.

Jeg mener at hvis vi virkelig er opptatt av dem som har dårligst råd blant minstepensjonistene, er det bedre å fokusere på andre tiltak enn en generell heving av særtillegget. For da bruker vi svært mye penger, også overfor personer som i prinsippet ikke har dårlig råd, ikke har en vanskelig økonomisk situasjon. Så hvis vi først og fremst er opptatt av minstepensjonistene med en dårlig økonomisk situasjon, bør vi ta på oss arbeidet med å finne fram til målrettede tiltak som virker spesielt i retning av dem. Jeg erkjenner at det ikke behøver å være en helt enkel oppgave, men det er åpenbart at bostøtteordningen kan være et veldig godt virkemiddel i så måte. Det er også en av begrunnelsene for at vi nå gjennomgår bostøtteordningen.

Oppsummert føler jeg at vi følger retningslinjene, slik Stortinget har fastsatt dem. Jeg deler den analysen som

går i retning av at det fortsatt er pensjonister som har en krevende økonomisk situasjon, og jeg deler analysen om at vi har en forpliktelse til å gjøre noe med den, men jeg er ikke enig i at vi her i dag skal bruke virkemiddelet særtillegget, og jeg er heller ikke overbevist om at særtillegget er det beste virkemiddelet for å nå målene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Robert Eriksson (FrP) [14:28:58]: Jeg forundrer meg litt over den uttalelsen statsråden kom med i Dagbladet i dag. Han sier:

«Det er svært mange minstepensjonister som ikke har dårlig råd. En minstepensjonist som er gift med en rik skipsmegler, og som aldri har jobbet en eneste dag, har det veldig godt med sin minstepensjon.»

Med respekt å melde tror jeg faktisk at antallet minstepensjonister som ikke har råd til varm mat hver dag, som ikke har råd til å hente ut medisiner eller gå til frisør, og som gruer seg til neste strømgeregning, er langt større enn antallet minstepensjonister som er gift med en rik skipsmegler.

Vi vet at 80 pst. av minstepensjonistene er enslige kvinner. Den eneste måten de kan klare å komme seg opp på en bedre inntekt på, er faktisk ved en økning i særtillegget, slik Fremskrittspartiet foreslår.

Mener virkelig statsråden, i en tid da det ser ut som om nasjonen vil gå med et overskudd på 338 milliarder kr, at vi ikke har råd til å bruke 2,5 milliarder kr til å løfte alle disse menneskene ut av fattigdomsproblematikken?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:30:15]: De forslagene som Fremskrittspartiet fremmer i dagens innstilling, har ikke en prislapp på 2,5 milliarder kr. Den samlede årsvirkningen av de forslagene som Fremskrittspartiet fremmer i dag, er på over 7 milliarder kr. I min verden – jeg er klar over at det ikke er Robert Erikssons verden – er det sånn at det utenfor enhver budsjettssammenheng å fremme forslag som har et samlet proveny på over 7 milliarder kr på årsbasis, det krever en annen behandlingsform enn det som Fremskrittspartiet legger opp til. Det gjør det.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [14:31:14]: Kristelig Folkeparti støtter trygdeoppgjøret, men vi er også opptatt av å legge bedre til rette for å kombinere pensjon og arbeid, sånn som hovedmålene i pensjonsreformen, velferdsmeldingen og seniormeldingen la til rette for. Kristelig Folkeparti har forståelse for at det kan være vanskelig å gjennomføre dette for dem som er over 67 år i dag, parallelt med implementeringen av pensjonsreform og andre store velferdsreformer, og har derfor akseptert at avkortningen først fjernes fra 2010. Nå har imidlertid statsministeren uttalt til Pensjonistforbundet at avkortning er en uting, den skal bort så fort som mulig. Jeg vil derfor spørre statsråden om det er sånn at Stortinget er blitt forledet til å tro at det ikke fins kapasitet til å fjerne avkortningen allerede fra neste år. Eller er det kanskje Pensjonistforbundet som er forledet?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:32:10]: Sånn som jeg har forstått statsministerens uttalelser, ønsker han med det å gi uttrykk for at man fra 1. januar 2010 skal fjerne avkortingen. Men så mener jeg veldig bestemt at jeg har sagt klart i denne sal at vi har det spørsmålet også til vurdering opp mot de budsjettene vi skal lage fram til 1. januar 2010. Jeg kan verken love eller utelukke at Regjeringen vil komme til å fremme dette forslaget som en del av budsjettet før 1. januar 2010. Men fra 1. januar 2010 vil systemet legges om slik at vi ikke får noen avkorting mellom arbeidsinntekt og pensjonsinntekt.

André N. Skjelstad (V) [14:33:15]: Flertallet, inkludert Venstre, viser til protokolltilførselen, som også statsråden har vært inne på tidligere. Jeg mener at bostøtte er mer målrettet. Men i forbindelse med den evalueringen som vil skje, kan det tenkes at et av virkemidlene kan være likt det som står i Venstres forslag om en opptrapingsplan. Når jeg og statsråden er enige om at minstepensjonister slett ikke er en homogen gruppe, som jeg tidligere har sagt, kan vel det også være et av virkemidlene. Ser statsråden det?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:34:01]: Jeg har ikke noe behov for nå å starte utelukkningen av tiltak. Vi tar protokolltilførselen i trygdeavtalen veldig på alvor, fordi jeg, som jeg sa i hovedinnlegget mitt, erkjenner at det er utfordringer på dette feltet. Derfor trenger vi en meny av forslag som vi kan vurdere effekten av og kostnadene ved, både i budsjettarbeidet nå i høst og også senere.

Vi skal gjøre denne jobben på en ordentlig og grundig måte i samarbeid med organisasjonene. Og det er på mange måter det nye her: Vi har så langt fått noen innspill, men vi har ikke sittet i et forum der vi har samarbeidet om å kartlegge mulige virkemidler overfor de gruppene som vi er opptatt av å hjelpe.

Carl I. Hagen (FrP) [14:35:04]: Senterpartiets Dagfinn Sundsbø sa meget korrekt og klokt at pensjonister lever ikke av prosenter, men av kroner. Det er mye av prosentregningen som er slik at selv om man har en bra prosentøkning, blir kroneantallet for minstepensjonistene mye, mye mindre, som også Sundsbø påpekte, enn det gjør for dem som er i inntektsgivende arbeid, som har langt høyere inntekter. Jeg lurer på om statsråden er enig i at det er kroner minstepensjonistene må betale regningene sine med. De kan heller ikke betale regningene med protokolltilførsler, som man skulle tro hr. Sundsbø mente da han viste til protokolltilførselen i trygdeoppgjøret. Er det noen andre måter å styrke økonomien til minstepensjonistene på enn faktisk å øke minstepensjonen? Og er det noen andre måter å øke minstepensjonen på enn å øke særtillegget?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:36:06]: Minstepensjonister, som alle andre, lever av kroner. Derfor er det veldig gledelig at Stortinget i dag vedtar et trygdeoppgjør som gir en klar reallønnsforbedring for pensjonistene, også for minstepensjonistene. Etter dette vil minstepen-

sjonistene få flere kroner i pungen til å betale regninger med, og de får større vekst i antall kroner enn i størrelsen på regningene. Så dette er et godt oppgjør som styrker reallønnen også til minstepensjonistene.

Det finnes andre måter å tilføre kroner på i pengeboka til minstepensjonister enn å øke særtillegget, f.eks. å heve bostøtten. Det står ikke merkelapp på disse pengene, så om pengene kommer i form av økt bostøtte, vil det gi samme positive effekt i pengeboka til en minstepensjonist som om man eventuelt får dem via særtillegget i pensjonen.

Carl I. Hagen (FrP) [14:37:06]: Det er helt riktig som statsråden sier, men hvis man ønsker å bedre minstepensjonene til alle minstepensjonister, kan man ikke bruke bostøtten, for jeg er fullt klar over at det ikke er alle som har bostøtte, av ulike årsaker. Statsråden husker vel også at i trygdeoppgjøret anmodet faktisk organisasjonene om en ekstrapott på 0,25 pst., som man skulle bruke til å øke særtillegget. Det er akkurat nøyaktig det samme som Fremskrittspartiet i dag foreslår, vi foreslår altså opp til 2 G, og vi bevilger midlene. Vi har også foreslått en annen ting som organisasjonene var opptatt av. Kan statsråden gå lenger når det gjelder å love minstepensjonistene og organisasjonene at de to kravene som gjelder unge uføre, og som gjelder minstepensjonen, vil bli oppfylt i statsbudsjettforslaget for 2008?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:38:07]: I min verden – og jeg er litt i tvil om det er Carl I. Hagens verden – har vi en ramme å forholde oss til. Og hvis jeg ønsker å styrke situasjonen til de minstepensjonistene som har dårligst råd, vil det være en fordel å bruke begrensede ressurser mer målrettet enn bare å heve særtillegget for alle, for da vil vi også bruke en betydelig pengesum på pensjonister, minstepensjonister, som ikke har dårlig råd. Så hvis bekymringen er pensjonistene med dårligst råd, vil en få mer igjen for pengene ved å bruke dem mer målrettet enn ved å heve særtillegget. Det er det sporet vi nå følger, etter avtale med pensjonistorganisasjonene.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Robert Eriksson (FrP) [14:39:17]: Jeg blir litt forundret over de svarene som statsråden gir. Han sier han er opptatt av å bedre situasjonen for de minstepensjonistene som har dårligst råd. Som jeg prøvde å si i replikken, 80 pst. av dagens minstepensjonister er enslige kvinner som lever langt under fattigdomsgrensen til EU. Men det er tydelig at statsråden synes det er greit at vi skal ha så mange tusen mennesker som lever under fattigdomsgrensen som EU har satt. Det tillegget Regjeringen kommer med, og som blir vedtatt i Stortinget i dag, er 19 kr – 19 kr for en minstepensjonist som allerede ikke har råd til å gå og kjøpe varm mat hver dag. Det vil si det samme som at den minstepensjonisten ikke har råd til å gå på Rimi og kjøpe det billigste Fjordland-produktet, som er fiskesup-

pe, for de 19 kronene. Det er det tillegget som kommer fra Regjeringen, og som skal være med og begrense fattigdommen. Jeg synes dette på mange måter er veldig, veldig skuffende.

Og så til Sundsbø, som sier i sitt innlegg at han også er opptatt av de minstepensjonistene som har det vanskelig. Men Fremskrittspartiet gjør ikke noe med det, sier han, og viser til at vi foreslår å fjerne avkortingen for gifte og samboende pensjonister. Ja, vi foreslår å fjerne avkortingen for gifte og samboende pensjonister, men så bør også Sundsbø lese innstillingen, for vi foreslår å øke særtillegget for alle minstepensjonister, som faktisk gjør at de minstepensjonistene som har det vanskeligst, blir løftet opp over fattigdomsgrensen og kan ha en langt mer verdig hverdag og en bedre økonomisk situasjon. De kan faktisk ha varm mat hver dag, de får råd til å gå til frisøren, og de får råd til å dra på gebursdag til sine barn og barnebarn. Men det er tydelig at flertallet i denne salen ikke unner den generasjonen som har bygd opp dette landet, å ha en slik hverdag. Med respekt å melde, jeg er svært skuffet over de holdningene. Jeg er ung i dag, jeg er en ungdom som kan gå rundt og meske meg i det velferdssamfunnet som den generasjonen har bygd opp. Men hva gir vi dem tilbake? Jo, vi gir dem, som jeg sa i mitt hovedinnlegg, et liv og en alderdom i fattigdom. Jeg synes dette er direkte umoralsk av stortingsflertallet, og jeg skulle så gjerne ha sett at flertallet i denne salen hadde støttet vårt forslag. Men i stedet ønsker man fortsatt å bruke særskilte ordninger og støtteordninger som gjør at pensjonistene også i framtiden må komme til staten med lua i hånda for å få til livsopphold.

Martin Engeset (H) [14:42:36]: Det har vært fremholdt i debatten at pensjonistene ikke lever av prosenter, men av kroner. Det tror jeg pensjonistene har til felles med de fleste. Med det som utgangspunkt var jeg litt nysgjerrig på Fremskrittspartiets forslag, for det er klart at intensjonen er den beste. Jeg var litt nysgjerrig på hvor mye dette faktisk kostet, og på hvilken måte de behandlet det budsjettmessig.

I denne saken fremmes det forslag som fra 1. mai gir en økt kostnad på 4 132 000 000 kr. På årsvirkningen utgjør det nok, som statsråden sier, om lag 7 milliarder kr, eller litt i overkant. Da var jeg litt nysgjerrig på hvordan Fremskrittspartiet i sitt reviderte nasjonalbudsjett hadde behandlet dette spørsmålet, og der har jeg ikke funnet at de har lagt inn en eneste krone til økte pensjoner. Men hvordan forholdt det seg da med Fremskrittspartiets alternative budsjett for 2007? Jo, der hadde de riktignok lagt inn noe i økte pensjoner, til sammen ca. 2 milliarder kr – altså bare 2 milliarder kr av en økning som de nå foreslår på 7 milliarder kr. De dekker altså ikke med sine alternative forslag mer enn 30 pst. av kostnadene med sine egne forslag. 70 pst. av denne økningen er det da ikke budsjettmessig dekning for, ei heller forslag om bevilgninger til, og jeg synes det blir litt spesielt med det skuespillet vi ser her nå, hvor man forsøker å fremstille seg selv som minstepensjonistenes beste venn, når man ikke engang evner i sine egne statsbudsjettforslag å foreslå økninger som

kunne finansiert dette. For minstepensjonistene kan heller ikke leve av demonstrasjonsforslag i Stortinget uten budsjettmessig dekning.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [14:44:49]: Det jeg går ut fra vi er enige om, er at det blant minstepensjonistene er grupper som tilhører de fattigste i dette landet, som det er viktig å sette inn målrettede tiltak for dersom vi ønsker å oppnå våre mål om å avskaffe fattigdom. Og det ønsker vi.

Så er spørsmålet om det er det Framskrittspartiet er ute etter i sitt forslag. De sier at det er de ute etter, på den ene siden. På den andre siden lager de en sjablongmessig økning som representerer 7 milliarder kr i kostnader, antakelig langt mer enn det som er nødvendig for med målrettede tiltak å heve de fattigstes mulighet for å komme opp på et inntektsnivå som er på nivå med i hvert fall EUs fattigdomsgrense.

Man bestemmer seg ikke for hva man egentlig vil. Det er helt all right at Fremskrittspartiet mener det er å riktig å bruke 7 milliarder kr på overtid – for å si det slik – som det ikke er dekning for i noen av disse andre budsjetter, til å øke pensjonene, men de må ikke samtidig si at dette er det samme som at hver og en av dem er de som i dag lever under den fattigdomsgrensen de definerer. Det er rett og slett ikke tilfellet, og derfor er det bra at Regjeringen har fått organisasjonene med på en protokolltilførsel, hvor man går gjennom dette, får dokumentasjon på dette, og er villig til å sette inn målrettede tiltak for å oppnå det man vil. Det var mitt poeng, og det bør være sakens hovedsak.

Carl I. Hagen (FrP) [14:46:38]: Først til Martin Engeset.

Så vidt jeg kan se, har Fremskrittspartiet gjort nøyaktig det samme som flertallet i komiteen. Vi har fremmet forslag med de bevilgningsmessige forhold som vårt forslag nødvendiggjør, og det samme er gjort når det gjelder virkningene av økningen av grunnbeløpet fra flertallets side. Ingen av disse er, så vidt jeg vet, med i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett, verken flertallets eller mindretallets, i tråd med det som er vanlig praksis.

Så må jeg få lov til å si at jeg håper at de fleste representanter vil være korrekte når vi kommer ut i valgkamp. Jeg har sett et par steder at Venstre har hevdet at de har fremmet forslag om å heve minstepensjonen til 2 G. Det er det altså bare Fremskrittspartiet som har forslag om i dag. Det å be Regjeringen i et anmodningsforslag om å komme med en plan for opptrapping er noe helt annet, det er bare å be Regjeringen vurdere noe i forbindelse med budsjettene til høsten. Det har ingen konsekvenser. Så jeg håper at Venstre ikke vil gå rundt og si at de har fremmet forslag om å heve minstepensjonen til 2 G – hvis de da ikke stemmer for Fremskrittspartiets forslag i dag. For det er i dag det er til behandling.

Det er det samme når man har snakket om å fjerne avkortningen av pensjonen for pensjonister som er 67 år, og som tjener mer enn 2 G. Der har statsministeren vel varslet at det skal man gjøre i 2010. Og det respekterer jeg er Arbeiderpartiets holdning, at den avkortningen skal man gjøre noe med om noen år. Noen andre partier har hevdet

at de gjerne vil gjøre det tidligere. Det bør de heller ikke gå rundt og si. For det å fjerne den avkortningen er en lov-sak. Det gjøres ingen endring ved å si «Stortinget ber Regjeringen», og komme med anmodningsforslag som Regjeringen omtrent står fritt til å vurdere om den vil følge eller ikke. Det er en endring av folketrygdloven som må gjøres for å fjerne den avkortningen for gruppen mellom 67 og 70 år, og det var bare Fremskrittspartiet som stemte for den nødvendige lovendring da det ble behandlet i Odelstinget i går. Alle andre partier, som også i den offentlige debatt har presentert sitt standpunkt som om de ønsker å gjøre dette med én gang – bl.a. Høyre – stemte altså imot å gjøre denne nødvendige lovendring som fjernet avkortningen. Så jeg håper at vi i valgkampsammenheng blir spart for dem som prøver å påstå at de står for noe, når de selv nettopp har stemt imot de tingene i Stortinget – i går og i dag.

Presidenten: Martin Engeset har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Martin Engeset (H) [14:50:05]: Det siste innlegget gjorde det nødvendig.

Når det gjelder avkortningen for gruppen 67–70-åring-er, har Høyre fremmet forslag en rekke ganger, og kommer til å ta opp saken også under morgendagens behandling av revidert nasjonalbudsjett. Men i motsetning til Fremskrittspartiet er vi faktisk ganske opptatt av at de lov-endringer som det gjøres vedtak om, også skal ha en reell økonomisk dekning. Det forsøket representanten Hagen gjorde på å innbille folk at de hadde dekning for de milliardøkninger de har lagt inn i komiteens innstilling, var et veldig dårlig forsøk. For det finnes altså ikke én krone ekstra i Fremskrittspartiets reviderte nasjonalbudsjett til de milliardøkningene de nå foreslår i pensjoner. I sitt alternat-ive statsbudsjett i desember 2006 har de lagt inn bare 2 milliarder kr i økte pensjoner, mens de her foreslår økte utgifter på 7 milliarder kr. Så pensjonistene hadde nok blitt fryktelig skuffet hvis de først hadde fått et vedtak som de etterpå oppdaget at det ikke var penger til. Så dette er å føre folk bak lyset.

Carl I. Hagen (FrP) [14:51:25]: Bevilgningene til de formålene vi nå diskuterer, er overslagsbevilgninger. Det betyr at det er lovendringer og satsendringer som styrer bevilgningene. Meg bekjent har vi gjort nøyaktig det samme som Regjeringen når det gjelder revidert nasjonalbud-sjett. Vi har i dag foreslått å bevilge pengene. Når man setter opp et statsbudsjett på slutten av året, er det som da blir resultatet, ut fra det som er skjedd, og det gjøres endringer i forhold til vedtatte budsjetter og de salderingsendringe-ne man gjør om høsten, på ofte 10 milliarder kr.

Jeg vil gjerne også si til Martin Engeset: Høyre sier at de har fremmet forslag om å fjerne avkortningen. Den tekniske måten å gjøre det på er å endre folketrygdloven, og da vil automatisk resultatet påvirke overslagsbevilg-ningene ved at det er mindre avkortning. Det kan faktisk også bli større inntekt til det offentlige hvis vi fjerner av-kortningen, for det er nok en del nå som ville ha jobbet

mye mer og derved betalt inn mer i trygdepremie og skatt, hvis de jobbet etter at de fikk pensjon 67 år gamle.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 3714)

S a k n r . 1 0

Forslag fra stortingsrepresentant Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 92):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en sjekkliste med konkrete kontrollpunkter som oppdragsgiver skal kreve dokumentert hos et bemanningsforetak eller en underentreprenør ved kontraktsinngåelse. Listen kan blant annet bygge på følgende punkter:

- a) Dokumentasjon for at underentreprenøren har avgitt løfte om å følge kravene til lønns- og arbeidsvilkårene i allmenngjøringsforskriftene*
- b) Dokumentasjon for at underentreprenørene er registrert hos og har sendt opplysninger til skattemyndighe-tene*
- c) Dokumentasjon for at underentreprenøren er regist-rert i Brønnøysundregistrene*
- d) Krav om fremleggelse av skatteattest*
- e) Krav om fremleggelse av firmaattest fra hjemlandet.»*

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3717)

S a k n r . 1 1

Forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 92):

«Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med for-slag om å innføre et utvidet oppdragsgiveransvar etter allmenngjøringsloven, og snarest mulig komme tilbake til Stortinget med et konkret forslag som nærmere beskriver hvordan ansvaret skal gjennomføres.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3717)

S a k n r . 1 2

Forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 92):

«Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med for-slag om å innføre innsynsrett for tillitsvalgte i lønns- og arbeidsforhold på områder som er undergitt allmenngjø-ringsvedtak, og snarest mulig fremme forslag som gir til-litsvalgte, uavhengig av om de er tilknyttet en organisa-sjon som er part i den aktuelle allmenngjorte tariffavtale, slik innsynsrett.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3717)

S a k n r . 1 3

Forslag fra stortingsrepresentant Anders Anundsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 88):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om ny lov om friskoler som åpner for likebehandling mellom skoler uavhengig av eierskap, både hva gjelder økonomi og godkjenning av skoletilbud.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3717)

S a k n r . 1 4

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 88)

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om tilskuddsordningene når gjenomgangen av utregningsmodellen for skolene er gjennomført.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3717)

S a k n r . 1 5

Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 89):

«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig, og senest innen utgangen av 2008, komme tilbake til Stortinget med en egen sak om fagskoleutdanningens fremtidige utviklingsmuligheter, finansiering og plass i utdanningssystemet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3717)

S a k n r . 1 6

Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 89):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at akkrediterte fagskoler får mulighet til å opprette studietilbud på lavere grad av inntil ett års varighet som ledd i elevens forberedelse til videre fagskoleutdanning.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3718)
Vi har nå kommet til sak nr. 17.
Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at sak nr. 23 behandles sammen med sak nr. 17.
– Det anses vedtatt.

S a k n r . 1 7

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om ein del saker på Samferdselsdepartementets område (Innst. S. nr. 274 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 68 (2006-2007))

S a k n r . 2 3

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Arne Sortevik, Hanne Dyveke Søttar og Bård Hoksrud om å sikre trygg ferdsel og gjenopprette tilliten til sikkerheten i norske veitunneler (Innst. S. nr. 267 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:73 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

I tillegg foreslås det at statsråden får en taletid på inntil 5 minutter.

Videre foreslås det at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått av de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Per Sandberg (FrP) [14:57:30] (komiteens leder og ordfører for sak nr. 17): Vi står foran en rekke saker som skal behandles av transport- og kommunikasjonskomiteen. Vi starter med St.prp. nr. 68 for 2006-2007, som vedrører en rekke saker innenfor områder som luftfart, veiformål, jernbane – og noen særskilte tiltak innenfor transport.

Jeg skal prøve å kommentere de enkelte områdene med få ord, men på noen områder må jeg bruke litt flere.

Når det gjelder flysikkerhet, peker komiteen på at det har vært viktig og nødvendig med en helhetlig gjennomgang av flysikkerheten, særlig i forbindelse med de omstillingsprosessene som har vært. Det som komiteen er litt uenig om, er hvem som eventuelt er rette instans for å følge opp de tilrådingene som har kommet fra Statens havarikommisjon. Uenigheten ligger rett og slett i om det er departementet eller Luftfartstilsynet som burde ha gjort denne jobben. Mindretallet, som består av Fremskrittspartiet, har mye større tiltro til tilsynet, som burde ha gjort den jobben – men vi er fullstendig klar over at man ikke får en fullstendig habilitet om tilsynet hadde gjort også den jobben.

Videre skal vi behandle utvidelse av bompengeneinnkreving for å finansiere Nidelv bru i Trondheim. Det er ikke ukjente saker for komiteen, enten det er nye bompengeprojekt eller utvidelse av eksisterende prosjekt. Sammensetningen i komiteen er vel heller ikke noen overraskelse. Her er det et stort flertall som velvillig gir muligheter til å videreføre bompengeneordningen, mens det er et mindretall, som består av Fremskrittspartiet, som ikke er noe særlig glad for denne utviklingen. Det vi er enige om, er selvfølgelig at også Nidelv bru er et meget viktig prosjekt og et meget viktig ledd når det gjelder å gjøre noe med hovedveinettet i Trondheim. Jeg registrerer at flertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet, også her viser til det lokale initiativ – og jeg skal komme litt tilbake til det lokale initiativ senere i mitt innlegg. Jeg registrerer også at flertallet faktisk berømmer fylkeskommunene og tre kommuner for dette initiativet. Min kommentar fra Fremskrittspartiets side er at heller ikke når det gjelder et så viktig prosjekt som Nidelv bru i Trondheim, vil flertallet i komiteen at de ansvarlige skal ta ansvaret.

Videre til en liknende sak – forlengelse av bompengeneordningen i Kristiansand. Forskjellen er at man her ønsker en forlengelse av eksisterende bompengeneordning, for andre gang, for å finansiere gang- og sykkelveier. Mitt spørsmål er nærmest om ikke dette er en utvikling man etter hvert vil se i større og større grad, i og med at det også foreligger planer om en lovendring. Man snakker om delvis bompengefinansiering, men realiteten er at det offentlige bistår med 2 mill. kr av de 69 mill. kr. Sånn sett er det vel bare en delvis offentlig finansiering. Flertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet, mener at dette vil være positivt for bilistene, folkehelsen og klimaet, og derfor vil man bruke bompenger. Fremskrittspartiet mener akkurat det samme. Vi mener faktisk at vi vil få akkurat de samme positive resultatene for bilistene, folkehelsen, klimaet, sikkerheten osv. om de ansvarlige for infrastrukturen tok ansvaret.

Svinesundsforbindelsen: Her er det litt mer enighet i komiteen. Det er registrert at det har vært meget høye innkrevingskostnader, og det blir det gjort noe med. Komiteen er enig, men opposisjonen påpeker det oppsiktsvekkende i at statens bompengeselskap faktisk driver dyrere enn andre. Fremskrittspartiets kommentar er at på tross av at man får ned innkrevingskostnadene, er det en reell kostnadsøkning for bilistene.

E39 Stangeland–Sandved og Renndalen–Staurset: Komiteen er også her enig i at det er viktig å få på plass ny infrastruktur. Her registrerer jeg at flertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet, for første gang antyder en rushtidsavgift. Fremskrittspartiet kommenterer på en litt ironisk måte at det nærmest har blitt en selvfølge at lokalsamfunn må forskuttere for en fattig stat, og det bemerkes også ironisk fra meg at flertallet ser det som rimelig at de som forskutterer, også tar renten og prisøkningen for en fattig stat.

Haukelitunnelene: Her slutter flertallet seg til Regjeringens forslag til høydeutbedring og er fornøyd med Regjeringens håndtering og forslag. Fremskrittspartiet er imidlertid ikke videre fornøyd, men det går konkret på

Vegvesenets håndtering. Her har Vegvesenet gått langt ut over de vedtak og føringer som er lagt av Stortinget gjennom to runder. Derfor ønsker Fremskrittspartiet, for å statuere et eksempel og kanskje få orden på sakene, at Riksrevisjonen bør inn og se på den type saker.

Rv. 2 Kløfta–Nybakk: Her er det et forslag om å øke bompengesatsene, fordi man er enig i at man må fullføre og bli ferdig med prosjektet, og at hele strekningen utvides til firefelts vei. Også her skriver flertallet at det er en delvis bompengefinansiering. Jeg håper at deler av flertallet under debatten vil fortelle meg hva en delvis bompengefinansiering er, når regelen er bompengefinansiering. Det vi snakker om her, er jo en delvis statlig medfinansiering. Jeg registrerer videre at Fremskrittspartiet blir angrepet med påstand om at vi ikke har dekning for våre forslag. Når det gjelder vårt forslag i denne saken, går det rett og slett ut på at pengene skal komme i 2008. Vi kunne selvfølgelig foreslått en ekstrabevilgning akkurat nå, men i forhold til framdriften i prosjektet er det greit nok at pengene kommer i 2008. At flertallet i komiteen allerede nå på en måte slår fast at Fremskrittspartiet ikke har dekning for dette prosjektet i 2008, er vel litt tidlig. Det gjenstår å se.

Vi er enige om at en direkte utbygging til firefelts vei vil gi lavere kostnader, og at prosjektet selvfølgelig vil gi økt sikkerhet og framkommelighet. Jeg har nesten lyst til også å kommentere Regjeringens veiløft, men det kommer jeg kanskje litt tilbake til senere.

Rv. 150 Ulvensplitten–Sinsen: Komiteen påpeker hva som har vært uheldig i forhold til framdriften. Jeg registrerer at et flertall, bestående av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, i dette tilfellet er glad – og det er veldig bra når vi nå snart skal ha sommerferie – for at Regjeringen har funnet en løsning. Det er vel å ta hardt i at det er Regjeringen som har funnet en løsning på dette problemet.

Fremskrittspartiet, sammen med Høyre, mener at framdriften i og håndteringen av denne saken er uheldig, og at det planforslaget som foreligger, ikke er en optimal løsning for framtidige trafikkutfordringer.

Oslopakke 3: Mange milliarder skal brukes. Vi kunne ha diskutert lenge Oslopakke 3, men jeg registrerer at Fremskrittspartiet står alene i denne saken, og at den vil gå sin gang, inntil Stortinget på et eller et annet tidspunkt vil få seg forelagt hele Oslopakke 3. Det ser ut til at det er langt fram, men etter Fremskrittspartiets syn burde selvfølgelig staten her ta et mye større ansvar. Jeg registrerer at flertallet i stor grad legger fra seg sitt eget ansvar ved å peke på det store lokale initiativ i Oslo.

Jeg registrerer også at det er nødvendig med en lovendring for å få Oslopakke 3 på plass ved at man i større grad skal få bruke bompenger til å finansiere ikke bare investeringer i kollektivtrafikk, men også i drift. Jeg stiller store spørsmålsteget ved hvorvidt det er mulig innenfor dagens EØS-avtale osv. Men det kommer vi tilbake til.

Jeg registrerer også at flertallet i denne salen mener at Fremskrittspartiets byråd i Oslo burde gått av. Jeg skal ikke si så mye om det, annet enn at hvis man skulle følge prinsippet om at en byråd må gå av fordi man følger opp et flertallsvedtak som man er imot, ville det ikke bli man-

ge statsråder igjen i denne regjeringen. Statsråder fra Senterpartiet og SV kunne ikke da sitte lenge – særlig ikke statsråder fra Senterpartiet som har med veipolitikk å gjøre.

Situasjonen for Oslopakke 3 er altså den at i 2003 fattet de rød-grønne partiene og Venstre et vedtak om at bompengeordningen skal videreføres i Oslo. Så har mindretallsbyråd i Oslo gjort det beste ut av det.

Rv. 55 Fatlaberget: Dette er en sak som komiteen er helt enig om. Det er bra. Her gjelder det opprydding etter et ras.

Rv. 658, tunneler i Møre og Romsdal: Her er også komiteen enig, og man påpeker at her må framdrift og sikker framferd være det som får prioritet.

Rv. 64: Her er komiteen stort sett også enig, men det vi er litt uenige om, er hvordan man skal fordele innsparingen og presisere det i større grad. Fremskrittspartiet er av den formening at hvis man måtte få forbedret inntjening, ikke bare i dette prosjektet, men også i andre prosjekter, bør selvfølgelig inntjeningen fordeles etter partenes andel av finansieringen. I dette tilfellet er det bilistene som bidrar med nærmere 78 pst., og da er det enkelt å finne fordelingen.

Hanekleivtunnelen: Det er et flertall i komiteen som er veldig fornøyd med oppfølgingen. Komiteen er enig om at dette er veldig uheldig i mange sammenhenger – det skaper usikkerhet, og det har kanskje ikke styrket troverdigheten til dem som jobber med den typen spørsmål. Vi fikk internrapporten i går. Jeg må si at jeg er særdeles fornøyd med at statsråden nå på en egnet måte vil sette ned et eksternt granskningsutvalg som i større grad skal se på hvem som har ansvar, og hva som har gått galt. Det er strengt tatt nødvendig for å gjenskape sikkerheten og forutsigbarheten i forhold til våre tunneler.

I den sammenhengen vil jeg også nevne representantforslaget i Dokument nr. 8:73. Der foreslår Fremskrittspartiet en handlingsplan over to år, som vil koste oss 2 milliarder kr. Jeg tror det er tverrpolitisk enighet om at alle tunnelene våre nå skal rustes opp til den standarden som vi har satt. Ut fra dagens forhold koster det 2 milliarder kr.

Jeg skal være litt forsiktig med å si at det er usikkert å kjøre i norske tunneler, men det er klart at når det er dokumentert at mange av tunnelene våre har mangler, er det i seg selv en usikkerhet.

Videre gjelder det veitilsyn: Jeg vil først kommentere det som går på rådgivende kvalitetsgrupper, som ser ut til å være en positiv sak. Men det vi er litt uenige om, er hvorvidt man må gå via en NOU for å finne ut om man har behov for dette eller ikke. I høringen i komiteen kom det klart fram at en kommisjon uansett ikke må legge noen ressurser i å diskutere hvorvidt det er et behov, for det er på plass. Man bør heller bruke ressursene på å diskutere mandat. For Fremskrittspartiets del er vi fornøyd med at flere og flere følger opp dette med et veitilsyn. Men for oss er det bare et skritt på veien i forhold til å få samlet tilsynene våre i ett transporttilsyn, under et transportdirektorat, under et transportdepartement. Hvis man hadde fått et felles transporttilsyn, kunne man i mye større grad brukt rådgivende kvalitetsgrupper under dette felles transporttilsynet.

Vinterdrift: Noen peker på at konkurranse er negativt i forhold til å få sikker vinterdrift. Det er vi ikke enige om i komiteen. Men det vi registrerer og er enige om, er at det er stor misnøye. Litt humoristisk kan man si at det virker som at vinteren kommer veldig overraskende hvert eneste år. Denne gangen kom den veldig overraskende på Sørlandet. Men det vi er enige om, er at det finnes et stort forbedringspotensial i forhold til funksjonskontrakter og det som skal gå på vinterdrift. Man må bli mye tydeligere på hva man bestiller.

Andre saker: Det gjelder Alnabru godsterminal. Fremskrittspartiet mener at vi må ha en kvalitetssikring, og er overrasket over at vi får så store smeller på budsjettet. Jeg registrerer at nå skal man ikke bare forskuttere veier, men nå skal også lokalsamfunnet forskuttere jernbanestasjoner.

Når det gjelder sakene ellers som er nevnt her, vil nok andre fra komiteen kommentere de sakene som gjelder rv. 23, rv. 7, E18 i Bamble og Sotra-sambandet. Jeg vil bare avslutte med å si at jeg er fornøyd med at komiteen har sluttet seg til vurderingen av hvorvidt det skal opprettes et nasjonalt kompetansesenter for atferdsstudier i trafikken ved SINTEF i Trondheim.

Jeg vil avslutte med å fremme alle de forslagene som Fremskrittspartiet står bak, og som vi står sammen med andre om i innstillingen.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har teke opp dei forslaga han gjorde greie for.

Det blir replikkordskifte.

Hallgeir H. Langeland (SV) [15:16:00]: Lat meg takka saksordføraren for arbeidet han har gjort i denne saka..

Eg vil gjerne gjera merksam på noko som eit fleirtal på Stortinget, alle unnateke Høgre og Framstegspartiet, skriv i ein merknad om Stockholm-forsøket, som er av betydelig interesse. Blant anna viser Stavanger Aftenblad til at ein fjerdedel av bilistane forsvann over natta då dei fekk rushtidsavgift. Det hadde jo mange positive konsekvensar, bl.a. at det blei mindre støy, mindre klimagassforureining – i det heile ei rekkje positive ting. Framstegspartiet i Oslo vil jo no òg vera med på ei kollektivsatsing.

Representanten Sandberg og Framstegspartiet ser at bilkøane veks i byane, men dei har ingen forslag til korleis ein kan koma ut av køen. Folk flest blir ståande endå meir i kø med Framstegspartiet sin politikk, fordi dei kuttar i kollektivtiltaka. Spørsmålet mitt er følgjande: Kva meiner Framstegspartiet om eit forsøk som befolkninga i Stockholm vil ha meir av?

Per Sandberg (FrP) [15:17:15]: Jeg er glad for spørsmålet, for vi har løsningen på det. Det finnes ikke argumenter imot at ikke staten skal ta ansvaret for at den får inn nærmere 60 milliarder kr i avgifter og skatter fra bilistene. Her er det betydelige midler som staten kunne ha brukt på kollektivtrafikken, men særlig på veier. Nå er det

slik at etter at prøveordningen i Stockholm nå blir permanent, skal pengene som betales inn av bilistene i Stockholm, brukes til å bygge veier, samtidig som myndighetene i Stockholm faktisk bevilger 100 milliarder kr til å bygge nye motorveier.

Min påstand er at når det gjelder de store utfordringene i Oslo og hvilke ressurser vi skal bruke, så må vi sørge for å bygge gode ringveier, som f.eks. rv. 35, rv. 23, og veien mellom Moss og Horten. Først da ser vi hvor mye av trafikken vi greier å flytte ut av Oslo, og da kan vi fokusere på hvor mye vi kan bruke på kollektivtrafikken.

Truls Wickholm (A) [15:18:26]: Fremskrittspartiet har flere ganger uttalt at de er en garantist mot bompenger. Representanten Sandberg har selv uttalt at det å være imot bompengefinansiering er en prinsippsak for Fremskrittspartiet. Likevel er det sånn at det største bompengeprojektet vi noen gang har sett i Norge, Oslopakke 3, søkes gjennomført av Peter N. Myhre fra Fremskrittspartiet. Terje Søviknes i Os har sitt bompengeprojekt, og fremskrittspartistyrte Fræna søker om bompengeprojekt. Fremskrittspartiet støttet i forrige periode tre budsjetter som hadde store andeler av bompenger, her i Stortinget. Er det ikke på tide at Fremskrittspartiet nå klargjør politikken sin? Hva er det egentlig Fremskrittspartiet mener om bompenger? Er man for, eller er man imot?

Per Sandberg (FrP) [15:19:27]: Fremskrittspartiets representanter er valgt på et program, og i det programmet er det ingenting som sier at vi er imot bruk av bompenger. Det vi er imot, er tvangen, at det ikke finnes noe annet alternativ, bomringer osv. Men den dagen man får bompengeprojekt og det finnes alternative kjøretreaser, blir diskusjonen en helt annen. Vi er selvfølgelig imot på prinsipielt grunnlag at bilistene skal betale for noe de ikke bruker. Det er utgangspunktet vårt.

Så registrerer jeg at Arbeiderpartiet ikke har noe annet argument å vise til enn Oslopakke 3. Det er altså Arbeiderpartiet i Oslo som har vedtatt Oslopakke 3 og tvunget et mindretall i byrådet i Oslo til å gjennomføre det. Så kunne selvfølgelig byrådet ha gått av og nektet å gjennomføre det. Men da hadde det faktisk blitt enda verre, for da hadde Arbeiderpartiet, SV og de andre som var medforlagsstillere, innført rushtidsavgift i tillegg, samtidig som man hadde fått mindre ressurser over til vei.

Truls Wickholm (A) [15:20:37]: Det er vel noe i nærheten av en slags historieforskning representanten Sandberg her kommer med, når han sier at Fremskrittspartiet i Oslo er blitt tvunget. Det er faktisk sånn at man har hatt et utvalg, bredt sammensatt av alle partiene i Oslo og Akershus, som har forhandlet om dette i lengre tid. Det heter å inngå politiske kompromisser og finne løsninger. Det fins derimot ett parti i dette området som har gått imot hele den ordningen, og det er Fremskrittspartiet i Akershus, og de argumenterer og bruker den retorikk som representanten Sandberg ofte bruker i TV-debatter, men som han nå ikke bruker her i Stortinget. Så jeg er ganske forvirret over hva som egentlig er Fremskrittspartiets po-

litikk, for i Akershus er man imot fordi det er prinsipielt feil, i Oslo er man med fordi det er den eneste riktige løsning for byen. Og her sier nå representanten Sandberg også to ting på en gang. Hva er egentlig svaret?

Per Sandberg (FrP) [15:21:41]: Jeg synes ikke representanten Wickholm skal være så frustrert, for det er ganske enkelt å forstå det jeg sier. Men når man ikke ønsker å forstå det, da har man selvfølgelig et problem, men det er ikke mitt problem, det er representanten Wickholms problem.

Oslo Fremskrittsparti er ikke for bompenger, og har ikke gått for det. Og Oslo Fremskrittsparti har også påpekt at det er ikke den eneste løsningen. Oslo Fremskrittsparti har foreslått at dette skal staten ta regningen for. Så er det også slik at Oslo Fremskrittsparti har foreslått en folkeavstemning, men har ikke fått gjennomslag for det. Så er det riktig at det er et utvalg som har forhandlet fram dette med bakgrunn i det vedtaket som er gjort i 2003 av et flertall i bystyret i Oslo, der Arbeiderpartiet deltok.

Nå er det jo slik at Oslopakke 3 på et eller annet tidspunkt skal vedtas. Representanten Wickholm og jeg er i hvert fall enige om – selv om det kanskje ikke virker slik – at det ikke er byrådet i Oslo som vedtar å innføre bompenger. Det er det denne sal som gjør. Og først når vi skal vedta Oslopakke 3 i denne sal, vil forskjellene komme fram. Da vil nok Truls Wickholm og undertegnede stå på hver sin side.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Borghild Tenden (V) [15:23:10] (ordfører for sak nr. 23): Jeg skal på 5 minutter ivareta jobben som saksordfører for et representantforslag fra Fremskrittspartiet – samtidig som jeg skal si noe om samleproposisjonen.

Representantforslaget fra Fremskrittspartiet dreier seg om å ta igjen vedlikeholdsetterslepet i veitunnelene. Dette skal gjennomføres over to år, med en økonomisk ramme på 2 milliarder kr. Dette er av sikkerhetshensyn. Flertallet i komiteen, alle partiene unntatt Fremskrittspartiet, er like opptatt av sikkerhet som Fremskrittspartiet, men mener at det er naturlig å behandle spørsmål knyttet til vedlikeholdsetterslep i tunneler i forbindelse med arbeidet med kommende Nasjonal transportplan.

Sikkerhet i tunneler er også viet stor oppmerksomhet i St.prp. nr. 68. Raset i Hanekleivtunnelen i julen og påviste svakheter i tilstøtende tunneler skapte stor medieoppmerksomhet. Venstre var allerede samme dag som ulykken i Hanekleivtunnelen skjedde, ute med krav om et uavhengig vegtilsyn, som kan føre tilsyn med infrastrukturen. Høyre var også på det sporet, noe vi sikkert vil høre om i innlegg senere i dag.

Høyre og Venstre, med støtte fra Kristelig Folkeparti, har fremmet et representantforslag om vegtilsyn. Jeg er derfor svært glad for det som står i proposisjonen, at samferdselsministeren i sommer vil nedsette et offentlig utvalg som skal se på dette forslaget. At utvalget trenger ett år for å utrede behovet, er for meg en gåte. I en åpen høring i komiteen om St.prp. nr. 68 brukte samtlige instanser

som møtte til høring, nesten hele taletiden sin på ønsket om et uavhengig vegtilsyn. Disse instansene var NAF, Norsk Motorcykkel Union, Trygg Trafikk, Rådgivende Ingeniørers Forening, RIF, Maskinentreprenørenes Forbund, Byggenæringens Landsforening og Norges Lastebileier Forbund. I tillegg har mange, både enkeltpersoner og organisasjoner, kontaktet meg med ønske om et uavhengig tilsyn.

Rapporten fra undersøkelsesgruppen etter raset i Hanekleivtunnelen og revisjonsrapporten fra Statens vegvesens internrevisjon viser at uklare ansvarsforhold, under vurdering av sikkerhetsarbeidet og manglende bruk av dokumentasjon er faktorer som førte til at tunnelene ble dårlig sikret. Dette er forhold som et uavhengig vegtilsyn kunne ha etterprøvd. Et slikt tilsyn kan derfor bidra til å forhindre slike situasjoner i framtiden.

Etter Venstres mening må utvalget som skal settes ned, bruke tiden sin på å utrede tilsynets mandat og myndighetsområde. Behovet er der. Jeg vil på det sterkeste anbefale at man setter opp tempoet litt i denne viktige saken for sikkerheten på veiene våre.

I stortingsproposisjonen, men spesielt i innstillingen, kritiseres tidligere samferdselsminister Torild Skogsholm og beskrives som nærmest handlingslammet i forbindelse med ulykken i Oslofjordtunnelen. Dette er usant, og det er sårende for en samferdselsminister som virkelig tok sikkerheten på alvor. Det er skuffende at regjeringspartiene ikke hadde satt seg bedre inn i hva den forrige samferdselsministeren faktisk gjorde, før de beskrev det i proposisjonen – og tydeliggjorde det i innstillingen. Her har man hatt enten en dårlig informant eller et ønske om å spre usannheter om den forrige statsråden. Det er fristende å trekke fram et utsagn som lyder som følger: Man blir ikke større av å gjøre andre mindre.

Jeg vil spørre: Hvor var opposisjonen den gangen? Hvor var Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, dersom de ikke syntes den forrige samferdselsministeren gjorde nok for sikkerheten? En av de viktigste oppgavene Stortinget har, er å kontrollere regjeringen. Hvorfor gjorde de ikke jobben sin? Å kritisere en statsråd – fire år etter raset i Oslofjordtunnelen – som gikk av for to år siden, er, med respekt å melde, stusslig.

Så til slutt: Framdriften av Oslopakke 3 er beskrevet i samleproposisjonen. Venstre er glad for at samferdselsministeren flere ganger i denne sal har sagt at hun vil følge opp dette lokalt initierte og tverrpolitiske forslaget. Som vi skriver i innstillingen, er dette et skjørt forlik. At finansieringen og framdriften følges opp, er svært viktig.

Jeg blir imidlertid litt bekymret når samferdselsministeren stadig – sist i avisen Vegen og Vi – snakker om å innføre veiprising i de fire største byene våre. Jeg regner imidlertid med at statsråden står ved sitt løfte til Stortinget om å følge opp den lokalt initierte Oslopakke 3. Det ville være fint om hun kunne bekrefte det her i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A) [15:28:02]: Representanten Tenden seier at Venstre var raskt ute med å kommentere

det som skjedde i Hanekleivtunnelen. Det skal vere visst! Representanten Borghild Tenden er raskt på banen – i media – for å kommentere. I Drammens Tidende 24. januar ville ho ha «fortgang» i arbeidet med utbetringa av Hanekleivtunnelen. Ho ville stille spørsmål til samferdselsministeren for å få fortgang i arbeidet.

Da det skjedde eit uhell under reparasjonsarbeidet, trødde ho til på nytt. Ho frykta at departementet hadde lagt for sterkt press på entreprenøren. Her er markeringsbehovet så stort at logikken sviktar. Kva er det eigentleg representanten Tenden meiner?

Borghild Tenden (V) [15:28:51]: Representanten mener, og har hele tiden ment, at etter det første raset i Hanekleivtunnelen visste man ikke – på daværende tidspunkt – at det også var usikkerhet knyttet til andre tunneler på samme strekning. Man visste heller ikke at det var usikkerhet knyttet til det andre løpet.

Statsråden stod selv fram og sa at man hadde full kontroll over situasjonen – og så oppdaget man det ene etter det andre. Da jeg så det, fokuserte jeg selvsagt på sikkerheten. Så her er det ingen logisk brist i det hele tatt.

I tillegg var vi raskt på banen med å foreslå et vegtilsyn, for der svikter det på flere punkter. Det er helt tydelig.

Per Sandberg (FrP) [15:29:56]: Representanten Tenden viste til flertallets konklusjon når det gjaldt sikring av tunneler, at det var naturlig at man tok det i form av en rulling av Nasjonal transportplan.

Nå er det slik at det har vært fokusert mye på dette med veitunneler, og Hanekleivtunnelen er et eksempel på at det har utløst 350 mill. kr – nødvendige millioner – for å få reparert disse tunnelene i Vestfold. Vi har også fått klarlagt at det mangler i overkant av 2 milliarder kr for å få sikret våre tunneler fullstendig. Er det ikke da naturlig at Stortinget vedtar en handlingsplan, og at den sittende regjering følger opp den ved også å komme med bevilgninger for å få på plass disse nødvendige endringene i tunnelene våre? Er ikke det et godt mål med hensyn til det jeg tror representanten Tenden og jeg selv er enige om: å nå nullvisjonen vår?

Borghild Tenden (V) [15:30:59]: Det er klart jeg veldig gjerne skulle hatt de to milliardene til sikring av tunnelene våre. Men nå er det faktisk slik at Venstre aldri har – og kommer sannsynligvis aldri til å få – så mye penger som Fremskrittspartiet strør om seg med. Slik er virkeligheten. Og det blir veldig vanskelig å diskutere politikk med partier som har mer penger å rutte med – det blir nesten håpløst – for vi taper alltid en slik debatt.

Vi forholder oss til Nasjonal transportplan og til statsbudsjettene. Vi legger inn penger der, og vi har stadig lagt inn mer penger enn Regjeringen til rassikring. Jeg er glad for de friske pengene som nå legges inn av statsråden til arbeid i Hanekleivtunnelen.

Torstein Rudihagen (A) [15:32:03]: Det var ein kjend politakar som var veldig djupt sårå og vonbroten ein gong

i tida. No er faktisk òg Borghild Tenden djupt sàra og vonbroten pà vegner av tidlegare statsràd Torild Skogsholm.

Det som skjedde etter raset i Hanekleivtunnelen, var jo at denne regjeringa handla raskt. Ein sette i gang med undersøkingar av andre tunnelar i området, og ein sette i gang arbeidet med å få reparert tunnelen.

Da det gjekk eit ras i Oslofjordtunnelen, burde det ha vore ein indikasjon pà at ein burde ha undersøkt i alle fall dei tunnelane som ligg i det same geologiske deltaet. Det skjedde ikkje.

Så seier Borghild Tenden at vi feilinformerte, at vi hadde feil informantar. Kan representanten Borghild Tenden fortelje kva som blei gjort, i og med at ho tydelegvis har betre informantar med omsyn til det som skjedde pà dette området?

Borghild Tenden (V) [15:32:56]: Jeg vet at det ble gjort veldig mye for sikkerheten. Jeg vet at Torild Skogsholm hadde hyppige møter med Vegdirektoratet. Jeg vet at hun også bad om at andre tunneler skulle sjekkes.

Det forundrer meg at en tidligere statssekretær kan stå her og si noe slikt som han sier, når han vet hvordan en statsråd jobber, og vet at slikt kan skje uten at det blir dokumentert eller tilbakerapportert. Det er mye møtevirksomhet på tvers mellom statsråden og Vegvesenet og Vegdirektoratet uten at man kan bevise det i ettertid. Det burde en tidligere statssekretær ha visst.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Truls Wickholm (A) [15:34:08]: Denne proposisjonen viser nok en gang at denne regjeringen har en god politikk på samferdselsområdet. En rekke prosjekter har funnet sin løsning i denne proposisjonen. Det viser at det finnes en stor vilje til å handle og gjøre noe, ikke bare be om at noe blir gjort, som vi har hørt om her tidligere.

Ett eksempel på det vi gjør, er prosjektet E6 Trondheim–Stjørdal, utvidelsen av bompengerekkningen for å delfinansiere byggingen av Nidelv bru. Dette prosjektet omfatter en bru på 132 meter med tilhørende veisystemer, og det binder sammen E6 og nordre avlastningsvei vest for Nidelva med E6 øst for Nidelva.

Byggingen av Nidelv bru er helt avgjørende for å få til god trafikkavvikling i området når nordre avlastningsvei står ferdig i 2009. Det er derfor vi er godt fornøyd med at man lokalt har greid å finne en finansieringsløsning som gjør det mulig å starte byggingen av dette viktige veiprojektet to år før det ligger inne i handlingsprogrammet.

Vi har også merket oss at Fremskrittspartiet har behov for å så tvil om motivasjonen til de to fylkeskommunene i Trøndelag, at de har gjort det de har gjort, på grunn av at de har blitt tvunget, ikke fordi de ville ha et godt veiprojekt ferdig på den tiden de følte at de hadde behov for det. Vi berømmer derfor dette initiativet som gjør det mulig å få brua på plass tidligere enn planlagt.

Så til forlengelsen av eksisterende bompengeregulering i Kristiansand i Vest-Agder. Vi er veldig positive til denne satsingen på gang- og sykkelveier. Denne regjeringen har flere ganger tatt til orde for at dette er en viktig satsing,

som må skje i denne perioden. Det er et positivt tiltak både for folkehelsen og for klimaet. Vi registrerer at det ble gjort til en morsomhet tidligere fra talerstolen, men det er faktisk alvorlig ment, og det har positive effekter på begge disse to områdene.

Samtidig blir også gang- og sykkelveiene et viktig ledd i Kristiansands transportsystem. Flertallet vil også peke på at bilistene vil ha stor nytte av denne satsingen, da folk kan benytte seg av sykkel- og gangvei istedenfor av bil, og belastningene på veiene vil minke.

Under dette punktet gjør også Fremskrittspartiet en feilaktig henvisning til en forskrift om innkreving av bompenger, § 5, når de skriver at «bompengesatsene skal knyttes til kostnadene ved det aktuelle infrastrukturprosjektet». Den forskriften som Fremskrittspartiet her viser til, er forskriften som implementerer Eurovignettdirektivet, og ifølge unntaket i artikkel 9.1.b) har ikke dette direktivet innvirkning på bompenger. Innkreving av bompenger i Kristiansand er definert som et bomringprosjekt, altså vil ikke forskriften gjelde for bomringen i Kristiansand. Det har derfor ingen relevans til saken, og blir en noe spesiell bruk av argumentasjon.

Det er mange bompengeprojekter her, men Svinesundsforbindelsen er det eneste statlige bompengeprojektet, altså det eneste stedet hvor staten faktisk har bestemt at det skal være et bompengeprojekt. Ellers er det på bakgrunn av lokale initiativ vi her i Stortinget vedtar slike prosjekter. Her har det vært en endring i avtalene mellom Norge og Sverige. Vi merker oss at vi må få til et mer effektivt takstsystem, og at det er en ineffektivitet som har oppstått på grunn av ulike valutaer. Dette vil igjen gi lavere innkrevingskostnader. Det vil gi en bedre flyt i trafikken, samtidig som den veldig moderate økningen i trafikantbetalingen vil føre til at brua vil kunne bli nedbetalt tidligere enn planlagt. Dette gir lavere rentekostnader og vil lette belastningen på trafikantene sett over tid, ikke øke den slik representanten Sandberg tidligere refererte til her.

På Kløfta–Nybakk i Akershus endres også bompengetakstene. Det vedtatte prosjektet Kløfta–Nybakk skal ha delvis bompengefinansiering som første del av et bompengeprogger for utbygging av rv. 2 mellom Kløfta og Kongsvinger. Det blir bygd en firefelts vei på hele strekningen mellom Kløfta og Nybakk, og vi slutter oss til det som her er lagt fram fra Regjeringen. Det er svært viktig for effektiviteten, og dermed også for hva slags bompengesats som skal betales, at det kan gjennomføres en kontinuerlig utbygging. Dette vil også komme trafikantene til gode gjennom lavere kostnader over tid, og bedre og raskere vei raskere. Flertallet har også igjen merket seg at Fremskrittspartiet ønsker at dette skulle vært finansiert over statsbudsjettet, og det var vel det Sandberg tok opp i stad i forhold til at vi poengterte at Fremskrittspartiet ikke legger inn nok penger i sine budsjetter til å finansiere alle verbalforslagene. Vi har i denne stortingsperioden sett en rekke forslag om veier som skal bygges og bompengeregulering som skal slettes, men det var umulig å se igjen de samme pengene da Fremskrittspartiets forslag til statsbudsjett ble lagt fram. Vi ser fram til kanskje å se noe annet

(Wickholm)

i forhold til dette prosjektet, men det har ikke vært tilfellet tidligere.

Så til den mye debatterte Ulvensplitten og Oslopakke 3. Der har vi, til tross for en stor budsjettsprikk og endringer i hele kostnadsopplegget, nå greid å finne en løsning som gjør at dette prosjektet kan bli realisert. Det er takket være at vi nå behandler Oslopakke 3 i to omganger. Vi behandler finansieringsopplegget først, og så de konkrete prosjektene senere. Dette er faktisk noe vi har hatt møter med samferdselsbyråden i Oslo om, og som vi har vært opptatt av at man skulle få til. Jeg vil heller si at dette har vært et godt samarbeid mellom en fremskrittspolitiker som ikke er redd for å bruke bompenger for å få til noe, og en statsråd som har evner og vilje til å gjøre riktige ting på samferdselsområdet.

Det er når man tar inn over seg det som vi har sett i Stockholm, som representanten Langeland nevnte tidligere, at hver fjerde bil forsvant fra veien etter at man gjennomførte Stockholm-forsøket, at man kan se at også bilistene faktisk har noe igjen for at man satser på kollektivtrafikken. Det blir bedre kapasitet på veiene av at flere tar trikken, t-banen og bussen. Og da betaler man for å få bedre kapasitet. Jeg er ikke så opptatt av om man betaler for å få litt ekstra asfalt, og at det er det som gir kapasiteten. Vi kan også ha større tanker og tenke oss at vi får bedre kapasitet ved at flere bruker andre transportmidler. Det viktigste er at vi har et transportsystem som virker, og som får folk effektivt fram og tilbake til jobben, ikke hvor mye asfalt vi faktisk greier å rulle ut på veiene.

På Fatlaberget i Sogn og Fjordane hadde vi et ras den 5. februar i år. Her har Regjeringen foreslått en viktig bevilgning, som gjør at kostnaden ved dette ikke blir belastet lokalt.

Jeg vil ikke kommentere Hanekleivtunnelen ytterligere, da representanten Rudihagen vil komme tilbake til denne i sitt innlegg. Men jeg vil si at vi fra regjeringens partienes side her på Stortinget har vært godt fornøyd med den handlekraften som statsråden har utvist, en handlekraft kombinert med sindighet som har gjort at vi kan ta riktige og viktige avgjørelser til de rette tidene.

Jeg tror dessverre at det blir det jeg rekker, men én ting jeg vil nevne på slutten, er at vi nå skifter ut de gamle køfri-brikkene med en ny AutoPASS-teknologi. Dette er en teknologi som gjør at vi får bedre og igjen raskere trafikanbetaling og et mer effektivt system. Man kan også tenke seg at dette vil være et system som i framtiden vil kunne gjøre det mulig å ha rushtidsavgift og veiprisering på en effektiv måte. Vi legger til grunn at dette kan bli en god infrastruktur for det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [15:44:19]: La meg først si at jeg betviler ikke motivasjonen til fylkeskommunene og kommunene til å få på plass en nødvendig infrastruktur. Men jeg tror at når det gjelder fylkeskommunene og kommunene er de nå etter hvert ikke noe særlig motiverte for å bygge statens infrastruktur. Det er jo det som er litt av

poenget. Men de føler seg tvunget fordi den statlige infrastrukturen er for dårlig.

Mitt spørsmål er: Kan representanten Wickholm dokumentere at Fremskrittspartiet ikke har bevilget nok penger til de prosjekter som er vedtatt? I tilfelle vil jeg gjerne se den dokumentasjonen.

Spørsmål 2: Har representanten Wickholm sett på valutakursene i dag, verdien på en svensk krone i forhold til en norsk krone? Nå skal innkrevningen på Svinesund kreves inn i norske kroner istedenfor i svenske kroner. Da er mitt spørsmål: Blir det dyrere eller billigere når vi bruker en valuta som har høyere verdi?

Truls Wickholm (A) [15:45:28]: Jeg har nettopp refinansiert min egen leilighet og gikk da fra å ha en nedbetalingstid på 25 år til 14 år. Når jeg slipper å betale renter og avdrag på leiligheten min i alle de årene mellom 14 og 25 år, vil jeg anse at det faktisk blir billigere for meg. På samme måte er det med Svinesundsforbindelsen, at trafikantene i framtiden vil kunne slippe perioder med bompengeneinnkreving, fordi man betaler mer nå.

Det er jo ikke slik at alle de prosjektene som Fremskrittspartiet fremmer i denne salen, blir vedtatt. Vi har f.eks. ikke vedtatt at vi skal slette all bompengegjelden til alle bompengeselskapene. Fremskrittspartiet har likevel foreslått det i et Dokument nr. 8-forslag, men har ikke lagt det inn i sine budsjetter.

Øyvind Halleraker (H) [15:46:43]: God politikk fremmer en rekke prosjekter, sier Wickholm.

Ja, vi er etter hvert blitt ganske vant til dette skrytet, men det som er saken, er jo at storparten av denne satsingen er det trafikantene som betaler. Det syns jeg faktisk at Truls Wickholm bør presisere hver gang han nevner alle disse prosjektene.

Det jeg hadde lyst til å spørre hr. Wickholm om, er saken om vegtilsyn. Der har opposisjonen vært tydelig lenge. Interesseorganisasjonene er svært tydelige. Vi har en statsråd fra Senterpartiet som har tatt grep og satt ned et utvalg. Men fra Arbeiderpartiet er det altså en øredøvende taushet. Hva mener egentlig Arbeiderpartiet om opprettelse av et vegtilsyn?

Truls Wickholm (A) [15:47:25]: I likhet med forrige regjering finansierer også den nåværende regjering en del prosjekter på samferdselssektoren ved bompengeneinnkreving, altså at trafikantene er med og betaler. Jeg presiserer det gjerne og har understreket mange ganger at det ofte er flotte lokale initiativ som ligger bak det. Vi ser jo også her i Oslo at trafikantene støtter opp om bompengeringen. Det er faktisk 54 pst. som er for bompengeringen i Oslo.

Når representanten Halleraker refererer til hva statsråden har fått til, må jeg si at vi har en trepartiregjering hvor vi står sammen om de avgjørelsene. Så det Halleraker ser at statsråden gjør, er også det Arbeiderpartiet mener om saken.

Per Sandberg (FrP) [15:48:44]: La meg først få lov til å rette opp de faktiske feil som representanten Wickholm kom med.

Vi har foreslått å nedbetale gjelden på bomfinansierte samferdselsprosjekter. Det vil vi finansiere gjennom salderingen i Stortinget. Det er ikke nødvendig å ta alle finansieringene gjennom budsjettene. Når vi oppdager at vi plutselig har 10–20 milliarder til gode innenfor ett år, går det an å bruke noen av disse. Det samme prinsippet har faktisk Arbeiderpartiet brukt på andre områder når vi har salderingen til behandling i Stortinget.

Når jeg skal kjøre på ferie til Danmark i sommer, betaler jeg bompenger på Svinesund. Neste gang jeg kjører, betaler jeg 20 pst. mer. Men det forneker altså representanten Wickholm. Sannheten er at det faktisk er dyrere.

Mitt spørsmål til representanten er: Er det mulig for representanten Wickholm å se en åpning for eller en sannsynlighet for at staten skal betale sin egen infrastruktur på et eller annet tidspunkt?

Truls Wickholm (A) [15:49:48]: Jeg nekter ikke for at trafikanten som kjører gjennom bomstasjonen på Svinesund, som representanten Sandberg nevnte, betaler mer akkurat den gangen han kjører gjennom. Det står også helt klart i vår merknad. En moderat økning av prisen der og da kan forsvares med at vi vil få lavere rentekostnader og bedre effektivitet ved at vi velger å gjøre det på denne måten.

Er det mulig å få repetert det siste spørsmålet?

Presidenten: Med stor velvilje aksepterer presidenten det.

Per Sandberg (FrP) [15:50:33]: Ser representanten Wickholm en mulighet i fremtiden for at staten skal finansiere sin egen infrastruktur?

Truls Wickholm (A) [15:50:46]: Jeg er fornøyd med den politikken som Regjeringen fører nå. Vi ser at det i flere byområder i fremtiden vil bli nødvendig med veiprisering og rushtidssystem. Disse pengene vil kunne anvendes på gode måter i samferdselssektoren.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Trond Helleland (H) [15:51:34]: Dagens debatt kommer i kjølvannet av gårdsdagens hendelser, tunnelsikkerhetsrapporten og revisjonsrapporten.

Det første dokumentet bærer bud om et nytt, bedre og mer profesjonelt regime for tunnelbygging og sikring i Norge. Endelig har Vegvesenet satt seg ned med bransjen og utarbeidet en solid rapport. Opplegget for kvalitetssikring i alle faser må følges opp. All honnør til bransjen som, på tross av frustrasjon over tidligere manglende lydhørhet fra Vegvesenet, har bidratt så positivt til denne rapporten.

Den andre rapporten fra internrevisjonen i Vegvesenet fortjener ikke de samme hurrarop, noe som ble tydelig i går da veidirektør Søfteland måtte forlate skuta. Rapporten er først og fremst et eksempel på hvor galt det går når granskerne er en del av samme organisasjon som dem som skal granskes. Å avlevere en rapport som overhodet

ikke forsøker å plassere ansvar, eller som ikke klarer å plassere ansvar, viser med all tydelighet at tiden er moden for et frittstående, uavhengig veitilsyn, noe som også kom klart fram på transportkomiteens høring om samleproposisjonen. Så å si alle høringsinstanser var stamstemte i sitt krav om at det nå må opprettes et veitilsyn. Det som også kom klart fram, var at de samme instansene mente at det var unødvendig å utrede behovet for et slikt tilsyn. Behovet har vel blitt så altfor tydelig dokumentert det siste året. Jeg håper statsråden og regjeringspartiene har merket seg dette, og at vi raskt kommer i gang med den interessante diskusjonen: Hvilke oppgaver skal et veitilsyn ha? Og hvordan skal det bygges opp?

Høyre slutter seg til de foreslåtte bevilgninger i tilleggsproposisjonen, men vil selvsagt følge høstens budsjett med argusøyne. Vi forventer at statsråden holder ord og sørger for at hver eneste krone som går til opprydding etter tunnelskandalene i Vestfold, blir kompensert, slik at dette ikke går ut over de ordinære veibevilgningene.

Høyre er positiv til at statsråden nå vil iverksette en ekstern gransking av ansvarsforholdene knyttet til utbyggingen av tunnelene på E18 gjennom Vestfold. Vi forventer at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en egen sak om denne skandalen.

I dag har Vegvesenet gitt en klar melding til norske småbarnsforeldre: Bor du i en større by, vil vi at du skal betale mye mer dersom du er i en situasjon der du er avhengig av bil for å få levert barn til skole og barnehage, rekke jobben i byen og komme deg hjem før barnehagen og SFO stenger. Dette er hverdagen for titusenvise av travle småbarnsforeldre. De stiller seg ikke i kø på E18 eller på E6 fordi de liker det, men fordi de må for å få hverdagen til å gå opp.

Veiprisering er et usosialt forslag, som Trygve Hegnar på sin karakteristiske måte har omfavnet: La det bli skikkelig dyrt å kjøre i rushtiden, da blir det bedre plass på veien for de som har råd til det. Jeg er overrasket over at representanten Langeland skryter av at trafikken i Sverige har blitt redusert med 25 pst., uten å nevne noe om hvem dette går ut over, nemlig dem med dårligst råd, og dem som er i den mest pressede tidssituasjonen.

Høyre sier et klart nei til veiprisering eller rushtidsavgift. Vi sier et like klart ja til å utbygge kollektivtrafikken i storbyene, noe vi til fulle beviste i våre fire år i regjering. Jeg er glad for at Oslopakke 3 skal gjennomføres uten bruk av veiprisering. Jeg regner med at ivrige veibyråkrater og flertallspartier respekterer den brede enigheten som ligger til grunn for Oslopakke 3, og at Regjeringen sørger for nødvendig finansiering og framdrift. Denne iveren etter å få rushtidsavgift gir seg utslag i denne innstillingen, der de rød-grønne nærmest ber om at man innfører rushtidsavgift på Nord-Jæren. Hva med Trondheim som nettopp fjernet bomringen? Skal den gjeninnføres for å imøtekomme ønsket fra Vegvesenet og departementet om å innføre veiprisering i de fire største byregionene?

Høyre er glad for at Regjeringen har innsett at det var et feilgrep å kutte så kraftig i belønningsordningen, og at pengene nå kommer på plass igjen. Vi vil satse på kollektivtrafikk, vi vil bedre tilbudet, og vi vil gjøre det enklere

for folk å benytte kollektivtrafikk til og fra jobb. Men det må da koordineres og tilrettelegges på en helt annen måte enn i dag, om man skal få en massiv overgang fra privatbil til buss, båt og bane.

Det var en svært omfattende samleproposisjon vi fikk til behandling, og saksordføreren har gått gjennom de fleste tiltakene. Jeg har lyst til å nevne at en samstemt opposisjon har sluttet seg til kravet fra et enstemmig fylkesting i Buskerud om å komme i gang med utbygging av Ramsrudhellingene på rv. 7 neste år. Komiteen har ved selvsyn sett hvilken elendig standard denne veien har. Det vi ber om, er enkelt, nemlig at Vegvesenet holder sine lovnader om å komme i gang med utbyggingen i 2008.

En samlet opposisjon krever også framdrift i arbeidet med rv. 23 fra Røyken til Lier – en stamvei der tuntrafikken dundrer gjennom boligområder døgnet rundt. Her trengs det ytterligere trafikksikring, og vi har foreslått 10 mill. kr i revidert.

Jeg tar opp de forslag der Høyre er medforslagsstiller.

Presidenten: Representanten Helleland har teke opp dei forslaga han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Irene Johansen (A) [15:56:57]: Representanten fra Høyre har vært svært aktiv i mediene etter raset i Hanekleivtunnelen med hensyn til å kreve veidirektørens avgang, og ved å framheve sitt eget forslag om at det bør opprettes et veitilsyn for å gjenopprette tilliten til Vegvesenet og til sikkerheten i norske tunneler. Det siste gjenpeiles også i Høyres merknader i saken.

Undersøkelsergruppen som ble nedsatt etter raset, pekte imidlertid også på behovet for forbedringstiltak i Statens vegvesen når det gjelder slike utbyggingsprosjekter. Behovet for ytterligere granskning ble understreket av ministeren i går.

Det kan synes som om representanten fra Høyre kun fokuserer på ledelsens makt og ansvar i slike saker, og behovet for et uavhengig tilsyn. Ser representanten også behovet for andre tiltak for å sikre tilliten til Statens vegvesen og sikkerheten i tunnelene?

Trond Helleland (H) [15:57:55]: Ja, jeg gjorde jo i mitt innlegg rede for at jeg var veldig positiv til den tunnelsikkerhetsrapporten som ble lagt fram i går, etter et samarbeid mellom bransjen og Vegvesenet. Vi har både i høringer og i direkte kontakt med både anleggsentreprenører, maskinentreprenører og andre, hørt at Vegvesenet har vært veldig lite lydhøre overfor dem som nå utfører arbeidet på veianleggene våre. Derfor er jeg veldig glad for at det i denne rapporten – og det sa jeg også i innlegget mitt – pekes på en lang rekke tiltak som er nødvendige, og som en bør gå i gang med for å bedre sikringsarbeidet og bedre gjennomføringen av tunnelbygging i Norge.

Jeg tror det er viktig at vi får et uavhengig veitilsyn for å ha prosesser under kontroll, for å sikre at det vi faktisk har vedtatt her i huset, blir fulgt opp, og for å sikre at de retningslinjer som entreprenørene jobber etter, blir ivare tatt.

Hallgeir H. Langeland (SV) [15:59:09]: Eg skal gjerne gjenta meg sjølv, for eg synest det er veldig greitt at Høgre er ute av regjering. No synest eg ofte at dei kjem med mange gode, kreative løysingar på ulike problemstillingar i samfunnet. Ikkje minst har me sett det når det gjeld klimapolitikken, der Høgre no har snudd trill rundt i løpet av berre nokre få månader. Dei ønskjer no å kutta to tredjedelar i Noreg, og eg synest det er veldig bra at Høgre blir med på det laget.

Spørsmålet mitt er då knytt opp mot den praktiske politikken i forhold til klima som Høgre står for. Representanten Helleland gjorde meg ein visitt når det gjeld Stockholm-forsøket. Ein kan gjerne vera for kollektivtransport, slik Høgre seier dei er, men ein må vel vera for tiltak som verkar, også i høve til klima. Det som blir bevist med Stockholm-forsøket, der ein altså har rushtidsavgift, er at alt blir betre: Klimaet blir betre, lufta blir betre, fleire tek kollektivtransport, og færre er på vegane. Kvifor er Høgre imot det?

Trond Helleland (H) [16:00:18]: Fordi det er et usosialt forslag, president! Som jeg veldig klart understreket i mitt innlegg, tror ikke jeg det er mange småbarnsfedre og småbarnsmødre som setter seg i bilen sin i Drammen, f.eks., for å kjøre til jobb i Oslo og stå en time i kø – frivillig. Det kan hende de gjør det fordi kollektivtrafikken er så dårlig tilrettelagt med overgangsmuligheter osv., at det er den eneste måten å rekke tilbake på før barnehagen stenger. Den erkjennelsen trodde jeg faktisk Hallgeir H. Langeland også ville ta inn over seg. Da er det bedre å satse på offensive tiltak, kall det gjerne en gulrotpolitikk, der en får en bedre tilrettelegging.

Jeg kan ta meg selv som et eksempel. Jeg bruker toget, stort sett, men med en gang jeg kommer til Drammen jernbanestasjon, er det slik at bussen akkurat har gått. Da er det 18 eller 28 minutter til neste buss går. Det er for dårlig tilrettelegging. Det gjør at det blir en stor avvisning, og det gjør at svært mange velger å ta bilen. Derfor er vi imot rushtidsavgift, fordi det er usosialt og går ut over dem som har dårligst råd og dårligst tid.

Presidenten: Den reglementsmessige tida for føremiddagsmøtet er over. Presidenten foreslår at møtet held fram til replikkordskiftet er fullført, og at Stortinget tek pause etter det. – Det er vedteke.

Hallgeir H. Langeland (SV) [16:01:45]: Eg høyrer argumentasjonen imot dette. Eg synest framleis ikkje det er logikk i det. Lat meg hoppa over det då, sidan ein ikkje vil vera med på dette, som folk flest i Stockholm meiner er veldig bra for lufta, for klimapolitikken, for redusert støy, osv.

Lat meg ta eit anna, meir ideologisk tema knytt opp mot forureining og klima, no som Høgre er med oss andre og vil kutta to tredjedelar.

Dette med valfridom, som er temaet til Høgre stadig vekk, fritt skoleval, osv., vil jo akkumulera ein betydeleg trafikk. Er det ikkje betre at ein har ein politikk som gjer at ein faktisk reduserer transportbehovet knytt til barneha-

ge og skule, slik at ein har dette i nærmiljøet sitt og dermed unngår denne sosiale profilen som Høgre har hengt seg opp i i høve til rushtidsavgift?

Trond Helleland (H) [16:02:44]: Jeg tror ikke valgfrihet når det gjelder barnehage eller skole, er avgjørende for de klimautfordringene Norge står overfor. Men det jeg ikke vil anbefale, er at vi får et arbeidsmarked der en skal bo og jobbe akkurat på samme stedet, uten muligheten til å ha et dynamisk arbeidsmarked. Vi vet at veldig mange velger å bosette seg utenfor de store byene, fordi det gir betydelige kvaliteter i forhold til frisk luft og godt oppvekstmiljø. Jeg gleder meg til å se når representanten Lan-

geland får gjennomført sine tiltak, der folk nærmest skal tvinges til å bo og arbeide på samme sted, og fratas muligheten til å transportere seg mellom arbeidssted og skole.

Det representanten Langeland og jeg er enige om, er at vi må legge bedre til rette for kollektivtrafikken og ha bedre overgangsmuligheter – f.eks. våre offensive forslag, som Langeland har sluttet seg til, når det gjelder bybane og jernbane på Nord-Jæren.

Presidenten: Da tek Stortinget pause, og nytt møte blir sett kl. 18.

Stortinget held da fram med behandlinga av sakene nr. 17 og 23.

Møtet slutt kl. 16.03.

Møte torsdag den 14. juni 2007 kl. 18

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 97)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1 7

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om ein del saker på Samferdselsdepartementets område (Innst. S. nr. 274 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 68 (2006-2007))

s a k n r . 2 3

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Arne Sortevik, Hanne Dyveke Søttar og Bård Hoksrud om å sikre trygg ferdsel og gjenopprette tilliten til sikkerheten i norske veitunneler (Innst. S. nr. 267 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:73 (2006-2007))

Hallgeir H. Langeland (SV) [18:01:26]: Lat meg først slå fast at den jobben som Regjeringa v/statsråden har gjort i forhold til Hanekleivtunnelen, håper eg at andre som har vore i ein liknande situasjon før, kan lære av, i tilfelle dei nokon gong kjem i posisjon igjen. Men me skal jo prøva å unngå at dei gjer det, slik at dei slepp det problemet. Det er sånn ein skal handtera slike saker, og eg er derfor fornøgd med at me er der me er i dag.

Så vil eg seia at denne saka illustrerer noko av det som hadde blitt problemet for Framstegspartiet dersom det ikkje hadde vore bompengar. Denne proposisjonen inneheld ekstremt mange vegbyggingsprosjekt som er avhengige av bompengar. Dersom Framstegspartiet hadde styrt dette landet, hadde dei ikkje, sjølv etter petroleumskoden klart å byggja så mange vegar som det me klarer å byggja. Då hadde ein bygd like mange vegar som ein i dag byggjer jernbanar, og det er som sagt altfor lite. Det ser ein òg av denne saka. Det er masse vegar, men veldig lite fokus på jernbane. Denne Regjeringa har trass alt òg heva løyvingane kolossalt til ei offensiv satsing på jernbane, ikkje minst i det området eg kjem frå, Nord-Jæren, der ein no byggjer dobbeltspor, og der ein òg legg til rette for dobbeltspor – det går eg iallfall ut frå med tanke på det Jernbaneverket har sagt – til ein kombibane som er planlagt der.

Me ser òg at Rogaland fylke, Stavanger kommune og andre no offensivt bruker pengar, set av pengar, til den bybanen, altså dei legg til rette for å kunna byggja bybane, men dei har framleis ein lang veg å gå når det gjeld å finansiera dette prosjektet. Det nyttar ikkje berre å ropa på staten når så store prosjekt som dette skal byggjast.

Det er der hovudutfordringa til høgrepertia er i dag, når dei ikkje vil vera med på ei formulering knytt opp mot Stockholm-forsøket, for å få til ei reell satsing på f.eks. bybaneløysingar på Nord-Jæren, eller andre løysingar

knytte til kollektivtransport i byane. Me veit alle her at Stockholm-forsøket er vellykka. Me veit at dei brukte milliardar av kroner for å leggja til rette for kollektivtransport. Me veit at det ikkje skjedde noko med talet på dei som tok bussen, toget, bybanen og trikken før ein sette inn ei rushtidsavgift. Då forsvann nemleg kvar fjerde bil på vegen, altså nesten 25 pst. av personbiltrafikken forsvann. Det er då det forundrar meg at folk som normalt sett har ein god og rasjonell logisk tankegang, framleis ropar på at ein ikkje skal ha slike ting som dette. Etter å ha prøvd dette i sju-åtte månader, seier eit fleirtal av Stockholms befolkning ved folkeavstemming at dette vil dei ha. Folk flest i Stockholm vil ha rushtidsavgift når dei ser at det går an å reisa kollektivt, når dei ser at det faktisk går an å gjera noko med klimaproblema, med trafikkforureining, luftforureining og støyforureining gjennom eit slikt tiltak.

Likevel er opplegget til Høgre og Framstegspartiet fleire vegar. I byane òg, er svaret. Men det er eit kjempeprosjekt, og det er umogleg å få til. Det innser NHO, det innser lastebileigarar. Fleire og fleire grupper innser at ein må til med forsøk som liknar på Stockholm-prosjektet. Det er der utfordringa ligg, det er der me faktisk kan gjera noko saman, og det er der me no signaliserer frå fleirtalspartia, og frå tidlegare kollegaer til Høgre – Kristeleg Folkeparti og Venstre – at dette er det lurt å sjå nærmare på.

Så er det det aspektet som Høgre kjem dragande med, at det er sosialt urettferdig. Når har Høgre vore opptekne av det? Det er jo nettopp meir til rikfolk som er kjennteiknet på høgrepertia i Noreg, inklusiv Hellelands parti, Høgre, og så blir det plutselig eit argument for å gå imot eit bra prosjekt som faktisk viser seg å verka. Det er heilt urimeleg. Dessutan er det faktisk slik at det er rike mannfolk som betaler mest i Stockholm, og som betaler mest i London. Det er ikkje slik som Høgre smykkar seg med.

Heilt til slutt: Eg er glad for at det no framleis er formuleringar knytte opp mot Tauferja, men eg trur òg at ein i fortsetjinga skal sjå på om ein skal byggja så store ferjer som den førre hurtigferja, eller om ein heller skal sjå på om det er andre og betre løysingar. Men det er som sagt ting Regjeringa ser nærmare på.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Halleraker (H) [18:06:55]: Det er en fornøyelse å høre SV-representanten Langeland skryte av veibygging, bompengeprojekter, broer og tunneler. Det var ikke hverdagskost i forrige periode, heller ikke utbygging av viktige felt på sokkelen, som vi skal være med på litt senere i dag, hvor han også kommer til å stemme for.

Men det var dette med veiprisning og Stockholm-forsøket. Jeg må minne Langeland om at Stockholm-forsøket ikke bare er en suksess. Blant annet oppdaget man at man måtte ha 500 personer til å sitte og lese videobilder ved alle passeringene. Det ble altså en meget dyr innkrevingskostnad for det forsøket. Jeg syns ikke man skal kimse av vår bekymring for dem som må betale dette. For en vanlig familie med 250 dager med arbeidsreiser i året blir det 20 000 kr. Bekymrer ikke det Langeland overhodet?

Hallgeir H. Langeland (SV) [18:08:03]: Lat meg starta med å seia at eg i innlegget mitt peikte på at viss det ikkje var for denne regjeringa si vilje til å vera med på ulike spleiselag når det gjeld vegprosjekt, hadde dei ikkje blitt noko av.

Det som er hovudpoenget for min del, er at vi må skilja litt mellom by og land. Ute i distrikta treng me sjølv sagt vegar, me treng skikkelege vegar, me treng rassikring, me treng ulike prosjekt. Det er i byane eg fokuserer på dette med rushtid.

Eg synest Høgre gjer seg sjølv ei bjørneteneste ved å problematisera omkring Stockholm-forsøket. Sjølv sagt er det ting som kan forbeistrast, på same måten som det er ting som kan forbeistrast i det forsøket ein driv på med i London. Poenget mitt er at folk vil ha mindre støy, folk vil ha mindre forureining, folk vil ha betre kollektivtilbod, og det er den pakka me legg til rette for, som er i samsvar med det som no òg er blitt Høgre sin klimapolitikk, og som vil redusera klimagassutsleppa og skapa større trivsel i byane. Det burde òg vera i høgresida si interesse. Så Halleraker bør eigentleg lytta meir til Langeland.

Per Sandberg (FrP) [18:09:22]: Det er meget interessant å høre på representanten Langeland. Jeg håper jo at det svaret han gav på den forrige replikken, innebærer at SV og Fremskrittspartiet nå kan stå sammen om å si nei til bompengeprojekt i distriktene, for slik tolker jeg Langeland, og at staten i hvert fall skal finansiere den type infrastruktur.

Min utfordring til Langeland gjelder dette med «folk flest» i Stockholm – folk flest har i en folkeavstemning sagt ja til alt dette. Nå er det slik at det var en rekke kommuner rundt Stockholm – og i Stockholm – som hadde folkeavstemning, så mitt enkle spørsmål til Langeland er: Var det samlet sett i disse folkeavstemningene et flertall eller et mindretall for rushtidsavgift i Stockholm?

Hallgeir H. Langeland (SV) [18:10:05]: Eg synest det er veldig kjekt at leiaren for transport- og kommunikasjonskomiteen synest det er interessant å høyra på Langeland, så det håper eg han held fram med å gjera, for det er nok mykje å læra av SV sin transportpolitikk.

Når det gjeld staten og ansvaret i distriktet, skulle det i prinsippet vera staten som bygde vegane overalt, men det er sånn at det ikkje er pengar til det. Det er berre petroleums-koden til Framstegspartiet – altså ikkje FrP-koden, men petroleums-koden – som gjer at Framstegspartiet har pengar til alt som dei trur folk flest vil ha. Men «folk flest» er kanskje av og til «menn flest». Det har eigentleg aldri hatt noko med folk flest å gjera det Framstegspartiet står for.

Det siste spørsmålet representanten stilte, gjaldt kommunane rundt Stockholm. Og det er heilt rett – eg gjev Per Sandberg, leiaren av transportkomiteen, heilt rett i at viss ein tek med alle kommunane rundt, var ikkje alle fornøgdde – det var eit negativt fleirtal der. Men i den indre kjerne, blant dei som verkeleg blir ramma, og som merkar dette, var det fleirtal, og der bur folk flest.

Borghild Tenden (V) [18:11:17]: Representanten Langeland har brukt mye taletid i dag på Stockholm-forsøket. Men lokalt i Oslo og Akershus har SV gått inn for Oslopakke 3, og en av de ivrigste talsmennene der som har vært leder i Samferdselsutvalget i Akershus, er SVs Erlend Helle. Hva skjer når denne pakken kommer til Stortinget? Vil representanten Langeland støtte Oslopakke 3, eller vil han fortsatt ivre for veiprisning?

Hallgeir H. Langeland (SV) [18:11:56]: Nokre trur kanskje at eg med min internasjonale sympati, og då i bestemte retningar, ikkje høyrer på lokaldemokratiet. Men det gjer eg. Så når Oslopakke 3 kjem hit, er det klart at eg støttar det lokale initiativet og dermed ikkje får den Stockholm-løysinga eg meiner burde vore i Oslo. Nettopp derfor fokuserer eg på mitt eige nærområde, Sandnes, Stavanger og Nord-Jæren, ved at me der bygger dobbeltspor ved denne regjeringa, ved at me der har eit prosjekt når det gjeld bybane, som ein lokalt må bli flinkare til å fokusera på korleis ein skal finansiera. Det er bra at Venstre òg er med når det gjeld Stockholm-forsøket, for det er eit område som eg trur dette kan funka i.

Oslo – det er greitt, dei lokale bestemmer der. I andre område må me jobba for at dei skal få Stockholm-forsøket.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jan Sahl (KrF) [18:13:00]: Saksordføreren har gjort grundig greie for hovedinnholdet i innstillingen, så derfor skal jeg bare kommentere noen viktige punkter for Kristelig Folkeparti.

Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune går inn for å forlenge gjeldende bompengoordning for å finansiere tiltak som inngår i et sammenhengende gang- og sykkelveinett i Kristiansand. Det synes Kristelig Folkeparti er flott. Det er så viktig å legge til rette for at folk kan gå og sykle til jobb og til skole. Det er bra for helsen, det er bra for miljøet, og det er bra for trafikksikkerheten.

Men jeg kan ikke unnlate å benytte denne anledningen til å kommentere Fremskrittspartiets holdning til sikkerhet i veitrafikken, og jeg benytter denne saken til det.

Fremskrittspartiet er svært opptatt av og ivrer for et sikkert veinett, og dermed også gang- og sykkelveier. Her er det altså spørsmål om å forlenge bomringen i Kristiansand for å øke sikkerheten for syklende og gående langs sterkt trafikkerte veier. Det er lokal vilje til å ta dette løftet, men Fremskrittspartiet vil ha seg frabedt en slik ordning. De henviser til ordinære budsjettposter som representanten Sandberg er fullt klar over ikke inneholder disse midlene i dag. Dette er, etter mitt skjønn, mildt sagt villedende signaler til befolkningen og en holdning til trafikksikkerhet som jeg synes er vanskelig å forstå. Min utfordring til Fremskrittspartiet er: Hvorfor er en ikke av og til villig til å gå på kompromisser og være med på gode løsninger i trafikksikkerhetens navn?

Departementet gjør i proposisjonen rede for omstendighetene rundt raset i Hanekleivtunnelen og for tunnel-sikkerhet generelt.

Tilliten til sikkerheten i norske tunneler er kraftig svekket. Folks tillit til Statens vegvesen er også sterkt svekket. Folk føler nå utrygghet når de kjører inn i en norsk tunnel, og det er svært uheldig. Vi har utrolig mange av dem.

Det er ganske forunderlig, for ikke å si sjokkerende, at ansvaret for det som har skjedd, fortsatt ikke er plassert. Veidirektøren, som nå har gått av, kunne ikke uttale annet enn at han ikke visste hvem som satt med ansvaret.

Nå er det viktig at de forslagene og anbefalingene som har kommet fra undersøkelsesgruppen, følges opp, og at de nødvendige tiltak iverksettes av Regjeringen. Vi forventer også at det kommer en egen sak til Stortinget om sikkerheten i veitunnelene våre.

Til slutt: Kristelig Folkeparti går inn for opprettelsen av et uavhengig veitilsyn. Vi ser ikke nødvendigheten av nye utredninger for å klarlegge behovet for et veitilsyn. Vi arrangerte egne åpne høringer, der alle instanser som møtte, var klinkende klare på at vi trenger et veitilsyn. De siste tiders hendelser bare understreker at tiden nå er fullmoden for å få et slikt tilsyn på plass. Vi støtter selvfølgelig et utvalg som skal kartlegge og komme med anbefalinger om ansvarsområde, mandat og organisering for et slikt tilsyn, og vi ber om at saken får høyeste prioritet i departementet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A) [18:17:40]: Det er stor eignighet mellom regjeringspartia og Kristelig Folkeparti i denne innstillinga.

Det er eitt punkt der dei tidlegare regjeringspartia, i hop med Framstegspartiet, hevdar at den omstillinga som skjedde i Statens vegvesen ved at ein tok produksjonsavdelinga Mesta og skilde ho ut som eige entreprenørselskap og la ho inn under Næringsdepartementet, gav ei innsparing på nesten 1 milliard kr, som kunne brukast til veg. Eg lurar eigentleg på korleis Kristelig Folkeparti har tenkt å dokumentere det. Mitt inntrykk er faktisk, etter innspel frå det ganske land, at vegvedlikehaldet har blitt mykje dårlegare. Vi har heva budsjettet for vegvedlikehaldet for 2007 med 500 mill. kr. Likevel ser ein at det går store ressursar både til å administrere denne anbudsordninga og ikkje minst til å kontrollere at funksjonskontraktane blir oppfølge. Er ikkje representanten Sahl einig med meg i at her går kanskje vinninga opp i spinninga, og at det er litt dristig å påstå at ein her har tent inn 1 milliard kr?

Jan Sahl (KrF) [18:18:45]: Det er et forenklet regnestykke som representanten Rudihagen presenterer. Det går ikke å koble veivedlikehold opp mot det som helt klart ble bekreftet av den forrige regjering i proposisjoner til Stortinget, som ikke ble motsagt, at vi sparer i størrelsesordenen mellom 800 mill. kr og 1 milliard kr på den omstillingen i Statens vegvesen.

Så er det et prioriteringssspørsmål hvordan en velger å bruke de pengene, om en bruker dem til investeringer, eller om en bruker dem til å høyne vedlikeholdet. Disse pengene er satt inn i produksjonen og er kommet den regjeringen som nå representanten Rudihagen er en representant for, til gode.

Per Sandberg (FrP) [18:19:52]: Av og til er det viktig å ikke kaste stein når en sitter i glasshus. Det bør representanten Sahl tenke nøye over.

Bondevik I og Bondevik II var de to regjeringene som la opp til en kursendring for å finansiere infrastruktur i Norge. Etter at Bondevik I og Bondevik II regjerte i så lang tid som de gjorde, har det gått i retning av at staten har løpt fra sitt finansieringsansvar for infrastrukturen.

Jeg tror representanten Sahl skal være litt forsiktig med å kritisere Fremskrittspartiet når vi peker på realitetene når det gjelder å finansiere kommunal infrastruktur, for det ligger i overføringene til primærkommunen og fylkeskommunen. Det var slik i fjor at kommunene gikk med 12 milliarder kr i overskudd og fylkeskommunene med 2 milliarder kr i overskudd. Da bør det være på sin plass å kommentere og plassere ansvaret der det hører hjemme. De som kjører på E18 i Kristiansand, vil ikke få noen nytte av den sykkel- og gangstien som Kristiansand kommune skal bygge i sitt eget transportsystem.

Jan Sahl (KrF) [18:20:58]: Jeg skjønner at representanten Sandberg følte at jeg kastet stein i mitt innlegg. Det var overhodet ikke utgangspunktet.

Mitt utgangspunkt var å rekke ut en hånd til Fremskrittspartiet, som er ute etter samarbeidspartnere ved det kommende stortingsvalget. Det forbauser meg at Fremskrittspartiet er så opptatt av selvmarkeringer at man ikke i en eneste sak er villig til å inngå kompromiss med noen andre partier, spesielt når det gjelder veisaker. Det var mitt utgangspunkt å forsøke å strekke ut en hånd i en så viktig sak som dette er, nemlig trafikksikkerhet i Kristiansand, der det er stor enighet i lokalbefolkningen om at de ønsker dette. Det er Fremskrittspartiet mot røkla. Hvorfor ikke i noen situasjoner være med på å strekke ut en hånd og være med i flertallet?

Per Sandberg (FrP) [18:22:05]: Jo mer jeg lytter til representanten Sahl fra Kristelig Folkeparti, jo mer overbevist blir jeg om at Kristelig Folkeparti blir den store utfordringen for å få til en samarbeidskonstellasjon i 2009. Det er ikke noen hånd Kristelig Folkeparti rekker ut. Det Kristelig Folkeparti og representanten Sahl her gjør, er å kritisere Fremskrittspartiet for ikke å bli like unnfalleg og uansvarlig som Kristelig Folkeparti er når det gjelder transportsystemet. Vi er det eneste partiet som forholder oss til norsk lov, bl.a. § 20 i vegloven, mens Kristelig Folkeparti, som skal rekke ut hender både hit og dit, ikke greier å forholde seg til norsk lov og norske regler når det gjelder å finansiere infrastrukturen vår. Det er staten som skal finansiere statlig infrastruktur, og det er kommunene som skal finansiere kommunal infrastruktur. Det er bl.a.

derfor det er lagt inn i rammene til kommunene og fylkeskommunene.

Jan Sahl (KrF) [18:23:16]: La meg si til representanten Sandberg at jeg skjønner at han ikke oppfattet det jeg sa, som en utstrakt hånd. I sak etter sak gir Fremskrittspartiet folk inntrykk av at man sier nei til bompenger, fordi beløpene ligger der, de ligger i budsjettet. Men hva betyr det, når man ikke er villig til å inngå noe kompromiss? Så vidt jeg vet, har ikke Fremskrittspartiet flertall på Stortinget og vil sannsynligvis ikke få noe rent flertall etter valget. I politikken er det et spørsmål om å inngå kompromisser for å oppnå resultater, og det var min utfordring til Fremskrittspartiet i en så viktig sak som angår sikkerhet for barn og unge i trafikken.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Jenny Klinge (Sp) [18:24:21]: Det har vore mykje snakk om tunnelar dette siste halvåret. Likevel er det lov å håpe at vi politikarar ikkje har utvikla tunnelsyn. Somtid kan ein likevel i løpet av debattane mistenkje oss for at vi oppheld oss i kvar våre åtskilde tunnelar. – Nok om det.

Etter raset i Hanekleivtunnelen har spørsmålet om eit frittstående vegtilsyn vorte sett på dagsordenen igjen. Det pragmatiske spørsmålet er om eit slikt tilsyn i større grad enn med dagens system faktisk vil medføre auka tryggleik. Dette er m.a. eit spørsmål om korleis vi brukar ressursar og tilgjengeleg kompetanse. Dersom ein skulle flytte pengar frå drift og vedlikehald av vegar til meir byråkrati, oppnår ein ikkje nødvendigvis målet om meir tryggleik på vegane.

Derfor er fleirtalet i komiteen nøgd med at Regjeringa meiner det er behov for ei grundig utgreiing av eit slikt eventuelt sjølvstendig tilsynsorgan med ansvar for tilsyn med tryggleiken i vegsektoren. Ein viktig del av denne utgreiinga vil vere å vurdere ei føremålstenleg ansvarsdeling mellom Statens vegvesen, departement og andre etatar og eit slikt tilsyn.

Opposisjonen ønskjer at denne utgreiinga skal gjerast ferdig fortare enn det Regjeringa legg opp til, og hevdar at dette er nødvendig for tryggleiken. Det er viktig å presisere at verda før Hanekleiv-saka og verda etterpå ikkje gjekk frå himmel til helvete langs vegane og i tunnelane våre.

Dersom det først skal opprettast eit vegtilsyn, vil eg understreke at det er fornuftig å vurdere dette skikkeleg, og det å gjere ting skikkeleg tek gjerne litt tid. Hastverk er lastverk, er det noko som heiter, og når ein meiner at hastverk forårsakar redusert tryggleik langs vegane, er det noko merkeleg å krevje at ein skal ha hastverk i spørsmålet om å opprette eit vegtilsyn.

Middelalderens korstog vart gjorde mot fjerne land. Framstegspartiet er tydelegvis godt nøgd med å kunne halde seg innanfor landets grenser når dei har funne målet for sine korstog, nemleg bomstasjonane. I og med at det er kort veg å fare, vert korstoga desto tettare, og i omtrent kvar sak der ordet «bompengar» er nemnt, mobiliserer

partiet sterkt. Om det tener til stort anna enn å forlengje møta, er uklårt, men det skaper i alle fall heftig ordskifte. Eg skal villig innrømme at Senterpartiet er samd i ein del av kritikken mot bompengordningane, for vi meiner prinsipielt at staten skal dekkje ein størst mogleg del av veginvesteringane. Derfor aukar vi også samferdselsbudsjettet med 2,5 milliardar kr i forhold til det Framstegspartiet var med og vedtok.

Denne regjeringa satsar skikkeleg på samferdsel, og det ville ha vore spesielt om vi ikkje i tillegg skulle støtte opp om det som måtte vere av lokale initiativ, der kommunar og fylke ser at lokalsamfunna og næringslivet er tente med å få gjennomført prosjekt raskare med bompengar. Derfor tykkjer vi også det er svært positivt når denne samleproposisjonen avklarar at ei ny bru over Nidelva kan fullførast, og at ein kan finansiere gang- og sykkelvegtiltak i Kristiansand.

Statsråd Liv Signe Navarsete [18:27:51]: St.prp. nr. 68, som vart lagd fram samtidig med revidert nasjonalbudsjett, inneheld ei rekkje viktige samferdslesaker. I revidert nasjonalbudsjett foreslår Regjeringa ein auke i løyvinga til samferdsle på heile 462 mill. kr. Den største auken gjeld konsekvensane av raset i Hanekleivtunnelen. Dette gjer at kostnadene i samband med raset ikkje vil gå ut over andre vegprosjekt, til skilnad frå det som har skjedd tidlegare.

Representanten Helleland synest ikkje å ha fått med seg dette i sin referanse til komande budsjett. Løyvingane til jernbane medverkar m.a. til å betre sporkapasiteten, noko som er viktig for godstrafikk på jernbana. Dei foreslåtte løyvingane til gang- og sykkelvegar, påskjøningsordning for kollektivtransport og løyvingane til kollektivtransport i distrikta er viktige i Regjeringa si satsing på kollektivtrafikk i heile landet.

Eg vil vere den fyrste til å understreke dei uheldige konsekvensane av raset i Hanekleivtunnelen i romjula. Detaljane ser eg ikkje grunn til å gå inn i no, då eg gjennom vinteren og våren har orientert Stortinget eit utal gonger, om alt frå framdrift på reparasjonsarbeidet i Hanekleivtunnelen, til tiltak for aktuelle omkøyringsvegar, tiltak for å fremje kollektivtransporten i området og spørsmålet om økonomisk kompensasjon til næringsdrivande langs den stengde vegstrekninga. Dette er viktige spørsmål, men for meg er det sentrale å hindre at ei slik hending kan skje ein gong til.

I forhold til siste gong det gjekk eit tilsvarande ras i ein norsk vegtunnel, i Oslofjordtunnelen, har eg difor sett i gong mykje meir omfattande undersøkingar og arbeid, både internt i Statens vegvesen og gjennom ekstern assistanse.

I proposisjonen er eg også klar på at eg vil setje i gang ytterlegare arbeid dersom det er behov for det. Seinast i går fekk eg overlevert dei siste dokumenta i denne samanhengen. Eg fekk då overlevert tilrådinga frå ei arbeidsgruppe med representantar frå Rådgivende Ingeniørers Forening, Maskinentreprenørenes forbund, Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg og Statens vegvesen, i tillegg til ein rapport frå internrevisjonen i Statens vegvesen.

Desse dokumenta har eg sjølvsagt sørgt for er offentleg tilgjengelege.

Som dei fleste nok har registrert, har eg som ei førebels vurdering funne at rapporten frå internrevisjonen ikkje er tilstrekkeleg til at eg på ein grundig måte kan orientere Stortinget om ansvarstilhøva i samband med raset i Hane-kleivtunnelen. Eg vil difor no gi eit eksternt miljø i oppdrag å undersøkje styrings- og ansvarstilhøva i heile organisasjonen til Statens vegvesen når det gjeld denne saka. I tråd med ryddig praksis i forvaltninga har vegdirektøren bedt om permisjon i den tida ei slik undersøking vert gjennomført.

Det kan ikkje vere tvil om at publikum sin tillit til Vegvesenet har vorte påverka, og ikkje i ei positiv retning. Det viktigaste oppdraget mitt no er difor å sikre at forholda vert lagde best mogleg til rette, slik at denne tilliten kan byggjast opp igjen. I proposisjonen har ein presentert dei vurderingane som så langt er gjorde av årsakene til raset, og moglege tiltak for å hindre liknande hendingar i framtida. Dette er tiltak på mange ulike nivå, frå konkrete rutineendringar knytte til å drive tunnelarbeid til omfattande organisatoriske endringar. Fleire av tiltaka, m.a. uavhengige rådgivande kvalitetsgrupper og utgreiingar av eit sjølvstendig vegtilsyn, vil ha effektar òg utafor tunnelane. Saman med dei meir tunnelspesifikke tiltaka vil dette etter mi vurdering medverke til at tilliten til Vegvesenet kan verte bygd opp igjen.

Eg registrerer at komiteen, i det minste fleirtalet, synest å dele mi vurdering av behovet for tiltak. Fleirtalet synest også å vere tilfreds med dei forslaga som eg har lagt fram.

Som eg har understreka, både i proposisjonen og i brev av 5. juni 2007 til Stortingets transport- og kommunikasjonskomite som skriftleg svar på spørsmål, vil eg følgje saka nøye òg med tanke på eventuelt framlegg for Stortinget utover den orienteringa som alt er lovd i budsjettfor-slaget for 2008.

Når det gjeld spørsmålet om vegtilsyn, registrerer eg at fleirtalet støttar ein prosess slik Regjeringa har føreslått. Det er eit omfattande spørsmål, som vil kunne ha omfattande konsekvensar for korleis ansvar og rådvelde vert fordelt i sektoren, og føreset slik sett grundige vurderingar.

Både fleirtalet og mindretalet i komiteen har peikt på at kvaliteten i vinterdrifta ikkje er tilfredsstillande. Dette vert også stadfesta av brukarundersøkingar som Statens vegvesen har gjort. Då eg vart klar over problemet, tok eg det difor opp i tildelingsbrevet til Statens vegvesen for 2007. Dette er òg følgt opp i eit eige brev til Vegdirektoratet av 6. mars i år. Eg finn det på denne bakgrunnen noko underleg når mindretalet i komiteen kjem med karakteristikkar som ansvarsfråkriving. Eg kan forsikre om at me er sterkt opptekne av å betre kvaliteten og beredskapen i vinterdrifta, og at me i den samanhengen vurderer alle forhold.

Statens vegvesen har prioritert ei oppfølging av entreprenøren og òg utforminga av kontrakten, slik at ein best mogleg kan sikre kvaliteten. Statens vegvesen vil òg sjå nærare på korleis etaten saman med entreprenørane kan

gjennomføre forbetringar i handteringa av kriser og ekstraordinære vegtilhøve.

Eg ser at tida ikkje strekk til, og eg teiknar meg til eit innlegg på 3 minutt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Helleland (H) [18:33:17]: Vi hadde en høring i komiteen i forbindelse med samleproposisjonen. Der var BNL-Byggenæringens Landsforening representert ved Audun Lågøyr. Han hadde med seg direktør Davik i Mesta. De var opptatt av at det i november ble gitt et mandat til en arbeidsgruppe som skulle samarbeide med anleggsbransjen og Vegvesenet om funksjonskontrakter og vintervedlikehold.

Mandatet ble gitt i november. Etter det hørte ikke byggenæringen noe. De sendte brev i mars og fikk heller ikke svar på det. Vi hadde høring i slutten av mai. I proposisjonen står det at utvalget skal legge fram sitt arbeid 1. juli. Er det nå opprettet kontakt mellom BNL og Statens vegvesen? Synes statsråden at det er tilfredsstillende at en aktør som blir invitert til å delta i et slikt arbeid, ikke hører noe før like før fristen går ut?

Statsråd Liv Signe Navarsete [18:34:17]: Fristen er som omtalt. Eg ventar at arbeidet vert lagt fram som bestilt, og eg ventar at ein har dei nødvendige kontaktane, slik at ein får gjort eit grundig arbeid. Eg beklagar dersom nokon har vorte utelaten frå den kontakten. Eg er ikkje kjend med dette, men eg skal sjølvsagt undersøkje om det er tilfellet.

Per Sandberg (FrP) [18:34:47]: Jeg vil følge litt opp det representanten Helleland sa, om det som går på funksjonskontrakter.

Det kom også fram i høringen, og andre har vel også vært inne på det, utfordringen i forhold til størrelsen på funksjonskontrakter. Det ble sagt at det kanskje kunne ha vært nyttig å dele opp funksjonskontraktene, slik at små og mellomstore entreprenører i større grad kunne få et eierforhold til denne type funksjonskontrakter. Det ville kanskje gi bedre kompetanse, mer treffsikkerhet, og ikke minst kunne vi få utnyttet den ledige kapasiteten som finnes blant små og mellomstore entreprenører. Kan det være slik at statsråden og Regjeringen på et eller annet tidspunkt vil vurdere om små og mellomstore entreprenører også får være hovedkontraktører?

Statsråd Liv Signe Navarsete [18:35:39]: Det er heilt sikkert fordelar knytte til det å ha små og mellomstore entreprenørar inn i hovudkontrakten. Dilemmaet er sjølvsagt at det vert mange å følgje opp. Vi får vente på det som kjem i rapporten der ein gjennomgår funksjonskontraktane.

For eigen del har eg i fleire samanhengar, både når det gjeld drift og vedlikehald og for så vidt også på investeringsida i mindre prosjekt, vore oppteken av at dei små og mellomstore entreprenørane skal vere i stand til å konkurrere. Eg har ikkje drøfta spørsmålet direkte i samband

med funksjonskontraktar på det grunnlaget, men eg er open for å gjere ei slik vurdering. Eg synest det kan vere fornuftig, men eg må òg lytte til eventuelle motforestillinger. Så eg vil gjerne ta med meg dette innspelet vidare.

Borghild Tenden (V) [18:36:42]: Som jeg sa i mitt innlegg, er jeg glad for det som står i proposisjonen om utredning av et veitilsyn. Men som jeg også sa i mitt innlegg, ser jeg ikke helt nødvendigheten av at det skal ta så lang tid. Det skal settes ned et offentlig utvalg som skal se på behovet, og først om et år skal man gå videre i saken. Behovet er der. Det er det flere som påpeker, som jeg også sa i mitt innlegg. Kunne man ikke heller bruke dette året her til å se på mandatet og myndighetsområdet til et uavhengig veitilsyn?

Statsråd Liv Signe Navarsete [18:37:29]: Eg har tidlegare svara på det spørsmålet her i Stortinget. Eit eventuelt vegtilsyn vil endre ansvarsforholda når det gjeld både tilsyn, vedlikehald og investeringsbehov, betydeleg i forhold til det me kjenner i dag. Korleis linjene mellom eit eventuelt vegtilsyn og andre som har ansvar for vegsektoren, skal trekkjast opp, er ikkje eit enkelt og lett vint spørsmål å vurdere. I tillegg har det sjølvsagt andre organisatoriske og økonomiske sider som eg trur trass i alt kan vere enklare å halde seg til, men spesielt dei avgrensingane, drøfting og vekting av ansvarsforhold vert viktige fordi vegsektoren er så stor – me har over 90 000 km veg. Det vert ein heilt anna dimensjon på eit eventuelt vegtilsyn enn dei tilsyna me kjenner i dag. Difor treng me ei grundig vurdering og utgreiing, og me treng å ta oss den tida.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Torstein Rudihagen (A) [18:39:00]: Raset i Hanekleivtunnelen på E18 i Vestfold har fått stor omtale i samleproposisjonen. Vi har levd i den trua at vi i dette landet har den beste kompetansen på tunnelbygging, og derfor blir det sterke reaksjonar på at eit slikt ras kunne skje, og også på det som granskingsrapportane har avdekt i ettertid. Heldigvis blei ingen skadde, men vi kan ikkje på nokon måte godta at vi har rasfarlege tunnelar. Vi må gjere det som gjerast kan for at trafikantane skal vere trygge her. Sikringsarbeidet som blei utført i Hanekleivtunnelen, viser seg å vere skandaløst dårleg. Da inspeksjonen avdekte at Løkentunnelen, Bolstadtunnelen og fire andre tunnelar treng tilleggssikring, blir dette enda meir alvorleg.

Den fyrste granskingsrapporten slår klart fast at årsaka til raset i Hanekleivtunnelen er ei undervurdering av sikringsbehovet i dette vanskelege berget. Kvifor det blei undervurdert, gir ikkje rapporten eit endeleg svar på, men ein peikar på ei rekkje forhold som i høgste grad er kritikkverdige og kan vere medverkande: dårleg organisering, uklare rollefordeling, uklare ansvarsforhold, manglande ingeniørgeologisk kompetanse, osv. Uansett var det Statens vegvesen som hadde ansvaret, og som må tole rettkomen kritikk for måten desse prosjekta blei handterte på. Dette må òg få konsekvensar for korleis Vegvesenet

styrer og organiserer sine prosjekt. Vi må gjere folk trygge på at så dårleg arbeid ikkje blir gjort framover.

No kjenner vi også innhaldet i den omtalte internrapporten, og han har, som statsråden var inne på, så betydelege manglar at Regjeringa foreslår ytterlegare gransking av eksternt firma. Ei slik gransking må sjølvsagt stille spørsmål om og forhåpentleg finne svar på kvifor det ikkje blei rapportert til fylkesvegkontoret og Vegdirektoratet under arbeidet, og kven sitt ansvar dette er. Det er naturleg at vegdirektøren fekk permisjon når denne granskinga blir gjennomført.

Det byggjer ikkje akkurat opp om tilliten til Vegvesenet det som er kome fram, og det kan ikkje vere tvil om at her må det til endringar og forbetringar.

I debatten i kjølvatnet av desse hendingane er det stilt spørsmål ved om trong økonomi på prosjekta og fokusering på rask framdrift har vore årsak til slurv i arbeidet. Det har vegdirektøren tilbakevist, men eg trur det uansett er grunn til å presisere frå Stortingets talarstol – om nokon skulle vere i tvil – at ønsket om rask framdrift og rimeleg kostnad aldri må få følgjer for tryggleiken.

Eg vil rose samferdselsministeren og Regjeringa for måten denne situasjonen har blitt handtert på: tiltak for å få utbetra tunnelane så raskt som mogleg, tiltak i forhold til omkjøringsvegane, betra informasjon om kollektivtilbod og ei tilleggsøyving i revidert på 345,2 mill. kr, som utover reparasjonsarbeid i tunnelane går til tiltak på omkjøringsvegane og andre ekstrautgifter som Vegvesenet har hatt. Bompengeselskapa får òg dekt tapte inntekter.

Dessutan blei det raskt sett ned ei undersøkingsgruppe for å finne årsaka og foreslå forbetringstiltak. I proposisjonen er det referert åtte konkrete forslag til forbetringar. I tillegg er det lagt fram ein rapport frå eit partssamansett utval og, som vi har vore inne på, ein eigen intern rapport i Vegvesenet. Det er òg sett i gang inspeksjon av alle tunnelane. Eg kan vanskeleg sjå korleis Regjeringa kunne ha handtert dette på ein annan måte, eller på ein betre måte. Det er verd å merke seg det som står i proposisjonen, at da eit liknande ras gjekk i Oslofjorden i 2003, tok ikkje daverande statsråd Torild Skogsholm noka aktiv rolle for å undersøkje rasfaren i andre tunnelar, ikkje eingong i dei nærmaste områda med liknande geologiske forhold som Hanekleivtunnelen ligg i.

Det avgjerande no er at alle tunnelane blir kontrollerte, at tunnelane blir sette i trygg og god stand, og at heilt nødvendige organisatoriske endringar i Vegvesenet blir gjorde.

På NRK i dag tidleg blei det påstått at Vegvesenet ikkje hadde god nok kompetanse på tunnelarbeid og tunnelinspeksjon. Om det skulle vere rett, må iallfall ekstern ekspertise brukast, slik at vi kan vere sikre på at vi er på den trygge sida. Eg er klar over at utfordringa er mangel på ingeniørgeologar.

Til slutt: Når det gjeld tunnelinspeksjonar, er det grunn til å merke seg at departementet skriv at ein vegtunnel kan vere opp til seks-sju gonger dyrare å halde ved like enn ein veg i dagen. Dette må eg innrømme bekymrar meg. Vi har 952 tunnelar på riks- og fylkesvegnettet, og vi har mange på gang. Når vi reiser rundt med komiteen, blir vi

i tillegg presenterte for ønsket om lange tunnelar under fjordar og gjennom fjell. Bekymringa mi er at vi i vedlikehaldsbudsjettet vårt blir veldig oppbundne i tunneldrift. Det blir ei stor utfordring å få auka vedlikehaldsbudsjetta nok til å greie både dette og eit godt vedlikehald på eit vegnett som roper på meir pengar. Sjølv sagt må vi byggje tunnelar med vår topografi og geografi, men der det kan vere gode alternativ med veg i dagen, bør vi vere kritiske til tunnelbygging.

Øyvind Halleraker (H) [18:44:30]: Høyre har i denne innstillingen en merknad om Sotrasambandet sammen med Fremskrittspartiet og Venstre. Det er kanskje det stedet i Norge hvor vi har raskest voksende trafikkutvikling, og behovet for en ny broforbindelse er sterkt påtrengende. Og det går fort. I 1973 var det ferje i dette sambandet. I dag er det opptil 25 000 kjøretøyer i døgnet, og trafikken er økende. Så det er behov for en rask avklaring og en kapasitetsutvidelse. KS1-prosessen må derfor gå parallelt med annen planlegging. Samferdselsministeren er kjent med denne problemstillingen, og det er mange, mange tusen mennesker i regionen vest for Bergen som setter sin lit til at hun rydder opp i den usikkerhet som Vegdirektoratet har skapt mot råd fra egen regionvegsjef.

I denne samleproposisjonen har også AutoPASS fått relativt bred plass. AutoPASS er en suksesshistorie, og AutoPASS er i bruk på mange vegprosjekter i hele landet. Det er et viktig mål for Høyre å utvide anvendelsesområdet for AutoPASS for å gjøre det enda enklere for trafikanter og brukere. Da mener vi først og fremst å gjøre dette tilgjengelig for landets bilferjer og i neste omgang kanskje også i f.eks. parkeringsanlegg. Her er det behov for noe større tempo. Vi kjenner jo til at statsråden i budsjettet for inneværende år trakk tilbake forsøksordningen med gratis passasjerer på ferjene, som er nødvendig for å innføre AutoPASS.

NORITS-prosjektet og CECARE-prosjektet i nordisk og europeisk sammenheng er en videreutvikling av det norske AutoPASS – Samordnet betaling. Dette er prosjekter som bedrer interoperabilitet i Norden og Europa, hvor norsk kompetanse og teknologi er i førstedivisjon. Her har man altså en stor mulighet til å være med på å prege utviklingen.

Statens vegvesen har tøffe dager for tiden, men på dette feltet er det virkelig grunn til å gi etaten anerkjennelse. Her har man gjort en strålende jobb og gjør det fortsatt. Men AutoPASS må ikke bli noen sovepute i vår innsats for å holde innkrevingskostnader, og spesielt finanskostnader, nede. Finanskostnader er den viktigste parametere for brukerfinansierte prosjekter. For Høyre er trafikantene det viktigste, og dermed må vi lete med lys og lykte etter alle forbedringer her.

I samleproposisjonen er også Svinesundsprosjektet beskrevet. Det har store driftsomkostninger, og i denne saken inviteres vi til å endre et uhensiktsmessig opplegg for trafikantene på Svinesund. Et annet forhold jeg kan nevne, er at prosjektet sliter med atskillig høyere rentekostnader enn alle andre bompengeprosjekter, som har annen type garanti og finansiering. Her er det staten som påtvinn-

er en rente som ikke engang er konkurranseutsatt. Dette tyder på at staten ikke er flink til å drive bompengeselskap. Høyre er opptatt av lokal styring med bompengeprojekter og vil appellere til statsråden om å fastholde at lokal styring og ledelse ofte er det beste – så også her.

Svein Gjelseth (A) [18:48:57]: Dei siste to åra har eg reist mykje rundt om i landet vårt. Eg har besøkt ei rekkje bedrifter, og eg trur ikkje at eg lyg når eg seier at eg ikkje har vore innom ei einaste bedrift utan at samferdsel har vore på dagsordenen. Desse bedriftsbesøka har fortalt meg kor viktig gode kommunikasjonar er for næringslivet vårt. Eg har tidlegare sagt frå denne talarstolen kor avgjerande det er for næringslivet si konkurransevne, verdiskaping og sysselsetjing at vi har eit godt utbygt og effektivt transportnett. Vi veit også at hovudtyngda av befolkninga og næringslivet er lokalisert langs kysten. Det er også her størsteparten av verdiskapinga skjer.

I regjeringserklæringa har vi ei målsetjing om å flytte mest mogleg gods frå veg til sjø og bane. Her er vi godt i gang i høve til fleire viktige transportkorridorar. Eg vil i den samanhengen nemne både Bergensbana og Nordlandsbana, som begge fraktar ein vesentleg del av godset frå dei mange distriktsarbeidsplassane i begge desse landsdelane.

Sjøtransport og hamner er også ein viktig del av transportpolitikken. Knutepunktshamner der både bane og veg møter sjø, vert ein stadig viktigare del av infrastrukturen vår. Likevel, med den geografien vi har i dette langstrakte landet vårt, vil vegen for all tid vere ei viktig og heilt nødvendig transportåre. Gode og trygge vegar er derfor heilt avgjerande for konkurransevna til næringslivet, avgjerande for at varene skal kome ut på marknaden, og avgjerande for at folk skal kome trygt til og frå. Derfor er det gledeleg at Regjeringa også i samleproposisjonen har med fleire vegprosjekt som vil gjere kommunikasjonane enda betre. Eg skal ikkje nemne alle, men eg vil innom nokre.

Når det gjeld utviding av bompengeinnskrevjinga på strekninga E6 Trondheim–Stjørdal for å delfinansiere bygging av ny Nidelv bru, er alle partia i komiteen utanom Framstegspartiet veldig nøgde med at det her er funne ei finansieringsløyning som gjer det mogleg å starte bygging av dette viktige vegprosjektet to år før det ligg inne i handlingsprogrammet. Det same fleirtalet vil rose dei to fylkeskommunane og Stjørdal, Malvik og Trondheim kommunar for initiativet og medverknad til finansiering. Det er nettopp denne kreativiteten som gjer det mogleg å få brua på plass to år tidlegare enn planlagt.

Ei anna viktig sak som det vert opna for, er å forlengje eksisterande bompengoordning i Kristiansand for å finansiere bygging av eit samanhengande gang- og sykkelvegnett i Kristiansand. Gang- og sykkelvegnettet er ein viktig lekk i Kristiansand sitt transportsystem, så dette vert eit stort og viktig framsteg for byen.

Ei anna kreativ løyning for å kome tidlegare i gang enn planlagt med viktige prosjekt kan vere forskotering. Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag fylke har gått saman og forskotert utbetringa av eksisterande veg E39 på strekninga Renndalen–Staurset bru i Møre og Romsdal og Sør-

Trøndelag. Igjen gir det same fleirtalet i komiteen si tilslutning til eit positivt initiativ.

Heilt til slutt vil eg rose Regjeringa for handlekraft. Det gjeld bl.a. Atlanterhavstunnelen i Møre og Romsdal og presiseringa av vedtaket om fordeling av eventuelle innsparingar. Presiseringa stadfestar det Møre og Romsdal fylke og kommunane Kristiansund, Frei og Averøy heile tida har lagt til grunn, nemleg at eventuelle innsparingar skal fordelast likt mellom trafikantane og kommunane – ei viktig sak med stort lokalt engasjement.

Forskjellen på Bondevik II-regjeringa med Framstegspartiet som støtteparti og Stoltenberg II-regjeringa er at denne regjeringa innfrir løfta også i Nasjonal transportplan.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tor-Arne Strøm (A) [18:53:40]: Det meste er sagt om samleproposisjonen, men jeg vil henlede oppmerksomheten på Kap. 4.1 Forhandlingar mellom Samferdselsdepartementet og Hurtigruten Group ASA.

Det er viktig det komiteen har sagt i merknads form der vi viser til at nettolønnsordningen ble innført som et ledd i å bedre konkurransesituasjonen for Hurtigruta, og at vi er veldig tilfreds med dette tiltaket. Vi merker oss at partene er enige om å gjennomføre målinger for å følge opp de krav forskriften om NO_x-avgift pålegger skipsfarten, og at en vil komme tilbake til resultatet til høsten.

Men det betyr at en ved de forhandlingene som skal skje, ikke må svekke konkurranseevnen til Hurtigruta. Denne regjeringen innførte nettolønnsordningen, slik at konkurransesituasjonen skulle bli bedre for Norges varemerke. Da må man se på gode løsninger også i de kommende forhandlinger, slik at man ikke er tilbake til utgangspunktet fra før nettolønnsordningen ble innført. Da kan det være på sin plass helt til slutt å sitere noe fra det den nye administrerende direktør, Olav Fjell, uttalte til NTB den 13. juni 2007. Han sier bl.a. at

«det blir viktig å avstemme de samfunnsmessige forventningene til hurtigrutedriften, mot de offentlige bevilgningene til driften. Mindre ansvar eller mer penger».

Det er faktisk hele essensen. Og videre:

«Selve hurtigrutedriften koster mer enn den gir i inntekter. For å opprettholde rutetilbudet bidrar myndighetene økonomisk. I arbeidet med å skape et sunt økonomisk fundament for Hurtigruten er det viktig å få avstemt forventningene begge veier, sier Olav Fjell til NTB.

– Det betyr i klartekst økt offentlig innsats, eller reduserte offentlige forventninger?

– Ja. Det viktigste arbeidet for å realisere potensialet i merkenavnet og få et sunt økonomisk fundament må gjøres innad i Hurtigruten, men det blir også viktig å få avstemt de offentlige forventningene, sier Fjell.»

Da vil jeg si at det var konstallasjonen med Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet sammen med Fremskrittspartiet som fortsatt ville ha Hurtigruta i den tilstanden den

var i, og med det seilingsmønsteret den hadde. Det ville ikke Bondevik II-regjering. Da blir det også veldig viktig ved kjøp av de tjenestene man ønsker, å ha Hurtigruta som det varemerket det er i dag, også ved et veivalg framover.

Steinar Gullvåg (A) [18:56:54]: Jeg vil innledningsvis få lov til å takke samferdselskomiteen for at de på overtid har kastet seg om og behandlet den fylkeskommunale forskotteringen av en midlertidig togstasjon for Sandefjord Lufthavn Torp. Vestfold fylkesting vedtok så sent som 14. mai å bevilge 7 mill. kr til å dekke utgiftene til tilretteleggingen av gamle Råstad stasjon på Vestfoldbanen. Dermed kan Jernbaneløst nå sette i gang arbeidene i høst, slik at stasjonen blir klar til bruk i 2008. Tilbringer-tjenesten til Sandefjord Lufthavn, som faktisk er en av landets mest trafikkerte flyplasser, har jo vært et problem. I dag går hovedtyngden av trafikken til og fra flyplassen med privatbil eller drosje, noe også med buss. Men nå kan vi altså øke kollektivandelen til Torp. Og alle hjerter gleder seg over at flyplassen får en egen jernbanestasjon, selv om vi gjerne skulle hatt et mer tidsmessig jernbanetilbud enn det som Vestfoldbanen i øyeblikket er. Det er i grunnen bemerkelsesverdig at Fremskrittspartiet av en eller annen grunn ikke er med på en fellesmerknad i akkurat denne saken.

Så er det kanskje naturlig at en Vestfold-representant med bakgrunn i veietaten fletter inn noen kommentarer til den veiskandalen som nå rulles opp i fylket, og som får stadig større og nye dimensjoner. Raset i Hanekleivtunnelen 1. juledag har avslørt at det vi trodde var et veiteknologisk praktverk, snarere er det motsatte. Det er trist for trafikantene, det er trist for fylket, og det er trist for Statens vegvesen.

Ved siden av ekspertutredningen om raset i Hanekleivtunnelen foreligger det nå en rapport fra internrevisjonen i Statens vegvesen. Den gir så vidt jeg erfarer, ikke svar på alle hovedspørsmål, nemlig hvem som i alle deler hadde ansvar for hva ved gjennomføringen av anlegget.

Derimot er internrevisjonens rapport svært klar på plasseringen av ansvaret for selve utføringen av anleggsarbeidene: Det ligger i byggherrerollen at byggherren har ansvaret for å følge opp produksjonen. Ansvaret var med andre ord plassert, men ble ikke tatt.

Jeg har tidligere tatt til orde for at en uhildet instans bør saumfare alle deler av utbyggingen av E18 i nordre Vestfold. For mitt vedkommende synes jeg det hadde vært naturlig å tenke på Riksrevisjonen i så henseende. Men jeg noterer meg at statsråden har til hensikt å engasjere en annen uhildet instans i denne sammenheng.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:00:14]: Eg vil òg kommentere nokre andre punkt i innstillinga.

Framstegspartiet har hevda at eg har gitt ukorrekt informasjon til Stortinget om Haukelitunnelane, og har kritisert dette. Arbeidet med Haukelitunnelane vil snart

come i gang, i eit omfang som tilsvarar det som er opphavleg føresett. Eg meiner eg heile tida har orientert Stortinget om utviklinga i saka, og då det vart skapt uvisse i fjor ved at Statens vegvesen hadde lyst ut prosjektet med større omfang og høgre kostnader enn det Stortinget hadde sagt, stoppa eg prosjektet, som eg òg orienterte om i budsjettproposisjonen for 2007. Eg meiner at eg ikkje på noko tidspunkt har gitt ukorrekt informasjon til Stortinget.

Framstegspartiet framhevar både den forlengde innkrevjinga i Kristiansand og bruk av bompengar til drift av kollektivtrafikken som moglege ESA-saker. Direktivet som regulerer dette, det såkalla Eurovignettdirektivet, slår klårt fast at bompengeringar i byområde ikkje er omfatta av direktivet. Det forundrar meg litt at Framstegspartiet med si interesse for bompengar ikkje er klår over dette.

Jondalstunnelen har òg fått ein visitt, og fleire opposisjonsparti understrekar at det er viktig at bygginga kan ta til så snart som mogleg. Etter innkalling av reguleringsplan i Kvinnherad har Miljøverndepartementet i dag meldt at ein ikkje finn grunnlag for å oppheve denne. Likevel er ikkje plansituasjonen heilt avklåra, i og med at fylkesmannen i Hordaland har ei klage under handsaming som òg gjeld same plan. Når den føreligg, vil eg leggje fram saka for Stortinget så snart som mogleg.

Når det gjeld lukking av dei ulike tilrådingane frå Havarikommisjonen om luftfart, har me lukka 13 av dei 15 tilrådingane. I og med at Luftfartstilsynet sjølv vart undersøkt av Havarikommisjonen, var det departementet som tok på seg oppgåva med å gå gjennom tilrådingane. For å få heile saka godt belyst har saka vore ute på ymse høyringar, og dei siste høyringsutsegnene kom fyrst på nyåret i 2007. Etter det fann ein å kunne lukke 13 av tilrådingane. Vidare skal sjølv sagt fleire tema følgjast opp, både i etatsmøte og i ordinære budsjettprosessar, og me arbeider no med ein strategiplan for norsk luftfart der eg m.a. vil ta opp spørsmål knytte til flytryggleik i luftfarten. Eg håpar å ha ferdig ein slik plan i 2007.

I forhold til Dokument nr. 8:73, frå Framstegspartiet, er eg tilfreds med at heile komiteen, med unntak av Framstegspartiet sine medlemmer, held fast ved at vedtak med omfattande budsjettverknad i hovudsak skal skje i samband med dei ordinære budsjettprosessane. Eg registrerer at fleirtalet i komiteen ynskjer å gå vidare langs dei linene som eg føreslo i St.prp. nr. 68 for å gjenreise tilliten til tryggleiken i norske vegtunnelar, og er glad for det.

Torstein Rudihagen (A) [19:03:45]: Proposisjonen har òg ein omtale av vintervedlikehald, og vi var så vidt innom det i ein replikkrunde med representanten Jan Sahl. Eg har frå mange kantar registrert ei nokså sterk misnøye med manglande vedlikehald. Dette gjeld både sommar- og vintervedlikehald. Regjeringa har no løyvt meir til vedlikehald enn nokon gong, ein auke på 500 mill. kr. Og det er veldig bra, slik som òg proposisjonen beskriv, at Regjeringa no tek initiativ til eit omfattande arbeid for å gå gjennom alle standardar for drift og vedlikehald av driftsvegar. Erfaringane tilseier at det må til ei skjerpning av krava i funksjonskontraktane mellom Vegvesenet og

entreprenørane og ei styrking av kontrollen med at arbeidet blir utført i samsvar med krava. Så dette vil da forhåpentlegvis gi eit langt betre vegvedlikehald. Men administrasjon og kontroll er ressurskrevjande, og det er, isolert sett, ei overføring av viktige ressursar frå vedlikehaldsoppgåver til byråkrati og administrasjon. Så når opposisjonen i ein merknad påstår at omorganiseringa har gitt 1 milliard kr meir til veg kvart år, er min påstand, som sagt, at mykje av vinninga går opp i spinninga, og resultatet er dårlegare vedlikehald.

Når Vegvesenet ikkje lenger har såpass som ein spade som dei kan fylle hola med, blir desse hola ofte ståande. Det er påfallande at det skal vere så vanskeleg å få utført sjølv små nødvendige reparasjonar. Sjølv sagt var private entreprenørar òg svært mykje brukt da Vegvesenet hadde eiga produksjonsavdeling, ja faktisk var 78 pst. av arbeidet ute på konkurranse da òg, så det var ikkje noko poeng i seg sjølv at ein skulle auke konkurransen. Poenget var at når innkjøparane hadde moglegheit til å gjere det sjølve, var dei med og pressa prisane ned. Dessutan var det mange gonger at det var meir hensiktsmessig og raskast å gjere det sjølv. Tiltaka som var nødvendige på Haukelitunnelen, kunne f.eks. vore gjorde mykje raskare enn det vi no opplever. Dessutan blei Vegvesenet tappa for mykje nødvendig innkjøps- og kontrollkompetanse.

Når departementet no tek tak i vedlikehaldsproblematikken på ein god måte, meiner eg òg at vi bør få ei uhilda evaluering av kva slags effekt desse omstillingane har gitt, og kva slags konsekvensar det har at Vegvesenet ikkje i det heile har noka vedlikehalds- eller produksjonsavdeling. Da fekk vi iallfall eit betre grunnlag for å diskutere dette.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 17 og 23.

(Votering, se side 3718 og 3721)

S a k n r . 1 8

Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om delvis bompengefinansiering av prosjekt og tiltak på Haugalandet i Rogaland og Hordaland (Innst. S. nr. 214 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 57 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Hallgeir H. Langeland (SV) [19:07:27] (ordfører for saka): Det er ei glede for meg som saksordfører å leggja fram denne lenge etterlengta pakka for Haugalandsområ-

det. Eg trur noko av grunnen til at det har teke så lang tid, bl.a. er stor motstand lokalt, med eit stort framstegsparti som har øydelagt mykje for framdrifta, og eg er glad for at me no sørgjer for å få dette prosjektet i gang, få tiltaka gjorde, i staden for å stå på sidelinja og ropa på staten, og bruka pengar frå oljefondet til alle moglege gode tiltak. Her har me no ei regjering som faktisk handlar, legg saka fram, får tiltaka i gang. Ikkje minst gjer me det fordi me ser at det òg har positive effektar knytte opp mot miljø, og knytte opp mot å redusera veksten i biltrafikken i byområde. Dessutan gjev det moglegheit til ei betre kollektivsatsing i området. Det har ikkje minst Karmøy, Hauge-sund og Tysvær SV hatt som viktige føresetnader for å vera med på denne pakka, og det er no heilt klart ein del av pakke-biletet.

Eg trur at fleire og fleire på Haugaland, når ein kjem i gang med det og får fart i utbygginga – ein har jo begynt med Skåredalskrysset – vil være nøgde med at me andre ikkje gjorde som Framstegspartiet, ropte på pengar, men fekk aldri noko til. Det er her me no viser handling og gjer det som lokalbefolkninga har bedt oss om.

Så minner eg òg om at mange av dei tinga me gjer, faktisk skjer i eit trafikksikkerheitsperspektiv for å redusera talet på ulykker på ein del strekningar, sjølv sagt i tillegg til å få vekk store bilkøar som skaper forureining, og som gjer at folk flest står i bilkø og roper på meir pengar, i staden for at folk flest faktisk får dei vegane som dei no får på Haugalandet.

Komiteen har òg gjort det heilt klart at ein ønskjer å få inn kommunen Karmøy, som ikkje har ønskt å slutta seg til dette før det kom heilt tydelege kollektivsignal, og der Framstegspartiet er det største partiet og dermed den største bremseklossen for ny vegbygging, og fleirtalet i komiteen er tydeleg på at me må gjera alt me kan for at ikkje det skal forseinka prosessen med heile pakka, i og med at Karmøy kommune òg har tilrettelagt for kor bommane skal stå.

Me gjekk nokre rundar med styringsproblematikken. Eg må seia at etter å ha besøkt statens vegkontor på Haugalandet og snakka med leiaren deira, Astrid Eide, er eg veldig glad for at sekretariatet dermed blei liggjande lokalt i Haugesund. Me håper òg at fylkeskommunen sørgjer for at ein blir godt representert frå lokalpolitisk nivå i den politiske styringa som skal driva dette prosjektet fram, slik at det blir godt forankra lokalt.

Så håper jo komiteens fleirtal at ein prioriterer ting knytte opp mot kollektivtrafikk og trafikksikkerheit, men overlèt dei endelege beslutningane til det som ligg i proposisjonen, og det som skjer i dei lokale styringsgruppene.

Me er sjølv sagt òg frå fleirtalet si side opptekne av at ein ikkje skal ha unødvendig store administrative kostnader ved innkrevjing, og at ein ser på moglegheiter for å få ei meir kostnadseffektiv drift enn det ein har lagt opp til så langt.

Eg synest det er bra at Regjeringa no får solid støtte for det aller meste for å utvikla ikkje minst kollektivtilbod og vegtilbod på Haugalandet, og hadde vel håpt at det største partiet i området, f.eks. på Karmøy, ville vera med og bi-

dra til løysingar, slik ein gjer i Oslo, slik ein gjer på Os, og slik ein gjer i andre kommunar der ein faktisk ønskjer resultat av politikken, og ikkje berre roper høgst mogleg på resultat ein ikkje får.

Øyvind Halleraker (H) [19:12:24]: Nok en gang ser vi at lokale krefter samler seg om viktige utfordringer i sin region og ønsker en fortgang for å få løst prosjekter til beste for næringsliv og folk flest.

Saksordføreren redegjorde greit for Haugalandspakken, som jo vesentlig er prosjekter på E134, rv. 47 og til dels også på E39 i både Rogaland og Hordaland.

Høyre støtter flertallsinnstillingen i denne saken. Det er ikke fordi vi er så overbegeistret for nok et bompengeprojekt, men fordi det er viktig å få løst de utfordringene som ligger i pakken, og ganske særlig fordi det er ønsket lokalt og fra fylkesnivå. Jeg tillater meg likevel noen merknader.

I løpet av våren og komiteens behandling av saken har Karmøy gjort vedtak om å slutte seg til, slik det faktisk opprinnelig var tenkt. Og det er bra. Det er viktig nå at departementet gjør det som er mulig for å hente inn denne slakken som oppstod ved at Karmøy på en måte meldte seg ut av det gode selskap, og at de da får kommunen inn igjen i Haugalandspakken uten å tape tempo.

Så til organiseringen av arbeidet. Det var i proposisjonen lagt opp til en organisasjonsmodell som var urimelig, all den tid staten kun bidrar med 26–27 pst. av investeringene. Regjeringspartiene reagerte også på dette, og dette er man kommet delvis i møte. Vi i Høyre mener fortsatt at fylkeskommunen og kommunene burde blitt imøtekommet fullt ut i dette spørsmålet, så vi stiller oss uforstående til at regjeringspartiene her ikke støtter fullt ut det ønsket som er kommet fra lokalt og regionalt hold.

Det virker unektelig ikke bare underlig, men urimelig at en politisk styringsgruppe ikke skal få holde seg med det sekretariat de selv ønsker. Statens vegvesen skal jo både lede og ha sekretariatsfunksjon i den administrative gruppen og kan selvsagt delta som observatør i styringsgruppen. Men at de skal inneha sekretariatsfunksjon, blir for meg ulogisk og feil. Det undrer meg at statsråden, som i alle andre sammenhenger er opptatt av lokal og regional innflytelse – og det er veldig bra – ikke skjærer igjennom her.

Til slutt: Vi ser i prosjekt etter prosjekt med bompengefinansiering at staten pålegger selskapene løsninger de ikke selv ønsker fullt ut. Ofte er det dyre løsninger med dårlige oppfølgingsopplegg, dyrt vedlikehold og mangelfulle og dyre serviceavtaler. I dette prosjektet er innkrevningskostnadene særlig høye i forhold til inntektsstrømmen, av naturlige årsaker. Men nettopp derfor blir det ekstra viktig å investere så kostnadseffektivt som mulig. I Høyre tror vi at selskapene som vet hvor skoen trykker, og som kanskje skal slite med eventuelle feilinvesteringer i hele innkrevingsperioden, er vel så godt skikket til å foreta denne vurderingen som byråkrater i Statens vegvesen. På lengre sikt tror jeg faktisk at hele dette ansvaret for innkrevingsutstyret burde vært overlatt til selskapene selv.

Per Sandberg (FrP) [19:16:38] (komiteens leder): Jeg kunne nesten si «same procedure as last time». Det er vel riktig som representanten Sahl sa i et tidligere innlegg i dag, at det er Fremskrittspartiet mot røkla. Det er Fremskrittspartiet mot dem som ivrer mest for at staten ikke skal ta sitt nødvendige ansvar for å finansiere infrastruktur.

Jeg registrerer at flertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet, er særdeles fornøyd. Flertallet peker på at dette er et etterspurt lokalt og regionalt prosjekt. Flertallet viser videre til at dette er et lokalt initiativ, og de har merket seg at Haugesund kommune har forskuttert E134.

Når flertallet gang etter gang er så opptatt av å vise til at dette er et lokalt initiativ, tolker jeg det dit hen at de er nødt til å vise til det for å rense sin egen samvittighet, for det er altså ikke lokalt man vedtar å kreve bompenger. Det er dette huset som vedtar finansiering, og det er dette huset som vedtar bompenger. Derfor stiller jeg meg spørsmålet, når det samme flertallet ønsker seg en kostnadseffektiv innkreving: Hvorfor gjør de det? De bryr seg jo ikke noe med det, for det er lokalsamfunnet som skal betale li-kevel.

Hvis man hadde vært opptatt av at det skulle være kostnadseffektivt, burde man kanskje ha sett nærmere på at det er ekstrakostnader her på 340 mill. kr for å finansiere 1,1 milliarder kr. Det burde flertallet vært opptatt av, for det er en realitet. Når det står at det er delvis bompengefinansiering, er ikke det riktig. Det er jo bompengefinansiering som er hovedfinansieringen. 1,1 milliarder kr av 1,7 milliarder kr skal finansieres med bompenger. Men i realiteten blir det 1,4 milliarder kr i bompenger. 85 pst. av finansieringen skjer med bompenger. Derfor kunne man kanskje ha vært mer opptatt av det isteden.

Flertallet følger bare opp regelen ingen bom, ingen vei – koste hva det koste vil. I ti bompengeprojekt som Stortinget har behandlet, har bilistene fått en ekstraregning på 4 milliarder kr i rente- og innkrevingskostnader ved bygging av bomstasjoner. 4 milliarder kr i ekstraregning – det er mye vei, det!

Så vises det igjen til Fremskrittspartiet i en rekke kommuner. Jeg registrerte at representanten Langeland viste til tre–fire og flere kommuner. Ja vel, men fortsatt er det slik at det er i dette hus man vedtar bompenger. Peter N. Myhre, som er byråd i Oslo, kan ikke vedta bompenger.

Så registrerer jeg at Fremskrittspartiet, og da særlig våre representanter i Karmøy, får skylden for at det har trukket ut i Rogaland. Jeg skal ikke forskuttere noe valg, men jeg har registrert en meningsmåling i Karmøy der Fremskrittspartiet har nærmere 44 pst. oppslutning, så det kan jo bli interessant å se hva som skjer. Det betyr noe! For når flertallet hele tiden viser til det lokale initiativ, har det altså vært 30 000 underskrifter mot denne bompengeløsningen. Og jeg synes ikke det lukter av lokalt initiativ heller, når bystyret i Haugesund i sitt vedtak skriver:

«Haugesund bystyre mener at veiutbygging først og fremst er et statlig ansvar.»

Bystyret sier videre:

«Haugesund bystyre ser seg derfor tvunget til å akseptere bompenger for å få løst flere veiprojekter (...).»

Det er tvang det handler om. Det er ikke noe lokalt initiativ, og det skjønner jeg godt, for lokale og regionale politikere er ansvarlige politikere. Og når partiene nesten konkurrerer om å springe fortest mulig unna det statlige finansieringsansvaret, da må lokalpolitikere ta ansvaret. Det er det som skjer.

Jeg vil avslutte med å fremme Fremskrittspartiets tradisjonelle og gode forslag. Og jeg tror ikke det er siste gang Fremskrittspartiet gjør det heller.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Jan Sahl (KrF) [19:22:01]: Vi gleder oss over at det lenge etterlengtede prosjektet Haugalandspakken i dag endelig vedtas. Det er bra. Og det er glede ikke bare her i huset, men også lokalt. Denne pakken, med de prosjektene og tiltakene som den inneholder, gir løsning på mange og store trafikkutfordringer i Rogaland og i Hordaland. Det lokale og regionale engasjementet er sterkt, og det har det vært lenge.

Kristelig Folkeparti har i innstillingen, sammen med Høyre og Venstre, uttrykt skepsis til at vi her fra Stortinget skal gå inn og binde opp prosjektorganisasjonens hensiktsmessige prioriteringer og framdrift og dirigere akkurat hvor bomstasjonene skal ligge, slik flertallet med litt vage ord har formulert seg i egen merknad.

Når det gjelder Karmøy, er Kristelig Folkeparti svært fornøyd med at tiltakene på Karmøy er inne i pakken igjen etter at flertallet i kommunestyret har ombestemt seg og nå gjerne vil være med på spleiselaget. Kristelig Folkeparti er en del av flertallet som ber Regjeringen om å søke å ta tilbake den tapte tiden, og dermed få Karmøy inn igjen i Haugalandspakken så fort som mulig, og senest tidlig på høsten 2007. Det er viktig for framdriften at bomplasseringen i Karmøy kommune kan planlegges samtidig med de andre bomstasjonene i Haugalandspakken.

Når det gjelder styring og administrering av Haugalandspakken, vil vi peke på at Rogaland fylkeskommune og kommunene som står bak Haugalandspakken, gjerne vil styre og administrere pakken på samme måte som på Nord-Jæren, men gjennom samarbeidsorganet for fylkesplanen. Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre støtter dette ønsket.

Helt til slutt: Kristelig Folkeparti støtter fullt og helt det arbeidet som er i gang med å revidere lov- og regelverk slik at bompengemidler kan brukes til drift av kollektivtransport. Vi er helt overbevist om at det er viktig å styrke kollektivtrafikken. Alle tiltak som kan føre til økt satsing på kollektivtransport, er positive, spesielt på grunn av de effektene det kan få for klimaet og miljøet framover.

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:24:38]: Eg vil fyrst seie at dette er ein god dag for alle som er opptekne av å sikre eit meir miljøvenleg, effektivt og sikkert transportsystem på Haugalandet. Denne bompengepakken løyser finansieringa av mange ulike tiltak og prosjekt som vil løyse lokale og regionale trafikkproblem i både Roga-

land og Hordaland som utan denne ville vore uløyste i lang tid.

Haugalandspakken omfattar i hovudsak utbetringstiltak på E134 og rv. 47 samt fylkesvegnettet. Det er òg føresett tiltak på E39.

Komiteen peikar på at innkrevjingskostnadene er høge i dette prosjektet. Vegstyresmaktene vil sjølvsagt syte for at bompengeneinnkrevjinga skjer på ein så effektiv måte som mogleg. Når det gjeld fleirtalet sin merknad om plassering av bomstasjon ved Skre – for å unngå overføring av trafikk til ein aktuell omkøyringsveg – vil Statens vegvesen gjennomføre ei ny vurdering av denne.

Sidan forproposisjonen vart lagd fram før påske, har Statens vegvesen og lokale styresmakter arbeidd aktivt med å få på plass den nødvendige avklaringa, slik at òg prosjekt og tiltak i Karmøy kommune kan verte ein del av denne pakken. I det vidare arbeidet med Haugalandspakken vert det teke høgd for at denne delen av den opphavlege pakken kan verte realisert så snart som mogleg. Eg har i brevet mitt av 9. mai til transport- og kommunikasjonskomiteen lova å leggje ei sak om ei slik utviding fram for Stortinget allereie til hausten. Det vil i den samanhengen òg vere naturleg å rapportere om dei vurderingane som vert gjorde i samband med plasseringa av bomstasjonen ved Skre.

Denne bompengepakken er berre startskotet for det arbeidet som no skal gjerast. Det som vil vere viktig i oppfølginga, er å prioritere tiltak og prosjekt for å oppnå dei målsetjingane som ligg både i proposisjonen, i fylkesdelplanen og i transportplanen for Haugalandet. I dette arbeidet har både lokale og regionale styresmakter og regjering og storting ein viktig å gjere.

Det har vore reist spørsmål kring problemstillinga med lånerenta, og det at ein i proposisjonen legg inn eit krav om at dette skal vere dokumentert. Formuleringa er vanlegvis:

«Lånerenta på 6,5 pst. føreset at det før anleggsstart ligg føre dokumentasjon frå ein låneinstitusjon om lån innafør denne renta i ein periode på 10-15 år.»

Situasjonen er gjerne at med standard rente lèt ikkje prosjektet seg nedbetale innanfor ein normal bompengeperiode på 15 år. Alternativet vil dermed kunne vere at prosjektet ikkje vert fremja. Krav om dokumentasjon har lett vorte oppfatta som krav om fastrenteavtale. Det har vore reist som innvending at fastrente på sikt kan vere dyrare enn flytande rente. Det er rett. Men ein vil i eit konkret prosjekt ikkje ha det endelege svaret før nedbetalinga er ferdig. Det har òg vore reist som innvending at ei fastrenteavtale som regel har ein rigid nedbetalingsplan. Det kan difor vere eit problem å ha heile lånet som fastrentelån på bakgrunn av at bompengeinntektene vil kunne svinge ein del.

Eg meiner det er rett å ha eit slikt krav som nedfelt i proposisjonen. Dersom ein ikkje greier å oppnå dei føresette rentevilkåra, vil kostnadene veltast over på trafikantane, og i siste omgang kan det òg ramme garantistane. Det må strekast under at proposisjonen ikkje seier noko om kva type renteavtale bompengeselskapa skal inngå – det kan gjerne vere noko anna enn fastrente – men berre

kor høg den maksimale lånerenta for brorparten av nedbetalingstida, eventuelt størstedelen av lånet, skal vere.

Me har alle ei felles interesse i at bompengefinansieringa ikkje vert dyrare enn nødvendig, men eg vil sjølvsagt sjå nærare på korleis kravet om dokumentert rente kan innfriast og bør handterast i komande proposisjonar.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Halleraker (H) [19:28:51]: Det var greit at statsråden tok dette i denne saken, så sparer vi tid i senere saker i dag. Jeg syns også det var greit at det ble sagt at det er dokumentasjon på at det er mulig å finansiere prosjekt innenfor 6,5 pst., som er kravet. Tidligere var det jo slik at det var 8 pst., og alle måtte forholde seg til at hvis ikke prosjektet kunne finansieres innenfor 8 pst. rente – da hadde vi et høyere rentenivå – ble ikke prosjektet fremmet. Så gikk renten kraftig ned, og man har lempet dette ned til 6,5 pst.

Jeg er veldig beroliget av dette og har for så vidt ikke behov for å stille noe spørsmål annet enn at jeg virkelig hørte riktig, at det er dokumentasjon på at det er mulig å oppnå en rente på 6,5 pst., som er det statsråden mener.

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:29:45]: Eg kan bekrefte at hørsla til representanten er det ingenting i ve-gen med. Det er rett oppfatta.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Solveig Horne (FrP) [19:30:19]: Det er mange som har sagt at det er en gledens dag i dag. Men det er en gledens dag med en bismak, for det er også en stor sorgens dag, med tanke på den finansieringen som ligger i denne pakken.

Det er blitt så populært blant de rød-grønne å framstille Fremskrittspartiet som partiet som bare gir skattelette til de rike, og så framstiller de seg selv som Robin Hood som tar fra de rike og gir til de fattige. Men i denne saken om bompengefinansiering av Haugalandspakken må jeg spørre meg selv om hvem det er som blir skattlagt. Denne bompengefinansieringen er en moderne form for landeveisrøveri og rammer først og fremst dem som har minst, spesielt dem som har barn som skal fraktes til og fra skoler og barnehager, og voksne som skal på jobb.

Det er visst ikke grense for hvor langt denne regjeringen vil gå når det gjelder å kreve penger av bilistene. Bruken av bompengefinansiering har løpt løpsk under denne regjeringen og er nå helt uten styring. Av samlet finansieringsplan på Haugalandspakken på 1,7 milliarder kr utgjør 1,1 milliarder kr bompengefinansiering. Hvis ikke dette er ekstra beskatning av folk flest, ja da vet ikke jeg.

Når det gjelder denne saken, er det visst heller ikke noe problem for flertallet å ha en rask og effektiv behandling, så lenge det er snakk om bompengefinansiering. Bruken av bompengefinansiering i denne saken gir innbyggerne på Haugalandet hoveddelen av finansieringen, mens sta-

(Horne)

ten, som har ansvaret for vei, nesten ikke tar del i det hele tatt. 85 pst. av det totale beløpet blir betalt av brukerne. Dette er ekstra skatt. Da er det pussig å høre flertallet her i salen i dag si at det er så stort lokalt ønske og lokalt initiativ. Men har de noe valg?

Det er på sin plass å minne flertallet om at bompengefinansieringen av Haugalandspakken er svært omstridt lokalt, og at det ble samlet inn over 30 000 underskrifter mot dette. Innbyggerne ble ikke spurt direkte gjennom lokal folkeavstemming, som Fremskrittspartiet mente burde blitt gjort her. Det er viktig å merke seg vedtaket fra bystyret i Haugesund. Bystyret sier rett ut at de føler seg tvunget til å akseptere bompenger for å få løst viktige prosjekter. At Karmøy kommunestyre har sagt nei, blir ikke ofret en tanke.

Hallgeir Langeland sier at de roper på penger. Ja, de roper faktisk på sine egne penger som blir betalt inn i bensin- og veiavgifter.

Denne saken viser igjen at vi har en handlingslammet regjering når det gjelder satsing på samferdsel, og da spesielt på vei og vedlikehold. Regjeringens bevilgninger til samferdselssektoren er altfor lave i forhold til behov og samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Løsningen til dagens regjering er å skyve regningen over på innbyggerne, og det er en ekstra beskatning som rammer dem som har minst fra før.

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:33:27]: Eg kan ikkje la vere å svare på den utfordringa som kom no, sjølv om eg ikkje ynskjer å fyre opp ein bompengedebatt. Vi har hatt mange nok av dei. Dei er føreseielege. Me veit nøyaktig kva Framstegspartiet vil seie og gjere.

Men eg vil be folk rundt om i dette land om å begynne å sjå etter kva Framstegspartiet har fått til. Dei har ei stor gruppe på Stortinget. Dei har hatt ei stor gruppe i fleire periodar. I den førre perioden var Framstegspartiet støtteparti. Dei påstår at dei ikkje var det, men det var Framstegspartiet som sette inn Bondevik II-regjeringa. Dei hadde ikkje kome til makta om ikkje Carl I. Hagen hadde sett dei inn. Kva fekk dei til? Kor mange milliardar vart samferdsla tilført i førre perioden? Kor mange prosjekt har Framstegspartiet fått igjennom ved å drive politisk handverk, inngå kompromiss og finne løysingar? Det er slik me måler kva ein får til. Så kan me stå og vere ranke og reine – det kunne Senterpartiet òg ha gjort. Det hadde ikkje vorte mykje veg av det.

Per Sandberg (FrP) [19:34:52]: Statsråden fyrer meg ikke opp i en bompengedebatt, for det er jo ingen som er så forutsigbar med hensyn til å finansiere veier som dagens samferdselsminister – eller bompengedronningen, som jeg har uttalt tidligere. Senterpartiet er til og med et parti som har programfestet at nok er nok når det gjelder bompenger, men hun er altså den som ivrer mest. Dagens statsråd er historisk i den forstand at bilistene betaler en ekstraskatt som er større enn det som staten bidrar til når det gjelder å bygge stamvei.

Men årsaken til at jeg tok ordet, var det statsråden la fram for å rense sin egen samvittighet: Det er Fremskrittspartiet i dag og i går og i forgårs som har ansvaret for at denne regjeringen ikke finansierer statlig infrastruktur. Mitt spørsmål kan også være til statsråden: Hva fikk Senterpartiet til på vei fra 1997 til 2001, under Bondevik I? Hva fikk Senterpartiet til på vei i forrige periode? Hva har Senterpartiet fått til på vei når de har sittet med statsråd innen det samme feltet i en rekke tidligere regjeringer? Det som har skjedd på veisektoren, har skjedd over 15–16–17 år. Det har blitt nedprioritert, nedprioritert og nedprioritert med vekslende regjeringer, men hovedsaken er at Senterpartiet har vært rådende innen samferdsel. Jeg skjønner godt at statsråden, Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet må bruke denne typen argumentasjon for ikke å få fokus på sin egen udugelighet. For det er det som skjer.

Men heldigvis: Når statsråden nå fra talerstolen henvender seg til det norske folk, er jeg glad for det. For jeg tror det norske folk har registrert hva som skjer. De har registrert at det såkalte distriktspartiet Senterpartiet er det mest sentraliserende parti i dagens storting og regjering – fordi de tvinger lokalsamfunnene, og de pålegger lokalsamfunnene mer og mer utgifter. Da statsråden sendte brev til de store byene for å få et initiativ til rushtidsveiprisering, fikk hun ikke det svar fra lokalpolitikerne som hun ønsket seg. Derfor skal da denne regjeringen nå tvinge veiprisering på disse lokalsamfunnene. Da betyr ikke det lokale initiativet noen ting lenger. Det er bare når det passer Senterpartiet – og det passer stort sett Senterpartiet når de kan pålegge bilistene ytterligere utgifter. Norske bilister betaler nærmere 60 milliarder kr. Det er kanskje på tide at de får noe tilbake.

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:38:08]: Senterpartiet og denne regjeringa har lyfta samferdselsbudsjettet med 2 milliardar kr. For dette året innfrir Regjeringa Nasjonal transportplan. Me har følgd det opp i revidert nasjonalbudsjett med ekstramidlar til Hanekleivtunnelen frå Regjeringa si side, i motsetnad til førre regjering, som Framstegspartiet støtta, der ein henta pengar til å reparere Oslofjordtunnelen frå andre prosjekt rundt om i landet. Ein fann ikkje dei 70 mill. kr i ekstramidlar.

I den første budsjettdebatten eg var med i i Stortinget, vart eg og Senterpartiet anklaga av Per Sandberg for å drive ein distriktsfiendtleg samferdselspolitikk. Då eg for ei tid sidan sa – og det var litt avisoppslag om det – at me må satse meir på kollektivtrafikk i byane og meir på vegmidlar i distrikta, gjekk Framstegspartiet høgt på banen og sa Senterpartiet var ein fare for dei bynære strøka, for vi ville bruke alle pengane i distrikta. I dag slår han tvert om i argumentasjonen sin. I dag høyrer eg igjen at me er eit sentraliserande parti. Så i alle fall bør Sandberg og Framstegspartiet bestemme seg for kva slags karakteristikk dei ynskjer å gje oss, utan at det betyr så veldig mykje for Regjeringa eller Senterpartiet kva ein vil kalle oss. Me jobbar målbevisst for å nå praktiske målsetjingar som betyr noko for folk. Det betyr noko for folk på Haugalandet at dei vegane kjem, det betyr noko for folk rundt om elles i

landet at dei får dei vegane dei skal ha. Ja, ideelt sett kunne eg godt ynskt at staten betalte alt. Men hadde Framstegspartiet sete i regjering, hadde dei òg opplevd at ein må fordele mellom sektorar, og at ein ikkje alltid får dei pengane ein ideelt sett skulle hatt. I den ideelle framstegspartiverda finst det pengar til absolutt alt – uavgrensa. Det er ikkje slik i den verkelege verda. Og det som ikkje vert avgrensa ved at me ikkje har pengar, vert avgrensa ved, som vi ser, ein økonomi som iallfall ikkje eg ynskjer å vere med på å bidra til skal få ein endå større rentevest og styrkt kronekurs, med fare for utflagging av veldig mange arbeidsplassar.

Eg har fått eit skriftleg spørsmål frå Framstegspartiet der dei hevdar at denne regjeringa er den regjeringa som har opna for 100 pst. bompengefinansiering. Det brevet og det spørsmålet skal eg sjølv sagt svare på på ordinært vis. Men det var den framstegspartistøtta Bondevik II-regjeringa som opna for 100 pst. bompengefinansiering, gjennom prosjektet Svinesundsbrua.

Svein Roald Hansen (A) [19:41:24]: Jeg tror at det norske folk er i ferd med å oppdage at Fremskrittspartiets janusansikt viser seg på område etter område, nå også når det gjelder bompenger. For den ordbruk som Sandberg benytter når det gjelder bompenger, står jo ikke helt i stil med det som står i prinsippprogrammet. For der sier de ja til å bruke bompenger som finansiering på visse forutsetninger. I forrige uke, var det vel, var Per Sandberg i Fredrikstad, og sa – hvis han er noenlunde riktig gjengitt i avisene – ja til å bruke bompenger til å finansiere en ny ringvei, forutsatt at det var mulighet til å kjøre alternative ruter. Men Fremskrittspartiet har stemt imot bompengeprojektet E18 og E6 i Østfold til tross for at det er mulighet for å kjøre alternative ruter. Så hadde det vært opp til Fremskrittspartiet, og de hadde fått gjennomslag for sin stemmegivning, så hadde vi ikke hatt noen firefelts E6 som nå snart er ferdigstilt.

Så sier Sandberg at han unnskylder sine partifeller lokalt som altså er i en situasjon hvor de faktisk må ta ansvar, hvor de må velge mellom et initiativ som betyr vei, eller kø. Og da ser vi altså at man i Oslo, i Austevoll, i Os velger vei. Og så sier han at det er de tvunget til av Stortinget, for det er vedtak som gjøres her. Ja, det er riktig, vedtak gjøres her. Men vedtaket hadde ikke blitt gjort her hvis det ikke først var gjort et vedtak lokalt som sa ja til det prosjektet.

Per Sandberg kan bruke så store ord han vil, men det er et faktum at denne regjering har fulgt opp, som den første regjering, Stortingets vedtak om vei- og transportplan som var gjort perioden før. Og det har vært et historisk løft. At man så skulle ønske seg enda mer, det er nå så, det ønsket kan man dele. Men å karakterisere dette som ikke å få til noe på vei, det er en debattform og noen ord og uttrykk som egentlig bare slår tilbake på en selv. Jeg tror vi alle tjener på å føre en politisk debatt med noen ord og uttrykk som står litt mer i stil med realitetene. Og der tror jeg Per Sandberg har et stykke vei å gå.

Tor-Arne Strøm (A) [19:44:23]: Nå er vi der igjen – nå braker bompengedebatten løs igjen.

Til representanten Per Sandberg: Vi trenger ikke å rense vår egen samvittighet. Vi har lyttet til lokaldemokratiet, og sånn som det har blitt rundt omkring, er de fleste innstilt på å få fortgang i prosjektene og gå inn for bompengefinansiering. Så kan man like det eller ikke, men sånn er det. Hvis det er noen som er udugelig – for å bruke et sterkt uttrykk fra denne talerstolen – må det være den forrige regjeringen, Bondevik II-regjeringen, med Fremskrittspartiet som støtteparti, for de klarte ikke å følge opp de lovnadene de hadde gitt. Hvis samferdsel var så viktig for Fremskrittspartiet, kunne de ha tvunget den regjeringen i kne, men den gang var det ikke interessant. Da var det kanskje andre arenaer. Nå har de plutselig – sammen med de forrige regjeringsskameratene – løftet samferdsel opp på et veldig høyt nivå.

Jeg er litt forundret over debatten nå. Det må jo være en slags misunnelse, fordi man ikke i det hele tatt i forrige periode klarte å innfri de løftene man hadde gått til valg på, mens denne regjeringen innfrir de løftene den gikk til valg på.

Rett skal være rett: Fremskrittspartiet var med på – som det er blitt sagt tidligere fra denne talerstolen – å løfte opp Nasjonal transportplan. Da må man regne med at representanten Per Sandberg står ved det man gjorde i Nasjonal transportplan.

Man kunne gjerne ha ønsket seg mer, men denne regjeringen er i ferd med å innfri NTP. Jeg ber representanten Sandberg egentlig om å være så edruelig at han i hvert fall kan si at denne regjeringen leverer det den har sagt den skal når det gjelder Nasjonal transportplan.

Presidenten: Presidenten synes nok at «udugelig» er på grensen med hensyn til hva man bør tillate som parlamentarisk språk.

Jenny Klinge (Sp) [19:46:41]: Framstegspartiets Per Sandberg kom med ganske kraftige karakteristikkar av Senterpartiet som regjeringssparti – m.a. vart vel «udugelig» først brukt der. Og han klarar på ein meir eller mindre elegant måte å hoppe bukk over det faktum at bompengeprojekta er lokalt initierte og ønska av kommunar og fylkeskommunar som vil det beste for dei samfunna dei har.

Eg har merka meg at Framstegspartiet, med sin kraftige retorikk, veldig ofte får siste ordet i debattar om bompengar. Og då kjem eg i hug eit sitat – utan samanlikning med Per Sandberg eller Framstegspartiet elles – som er slik: Menneske som får siste ordet, er sjeldan dei som har første tanken.

Presidenten: Per Sandberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Per Sandberg (FrP) [19:47:41]: Det siste ordet er ennå ikke sagt når det gjelder bompenger.

Jeg står fast ved at Senterpartiet ikke bare er en fare for distriktene og de store byene – det er en fare for det norske

samfunnet generelt når Senterpartiet får råde. Det viser alle resultater.

Vi er enige om at det betyr noe for folk og for lokalsamfunn at det bygges infrastruktur – det gjør jo det – men jeg tror det betyr enda mer for lokalsamfunnene at staten tar sitt ansvar. Det er jo ikke det det dreier seg om – om det betyr noe eller ikke. Det er vi jo enige om. Det vi diskuterer, er hvorvidt staten skal ta sitt ansvar.

Arbeiderpartiet fornekter seg ikke. Jeg unnskylder ikke mine kolleger i lokalpolitikken – jeg unnskylder Arbeiderpartiets, Senterpartiets og SVs. Ingen av disse lokalpolitikkerne – fra SV til Fremskrittspartiet – som jeg har snakket med rundt omkring i det ganske land, ønsker bompenger. De er tvunget til det. Det er ikke et lokalt initiativ som ligger bak – de gjør det fordi de er tvunget til det.

Når det gjelder oppfølgingen av Nasjonal transportplan: Regjeringen følger ikke opp NTP. Det er allerede et etterslep på 1,6 milliarder kr på veisektoren, men hvis statsråden vil ta igjen dette neste år, er vi fornøyd med det.

Øyvind Halleraker (H) [19:49:13]: Jeg trodde dette skulle bli en kort og grei debatt der de fleste var enige om saken, men så fikk vi denne bompengedebatten. Det er greit.

Jeg skal ikke blande meg opp i debatten mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet, men av og til henger representanten Strøm seg på disse debattene. Da svinger han seg til de store høyder, og hevder at Bondevik-regjeringen ikke innfridde NTP. Det er som regel påstand nr. 1. Og hver gang må jeg opp på denne talerstolen og fortelle hr. Strøm at hvis man regner med OPS-prosjektet i Trøndelag, så gjorde Bondevik-regjeringen faktisk det. 600 mill. kr hadde man ambisjon om, og det greide vi.

Så sier han i neste påstand: Denne regjeringen, imidlertid, oppfyller NTP. Ja, la oss se, da. Ingenting er bedre enn at man greier det, men det er fortsatt to år igjen. Slik det ser ut ifølge mine budsjettokumenter, som jeg har fått fra Regjeringen, ligger man godt og vel 600 mill. kr etter når det gjelder vei, og 1 milliard kr etter når det gjelder jernbane. Det er ikke å oppfylle NTP. Det er mulig man greier det i løpet av hele fireårsperioden – og har ambisjon om det – men da må man si det. Man må være såpass etterrettelig.

Statsråd Liv Signe Navarsete [19:51:03]: Veldig kort: Det vert triksing med tal når representanten Halleraker legg OPS-prosjekta inn som ein del av den førre regjeringa si satsing.

OPS-prosjekta belastar mine budsjett årleg – meir og meir etter kvart som innbetalingane vert større og større. OPS-prosjekta vart ikkje dekte inn av den førre regjeringa. Det er me som betalar den rekninga.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 18. (Votering, se side 3719)

S a k n r . 1 9

Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av rv 17 Tverlandet–Godøystraumen og rv 80 Røvika–Strømsnes i Bodø og Fauske kommunar i Nordland (Vegpakke Salten fase I) (Innst. S. nr. 244 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 61 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tor-Arne Strøm (A) [19:52:50] (ordfører for saken):

Etter mange år og mange debatter er vi i dag i Stortinget invitert til å vedta Vegpakke Salten fase I. Den har stor betydning både for Salten og for Nordland fylke. Vegpakke Salten fase I vil øke standarden betraktelig på de viktigste veiene inn til fylkeshovedstaden Bodø. Derfor er det en glede for meg i dag å være ordfører for denne saken.

Rv. 17 er hovedferdselsåren langs kysten mellom Helgeland og Salten. I nord starter den i krysset med rv. 80 i tettstedet Tverlandet to mil utenfor Bodø sentrum. Strekingen som skal utbedres, er de første åtte–ni kilometerne på rv. 17. Dagens vei er smal og svingete, og det er ikke plass til verken midtstripe eller fotgjengere. Det har også vært en del ulykker der de siste årene. Det er stor trafikk på denne veistrekningen, både fordi mange pendler til Bodø og også fordi rv. 17, også kalt kystriksveien, er en svært attraktiv og mye brukt turistrute. Den store turistattraksjonen Saltstraumen, som mange her kjenner til, ligger like sør for Godøystraumen på rv. 17, slik at praktisk talt alle turister til og fra Saltstraumen bruker den veistrekningen som nå – med Stortingets tilslutning – skal få sin høyst nødvendige standardheving.

Prosjektet gir 8 km vei i ny trasé, med en veibredde på 7,5 meter. Miljøet for dem som bor langs den eksisterende veien, blir vesentlig forbedret når gjennomgangstrafikken forsvinner.

Den andre veistrekningen som inngår i Vegpakke Salten fase I, er rv. 80, hovedveien mellom fylkeshovedstaden Bodø og Fauske. Fauske ligger, som de fleste kjenner til, ved E6, og rv. 80 er stamveien som knytter Bodø til E6. Med andre ord: Rv. 80 er en viktig veiforbindelse både for næringslivet og for befolkningen i Salten. Dagpendlingen mellom Fauske-området og Bodø er stor. Det største prosjektet som ligger i pakken, gir 5,9 km ny vei mellom Røvika og Strømsnes i Fauske kommune og en innkorting av strekingen Bodø–Fauske på hele 6 km. Strekingen blir dermed godt under 6 mil lang.

Flaskehalsen Mjoneskleiva, midt mellom Bodø og Fauske på rv. 80, skal utbedres som en del av pakken. Det er planlagt tiltak mot parkering langs veien, avkjørsel skal fjernes, og ikke minst blir det bygd 2,5 km ny gang- og sykkelvei langs rv. 80 vest for Fauske.

Tiltaket vil selvsagt bedre forholdene for myke trafikanter og øke trafikksikkerheten. I tillegg vil de som bruker Klungsetmarka, som er et populært utfartsområde, ha nytte av forlenget gang- og sykkelvei.

Det er gledelig at det er bred lokalpolitisk enighet om Salten-pakken, og at den fremmes i to faser. På den måten kan man starte arbeidet med de prosjektene som er kommet lengst i planleggingen. Fase II omfatter hovedsakelig prosjekter og tiltak knyttet til inn- og utfart i Bodø sentrum og utbedring av strekninger og punkter med høy ulykkesfrekvens på rv. 80 nær Bodø.

Rv. 80 og rv. 17 er hovedpulsårene i Salten-regionen, med om lag 76 000 innbyggere. Veiutbyggingen i Salten vil føre til kortere reisetid, tryggere trafikk og bedre bomiljø på strekningene. Arbeidet med innkorting og omlegging av dagens vei og utbygging av gang- og sykkelveier og andre miljø- og trafikksikkerhetstiltak vil starte allerede i høst.

Utbyggingen vil ha mange positive virkninger for folk og næringsliv i Bodø og i hele Salten. Det er avgjørende viktig for Salten-regionens utvikling som bosteds-, arbeids- og serviceregion at Vegpakke Salten fase I blir startet opp nå, og at Vegpakke Salten fase II blir vurdert i forbindelse med rulleringen av Nasjonal transportplan og realisert på et senere tidspunkt.

Gode kommunikasjoner vil være særdeles viktig for at kommunene omkring Bodø skal kunne opprettholde bosettingen sin, gjennom god tilgang til det varierte arbeidsmarkedet som bl.a. Bodø som fylkeshovedstad representerer.

Til slutt vil jeg gi både ordføreren i Bodø kommune, Odd-Tore Fygle, og ordføreren i Fauske kommune, Kjell Eilertsen, og andre aktører skryt for den jobben de har gjort med å få Vegpakke Salten fase I på hjul – til beste for både næringsliv og ikke minst Saltens befolkning.

Per Sandberg (FrP) [19:57:58] (komiteens leder): La meg åpne med å gi ros til saksordføreren for behandlingen av saken og ikke minst for den beskrivelsen han gir med hensyn til nødvendigheten av å få på plass denne type infrastruktur. Saksordføreren har helt rett i at dette er to riksveistrekninger som det er nødvendig å gjøre noe med – av hensyn til næringsliv, miljø, sikkerhet og folk flest i området.

Så deler vi oss også her, for igjen peker flertallet på at dette er et lokalpolitisk ønske. Det er jo en repetisjonsøvelse for bompengetilhengere i alle sammenhenger. Man stiller ikke spørsmålet om hvorfor det er et lokalpolitisk ønske her om å innføre bompenge. Men det diskuterte vi også i forrige sak.

Rv. 80 og rv. 17 er statlig eiendom, og jeg mener fortsatt at det er staten som skal stå ansvarlig for dem. Jeg ser også her at kommuner og fylkeskommuner stiller garanti,

mens departementet på en måte stiller kravene. Det harmonerer ikke i mine ører.

51,6 pst. av kostnadene skal finansieres med bompenger på rv. 17 og i overkant av 60 pst. på rv. 80. Her er vi i samme situasjon. Selv om det blir lagt fram som om bompenger skal tilsvare 305 mill. kr, er altså det samlede beløpet – når en tar med påløpte ekstrakostnader – 650 mill. kr. Det koster altså 305 mill. kr å bygge disse prosjektene mens man da skal kreve inn 345 mill. kr ekstra. Jeg synes kanskje at det er på tide at man får en debatt som er mer grundig i forhold til hvorvidt dette er samfunnsøkonomisk nyttig når man bygger infrastruktur og prisen blir doblet uten at en får noen ekstra meter med vei. Det er realiteten her. Det er 118 pst. bompenger i dette tilfellet.

Da trenger ikke jeg å gjøre noe annet enn å avslutte med å fremme Fremskrittpartiets meget gode forslag.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har teke opp det forslaget han refererte til.

Øyvind Halleraker (H) [20:01:13]: Jeg slutter meg til det Sandberg sa. Saksordføreren redegjorde utmerket for saken, og vi støtter saken.

I denne saken har vi drøftet spørsmålet om fastrenteavtale, og at det skulle foreligge en avtale før avtalen mellom selskapet og staten ble skrevet. At det ikke skal forstås slik, har vi nå avklart i en sak tidligere i dag – det skal forstås dit hen at det skal foreligge en dokumentasjon om at en slik rente er mulig. Det er jeg veldig glad for. Det betyr også at jeg vil anmode presidenten om at det forslaget vi har i innstillingen, gjøres om til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Representanten Halleraker har da gjort om forslag nr. 1 til eit oversendingsforslag.

Jan Sahl (KrF) [20:02:29]: Som jeg før har sagt, er det stor glede når vi står framfor oppstart av et nytt samferdselsprosjekt. Jeg kan ikke legge skjul på at det er ekstra stor glede når et stort samferdselsprosjekt i hjemfylket er under oppstart.

Vi befinner oss i et sterkt pressområde i Nordland med stor trafikkvekst og sterkt ulykkesbelastede veier. Vi er glad for at utredningsarbeidet igangsettes nå, og for at det er lokalpolitisk enighet om opplegget. Det er all grunn til å gi ros til Fauske og Bodø kommuner som har funnet en felles løsning, som har klart å bli enige om et bompengeprogger, og som framskynder dette svært viktige prosjektet med mange år.

Det er et lokalpolitisk ønske å komme i gang med fase I-prosjektene så fort som mulig. Det er derfor bra at den lokalpolitiske enigheten nå har ført til at Vegpakke Salten kan løses i to faser, slik at man i første omgang kan komme i gang med prosjekt I mens man får ferdig planer for del II.

I fase I inngår utbygging av rv. 17 Tverlandet–Godøystraumen og rv. 80 Røvika–Strømsnes i Bodø og Fauske kommuner. I tillegg inngår to mindre tiltak på rv. 80. Fase II omfatter, som det tidligere er sagt, utbedringer av inn- og utfartsårene til og fra Bodø sentrum og utbedring av spesielt ulykkesbelastede strekninger på rv. 80. Rv. 80 og rv. 17 er hovedpulsårene i Salten, og vegutbyggingen i Salten vil gi viktige forbedringer. Høy ulykkesfrekvens og dårlig standard og de gode mulighetene for å få kuttet ned på lengden på strekningen har vært bakgrunnen for det sterke ønsket om å få gjort noe med denne strekningen.

Rv. 17 er hovedferdselsåren langs kysten mellom Helgeland og Salten og har dårlig standard og smal bredde. Med tiltakene i Saltapakken får vi nå tryggere trafikk, kortere reisetid og reduserte miljølempere. Vi ser også fram til fase II i Saltapakken, da inn- og utfartsårer til og fra Bodø sentrum skal forbedres og spesielt ulykkesbelastede punkt på den strekningen skal få sin utbedring.

Ellers er vi glade for merknaden som Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre står for når det gjelder låneavtalen. Vi støtter det som representanten Halleraker har sagt, etter positive signaler fra ministeren, om at forslaget oversendes uten realitetsvotering.

Statsråd Liv Signe Navarsete [20:05:35]: Det er mange som gler seg til at framkomst og tryggleik på to av dei viktigaste vegstrekningane i Nordland vert betra. Tiltaka i denne proposisjonen kjem næringslivet og dagpendlarar i distriktet til gode, men ikkje minst skal utbygginga og betre tilhøva for dei som er busette langs strekningane som får ny veg. Det er teke lokalt initiativ til delvis bompengefinansiering.

Dette er fyrste fase i ei større pakke. Fase I femner om tiltak på og langs rv. 17 og rv. 80 i Bodø og Fauske kommunar. Rv. 17, som vi ofte kallar kystriksvegen, og som har status som nasjonal turistveg, skal leggjast om mellom Godøystraumen og Tverlandet, der standarden i dag er spesielt låg i høve til trafikkmengda. På rv. 80 er hovudprosjektet ei innkorting på 6,2 km av strekninga mellom Røvika og Strømsnes. Dette vil gi store framkomstgevinstar, samstundes som det betrar trafikktryggleiken og miljøet for randbusetnaden langs den opphavlege vegen. I tillegg til dette ligg utbetringar ved Mjøneskleiva og gang- og sykkelveg mellom Stranda og Klungset i Fauske i fase I.

Eg reknar med at den nye rv.17 kan opnast i 2009, medan prosjekta på rv. 80 truleg vil vere avslutta i 2010. Innkrevjinga av bompengar tek til etter opninga av dei respektive vegane. Det er elles godt samsvar mellom bilistane som har nytte av dei einskilde prosjekta, og dei som er med på å finansiere dei, så prinsippa i retningslinene for bompengeprojekt vert overhaldne.

Eg er glad for at transport- og kommunikasjonskomiteen si innstilling i saka er positiv og svarar til proposisjonen. Eg har òg merka meg at spørsmåla frå komiteen i samband med denne saka har konsentrert seg om lånerente og standardavtale. Då dette vart teke opp under saka om Haugalandspakken, skal eg ikkje bruke tid på å gå inn på

det i denne saka. Men eg vil igjen gjerne understreke at proposisjonen ikkje seier noko om kva type renteavtale bompengeselskapet skal inngå – det kan gjerne vere anna enn fastrente – berre kor høg den maksimale lånerenta for brorparten av nedbetalingstida skal vere.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 19.

(Votering, sjå side 3720)

S a k n r . 2 0

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til ratifikasjon av en multilateral avtale av 9. juni 2006 om etablering av et felles europeisk luftfartsmarked (ECAA-avtalen) (Innst. S. nr. 259 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 71 (2006-2007))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 3720)

S a k n r . 2 1

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til deltaking i ei avgjerd i EØS-komiteen om innlemming i EØS-avtala av EUs Marco Polo II-program til fremjing av eit meir miljøvennleg godstransport-system (2007-2013) (Innst. S. nr. 260 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 75 (2006-2007))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 3720)

S a k n r . 2 2

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om revisjon og slutføring av Østfoldpakka fase 1 – utbygging og finansiering av prosjektet E18 Krosby-Knapstad – plassering av bomstasjon på fylkesveg 311 Osloveien (Innst. S. nr. 275 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 79 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa, innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Irene Johansen (A) [20:10:55] (ordfører for saken): Innstillingen fra komiteen i denne saken fremmes av alle partier med unntak av Fremskrittspartiet, som jeg regner med fremmer sine egne synspunkter og forslag i saken.

Komiteens flertall hadde i behandlingen av St.prp. nr. 1 for 2005-2006 følgende merknad:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er kjent med at Østfold fylkeskommune i sitt vedtak til høringsuttalelse til Nasjonal transportplan og handlingsprogram våren 2005, ba om at Østfoldpakka fase 1 revideres i 2006. Flertallet støtter en slik revisjon og ber om at Regjeringen følger opp dette. Det er i denne sammenheng ønskelig at det kan legges opp til mest mulig kontinuerlig utbygging av E18.»

Jeg er glad for at Regjeringen har fulgt opp dette i den saken som skal behandles her i dag. Det er et stort lokalt engasjement fra kommuner og fylkeskommunen i Østfold for å få gjennomført Østfoldpakka fase 1 og 2 slik denne pakken ble vedtatt i forbindelse med St.prp. nr. 26 for 1999-2000, og senere behandlinger av flere andre stortingsproposisjoner og stortingsmeldinger.

Hovedelementene i Østfoldpakka fase 1 er utbyggingen av firefelts motorvei på E6 og E18, og videre utbygging av dobbeltsporet jernbane fra Moss og sørover. Fase 1 er under gjennomføring, og E6 ferdigstilles neste år, men det er fortsatt mye som gjenstår på E18 og jernbanen før begge deler er fullt bygd ut.

Regjeringen har støttet det lokale engasjementet og har i samarbeid med fylkeskommunen og kommunene jobbet fram det opplegget som legges fram til behandling i dag. Opplegget innebærer en framskynding av anleggsstart på utbyggingen av veiprojektet E18 parsellen Krosby–Knapstad i Østfold, i forhold til opprinnelig planlagt i NTP. Dermed kan nye 8 km firefeltsvei på E18 gjennom Østfold åpnes for trafikk i løpet av sommeren 2008.

For å få til dette har fylkestinget godtatt å frafalle kravet om at staten skal dekke 50 pst. av de samlede utbyggingskostnadene for E6 og E18, medregnet den norske delen av Svinesundsforbindelsen, og akseptert at innkrevingsperioden forlenges til 20 år både på E6 og E18, med en økning av bompengetakstene på E18 med 25 pst. fra 2010. Videreføringen gjøres også uten at staten har forpliktet seg til en sluttdato for hele E18-utbyggingen, slik fylkeskommunen opprinnelig ønsket.

Med dette er det vist stor lokal vilje til å bidra for å få E18 utbygd. E18 er hovedferdselsåren for dem som bor i den regionen, og det er hovedferdselsåren mellom hovedstedene i Sverige og Norge. Innbyggerne her er levende opptatt av å skape tilvekst i regionen gjennom gode kommunikasjoner og tilrettelegging for næringsutvikling og regionalutvikling, og har bl.a. etablert et felles Interreg-prosjekt med støtte fra EU for å jobbe med dette. Denne saken har derfor vært fulgt med stor interesse også på svensk side, og behandlingen av denne saken her i dag blir slik sett møtt med entusiasme på begge sider av grensen.

Strekningen som skal bygges, er den mest trafikkbelastede delen av E18 i Østfold. Utbyggingen vil derfor føre til en reduksjon av trafikken og miljøproblemene i Spydeberg sentrum, og trafikksikkerheten blir vesentlig bedret på denne strekningen. Dette er veldig viktig for dem som ferdes her til daglig. Det er ut fra dette mange grunner til den lokale viljen til å bidra.

Kostnadene for utbyggingen av E18 gjennom Østfold har blitt høyere enn tidligere forutsatt. Dette skyldes i hovedsak at det legges opp til utbygging av firefeltsvei fra Momarken til Akershus' grense, i stedet for tofeltsvei som opprinnelig planlagt. Finansieringsopplegget innebærer som sagt endringer i bompengelopplegget for E6 og E18, noe som muliggjør en overføring av ca. 390 mill. kr i statlige midler fra E6 til E18 i perioden 2006–2009. I tillegg har staten forpliktet seg til å bidra med 480 mill. kr i perioden 2010–2013, noe som er ca. 210 mill. kr mer enn det som var lagt til grunn i NTP. Det er derfor også vist stor vilje fra statens side til å videreføre utbyggingen.

Det er med dette ikke rom for ytterligere utvidelse av bompengelopplegget av Østfoldpakka. De gjenstående strekningene på E18 i Østfold må derfor finansieres med statlige midler. Jeg er glad for at videre utbygging av E18 vil bli vurdert i kommende revisjon av NTP, etter som verken framdrift eller finansiering er omtalt i gjeldende NTP.

Av proposisjonen framgår det at bompengeselskapet må dokumentere at rentesatsen på lånet i forbindelse med prosjektene i pakken ikke vil overstige 6,5 pst. de nærmeste 10–15 årene, altså tilsvarende problemstilling som har vært berørt tidligere. Jeg vil som saksordfører presisere at dette likevel ikke nødvendigvis må skje i form av en ordinær fastrenteavtale, og at departementet utover dette ikke legger noen føringer for hvordan bompengeselskapenes låneavtaler ser ut.

Plassering av bomstasjonen på fylkesvei 311, Osloveien, er også omtalt i saken. Departementet er i gang med en vurdering av dette, men peker på at dagens plassering er lagt til grunn i saken.

Med dette anbefaler jeg innstillingen.

Per Sandberg (FrP) [20:16:00] (komiteens leder): Egentlig kunne jeg bare nøyd meg med å fremme Fremskrittspartiets forslag i innstillingen, men noen kommentarer ønsker jeg likevel å komme med også her.

Jeg registrerer at Fremskrittspartiet i innstillingen på side 5 viser til at man i proposisjonen sier:

«En utvidelse av bompengeperioden til 20 år bryter med hovedregelen om at innkrevingsperioden skal avgrenses til 15 år. For å sikre forsert utbygging av E18 Krosby–Knapstad, tilrår Samferdselsdepartementet likevel et opplegg med 20 års innkrevingsperiode.»

– Nye grep hele tiden for å finansiere nasjonale transportkorridorer med bompenger.

Saksordføreren skal ha ros for sin framleggelse. Jeg registrerer at saksordføreren nå også inkluderer svenskene, som tiljubler norske bompenger. Nå er det ikke lenger bare et nasjonalt initiativ, nå er også svenskene med og er positive.

I innstillingen viser flertallet gjentatte ganger til det lokale engasjementet:

«Flertallet merker seg det sterke lokale engasjementet», de merker seg «samarbeid med Østfold fylkeskommune», de merker seg at det er «i tråd med lokale ønsker og vedtak», de merker seg at fylkestinget har vedtatt, de merker seg at fylkestinget «har frafalt», de merker seg at

fylkeskommunen har garantert, de merker seg at Østfold fylkeskommune har «gitt sin tilslutning».

Det er det det går ut på. Flertallet bruker hele tiden de lokale og regionale politikerne og nærmest lempet ansvaret over på dem for at det blir innført bompenger. Det synes jeg er beklagelig når vi snakker om nasjonale transportkorridorer. Det viser bare manglende politisk vilje til å finansiere statlig infrastruktur. Vi er alle enige om at denne nasjonale transportkorridoren, med de forbedringene som skal gjøres, vil bety økt sikkerhet. Den vil bety bedre miljø, og den vil bety mye for næringsvirksomhet og folk flest.

Nå har vi behandlet tolv bompengeprojekt. Når det gjelder disse tolv bompengeprojektene, skal det altså betales 200 mill. kr for å bygge og rive bomstasjoner – ikke én meter vei. Det skal brukes 900 mill. kr for å kreve inn bompengene – ikke én meter vei. Det skal brukes 3,5 milliarder kr for å betale renter – ikke én meter vei. Her skal det altså betales over 4 milliarder kr som det ikke blir én eneste meter vei av! Er det ikke snart på tide å diskutere hvorvidt dette er nyttig? Hvor mye er man villig til å kreve at bilistene skal betale for ikke å få noe vei? Det er jo det som i realiteten skjer. Over 10 milliarder kr krever man inn i bompenger, og bare halvparten går til å finansiere vei. Jeg synes det er på tide at flere enn Fremskrittspartiet reagerer på den type avbetalingssystem på veiene våre, særlig når det er andre som skal betale avdrag på statens veier.

Jeg fremmer Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har teke opp dei forslaga han refererte til.

Martin Engeset (H) [20:20:28]: Jeg skal ærlig medgi at jeg har gått inn i behandlingen av denne saken med noe blandede følelser. På den ene side er det positivt at man nå kommer i gang med denne viktige parsellen, uten at anleggsarbeidet stopper opp, slik det lenge så ut til. Men på den annen side er det viktig å være klar over at dette er en meget begrenset parsell, som ikke innebærer noen løsning på det som har vært hovedkravet fra Østfold, nemlig en fullføring av hele E18 gjennom Indre Østfold. Til vi når dit, er det meget langt igjen.

Det er også viktig å være klar over at E18 ikke er en hvilken som helst vei. Det er faktisk den nest viktigste veien for Norge når vi snakker om landeveistransport inn og ut av landet. Det er bare E6 over Svinesund som har høyere volum og større trafikk. Vi vet også at det er et dramatisk høyt antall dødsulykker på E18. Derfor er jeg glad for at det på et langt tidligere tidspunkt, i forrige stortingsperiode, ble lagt til grunn at de første planene om en motorvei på store deler av strekningen som skulle være tofelts, ble omarbeidet til å være en firefelts motorvei med atskilte kjørefelt i hver retning. Trafikksikkerhetsmessig er det en veldig viktig forbedring, og det er også noe av årsaken til at kostnadene i prosjektet har steget betydelig. Da forslaget kom fra Regjeringen for et par uker siden, kunne man ved første øyekast få inntrykk av at dette var

en fantastisk god nyhet, fordi det nærmest ble presentert i media som om utbyggingen av E18 gjennom Indre Østfold visstnok skulle forseres med fem år. Det tok imidlertid ikke mange minuttene før vi oppdaget at dette, etter mitt skjønn, var et nokså utspekulert forsøk på å overselge en nyhet. Her var det ikke snakk om noen spesielt offensiv satsing fra Regjeringens side. Det var snarere det endelige bevis på det jeg vil karakterisere som et gedigent løftebrudd og en velgerbløff.

Saken er nemlig den at i Smaalenenes Avis, som holder til i Askim, for 16. april 2005 formulerte Åslaug Haga, senterpartileder og førstekandidat for Senterpartiet i Akershus, og Østfolds førstekandidat for Senterpartiet, Knut J. Herland, i et leserinnlegg som de selv hadde skrevet, følgende krystallklare løfte til Østfolds velgere:

«Senterpartiet vil forplikte seg til å gjennomføre utbyggingen av E18 gjennom Indre Østfold innen 2009.»

Klarere kan det ikke sies. Dette stod altså på trykk den 16. april 2005.

Gjennom det forslaget vi nå behandler, foreslår Regjeringen, med Senterpartiets egen samferdselsminister i spissen, at en mindre parsell på ca. 8 km fra Krosby til Knapstad skal forseres ved økt bruk av bompenger, og ferdigstilles sommeren 2010. Men fortsatt vil det altså være tre store og viktige parseller som gjenstår, til en samlet kostnad på 1,1 milliard kr. Regjeringens forslag inneholder dessverre verken planer for forsering av de gjenværende parseller eller noen som helst signaler om når en sammenhengende E18 gjennom Indre Østfold vil kunne være ferdigstilt. Det er derfor ingen overdrivelse å kalle dette et gedigent løftebrudd og en velgerbløff.

Denne saken har skapt ganske betydelig raseri i store deler av Østfold. For å illustrere hvilket nivå dette raseriet har nådd, vil jeg sitere en lederartikkel i Smaalenenes Avis, som redaktøren skrev, og som stod på trykk den 14. november 2005:

«Åslaug Haga, Sp's leder og landets kommunalminister er en politisk svindler og løgner.»

Her hadde man altså garantert at man skulle sørge for en ferdigstillelse i 2009. Nå har vi fått dokumentert at det er svært usikkert når man kan bli ferdig. Man kan ikke skissere når det vil skje.

Det er derfor med blandede følelser jeg må kommentere denne saken, og jeg må si jeg hadde forventet mer, med utgangspunkt i det man faktisk lovet.

Jan Sahl (KrF) [20:25:50]: Noen få ord om den nye utviklingen i Østfoldpakka fase 1. Stortinget har jo tidligere samtykket til Østfoldpakka med delvis bompengefinansiert utbygging av E6 og E18 i Østfold. Ved en rekke anledninger har Stortinget senere vedtatt endringer i pakka.

I dag vedtas nye endringer, og Kristelig Folkeparti støtter det. Det er positivt at vi får til en oppfølging av det som fylket har vært opptatt av lenge. Østfold fylkeskommune har i flere sammenhenger gått inn for at fase 1 av Østfoldpakka skulle revideres. Sentrale krav fra fylkeskommunen har bl.a. vært at staten må sørge for en statlig finansieringsandel på 50 pst., sørge for ferdigstillelse av

E18 i 2009-2010 og forsert anleggsstart for strekningen Krosby–Knapstad til 2006.

I dag kommer revisjonen, med forsert anleggsstart for strekningen, og det er bra. Men det er tre elementer som jeg vil peke spesielt på.

Da vi i samferdselskomiteen behandlet Østfoldpakka i forbindelse med St.prp. nr. 26 for 1999-2000, var det forutsatt 50/50 kostnadsdeling mellom bompenger og statlige midler. Det prinsippet brytes nå, og det er uheldig.

Departementet opplyser også at opplegget de har foreslått for fylket, og som fylket har akseptert, innebærer brudd på retningslinjene for bruk av bompenger. Det er også uheldig. På bakgrunn av at fylkestinget i Østfold har sluttet seg til det forslaget til utbyggings- og finansieringsopplegg som Samferdselsdepartementet har forelagt fylkeskommunen, støtter vi altså likevel Regjeringens forslag i proposisjonen.

Mitt siste poeng er at det er uheldig at det ikke foreligger noen klar sluttdato for E18-utbyggingen. I forbindelse med statsbudsjettet for 2005 ble det avklart at fullføringen av E6-utbyggingen skulle framskyndes til 2008. Det foreligger ikke noen avklaring for når E18 skal stå ferdig. Et sentralt krav fra fylket har vært ferdigstilling av E18 i 2009-2010. Nå startes utbyggingen av E18 på strekningen Krosby–Knapstad opp uten at staten forplikter seg til en sluttdato for hele E18-utbyggingen.

Det er riktig at vi ikke har hatt noen slik sluttdato tidligere heller. Men den forrige regjeringen gjorde en skikkelig innsats for forsering av E6. Den ble framskyndet til 2008. Vi får håpe og tro at den sittende regjering klarer å gjøre en tilsvarende innsats for E18, slik at vi får en sluttdato og kan få ro rundt dette prosjektet.

Statsråd Liv Signe Navarsete [20:29:06]: Eg vil fyrst få rette ein stor takk til transport- og kommunikasjonskomiteen for at komiteen har teke tak i denne saka så raskt som ein har gjort her. Det er heilt avgjerande for framdrifta i saka at Stortinget si behandling skjer før ferien tek til – så eg er svært glad for at ein har vore så romsleg at ein har fått det til.

Regjeringa har gjennom sitt forslag i saka lagt til rette for at utbygginga av E18 gjennom Østfold ikkje stoppar opp i 2007. Eg er svært nøgd med at komiteen gjennom si innstilling har slutta seg til Regjeringa sitt opplegg, slik at utbygginga kan halde fram.

At ein i dag likevel ikkje har noko klart tidspunkt for når det resterande av E18-utbygginga i Østfold kan stå ferdig, må etter mi meining ikkje skyggje for det faktum at Regjeringa no har teke eit steg i retning av at E18 gjennom heile Østfold kan stå ferdig som ny veg om nokre år. Så får me i samband med Nasjonal transportplan for planperioden 2010–2019 avklare korleis opplegget for den vidare framdrifta av utbygginga skal verte.

Eg finn merknaden frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre noko underleg, der dei synest det er kritikkverdig at det ikkje ligg føre vidare planar for forsering eller tidspunkt for slutføring. Eg vil få minne om at skulle me følgd opplegget til den førre regjeringa i NTP 2006–2015, ville parsellen Krosby–Knapstad fyrst ha vorte begynt på

mot slutten av tiårsperioden. Difor tek Martin Engeset feil i sin kritikk av Regjeringa. Han burde rose oss for å ha forsert dette prosjektet fram med fire, fem år. Dersom E18 var prioritert i handlingsprogrammet i NTP, skulle eg òg ha følgd opp det, men forslaget i Nasjonal transportplan som førre regjering la fram, var jo 1 milliard kr lågare på veg. Så dersom førre regjering sitt handlingsprogram hadde lege til grunn, hadde E18 vore skyvd ut i ei svært uviss framtid. Det er dagens regjeringsparti, i lag med Framstegspartiet, som iallfall har fått handlingsprogrammet opp på eit nivå som gjer det mogleg å få i gang neste parsell av E18 no.

Det same mindretalet ivrar for å ta i bruk OPS på E18 i Østfold. Eg vil i den samanhengen få vise til kva den førre regjeringa sa i NTP 2006–2015. Eg siterer:

«Samferdselsdepartementet mener de tre prøveprosjektene vil kunne gi et godt grunnlag for å trekke konklusjoner om videreføring av bruk av modellen også på andre prosjekter, og vil komme med en samlet vurdering av erfaringene når alle anskaffelsesprosessene er gjennomført.»

Den sitjande regjeringa har følgd opp dette. Det er no under slutføring ei ekstern evaluering, og me vil kome tilbake til Stortinget i budsjettproposisjonen til hausten. Det vil vere eit grunnlag for å ta stilling til eventuell vidare bruk av OPS i Noreg.

Eg vil til slutt få syne til at samarbeidet med Østfold fylkeskommune og fylkesordførar Arne Øren i denne saka har vore svært godt. Det hadde ikkje vorte mogleg med ei slik forsering av prosjektet mellom Krosby og Knapstad utan dei vedtaka som Østfold fylkeskommune har gjort. Eg vil difor gje ein stor honnør til lokale styresmakter som gjennom si handtering av saka har gjort det mogleg for Regjeringa å leggje fram desse planane, planar som vil kome trafikantane til gode gjennom betre standard på E18 gjennom Østfold.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Martin Engeset (H) [20:33:04]: I innstillingen fra komiteen skriver Høyre og Venstre at de «peker på at samferdselsministeren har skapt ytterligere usikkerhet om når en sammenhengende E18 kan ferdigstilles ved at hun har åpnet for utredning av et helt nytt traséalternativ gjennom Akershus (Sørmarka-alternativet), stikk i strid med Vegvesenets anbefalinger».

Nå vet vi at Ås kommune, som opprinnelig initierte at Sørmarka-alternativet plutselig skulle kastes inn i trasédebatten, har trukket sitt ønske om at dette skal utredes. Nå er Ås kommune og Ski kommune enige om at det ikke skal være med blant alternativene som skal utredes.

Så sier stortingsrepresentant Signe Øye til Smaalenes Avis den 13. juni:

«Jeg håper ikke statsråden fortsetter å ri kjepphester når alle lokale aktører er enige.»

Da er mitt spørsmål: Vil samferdselsministeren nå også for sin del skrinlegge Sørmarka-alternativet som en mulig trasé?

Statsråd Liv Signe Navarsete [20:34:16]: Eg opna for ei KS1-utgreiing som òg impliserer eit austleg alternativ. Den meldinga har gått frå departementet til Statens vegvesen. Eg gjer som eg plar gjere, nemleg å lytte til lokale styresmakter. At dei på eit seinare tidspunkt har gjort om sitt vedtak, er så, men mitt oppdrag er gjeve, og vil verte ståande. Så vil prosessen vise om det alternativet i det heile har livets rett. Det vil kosta lite og inkje. Det vil ikkje bety noko for framdrifta i saka at det alternativet òg vert med i KS1-utgreiinga. Eg vil minne om at KS1 handlar om ei kvalitetssikring i tidleg fase og ikkje er noko anna enn ei vurdering av om ein skal gå vidare med utgreiing av prosjektet. I neste fase vil det sjølvstøtt verte andre vurderingar som må leggjast til grunn.

Borghild Tenden (V) [20:35:25]: Dette er i forlengelsen av forrige spørre.

Vi vet jo at det jobbes med en markalov. Miljøvernministeren arbeider med den nå. Er det ikke da på tide at statsråden nå bidrar til å legge denne store lokale stridsøk-sen død, høre på det store flertallet og ikke bare på Ås Senterparti, som er det eneste partiet som nå går for Ski øst-alternativet? Eller er det slik at statsråden på ramme alvor ser for seg en firefelts motorvei gjennom Sørmarka, mens Regjeringen samtidig skal fremme en lov om sterkere markavern?

Statsråd Liv Signe Navarsete [20:36:17]: Som eg sa i mitt førre svar, er oppdraget gjeve i høve til ei KS1-utgreiing, og eg kan ikkje skjønne at det er noko å tape på at KS1-utgreiinga òg belyser eit austre alternativ. Om det på noko som helst tidspunkt vert aktuelt å bygge der, får tida vise, men den samfunnsmessige kostnaden som det representerer i høve til andre alternativ, er det utan omsyn interessant for Regjeringa å få belyst. Oppdraget blir ståande, men det er ikkje dermed sagt at ein skal gå vidare med planlegging av det alternativet. KS1-uttgreiinga får vise om det er grunnlag for det.

Øyvind Halleraker (H) [20:37:06]: Jeg har ved flere anledninger gitt statsråden anerkjennelse for at hun lytter til lokale vedtak og ønsker. Det hevder hun at hun også har gjort i denne saken, Men det innebærer også at man endrer oppfatning når de lokale tar seg på tak og endrer sine vedtak.

Jeg må nok si – jeg tegnet meg til replikk før Tenden – at det er ganske paradoksalt at den samme regjeringen som vil legge fram en egen markalov, som selvsagt blir svært streng i håndteringen i forhold til vern og inngrep, i denne saken vil ha utredet om det er mulig å bygge en firefelts motorvei gjennom marka.

Jeg vil så sterkt jeg kan, oppfordre til at man tenker igjennom dette på nytt, og trekker det forslaget fra KS1, slik at framdriften kan holdes.

Statsråd Liv Signe Navarsete [20:38:09]: Eg har tidlegare gjort greie for at framdrifta ikkje vert forstyrra av at dette alternativet skal utgreiast. Eg har fått forsikrin-

gar frå Statens vegvesen at så ikkje skjer, og eg held meg til det.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Signe Øye (A) [20:38:49]: Det er moro å få være med på å vedta enda en ny firefelts parsell på E18. I og med at jeg bor på Knapstad, vil jo jeg være en av dem som virkelig kommer til å merke den nye parsellen, og det gleder jeg meg til. Så dette er ingen trist dag for meg, slik som Martin Engeset gav uttrykk for.

Det har vært mange runder her i huset for å få framdrift på veien. Ikke minst så det helmørkt ut da inneværende Nasjonal transportplan kom fra Bondevik-regjeringen – ved samferdselsminister Skogsholm fra Venstre, som ville sette en stopper for hele den videre utbyggingen – der Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre gikk inn for at veien først skulle være ferdig etter 2015. Det var trist. Arbeiderpartiet ville ha en raskere utbygging.

Så fikk vi ny regjering, ny samferdselsminister og nye friske penger til veiutbygging, som har gjort det mulig å få forgang med ny firefelts E18 gjennom Østfold. Jeg skal legge til at trafikantene også tar en stor andel av kostnadene. Det må vi ha med oss. Men da blir det helt uforståelig at Venstres representant i komiteen går ut i avisen og beklager sterkt at Regjeringen ikke følger opp E18 i Østfold. Det er jo nettopp det den gjør. Regjeringen leverer også her. Samferdselsministeren ordner opp, og det skal hun ha ros for. Alternativet til Venstre, hva var det? Jo, det var at ferdigstillelse skulle skje etter 2015. Vi skulle leve med en vei der bilistene betalte bompenger, men det skulle ikke skje noe på ti år – ingen anleggsmaskiner, ingen framdrift. Det var det Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti la opp til i inneværende Nasjonal transportplan.

Arbeiderpartiet har ambisjoner om å få veien ferdig lenge før det. I dagens lokalaviser leser vi om siste innspurt på enda en ny trasé, Sekkelsten–Momarken, og statsråden kan igjen klippe en ny snor. Snart er det sammenhengende vei. Folk er tilfredse. De ser at det har skjedd mye etter regjeringsskiftet.

Vi kan ikke si at det ikke skjer noe. Jeg tror, som også statsråden var inne på, at når vi får ny Nasjonal transportplan, får vi også en sluttdato, og at den ikke er altfor langt fram i tid. Men da blir det også et paradoks når Fremskrittspartiet i behandlingen av saken, der vi skulle tjene på ikke å få stopp, sier at de ikke vil behandle denne saken, men at de vil utsette saken til Stortinget møtes igjen. Det kan jo ikke være slik at dette er en vanskelig sak å behandle. Vi har behandlet denne saken – jeg vet ikke hvor mange ganger – og det er ikke noe nytt. Det er bare å få vedtak på plass, og så blir det ny vei.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [20:42:14]: I mitt tredve-årige virke i norsk helsevesen har jeg i tjue år arbeidet i nær tilknytning til akuttmottaket ved Østfold sykehus. Jeg har vært med på å ta imot utallige skadde og lemlestede og drepte trafikkofre fra stamveiene som går gjennom fyl-

ket. Noe av det jeg har sett, har for alltid brent seg inn på netthinnen, og enkelte episoder ligger i underbevisstheten og har en tendens til å dukke opp når en helst skulle ligge i dyp søvn.

Det er derfor med stor interesse jeg har fulgt med og deltatt i debatten for å få på plass ny firefelts E6 og E18 gjennom Østfold. Disse stamveiene er nasjonen Norges to viktigste hovedfartsårer ut og inn av landet, to veier som går gjennom noen av de folkerike områdene vi har, og som er meget viktige både for næringsliv og for personbefordring.

I en årrekke har Østfolds befolkning betalt inn rundt 6 pst. av de totale veiavgiftene, mens kun 1 pst. har kommet tilbake til fylket. Og en spør seg: Er det rettferdig? Vi har sett at det har dukket opp veier, tunneler og broer rundt om i Distrikts-Norge, hvor det bor få mennesker og det er liten trafikk, og hvor betalingen fra Østfolds bilister har vært en del av finansieringsgrunnlaget for disse prosjektene, samtidig som veinettet i Østfold har vært kraftig underdimensjonert og i særdeles dårlig forfatning. Og man spør seg: Hva slags prioriteringer er dette?

Østfold har i lang tid blitt stemoderlig behandlet på veisiden, samtidig som fylkets bilister har blitt utnyttet økonomisk. Etter hvert ble imidlertid tallet på skadde og drepte i fylket så høyt at selv det politiske flertallet fra Distrikts-Norge ikke torde annet enn å gå inn for utbygging av firefelts E6. Men igjen kom kravene fra staten om ytterligere betaling fra fylkets bilister. Skulle Østfold få firefelts vei, måtte det være 50 pst. brukerbetaling, var kravet fra Stortingets flertall. Samtidig fortsatte skadde og drepte å komme inn i akuttmottaket.

At staten senere er gått fra løftene om et spleiselag og lar Svinesundsbrua bli 100 pst. bompengefinansiert, er nok et eksempel på at statlige myndigheter ikke er til å stole på. Klattutbyggingen av E18 gjennom Østfold er et grelt eksempel på manglende helhetlig planlegging og finansiering. Den rundt 5,5 mil lange strekningen skifter standard utallige ganger, til stor fortvilelse for dem som må benytte denne veien. Først nå skal vi få i gang utbygging av Krosby–Knapstad, den mest trafikkerte delen av denne veien, og selv det skjer ikke uten en ny form for utpressing. Nå må Østfold akseptere hele 20 års nedbetaling med bompenger. Jammen sa jeg lokalt initiativ!

Selv etter dette vedtaket vil det fortsatt være uklarerhet rundt tre viktige parseller på E18, og da har jeg unnlatt å nevne den uavklarte problematikken på Akershus-siden. Denne seigpiningen og kyniske tilnærmingen jeg opplever at Østfolds befolkning har blitt utsatt for, har fått meg til å stille meg selv spørsmålet: Hva er egentlig et menneske verdt? Hvilken pris setter det politiske flertallet på en drept person eller en som blir skadd for livet? Hva slags kalkyler benytter departementet?

Nasjonen Norge er i en økonomisk unik situasjon, men velger å investere pengene i utlandet. Hvis det er noen som – i motsetning til Fremskrittspartiet – tror fullt og fast på at det vil skape inflasjon og økt kronekurs hvis det investeres mer i veiformål, må det være andre måter å begrense en slik utvikling på enn å gamble med trafikantenes liv og helse.

Jeg vil henstille til Stortinget å stemme for forslagene fra Fremskrittspartiet. Det skylder etter min mening den norske stat Østfolds befolkning, ikke minst i respekt for dem som unødige har blitt drept og skadd i Østfold-trafikken.

Irene Johansen (A) [20:45:38]: Fremskrittspartiet setter spørsmålsteget ved den lokale viljen og de lokale vedtak om bompengepakker og betviler at man virkelig ønsker dette – jeg undres: med hvilken begrunnelse? Hvorfor mistenker representanten Sandberg politikerne lokalt for at de ikke vet sitt eget beste, eller ikke mener det de vedtar?

Alle partier går inn for bompengefinansiering av veiutbygging, også Fremskrittspartiet, hvis det er alternative veier til bomveien. Det er det her, på rv. 120. Hvorfor går da ikke Fremskrittspartiet inn for denne saken? Og hvorfor vurderer ikke Fremskrittspartiet alternative veier i alle bompengesakene? Isteden fokuserer Fremskrittspartiet i sak etter sak på sin tilsynelatende motstand mot bompenger – for motstanden rekker ikke utenfor denne bygningen. Lokalt går nemlig også Fremskrittspartiet inn for bompengeprojekter når ansvaret tynger. Men de vet kanskje ikke hva de driver med, ifølge representanten Sandberg.

Den siste som har foreslått bompengefinansiering av vei-prosjekter, er leder i Moss Fremskrittsparti, Ulf Leirstein, også medlem av finanskomiteen på Stortinget. Han sa til Moss Avis her i vår at han vil foreslå for Stortinget å utrede en tunnel mellom Moss og Horten – noe som vi skal behandle senere i dag – finansiert gjennom å bruke ferjebillettprisen som bomavgift. Han fikk ikke gjennomslag for det i stortingsgruppen sin. Likevel: Presset må være stort på Fremskrittspartiets stortingsgruppe for å endre politikk på dette området, spesielt når også lederen av transportkomiteen, Per Sandberg, oppfordrer til bompengeprojekter, bl.a. i Fosen og i Fredrikstad, som de siste vi har hørt om. Hva er det egentlig Fremskrittspartiet står for i bompengesaken?

Per Sandberg (FrP) [20:47:34]: La meg først ta tak i det som representanten Øye var inne på da hun påstod at vi ville utsette saken. Hun sa at dette var en veldig enkel sak, for det var ikke noe nytt her. Da har ikke Signe Øye lest innstillingen, for det er jo en samlet komite som peker på at dette er en ny måte å løse finansieringen på – det er noe nytt. Det står også i proposisjonen, som jeg siterte fra i mitt forrige innlegg, at man her bryter hovedregelen om at innkrevningsperioden skal avgrenses til 15 år. Så det er noe helt nytt. Men det forundrer meg ikke, som jeg også sa i mitt hovedinnlegg, at det kommer nye kreative ideer og brudd på norske lover og hovedregler for å tyne bilistene mer og mer.

Jeg vil ha meg frabedt at representanter tillegger meg noe som jeg ikke har gjort, at man nærmest står på denne talerstolen og fremmer løgner om undertegnede. Undertegnede har ikke i noen sammenheng, ikke på noe tidspunkt, oppfordret til å bruke bompenger. Ikke på noe tidspunkt har jeg gjort det, så det vil jeg ha meg frabedt. Men

det føyer seg bare inn i rekken av mangel på argumenter, og så må man finne opp argumenter for å få oppmerksomheten bort fra sin egen unnfalighet, for å få oppmerksomheten bort fra at det er staten som har ansvaret.

Jeg mistenker ikke noen lokalpolitikere for noe, i hvert fall ikke når det gjelder å ha kompetanse, eller ikke å ha kompetanse, men når jeg reiser rundt, enten som enslig fremskrittspartirepresentant, eller som leder i transport- og kommunikasjonskomiteen, eller sammen med hele komiteen, går alle signalene jeg får – fra SV, Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti – ut på at det er staten som skal finansiere. Men når staten ikke gjør det, føler altså vi at vi blir tvunget til å gjøre det. Det er ikke å mistenke noen lokalpolitikere for noe, for jeg tror faktisk det er enighet i min komite om at staten i større grad skal finansiere veier. Jeg tror faktisk det er flertall for det i den sittende regjering også. Men det skjer ikke, og da er det noen som må angripe Fremskrittspartiet for å rense sin egen samvittighet og få god nattesøvn.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 22.

(Votering, sjå side 3720)

Sak nr. 23 blei behandla saman med sak nr. 17.

S a k n r . 2 4

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Odd Einar Dørum om en gjennomgang av gjennomføringen av sikkerhetskontrollene ved flyplassene (Innst. S. nr. 276 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:76 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det blir sett på som vedteke.

Trond Helleland (H) [20:52:28] (ordfører for saken): Nå har vi beveget oss langs veien lenge, så det er på tide å komme seg opp i luften hvis vi klarer å passere sikkerhetskontrollen! Det er utgangspunktet for denne saken, et representantforslag fra Borghild Tenden og Odd Einar Dørum som etter min mening har fått en oppsiktsvekkende stor tilslutning i komiteen. Det tyder på, gjennom alle vitnesbyrd både her fra huset og ellers, at det er et eller annet som ikke fungerer som det skal med sikkerhetskontrollene på norske flyplasser.

Det er en samlet komite som slutter seg til store deler av merknadene. Jeg skal gå gjennom dem. Utgangspunktet er naturligvis at vi må ha en sikkerhetskontroll som

stopper dem som skal stoppes, men samtidig er en samlet komite opptatt av at passasjerer og ansatte blir behandlet med respekt og høflighet i forbindelse med nødvendige sikkerhetskontroller.

Komiteen har merket seg at mange og sterke reaksjoner på at så ikke var tilfellet, i vinter førte til krav om bedre opplæring og rutiner. Samferdselsministeren skriver i brev til komiteen, datert 30. mai:

«Sikkerhetskontroll og service kan oppfattes som to motsetninger. Sikkerhet er en service som nødvendigvis innebærer tiltak som kan oppfattes som mistenkeliggjørende og dels ubehagelige. Det er en kontinuerlig prosess internasjonalt for å utvikle bedre tekniske løsninger på dette området. Alle aktører i luftfarten er tjent med at alle reisende har en positiv opplevelse av å reise. Dette krever at alle aktører ser på hva som kan gjøres for å gjøre reisen så positiv som mulig, samtidig som flysikkerheten ivaretas.»

Dette slutter naturligvis en samlet komite seg til.

Vi har også merket oss at når det gjelder sikkerhetskontroll av ansatte, flygere og kabinpersonale, er det nedsatt et samarbeidsutvalg bestående av en lang rekke aktører, inkludert Luftfartstilsynet, Avinor, flyselskaperne, SAS Ground Services osv., som har fått i oppdrag å levere en samlet rapport til luftfartsdirektøren innen 1. juli 2007 med forslag til tiltak på kort og noe lengre sikt.

Det er helt grunnleggende viktig for både samfunnsikkerheten og flysikkerheten at tilgang til fly og flyplasser sikres på en måte som gjør at reisende kan føle seg trygge. Faren for terrorhandlinger, særlig rettet mot flytrafikk, er fortsatt stor og gir grunn til stor årvåkenhet og omfattende sikkerhetstiltak ved flyplassene. Sikkerhetskontroller av passasjerer, flymannskap og ansatte er en del av disse sikkerhetstiltakene og samtidig de mest synlige tiltakene.

Sikkerhetskontrollene av mannskap og passasjerer er i sitt innhold og omfang utvidet mange ganger. Komiteen mener det nå er nødvendig med en bred gjennomgang av gjennomføringen av slike kontrolltiltak på norske flyplasser.

Vi er kjent med at rammer og opplegg for sikkerhetstiltak må følge internasjonale avtaler og internasjonalt samarbeid. Det er bra at vi gjør det, og slik bør det også være. Komiteen viser også til at i tiden som er gått etter 11. september 2001, er stadig nye og mer omfattende sikkerhetstiltak kommet til, også når det gjelder sikkerhetskontroll av flypassasjerer og flymannskap.

Komiteen er likevel ikke overbevist om at et utvidet omfang av denne typen tiltak i transportsektoren er en del av en ønskelig samfunnsutvikling, og stiller seg nå i utgangspunktet negativ til eventuelle ytterligere skjerpelser i sikkerhetskontrollen dersom ikke trusselnivået tilsier dette.

Komiteen vil peke på at arbeidet med å begrense omfanget av sikkerhetskontrollen må utføres på en internasjonal arena, slik samferdselsminister Navarsete nylig gjorde i møtet med europeiske kolleger. Komiteen støtter statsrådets initiativ.

I går kunne vi høre at Avinor lanserte behov for 3 milliarder kr til nye sikkerhetstiltak. Jeg regner med at statsråden ikke uten videre godkjenner dette, men arbeider videre for internasjonal aksept for at Norge med sine 46 flyplasser, desidert flest flyplasser pr. innbygger, ikke har behov for de samme tiltakene på alle våre kortbaneflyplasser som på Gardermoen. Komiteen ønsker trygge flyplasser, men samtidig en passasjerbehandling som er til å leve med.

Per Sandberg (FrP) [20:57:24] (komiteens leder): Her er det et stort engasjement. En samlet komite er engasjert. Jeg tror også at det er et lokalt engasjement og et regionalt engasjement. Vi ønsker å fortelle om og gjøre noe med den situasjonen vi har på flyplassene våre.

Det er meget vanskelig å balansere mellom krav til sikkerhet og god service – det tror jeg vi alle sammen er enige om. Spørsmålet er nå – og jeg har registrert at statsråden på en god måte har gått ut og signalisert at hun ønsker å jobbe for dette – hvorvidt vi er kommet dit hen at folk er fornøyd, nå er det nok. Det er slik at et demokratisk og fredelig samfunn som Norge kanskje nå skal velge en annen kurs og ikke la seg presse lenger til å plage de reisende, ikke lenger la seg presse av et trusselbilde. Det er jo det de ønsker, de ekstreme grupperingene som er årsaken til de nødvendige tiltakene – de ønsker å spre frykt og oppgitthet.

Som jeg sa, jeg er klar over statsrådets engasjement, og jeg er klar over at det er nedsatt et samarbeidsorgan. Fremskrittspartiet mener i hvert fall at det allerede nå bør kunne iverksettes tiltak som skaper minst mulig forsinkelser, og som ikke minst, som også saksordføreren var inne på, bedrer servicen. Derfor har Fremskrittspartiet fremmet forslag om det, og jeg benytter også anledningen til å fremme forslagene i innstillingen.

Det må gå an eksempelvis å kunne se på de løsningene de vurderer i Tyskland, som å sluse folk ut fra hvilket kjønn de har. Mange av de tilbakemeldingene jeg får, er meget omfattende når det gjelder behandling av kvinner i denne typen kontroll. De føler seg nærmest trakassert. Det må være mulighet for å vurdere hvorvidt en skal ha en annen type slusing for de som er ansatt og jobber der. Det er mange som etter hvert føler det som en parodi når man legger så strenge restriksjoner på hva man kan ta med seg inn i terminalen – og så kan man bare hente ut det som man måtte ha blitt fratatt når man har kommet seg inn i terminalen.

Det er også et paradoks at man slipper igjennom mistenkelige personer, og så tømmer man da terminalen, og alle passasjerene blir stående foran sikkerhetskontrollen. Da står det tusenvis av mennesker foran sikkerhetskontrollen, og i tilfelle det skulle vært noen som hadde en annen agenda, er det jo lett å skjønne hva som hadde skjedd i denne køen. Så jeg tror vi alle sammen er opptatt av å gjøre noe, og Fremskrittspartiet – og jeg – mener at vi allerede nå kan legge noen føringer, slik at vi får endret den praksisen som ligger til grunn.

Presidenten: Kan presidenten oppfatte representanten Sandberg som at han tok opp både forslag nr. 1 og forslag nr. 2?

Per Sandberg (FrP) (fra salen): Ja.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har teke opp dei nemnde forslaga.

Hallgeir H. Langeland (SV) [21:01:18]: Eg synest saksordføreren la denne saka nyansert og godt fram i forhold til kva me i komiteen er einige om, og poengterte det som var viktig.

Eg skal berre koma inn på eit par ting. Eg synest at det som me har sett dei siste månadene, er ei betring av smidigheita i kontrollane. Det har gått betre, og at det har faktisk blitt eit noko betre servicenivå enn det var i starten, for då var det betydeleg irritasjon og store køar og mykje trøbbel i samband med desse tryggingskontrollane. Men det er framleis stor frustrasjon over at ein skal hiva vassflaska før ein går igjennom, og så kan ein kjøpa seg ein ny på den andre sida – eller ein kan kjøpa ein tannkremtube på den andre sida. Det er ein del ting som folk ikkje forstår, så det er absolutt behov for å ha den kritiske distansen som komiteen her har, at ein må gå gjennom dette på ein skikkeleg måte – me ønskjer ikkje meir av dette.

Det er klart at viss terroristar vil gjera noko, så hjelper det ikkje nødvendigvis å ha harde tryggingskontrollar på alle folk. Det vil det vera såpass avansert frå terroristane si side at det vel neppe er nok med «security» på den måten me har i dag. Det må me òg ha litt i bakhovudet, synest eg.

Så er det jo det at når ein er så streng på flyplassane, og når ein skal bli strengare på hamnene, kva blir det neste då? Kva blir dette samfunnet til slutt, som heile vegen må ha ei mengd med vaktsselskap som skal ta seg av dei ulike områda?

Allereie er jo dette for stort. Haldninga som komiteen har, er at ein er negativ til å gå vidare med dette, men at ein skal gjera det som samferdsleministeren skriv til oss i komiteen. Me skal samarbeida om dette, me skal ha grupper på dette, og me skal jobba internasjonalt.

Så har eg lyst til å koma med ein refleksjon til slutt. Etter «9/11» er det jo klart at det kom mange nye tiltak for oss alle i vestlege land. Samtidig er det jo sånn at me no opererer ute i verda med våre styrkar. Me har heldigvis trekt oss ut av Irak, men me er med NATO i Afghanistan. Eg synest at når ein har ein debatt om tryggingskontrollar og tryggleik, skal ein spørja seg om det å vera med som verdspoliti i forhold til USA sine ulike tiltak rundt om, i Irak og Afghanistan og andre plassar, faktisk fører til dårlegare tryggleik i Noreg. Å delta i sånne operasjonar som eigentleg er sette i gang av USA, men som me blir med på på grunn av NATO, skapar det meir tryggleik i Noreg? Eller skapar det meir utryggleik?

Så vil eg òg minna oss alle om at me ikkje sjølve må vera med og bidra til å spreia tendens til frykt knytt opp mot grupperingar, religionar eller hudfarge o.l., som kan

svekkja det biletet me har av Noreg som ein fredeleg nasjon.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Jan Sahl (KrF) [21:04:58]: Jeg vil aller først rose forslagsstillerne for å ha satt sikkerhetskontrollen på flyplassene i fokus, noe som har vakt betydelig støy og henvendelser til komiteens medlemmer.

Det er absolutt på sin plass å sette spørsmålsteget ved at overvåkningssamfunnet sniker seg tettere og tettere inn på oss. I ytterste konsekvens kan vi aldri sikre oss 100 pst. mot at katastrofen skjer, og da må det til slutt bli en vurdering av hvor grensen går for at nok er nok når det gjelder kontrollfunksjoner. Jeg er fullstendig klar over at vi her har et internasjonalt regelverk å forholde oss til, og jeg er glad for at ministeren har satt det i fokus.

I Kristelig Folkeparti er vi også glade for at det er nedsett et samarbeidsutvalg som skal vurdere sikkerhetskontrollene ved våre flyplasser, og legge til rette for at nødvendige kontrollrutiner gjennomføres så smidig som mulig for de reisende, for de ansatte, for flygere og kabinpersonale. Vi registrerer også at klagestormen som vi opplevde for en tid tilbake, nå har lagt seg, og at rutinene for kontroll i større grad fungerer på en smidig måte. Færre melder tilbake at de føler seg krenket av det som skjer på flyplassene våre.

Men det er svært viktig at vi hele tiden vurderer de tiltakene som vi gjennomfører, og stiller kritiske spørsmål til om de tiltakene vi har satt i verk, er optimale, eller om justeringer må til.

Jeg vil henvise til et par artikler som stod i Lofotposten for en tid tilbake, og be ministeren vurdere det som skjedde på lufthavnen på Leknes. En person sa der at han tilhørte Norsk Kartzoologisk Forening, som har tre medlemmer. Han sa egentlig at det bare er tull, men han har selv lagd seg et identitetskort med bilde, med navn og med fødselsdato. Dette kortet stilte han opp med på flyplassen, og det gikk helt greit. Han har brukt det på flere reiser. Når avisen spør, sier Avinor at det er helt greit bare man har et kort med bilde, navn og fødselsnummer – uten at noen kontrollerer fødselsnummeret. Men når vi som stortingsrepresentanter kommer med våre offisielle kort, sier de: Nei, du slipper ikke gjennom, for her står det ikke noen fødselsdato. Her er det noen hull i systemet som jeg ikke skjønner. Jeg kan altså lage meg et kort med rett navn, men med en helt tilfeldig fødselsdato, bare jeg passer på at billetten og kortet har samme navn, går det greit – det er ingen offentlig bekreftelse på at så er tilfellet. Jeg mener at man må vurdere de sikkerhetstiltakene man har, og man må være villig til å justere hvis det er noe man trenger å justere. Jeg mener at på dette området trenger vi en justering.

Borghild Tenden (V) [21:08:43]: Først vil jeg takke saksordføreren, og så vil jeg si at Venstre selvsagt synes det er svært viktig å ivareta flysikkerheten på en slik måte at reisende kan føle seg trygge, at de ikke opplever uønskede

skede situasjoner, og at Norge følger opp internasjonale forpliktelser. Sikkerhetskontroller av reisende og ansatte på flyplassene er derfor et viktig virkemiddel for å styrke sikkerheten og tryggheten innen luftfarten.

Bakgrunnen for dette representantforslaget er imidlertid at mange føler at sikkerhetskontrollene oppleves som meningsløse og krenkende. Dette bør vi ta på alvor. Det er mange eksempler på hvordan sikkerhetskontrollene oppleves av folk. Vi har hørt noen eksempler her i dag.

Ansatte i flyselskapene opplever kroppsvisitasjon før ombordstigning i flyet, mens de fra cockpiten i flyet har adgang til potensielle våpen, f.eks. brannøks. Både ansatte og reisende blir fratatt potensielle stikkmidler som kniver i sikkerhetskontrollene, mens det ved flere flyplasser er fullt mulig å ta med seg kniv fra restauranten innenfor sikkerhetsområdet. Slike eksempler er det vanskelig å forklare logikken i. Jeg har ved enkelte anledninger blitt konfrontert med denne typen konkrete eksempler, uten at jeg har hatt noen gode svar. En enkel forbedring når det gjelder det siste eksemplet, er å gjennomføre kontrollene rett før ombordstigning i flyet, slik det er ved en rekke flyplasser i andre land.

Venstre vil peke på at enkelte reisende føler seg krenket i kontrollene. Jeg har selv opplevd en liten gutt som rett foran en lang kø måtte ta ut alt han hadde i stappfulle lommer. Han virket både engstelig og nervøs og ropte desperat på sin mor. Ved bare å ta gutten et par meter bort fra køen på en vennlig måte kunne dette vært mindre krenkende for den lille gutten. Enkelte reisende har gitt uttrykk for at de opplever noen kontrollører som uhøflige, og at unødvendige kroppsvisitasjoner gjennomføres. Som representanten Per Sandberg sa, gjelder dette spesielt en del kvinner. Ofte mangler det også serviceområder i etterkant av kontrollene, slik at reisende som har behov for å ta på seg sko, belter, jakker eller pakke vesker, ikke har tilgang til bord og stoler. Dette er uheldig, særlig for reisende som har nedsatt funksjonsevne.

Til slutt: Jeg registrerer at det er nedsatt et samarbeidsutvalg bestående av 15 foreninger/organisasjoner som skal levere en samlet rapport den 1. juli. Jeg merker meg også at samferdselsministeren har hatt kontakt med europeiske kolleger for å begrense omfanget av sikkerhetskontrollene. Dette er selvsagt svært prisverdige tiltak, men Venstre er utålmodig. Vi mener at vi bør gå fortere fram. Dette bør helst skje før sommeren, med den hektiske reisevirksomheten som er da. Jeg utfordrer derfor samferdselsministeren på følgende: Når kan man se en endring i rutiner og servicenivå på norske flyplasser? Og vil hun ta noen konkrete grep før fellesferien og den store reisevirksomheten?

Forhold som bør vurderes, er tiltak som kan opprette og vedlikeholde et høyt servicenivå for de reisende, sikre arbeidsforholdene for flymannskapet, slik at de ikke virker uheldige og byråkratiske, og unngå kontrolltiltak som i sin utførelse virker krenkende.

Det bør definitivt være mulig å kombinere sikkerhetstiltak og sikkerhetskontroll på en god måte som også ivaretar servicen overfor passasjerene. Dette bør etter Venstres mening kunne iverksettes før fellesferien.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:12:39]: Representantane Tenden og Dørum ber i forslaget Regjeringa om å setje i verk ein gjennomgang av gjennomføringa av tryggingsskontrollane ved flyplassane, for på ein best mogleg måte å ta vare på flytryggleiken og auke service-nivået overfor alle reisande.

Eg er fornøgd med at komiteen understrekar verdien av tryggingsskontrolltiltaka som grunnleggjande viktig både for samfunnstryggleik og flytryggleik.

Eg registrerer at komiteen er oppteken av at passasjerar og tilsette vert behandla med respekt og omsyn i samband med nødvendige tryggingsskontrollar på flyplassane våre. Eg er også oppteken av dette og har registrert mange og sterke reaksjonar på gjennomføringa av tryggingsskontrollane over lengre tid.

Som saksordføraren siterte frå brevet mitt til komiteen, meiner eg at tryggingsskontroll og service kan oppfattast som to motsetnader. Tryggleik er ein service som nødvendigvis inneber tiltak som kan oppfattast som mistenkjelleggjerande og ubehagelege. Det er ein kontinuerleg prosess internasjonalt for å utvikle betre tekniske løysingar på dette området. Eg har på møte både med mine nordiske kollegaer og den tyske samferdselsministeren, som no har leiarskapen i EU, teke opp dette spørsmålet. I EU er òg dette ei sak som vert drøfta, og ein har avgjort å utsetje fase 2 om storleik på handbagasje til 6. mai 2008, samtidig som kravet også skal inngå i ei ny og betre konsekvensvurdering i løpet av året.

Eg vil minne om at tryggingsskontrollane er ein konsekvens av EØS-avtalen og vedtak i EU, som dermed får konsekvensar for oss.

Luftfartstilsynet har gitt uttrykk for auka fokusering på opplæring for alle involverte, både tilsette, flygarar, kabinpersonale og tryggingsskontrollørar i «menneskelege faktorar» og samhandling på tvers av fagfelt i luftfarten. Det har vore endringar til det betre, både fysiske og når det gjeld handtering frå dei tilsette si side.

Når det gjeld tryggingsskontroll av dei tilsette, flygarar og kabinpersonale, fokuserer ein allereie på saka gjennom etableringa av eit samarbeidsutval som innan 1. juli 2007 skal levere ein samla rapport til luftfartsdirektøren med forslag om tiltak på kort og noko lengre sikt, for å betre situasjonen. Dei tiltaka som vert føreslått, må sjølvstendig liggje innanfor rammene av det som internasjonale avtalar og internasjonalt samarbeid forpliktar oss til.

Arbeidet er altså allereie godt i gang, og eg forventar at Luftfartstilsynet involverer alle dette vedkjem, for å finne løysingar innanfor gjeldande regelverk som kan føre til ei smidigare gjennomføring av gjeldande tryggingsskontrolltiltaka. Eg har full tillit til at Luftfartstilsynet i oppfølginga av rapporten frå samarbeidsutvalet vil fokusere på ei effektiv og profesjonell gjennomføring av tryggingsskontrolltiltaka overfor alle – passasjerar så vel som tilsette, flygarar og kabinpersonale.

Eg har nyleg hatt møte med Norsk Flygerforeining og har stor sympati for at ei gruppe som er gitt stor tillit, og som har ansvar for tryggleiken til alle om bord i eit fly, reagerer på at dei skal granskast frå ytst til inst i tryggingss-

kontrollen fleire gonger dagleg. Eg vil ta med meg deira innspel i det vidare arbeidet.

Når det gjeld innføring av skjerpa tryggingsskontrollreglar, er me bundne av internasjonale reglar. Me må difor jobbe innanfor desse rammene for å få gjennomslag for nasjonale synspunkt. Samstundes er eg samd med komiteen når dei gir uttrykk for skepsis til om utvida omfang av denne typen tiltak i transportsektoren er ein del av ei ønskeleg samfunnsutvikling. Eg er også oppteken av at eventuelle ytterlegare skjerpingar av tryggingsskontrollen må verte gjenstand for grundige konsekvensvurderingar, der det også vert teke omsyn til trusselnivået. Eg vil halde fram med dialogen med mine kollegaer i andre land for å fremje desse synspunkta.

Når det gjeld Avinor sine planar, som dei nyleg har lagt fram, handlar dei i stor grad om utvida sikringssone på flyplassane. Det vart frå førre regjering bestilt ein rapport frå eit konsultentselskap som tilrådde 70 meter sikringssone. Det er no omgjort til 40 meter sikringssone, etter grundige vurderingar frå Luftfartstilsynet si side. Likevel vil det medføre store kostnader, og det er desse kostnadene som i stor grad ligg inne i den utgreiinga som Avinor har lagt fram.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 24.

(Votering, se side 3721)

S a k n r . 2 5

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om:

1) *Representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset og Svein Flåtten om å utrede tunnel Horten-Moss som fergeavløsningsprosjekt og*

2) *Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein og Anders Anundsen om å utrede en statlig fullfinansiert Oslofjord-forbindelse mellom Østfold og Vestfold (Innst. S. nr. 280 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:82 (2006-2007) og Dokument nr. 8:86 (2006-2007))*

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Irene Johansen (A) [21:18:32] (ordfører for saken): Dokument nr. 8:82 og 8:86 for 2006-2007 omhandler forslag om å utrede en tunnel mellom Horten i Vestfold og Moss i Østfold til erstatning for dagens ferjesamband mellom disse to byene og fylkene. I Dokument nr. 8:82 foreslås det at dette prosjektet bør utredes som et ferjeav-

løsningsprosjekt i samarbeid med lokale myndigheter, herunder mulige finansieringsløsninger, mens det i Dokument nr. 8:86 foreslås at dette prosjektet skal fullfinansieres av staten.

Det er en enstemmig komite som fremmer innstillingen overfor Stortinget.

Forslag om et nytt samband mellom Østfold og Vestfold har vært diskutert og vurdert flere ganger de siste årene. I et brev fra departementet av 6. juni i år om saken påpekes at det i Borre kommune allerede i 1987 er gjort lokale vedtak om å utrede fast veiforbindelse mellom Østfold og Vestfold, og at Statens vegvesen i 1988 lagde en rapport som gav en vurdering av en slik tverrforbindelse. Rapporten konkluderte den gang bl.a. med at prosjektet var teknisk og økonomisk gjennomførbart og ville kunne ha betydelige samfunnsmessige fordeler, men at det også kunne være ulemper knyttet til miljø og driftskostnader. Det ble foreslått at prosjektet ble videreført gjennom en veiutredning, og det ble vurdert som aktuelt å bompengefinansiere prosjektet.

I 1993 ble det utredet ikke bare fast veiforbindelse, men også fast jernbaneforbindelse mellom Østfold og Vestfold. Utredningen konkluderte med at en ytre oslofjordforbindelse kunne være samfunnsøkonomisk lønnsom selv om den ville ha begrensede næringsmessige effekter på kort sikt. Tross alle disse utredningene ser det for meg ut til at man ikke riktig har gått grundigere inn og utredet dette, og konkludert.

Komiteen har i innstillingen sagt at vi stiller oss positive til en eventuell videre utredning av saken, men det er viktig å understreke at det er berørte kommuner og fylkeskommuner som må ta et eventuelt videre initiativ til dette, og at komiteen ikke har tatt stilling til verken prosjektet eller eventuell finansiering. Men det kan være gode grunner til å få prosjektet utredet.

Ferjesambandet Horten–Moss er landets mest trafikkerte ferjesamband med over 1,3 millioner kjøretøy årlig. En stor andel av disse er tunge kjøretøy. Trafikken som dette sambandet fører med seg, utgjør en stor miljømessig og trafikkmessig belastning for begge disse byene. Svevestøvmålinger i Moss i vår viser konsentrasjoner langt over tillatte verdier på enkelte tider av døgnet. Veitrafikken gjennom byen er en medvirkende årsak til dette. Ferjetrafikken kommer i støy hver halvtime og er medvirkende til lange trafikkøer gjennom byene, spesielt i rushtiden og i ferisesong. I begge kommunene pågår det utredningsarbeid med trafikk-løsninger for lokal- og gjennomgangstrafikk. Et alternativt samband i tunnel eller over bru ville fjerne ferjetrafikken fra sentrum av disse byene og bidra til en bedre trafikkavvikling over fjorden og i byene. Dette kan i seg selv være en god grunn til å utrede et nytt samband.

En kanskje viktigere grunn til at jeg synes et slikt prosjekt kan være interessant å utrede, er ønsket om å binde landet tettere sammen i denne delen av landet og legge til rette for samhandel, ferdsel og regional utvikling på tvers av fjorden, som ferjereisen stenger for i dag. En halvtime med ferje kan synes lite, men det er lenge nok til at de færreste tar ferje over fjorden for å jobbe, handle eller benytte seg av tilbudene der. Man reiser heller langs fjorden. Jeg

vil peke på mulighetene en ny forbindelse kan gi for å etablere et felles arbeids-, bolig- og servicemarked i disse regionene, og å skape vekst og ny næringsvirksomhet i dette området som er i ferd med å utvikle seg til en forstad til Oslo.

En interessant del av en eventuell utredning vil derfor være å se på hvilke konsekvenser et slikt samband ville kunne ha for samfunnsutviklingen i regionen.

Komiteen har pekt på at man i en eventuell videre utredning bør se på tidligere utredninger av vei- og jernbansamband og muligheten for også å utrede brualternativ.

Jeg registrerer at i Danmark ønsker politikere på Jylland ny bru over Kattegat, fra Kalundborg over Samsø til Hov, for å binde sammen Sjælland og Jylland – et interessant prosjekt med samme perspektiver, nemlig å knytte landet tettere sammen og legge til rette for tettere samhandling og regional utvikling. Men her ønsker de altså bru.

Vi har mange tunneler i dette landet, noe som gir høye kostnader både til utbygging, drift og vedlikehold. Dersom man skal utrede saken, ville det være interessant å få vurdert et brualternativ på strekningen, som også kunne være et landemerke i Oslofjorden.

Ifølge ovennevnte brev fra departementet har Vestfold fylkesting i vedtak av 26. april 2007 bedt om en statusrapport for den undersjøiske forbindelsen mellom Østfold og Vestfold, og Østfold fylkesting og Regionrådet for Vestfold, Buskerud og Telemark har bedt om at tverrforbindelsen blir utredet. Det vil derfor være naturlig at alle berørte og interesserte kommuner og fylker får seg forelagt denne statusrapporten, og at man etter dette lokalt vurderer en eventuell videre utredning av saken.

Jeg vil følge videre utvikling i saken med interesse.

Med dette anbefaler jeg komiteens innstilling.

Anders Anundsen (FrP) [21:23:38]: Allerede tidlig på 1980-tallet begynte noen lokale politikere å drømme om en ferjefri forbindelse mellom Østfold og Vestfold. Det første politiske vedtaket ble fattet i 1987, og bakgrunnen er selvfølgelig de store trafikale utfordringene som dette sambandet medførte allerede da, og som det ikke minst i dag medfører.

Som det står i innstillingen, går det 1,3 millioner kjøretøy årlig med Horten–Moss-ferja i dag, og det fører til store trafikkbelastninger, sikkerhetsbelastninger, støybelastninger og ikke minst miljømessige konsekvenser for de to lokalsamfunnene. Utfordringen har vært at prosessen har tatt tid, og til tross for ulike utredninger har man aldri konkludert med at bygging skal skje, verken av tunnel eller noe annet.

Det er egentlig litt artig i april som fylkestingsrepresentant å være med på å fatte et vedtak om at man skal iverksette prosesser for å finne ut status, og i dag, i juni, som stortingsrepresentant være med på å se at en samlet komite og et samlet storting står bak at en ønsker å gå videre med en eventuell utredning. Det er således en gledens dag, og jeg synes det er hyggelig at komiteen er så tydelig på at dette er noe de vil vurdere å prioritere. Det er viktig for hele regionen.

Men det er en viss forskjell på disse to forslagene. Hovedforskjellen er at forslaget fra Fremskrittspartiet går på en ordning mellom Vestfold og Østfold og ikke nødvendigvis mellom Horten og Moss. En annen forskjell er finansieringen. Saksordføreren var klar og tydelig på at en av fordelene med en fastlandsforbindelse mellom Østfold og Vestfold vil være et felles bolig- og servicemarked. Det er jeg enig i. Men det blir mye vanskeligere å få til et slikt felles bo-, service- og arbeidsmarked hvis man setter opp en tollstasjon midt på brua eller midt i tunnelen. Da vil det i seg selv være en skranke – en skranke som vi på mange måter allerede i dag har i forhold til ferjetrafikken – som vil føre til at utviklingen av denne fellesregionen og utviklingen av disse felles arbeids-, bolig- og servicemarkedene i det minste vil ta mye mer tid og vil være mer problematisk enn hvis en hadde finansiert dette, slik Fremskrittspartiet vil, med statlige midler.

Det er et viktig prosjekt. Det er stor trafikkbelastning, og det vil være veldig viktig for disse regionene å få dette skikkelig. Det er riktignok et godt skritt videre. Det er en god dag for innbyggerne i Horten og Moss, og det er en god dag for innbyggerne i Vestfold og Østfold.

Jeg synes det er interessant å merke seg at komiteen har tatt frem brualternativet. Etter debattene tidligere i dag og for så vidt andre tunneldebatter forstår jeg at skepsisen til tunnelbygging i dette landet er i ferd med å bre seg. Jeg merker meg det med interesse og ser frem til at utredningen om en forbindelse mellom Østfold og Vestfold også vil inneholde en vurdering av et brualternativ.

Martin Engeset (H) [21:27:33]: Først av alt har jeg lyst til å gi honnør både til transport- og kommunikasjonskomiteen og til sakens ordfører for en rask og effektiv behandling. Det var mye om å gjøre å rekke en stortingsbehandling før Stortinget går fra hverandre og tar pause, slik at det ikke skulle være tvil om hvor Stortinget står i forhold til dette spørsmålet. Det er jeg glad for, så all honnør for det.

Det er nok riktig at saken har en relativt lang historie, men det er jo først nå man på en måte får en større tyngde inn i prosjektet ved at saken er brakt inn i landets nasjonalforsamling, og at man får en foreløpig vurdering av et utredningsoppdrag gjennom denne behandlingen. Det er jeg veldig glad for.

I begynnelsen av mars i år tok Østfold Høyre, Moss Høyre, Vestfold Høyre og Horten Høyre initiativ til en slik sak. Fylkestinget i Vestfold fulgte senere opp med et eget vedtak, og fylkestinget i Østfold gjorde det samme med et tilsvarende vedtak tidligere denne uken. Slik sett har denne saken nå en forankring i folkevalgte organer på begge sider av fjorden, representert ved fylkestinget i Vestfold og fylkestinget i Østfold. Det er jeg også veldig glad for, for det er en styrke for saken i det videre arbeidet.

Det er riktig at saken har vært utredet på detaljnivå tidligere, og i statsrådets brev er det vist til at den rapporten som ble gjennomført i 1998, konkluderte med at prosjektet var teknisk og økonomisk gjennomførbart, og at det ble vurdert som aktuelt å bompengefinansiere prosjektet med satser som er på nivå med eller i underkant av antatt

takstnivå på ferjene. Det er derfor vi fra Høyres side har tatt utgangspunkt i dette som et såkalt ferjeavløsningsprosjekt.

Vi er jo kjent med at konsesjonen for ferjesambandet Moss–Horten løper ut i 2016. Det er klart at dette er et stort prosjekt, som krever grundige utredninger, og som sikkert er teknisk krevende og trenger lang planleggings- og byggetid. Men jeg synes nok vi bør ha såpass ambisjoner, hvis utredningen blir så positiv som den som var tidligere og det kan bekreftes gjennom en grundigere utredning, at en slik forbindelse over eller under fjorden med eller uten jernbane kan være ferdig i 2016. Det burde være realistisk.

Flere har pekt på at dette er landets mest trafikkerte ferjesamband. Det er grunn til å understreke at et slikt prosjekt vil ha en rekke positive effekter. Det vil nærmest være et kinderegge.

For det første vil både byene og lokalsamfunnene Moss og Horten – på begge sider av fjorden – få betydelige miljøgevinster og trafikale gevinster. I dag er situasjonen slik at trafikken tar et trafikalt kvelertak på disse lokalsamfunnene store deler av døgnet syv dager i uken 365 dager i året.

For det andre vil et slikt prosjekt knytte østsiden og vestsiden av Oslofjorden sammen som arbeids- og boligmarked, med alle de positive ringvirkningene det vil ha for vekst og fremgang i disse to fantastiske fylkene og østlandsområdet for øvrig.

For det tredje vil et slikt prosjekt kunne sikre en betydelig avlastning på trafikken gjennom Oslo og sikre en mye lettere forbindelse for all den godstrafikken som skal videre sørover mot Sverige og kontinentet eller østover mot Sverige, Finland og Øst-Europa.

Jeg ser på denne behandlingen og den innstillingen som ligger til grunn, som en viktig delseier. Dersom utredningen når den foreligger, bekrefter det vi tror og antar og håper, vil det på mange måter bli slik, tror jeg, at bordet fanger. Da vil man være forbi punktet som kalles «point of no return». Da vil det bli umulig for noen som helst å kunne gå imot et slikt godt og velbegrunnet prosjekt. Så jeg venter spent på at utredningen kommer i gang, og håper at dette er starten på begynnelsen av realisering av en gammel drøm og en stor visjon.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [21:32:51]: Det er meget bra at en samlet komite er positiv til å utrede en tunnel eller bruforbindelse mellom Moss og Horten, eller Østfold og Vestfold. Vi snakker om et av landets mest trafikkerte ferjesamband slik det er i dag.

Når vi skal ut og kjøre, planlegger vi kjøretid ut fra den lengden vi skal kjøre. Men skal vi krysse Moss, en hvilken som helst dag, må vi legge inn at der står det stille. Så kan vi bruke den tiden vi står stille, til å tittle på husene, tittle på folkene som bor i Moss, og vi kan vurdere ulike andre sider av Moss sentrum. Men det er ikke alltid det vi ønsker når vi skal på vår kjøretur. Derfor er det bra både for Moss og for Horten, eller for hele forbindelsen, hvis det velges en annen løsning mellom Østfold og Vestfold, som Fremskrittspartiets forslag legger opp til. Det vil

(Holten Hjemdal)

hjelpe på de trafikale utfordringene både i Moss og Horten.

Allerede i 1988 var det en utredning som sa at dette var teknisk og økonomisk mulig. Det er godt å ta med seg. Men så har vi nå noen utfordringer knyttet til miljø og også driftskostnader, som rapporten fra Statens vegvesen konkluderte med.

Det er bra at vi nå skal gå videre. Jeg synes det er gledelig at en samlet komitee også trekker fram jernbane i forhold til de klima- og miljøutfordringene vi står overfor. Så vil framtiden vise om det blir bru, tunnel, vei eller vei/jernbane. Vi skal iallfall love at vi som representerer denne regionen, skal vente utålmodig. Vi skal vente, for vi trenger nå de faglige konklusjonene. Men utålmodigheten skal vi love er der!

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:35:25]: Det blir i dei to Dokument nr. 8-forslaga stilt forslag om å utgreie sider ved eit eventuelt fast samband mellom Østfold og Vestfold.

Eg har i svar til komiteen gjort greie for status i saka. Som det går fram av svaret, skal Statens vegvesen hausten 2007 leggje fram for fylkeskommunale styresmakter ei oppsummering og vurdering av saka. Eg har merka meg at komiteen ser det som naturleg at «alle berørte og interesserte fylker får seg forelagt saken».

Eg vil vidare peike på, slik eg òg har gjort i svaret til komiteen, at det må gjennomførast ei såkalla KS1, dvs. ei kvalitetssikring i tidleg planfase, dersom lokale styresmakter i denne saka skulle ynskje å starte planlegging i høve til plan- og bygningslova. KS1 gjeld alle statlege investeringsprosjekt over 500 mill. kr, og skal gjennomførast på oppdrag frå fagdepartementet, i dette tilfellet Samferdselsdepartementet, og Finansdepartementet.

Første steg i ei KS1 vil vere å lage ei konseptvalutgreiing, ei såkalla KVU, der m.a. behov for eit slikt fast samband og ulike alternativ skal omhandlast. Komiteen har i innstillinga bede om at brualternativ må inngå i ei eventuell vidare utgreiing, og har òg vist til tidlegare utgreiingar der jernbanesamband inngjekk. Eg vil peike på at KS1 nettopp er ein eigna reiskap for å gjere vurderingar av ulike alternativ. Det er denne KVU-en som vil verte underlagd kvalitetssikring, KS1, hjå eit eksternt konsulentmiljø.

Ein KS1-prosess vil ta nærare to år. Det er likevel ikkje slik at dette vil forlenge den samla tida til planlegging tilsvarende. Gjennom KS1 vil det skje avklaringar som gjer at planlegginga etter plan- og bygningslova kan verte enklare og gå raskare. Det vil ikkje vere mogleg å finne ei avklaring i denne saka innan Nasjonal transportplan for perioden 2010-2019 vert lagd fram, ifølgje opplysningar eg har fått frå Statens vegvesen òg når det gjeld deira framdriftsplan og talet på prosjekt som allereie ligg i kø for KS1 i dette området.

Eg vil i denne samanhengen til slutt få understreke at KS1 ikkje er eit instrument for prioritering. KS1 er meint å vere grunnlag for å kunne velje konsept for store inves-

teringstiltak og ta stilling til kva ein skal gå vidare med i planlegging.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Steinar Gullvåg (A) [21:38:22]: Som det går fram av komiteinnstillingen, går planene om en veitunnel mellom Horten og Moss tilbake til 1988 og til hovedflyplassaken. Den gang ble planene lagt til side til fordel for Oslofjordforbindelsen, altså tunnelen under Drøbaksundet, som egentlig ble lansert som en kompensasjon for at flyplassen skulle legges til Gardermoen. Nå skulle det som kjent gås noen runder før så skulle skje. Ikke desto mindre ble Oslofjordforbindelsen åpnet i 2000, men rasjonelt sett og i forhold til samferdselspolitisk nytteverdi er det mellom Horten og Moss at tverrforbindelsen under Oslofjorden burde ha gått.

Når samferdselskomiteen nå ønsker en ny utredning av vei- og jernbanetunnel under fjorden, åpner det helt nye samferdselspolitiske perspektiver på begge sider av Oslofjorden. Fjorden har tradisjonelt vært forbindelsesåren mellom Østfold og Vestfold, men i vår hastige tid har den snarere vært en barriere enn en kommunikasjonskanal. En veitunnel eller vei- og jernbanetunnel under fjorden skaper nye regionale utviklingsmuligheter i hele området, fra Grenland via Oslo til Østfold. Jeg vil videre anta at flyplasstriangellet, Gardermoen–Torp–Rygge, og nye dobbeltspor for jernbanen på begge sider av fjorden også åpner perspektiver for kommunikasjon, bosetting, sysselsetting og næringsutvikling i hele området.

Jeg har merket meg at fylkestinget i Vestfold og Østfold og Regionrådet for Buskerud, Telemark og Vestfold har bedt om en statusrapport og en ny vurdering av tverrforbindelsen mellom Horten og Moss, og dermed skulle alt ligge til rette for at forbindelsen nå plasseres inn i sin rette sammenheng, nemlig Nasjonal transportplan. Uten at jeg skal foregripe en ny utredning, vil jeg tro at en slik tverrforbindelse lar seg finansiere med bompenger. Det eneste som da vil kunne forpurre dette prosjektet, er enten uoverstigelige teknologiske og økonomiske problemer eller at Fremskrittspartiet skulle få avgjørende innflytelse på samferdselsplanleggingen på begge sider av Oslofjorden. Ettersom Fremskrittspartiet får nærmest allergiske reaksjoner hver gang de hører snakk om bompenger, får vi håpe at høstens kommunevalg ikke setter noen stopper for all videre planlegging.

Svein Flåtten (H) [21:41:18]: Dette er på mange vis en litt underlig sak, hvor to nærmest likelydende forslag har vært behandlet samtidig i komiteen. Jeg synes komiteen har håndtert dette på en utmerket måte. Den har sett på det som er det viktige, ikke konsentrert seg om uenighetene i de to forslagene, for de finnes, men om det viktige, å få til en utredning av mulighetene for å få bygd en veiforbindelse mellom to av de mest sentrale østlandsfylkene, som vil kunne etablere det gjensidige og felles næringsliv og arbeidsmarked som flere har snakket om her,

på en ganske annen måte enn i dag. Det hindres i dag selv sagt av den manglende infrastrukturen, men også av en manglende historikk for samarbeid mellom de to fylkene.

Det er ikke mange saker hvor regjeringspartiene kommer representantforslag fra opposisjonen i møte i Stortinget. Det tar jeg som det første tegn på at dette prosjektet er viktig også for posisjonen, og det er jo gledelig å registrere at representanten Gullvåg fra Vestfold er entusiastisk og gledesstrålende over et Høyre-forslag.

Jeg benytter også anledningen til å arrestere mine to medrepresentanter fra Vestfold, både Anders Anundsen og Steinar Gullvåg, for deres historieskrivning – det har vært planlagt tunnel her lenge før 1987. Allerede i 1961 sa veisjef Alf Torp at man måtte få til en forankret brotunnel når fergekapasiteten sprenges. Jeg vet ikke hva en forankret brotunnel er, muligens er det sterkere tunneler enn dem man bygger i våre dager.

Jeg tror at dagens delvise velsignelse her i Stortinget av å få til en utredning vil utløse stor lokalpolitisk aktivitet i de respektive fylkeskommuner og aktuelle kommuner på begge sider av fjorden. Selvsagt er dette bare et bitte lite skritt på veien. Men det som er viktig, er at det har vært en samlet komite, og slik sett er det svært lovende. Det som er et lite skår i gleden, er det jeg oppfatter fra statsråden som en svært lang utredningstid, som, så vidt jeg kan forstå, bringer utredningen forbi neste planleggingstidspunkt i Nasjonal transportplan. Men, som sagt, det ble tenkt allerede i 1961. Østfoldingene og vestfoldingene er tålmodige mennesker, som venter på at fremtiden kan bringe dem sammen.

Presidenten: Presidenten tar seg den frihet å minne om tidspunktet på kvelden. Med det opplegget vi har for debatter videre nå, blir vi ikke ferdig før tidligst kl. 2, med minst en halvtimes votering deretter, så det er en fordel å ha debatter om de saker som det er uenighet om i komiteen, og ikke om enstemmige innstillinger.

Anders Anundsen (FrP) [21:44:38]: Jeg skal ikke bidra til å forlenge debatten stort i det perspektivet, men man skal lytte til dem som har levd lenger enn en selv, og det var jo artig da å høre representanten Flåtten si at saken faktisk har røtter helt tilbake til 1961. Da er det kanskje på tide å gjøre noe, og derfor er det godt at vi har saken.

Det som gjorde at jeg var nødt til å ta ordet, var at jeg var veldig optimistisk da jeg var her og holdt mitt første innlegg. Så ble jeg litt mer pessimistisk etter at statsråden holdt sitt innlegg, for jeg forstod det slik at statsråden legger til grunn at dette ikke vil være et aktuelt prosjekt å få inn i Nasjonal transportplan fra 2010. Det betyr altså at vi må vente til 2014, hvilket gjør i hvert fall Høyres ambisjonsnivå i forhold til tidsperspektiv og gjennomføring helt urealistisk. Så jeg håper at statsråden vil presse på for at denne KS1-prosessen kan ta kortere tid enn to år, og legge til rette for at Statens vegvesen kan presse ytterligere på for å gjøre det mulig å få dette inn i NTP fra 2014. Jeg har tillit til at statsråden vil bidra til det.

Statsråd Liv Navarsete [21:45:57]: Berre ein liten tilleggsmerknad frå mi side.

Det er ei mengd prosjekt som ligg i Nasjonal transportplan som skal utgreiast, prosjekt som ligg i siste planperiode, og som etter at den førre regjeringa innførte eit system med kvalitetssikring i tidleg fase – KS1 – har påført Statens vegvesen mykje ekstra planleggingsarbeid. Det betyr at i tillegg til Statens vegvesen sitt arbeid med å samle inn det nødvendige grunnlagsmaterialet, skal arbeidet ut til eit eksternt konsultentselskap, som då skal gjennomføre ein uavhengig analyse. Det seier seg sjølv at dette tek tid.

Det ligg alt ei mengd prosjekt i kø for å verte handsama, og dette prosjektet kjem opp no utan at det har lege inne i handlingsprogrammet. Så om eg skal presse på for å få dette inn, betyr det at andre prosjekt som det er knytt store forventningar til, og som allereie ligg i handlingsprogrammet, då eventuelt må skyvast ut.

For ein statsråd er det ikkje så lett vint at ein berre kan lyfta ting opp av hatten. Då må ein også sjå litt på kva slags vedtak Stortinget allereie har gjort, og kva konsekvensar dette vil få for andre.

Så det eg har prøvt å vere ærleg på her, er at – ja, me skal sjølv sagt ta tak i dette prosjektet, og eg har sjølv sagt registrert ein samla komite si haldning til det. Men me må òg ta omsyn til at det som sagt alt ligg ein kø av prosjekt, og at ei KS1-utgreiing vil ta tid. Det gjer det. Om lag to år er det som alt vert skissert frå Vegvesenet i forhold til dei prosessane. Og det gjeld ikkje dette prosjektet mindre enn andre prosjekt.

Men som sagt: Eg tek sjølv sagt med meg den haldninga som komiteen samla har til prosjektet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 25.

(Votering, se side 3721)

S a k n r . 2 6

Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 5. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 74):

«Stortinget ber Regjeringen etablere en ordning med en statlig medfinansiering for tiltak rettet mot sikkerhet og terrorberedskap.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3721)

S a k n r . 2 7

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Olemic Thommesen, Sonja Irene Sjøli og Jan Tore Sanner om å gi rett til foreldrepenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom (Innst. S. nr. 245 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:62 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [21:49:22] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Komiteen er einig med forslagsstillarane bak representantforslaget i Dokument nr. 8:62, Olemic Thommesen, Sonja Irene Sjøli og Jan Tore Sanner, i at gode trykdeordningar har bidrege til valfridom og likestilling i familien og i arbeidslivet.

Når det gjeld sjølve forslaget om å leggje fram ulike modellar til endring i folketrygdlova om rett til fødselspenge uavhengig av seksmånadersregelen i samband med etterfølgjande barn når barn blir fødte med kort mellomrom, blir det avvist av eit fleirtal i komiteen. Eg reknar med at dei ulike partia vil gjere greie for sitt syn på saka.

Gjennomsnittsalderen for når ein får sitt første barn, har gått opp. Mange familiar ønskjer å få sitt andre barn etter kort intervall. Enkelte opplever det som ein hemske at dei må ut og vere yrkesaktive i seks nye månader for å opparbeide ny rett til foreldrepenge. Kristeleg Folkeparti meiner det er viktig at den enkelte familie sjølv må få avgjere om dei ønskjer å vere yrkesaktive mellom to barnefødsler, når det er mindre enn 24 månader mellom svangerskapa, samtidig som dei bør sikrast rett til foreldrepenge som ved førre fødsel.

Dei som uansett vel å vere heime mellom to barnefødsler utan å ha opparbeidd nye rettar, opplever då at også får mistar sine rettar, fordi hans rettar er knytte opp til at mor har vore yrkesaktiv. Så innføring av søskenbonus kan gi gevinst for både mor og far og barn. Søskenbonus vil auke valfridomen og fleksibiliteten når det gjeld korleis småbarnsforeldre organiserer kvardagen sin mens barna er små. Kristeleg Folkeparti er sjølv sagt oppteke av at far skal bruke meir tid saman med barna. Kristeleg Folkeparti har i regjering vore med på å fremme forslag om, og fått vedteke, å utvide pappakvoten frå fire til seks veker. Stoltenberg-regjeringa har ikkje fremma forslag om noka utviding. Bondevik II-regjeringa betra rettane til fedrane, og vi har følgd opp dette arbeidet vidare på Stortinget etter at vi forlét regjeringskontora. Vi ventar no på at Regjeringa vil følgje etter i dette arbeidet.

Eg har merka meg at eit av argumenta departementet bruker mot forslaget, er at dei som ikkje er i jobb og får barn, får ein eingongsstønad på 33 500 kr pr. barn. Kristeleg Folkeparti ønskjer å auke eingongsstønaden kraftig ved fødsel og adopsjon, slik at også denne gruppa kjem betre ut.

Kristeleg Folkeparti og Venstre har eit felles forslag i innstillinga der vi går inn for å sikre rett til foreldrepenge som ved førre fødsel når det er mindre enn 24 månader mellom svangerskapa. Subsidiært støttar vi Høgre sitt forslag om ei utgreiing av ulike modellar. Kristeleg Folkeparti har programfesta søskenbonus, og vi synest ikkje

vi treng utgreiingar for å konkludere. Men sidan vi ikkje får fleirtal for dette, støttar vi Høgre sitt forslag subsidiært.

Eg vil med dette ta opp forslaget frå Kristeleg Folkeparti og Venstre i innstillinga.

Presidenten: Representanten May-Helen Molvær Grimstad har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Gunn Karin Gjul (A) [21:53:09]: Vi som er småbarnsforeldre i dag, er fantastisk privilegerte. Vi har en foreldrepermisjonsordning som sett i et internasjonalt perspektiv er unik. Folk fra andre europeiske land valfarter til Norge og de skandinaviske landene for å se på ordningene våre.

Sett utenfra oppleves det som et økonomisk under at det er mulig å ha verdens høyeste yrkesdeltakelse blant kvinner, samtidig som norske kvinner føder flere barn enn noen andre kvinner i Europa. Dette ville ikke ha vært mulig uten gode velferdsordninger.

Vi kan dessuten med overbevisning dokumentere at våre gode velferdsordninger for småbarnsforeldre, som foreldrepenge og barnehageplasser, bidrar til økt verdiskaping, nettopp fordi det gir kvinner mulighet til å kombinere jobb og omsorg for små barn.

Dagens fødselspermisjonsordning er god, men den har også sine svakheter. Men Arbeiderpartiet er overbevist om at en innføring av søskenbonus ikke vil bidra til en forbedring av foreldrepermisjonsordningen. Vi mener dagens regelverk allerede tar høyde for kort tidsrom mellom fødslene.

Folketrygdloven § 14-6 fastsetter som vilkår for rett til foreldrepenge at stønadmottaker skal ha vært yrkesaktiv i minst seks av de siste ti måneder før fødselen, men den har en utvidet forståelse av vilkåret om yrkesaktivitet. Blant annet likestilles tidsrom der det er gitt en ytelse til livsopphold i form av sykepenger, foreldrepenge eller dagpenger under arbeidsløshet, med yrkesaktivitet etter denne bestemmelsen. Det innebærer at å motta foreldrepenge for det første barnet, teller med i opptjeningsgrunnlaget til det neste barnet. Stønadmottaker kan derfor ha en periode med ulønnet permisjon i inntil fire måneder mellom fødslene uten at foreldrepenge rettigheter for det neste barnet går tapt.

Etter dagens regelverk er det derfor ikke slik at kvinner må ut i arbeid i seks måneder mellom fødslene for å få rett til en ny periode.

For den rød-grønne regjeringen er det et mål å legge til rette for at fedre kan ta mer del i omsorgen for små barn. Vi mener det tjener alle parter, og aller mest barna, som får mulighet til å være mye sammen med begge foreldrene.

Dersom foreldrene i større grad deler permisjonen likt mellom seg, vil ikke problemet med manglende opptjeningsstid oppstå. For oss er det viktig å stimulere til en utvikling i retning av større deling av permisjonen.

En søskenbonus vil ha den motsatte effekten. Ordningen er skreddersydd for mødre som tar ut mesteparten av permisjonen selv, og som fortsetter i ulønnet permisjon

fram til neste fødsel. Når mor legger opp til å være hjemmевærende i lange perioder, vil det legge begrensninger for fars mulighet til å ta ut lønnet permisjon. Jeg mener derfor at dette vil bidra til å forsterke dagens tradisjonelle kjønnsrollemønstre, der mor tar lengst permisjon og far jobber like mye som før han fikk barn.

Arbeiderpartiet vil advare mot ordninger som stimulerer til at kvinner blir hjemmевærende lenge, og som svekker deres rettigheter og posisjon i arbeidslivet.

Skal vi komme videre i likestillingen mellom menn og kvinner, er vi avhengig av at det blir mer likestilling i hjemmet. Mens kvinner er hjemme og tar seg av små barn, raser menn fra kvinnene på karrierestigen, og kvinner blir parkert i lønnsutviklingen – dette til tross for at kvinner kan skilte med både bedre karakterer og høyere utdanning enn sine menn.

Arbeiderpartiet kan ikke støtte forslag som for det første diskriminerer menns mulighet til å være mer sammen med sine barn, og som for det andre vil svekke kvinners rettigheter på arbeidsmarkedet. Derfor går vi imot et forslag om søskenbonus.

Olemic Thommessen (H) [21:57:24]: Høyre mener det er svært viktig å legge til rette for god befolkningstilvekst i vårt land. I troen på tilværelsens muligheter mener vi at barn er ønsket – for seg selv, for sine foreldre og nærmeste og for fellesskapet som helhet.

Dette tilsier selvsagt at ethvert samfunn må gjøre det mulig, på beste måte, å innrette seg slik at det å ha barn blir en naturlig og overkommelig del av livet. Høyre er derfor opptatt av gode ordninger for småbarnsfamiliene. Vi mener det er behov for tilrettelegginger, noe som er bakgrunnen for det forslaget vi har lagt frem.

Norske kvinner er opptatt av utdanning og yrkesdeltakelse. Dette forklarer hvorfor norske kvinner er stadig eldre når første barn kommer. Familiene er da ofte i en livssituasjon hvor de har store økonomiske forpliktelser i form av boliggjeld og studiegjeld. Samtidig har man ofte innrettet sine økonomiske forpliktelser på grunnlag av to inntekter. Behovet for økonomisk stabilitet for denne gruppen oppleves derfor som svært viktig, og sterk reduksjon i inntekten kan få store konsekvenser, selv når bortfallet kun gjelder for noen få måneder.

Høyre mener det er et urimelig krav at disse kvinnene, som bidrar med stor verdiskaping i samfunnet, ikke gis den fleksibilitet det ofte er behov for i en fase av livet hvor tidsklemma, økonomiske forpliktelser og omsorgsrollens utfordringer oppleves som tyngende.

Disse kvinnene er sterkt motivert for arbeidsdeltakelse, og vi finner ikke grunnlag for å hevde at den fleksibilitet vi her ønsker å innføre, verken er likestillingsfiendtlig eller svekker fars rolle i forhold til barneomsorg. At man er ute av arbeidslivet noen få år av et langt yrkesliv, er trolig for mange heller en god investering i forhold til å mestre en travel hverdag når kombinasjonen hjem og arbeid igjen blir en realitet. Vi mener at det bør utvises litt større raushet i forhold til en forholdsvis liten gruppe familier som får barn med kort mellomrom. Vi vil gi et klart

signal om at vi ønsker at yrkesaktive kvinner med høy utdanning også skal ha mulighet til å få mange barn.

Å få barn sent i livet har både positive og negative sider. Det er positivt at man får barn på et tidspunkt da det er ønsket, og voksne foreldre har ofte en modenhet i forhold til den omsorgsrollen de går inn i. De negative sidene kan være at man opplever svangerskap og fødsel som en større fysisk påkjenning, og vi vet også at faren for å få barn som gir særskilte utfordringer, øker. Ved rask ny graviditet ser vi det som en god investering både i helse og i familien at mor ikke må presses ut i jobb for ikke å miste retten til foreldrepenger. Får man første barn sent i livet, er det også naturlig at barn nummer to og tre kommer med korte mellomrom, tatt i betraktning at den biologiske klokken setter sine begrensninger.

Vi mener en offensiv familiepolitikk må være å forholde seg til det faktum at kvinner i dag får barn senere i livet, og at de derfor får barn med kort mellomrom. Vi kan ikke forstå, slik det hevdes fra regjeringspartiene, at kvinner ender opp ved kjøkkenbenken eller får svekkede rettigheter og dårligere posisjoner i arbeidslivet ved ikke å hales ut i arbeidslivet noen få måneder mellom to fødsler.

Jeg tar med dette opp Høyres forslag.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Olemic Thommessen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 27.
(Votering, se side 3722)

S a k n r . 2 8

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av rammeprogrammet til EU for forbrukerpolitikk (2007-2013) (Innst. S. nr. 265 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 73 (2006-2007))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3722)

S a k n r . 2 9

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Bjørg Tørresdal og Laila Dāvøy om kommunalt selvstyre når det gjelder utplassering av gevinstautomater (Innst. S. nr. 279 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:59 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Gunn Karin Gjøl (A) [22:02:19] (ordfører for saken): Fra og med 1. juli vil dagens spilleautomater være historie. Vi vil da gå fra å ha et av Europas mest liberale spillregimer til et svært restriktivt system.

Med unntak av Fremskrittspartiet var alle partiene med på et vedtak i Stortinget i juni 2003 om å forby dagens automater og erstatte dem med et spilltilbud i regi av Norsk Tipping.

Bakgrunnen for vedtaket den gangen var den kraftige økningen i spilling på automater. I løpet av Bondevik-regjeringens periode eksploderte spilling på automater. I 2001 var omsetningen på rundt 8 milliarder kr. I 2005 var den kommet opp i vanvittige 28 milliarder kr i året. Parallelt med veksten i spillingen økte de sosiale problemene dramatisk.

I løpet av de samme fire årene ble det ikke satt inn et eneste tiltak som bremsset spillingen. I stedet satt Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre passivt og ventet på at regjeringsadvokaten skulle vinne fram i rettsprosessene om innføringen av Norsk Tippings spillmonopol, som Kristelig Folkeparti og de to andre regjeringspartiene hadde fått vedtatt i Stortinget.

Men idet Kristelig Folkeparti forlot regjeringskontorene, skjedde det en total snuoperasjon i partiets politikk. De vendte ryggen til spillforliket de sjøl hadde tatt initiativ til.

Kristelig Folkeparti lot automatspillingen øke fra 8 til 28 milliarder kr i sin regjeringstid. Nå sier partiet at de vil ha totalforbud. Konfrontert med spørsmål om hvorfor de mener det nå, sier Kristelig Folkeparti at det er fordi de har fått mer kunnskap om de sosiale problemene. Det er usant. Kunnskapen var der da de satt i regjering, og det kan dokumenteres. Hele Norges prosedyre i rettssakene om Norsk Tippings automatmonopol bygger nemlig på en grundig dokumentasjon av de sosiale problemene automatene har skapt. Likevel tok ikke Kristelig Folkeparti og de andre regjeringspartnerne affære.

Først da det kom en ny regjering i 2005, kom endelig tiltakene som fikk bremsset dette. Seddelforbud ble innført, noe som har hatt stor effekt. Visste ikke Kristelig Folkeparti og de tidligere regjeringskameratene da de satt i regjering, at spilleavhengige puttet på 200-lapp etter 200-lapp?

Nattestenging av automater er innført for å sørge for at ingen står hele natten og spiller. Hadde Kristelig Folkeparti lukket øyne og ører for de tragiske historiene om fedre eller mødre som lot barna sove i bilen mens de sjøl stod hele natten foran automatene?

Merking, avgift, mer forskning, støtte til de spilleavhengige og de pårørendes organisasjoner er andre tiltak som er gjennomført. Hvorfor gjorde ikke Kristelig Folkeparti noe av dette da de sjøl satt i regjering?

Kan grunnen til at man ikke gjorde noe, være frykten for å tape rettsaken i EFTA-domstolen? I så fall har da-

gens regjering gjort den frykten til skamme. Den rødgrønne regjeringen klarte å vinne fram i EFTA-domstolen parallelt med at man iverksatte en rekke tiltak.

Fra 1. juli vil dagens automater bli forbudt og fjernet. Fra 1. januar neste år skal Norsk Tippings spillterminaler innføres. Likevel er det stor forskjell på det dagens regjering gjør, og det Kristelig Folkeparti vedtok. Statsråd Giske har gitt Norsk Tipping beskjed om mye strengere regler enn det Svarstad Haugland la opp til. Spillene som ligner dagens automater, blir forbudt, omsetningen blir lavere, spillene skal gå langsommere og seddelforbudet vil bli videreført. Vi skal være sikre på at ingen nye spill skaper slike problemer som de gamle. Omsetningen vil bli lavere enn med Svarstad Hauglands opplegg, nettopp fordi tryggheten må gå foran.

Disse strammere reglene kunne den forrige regjeringen også ha innført. Det gjorde den ikke. Det måtte et regjeringsskifte til.

Heldigvis vil ikke Kristelig Folkepartis helomvending og forbudsforslag få flertall. Stortingsflertallet sier nei, men også Lotteritilsynet er imot et forbud. De mener det vil føre til et illegalt marked, økt kriminalitet og fortsatt sosiale problemer.

Et forbud ville føre til et dramatisk inntektstap for frivilligheten. De som er avhengig av hjelpen fra Blindeforbundet, Krefthforeningen, Redningsselskapet, Røde Kors og Norsk Folkehjelp er blant dem som blir rammet. Idretten vil rammes aller hardest. Nå sier Kristelig Folkeparti at det bare er å finne en milliard ekstra på statsbudsjettet. Så enkelt er det ikke.

Kristelig Folkepartis spillpolitikk står ikke til troende. De hadde ikke en milliard til å løse det på den måten da de satt i regjering. De har det heller ikke i dag.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [22:07:36]: I denne saken vil Fremskrittspartiet henvise til Innst. S. nr. 166 for 2006–2007, som ble behandlet av Stortinget for en måned siden.

I denne innstillingen sier Fremskrittspartiet at vi ønsker at beslutninger skal fattes så nærme landets innbyggere som mulig, og dette innebærer en betydelig desentralisering av makt, der innbyggerne får større påvirkningsmulighet overfor sin egen tilværelse enn i dag. Vi mener kommunene ikke bare skal administrere statlige ordninger, men ha reell innflytelse over politikken på områder som angår innbyggerne.

I dag er det slik at kommunene har betydelig bestemmelsesrett når det gjelder f.eks. skjenkebevillinger, åpningstider, alkoholsalg fra butikk osv. Fremskrittspartiet er opptatt av at inntektene til de frivillige organisasjonene må ivaretas i denne saken. Om vi skal ha en lokal spillpolitikk, må også kommunene ta et økt ansvar for de frivillige organisasjonenes økonomi. Om man skal ha en lokal modell, kan ikke den baseres bare på et ensidig statlig ansvar for disse inntektene, kommunene må også på banen.

Fremskrittspartiet har tillit til lokaldemokratiet og ønsker altså å utvide lokalpolitikkenes virkeområde, slik at også politikken i forbindelse med spilleautomater og and-

re pengespill bør bestemmes lokalt. Vi fremmet derfor følgende forslag i Innst. S. nr. 166:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme en sak for Stortinget, der det legges opp til at politikk knyttet til pengespill og spilleautomater bestemmes av kommunene. Saken må ta hensyn til inntektene til de frivillige organisasjonene.»

Vi ønsket altså en lokal frihet, at kommunen skal kunne si ja til poker, kasino, automatspill osv., eller at de skal kunne velge å si nei til det. Interessant nok fikk dette syn og forslag også støtte fra partiet Høyre.

For øvrig er dette andre gang at dette forholdet tas opp av Fremskrittspartiet i denne sesjonen. Vi tok også opp et liknende forslag i Innst. S. nr. 17 for 2006–2007.

Man vil kanskje spørre seg hvorfor Fremskrittspartiet ikke kan hoppe på Kristelig Folkepartis forslag. Det er flere grunner til det. For det første er vi opptatt av inntektene til den frivillige sektor, som ikke er hensyntatt i forslaget fra Kristelig Folkeparti, men er hensyntatt i det forslag Fremskrittspartiet fremmet i mai.

For det andre er ikke Kristelig Folkepartis forslag et forslag om reell frihet for kommunene. Man kan ikke si at noen har frihet dersom de kun kan vedta å gå i en strengere retning, ikke i en mer liberal retning.

Med denne begrunnelse mener vi at forslaget skal avvises, og har gitt uttrykk for det i innstillingen. Om Kristelig Folkeparti hadde ønsket reelt lokalt selvstyre i denne saken, har de hatt to muligheter til å stemme for dette tidligere i denne stortingssesjonen, senest i mai.

Så en liten kommentar til partiet Høyre. Jeg har undret meg litt over at partiet i løpet av en måneds tid har klart å ha to relativt forskjellige syn på saken. I Innst. S. nr. 166, som jeg siterte fra, gikk man inn for full lokal frihet i spillpolitikken, men nå gjelder dette altså kun automater, selv om det for en måned siden åpenbart gjaldt hele spekteret av spill.

Jeg går ut fra at vi vil få interessant og lærerik informasjon fra representanten fra Høyre om hvordan en slik snuoperasjon og endring av politikken i løpet av en knapp måned er mulig.

Olemic Thommessen (H) [22:12:16]: Det er godt representanten Knudsen ikke skal behøve å vente lenge, ettersom han er så spent.

La meg starte med å si at gevinstautomatene gjennom de siste årene har vært en politisk temmelig het potet. Automatenes store økonomiske betydning for frivilligheten på den ene siden og de sosiale problemene som følger av automatene på den andre, har skapt konflikter og behov for politiske grep.

Forståelsen for spilleproblemer og det politiske klima i denne saken er totalt snudd på hodet siden Valgerd Svarstad Haugland tok tak i problemene og frem til i dag. Bondevik-regjeringen måtte tåle store politiske belastninger, som alle som var med den gangen, også statsråden, vil huske. Man mottok hundrevis av mail fra aksjoner, idrettslag, kor og teatergrupper. I dag er stemningen snudd på hodet, og heldigvis later det ikke til å være vanskelig for Regjeringen å finne oppslutning for en restriktiv politikk på området.

Bakgrunnen for den saken vi nå behandler, er som kjent den aksjonen som mange av landets ordførere, ledet av Høyres ordfører i Drammen, har satt i gang. Deres krav er en kommunal reservasjonsrett knyttet til utplassering av automater i egen kommune – en ordning som på mange måter vil være parallell til den ordningen vi i dag har for vinmonopolutsalgene. Høyre støtter dette kravet.

I forbindelse med behandlingen av regionalmeldingen – og nå må representanten Knudsen lytte, for nå kommer vi til det han spurte etter – gikk Høyre inn på merknader formulert av Fremskrittspartiet, der man i en drøftelse av utvidelse av lokalpolitikken virkeområde gikk inn på en merknad om at politikk i forbindelse med spilleautomater og andre pengespill bør bestemmes lokalt. Dette er en romslig formulering, og utgangspunktet var at man ønsket dette temaet utredet. Formuleringen har altså gledet dem som har ønsket å feilinformere om Høyres standpunkter og dermed avlede oppmerksomheten fra sakens kjerne. La det derfor være helt klart: Høyre støtter Regjeringens linje om en restriktiv politikk basert på nasjonale rammebetingelser. Den eneste reelle forskjellen er at vi mener det er grunnlag for å gi en lokal kommunal reservasjonsrett. Dette er forhold vi mener det er mulig å kombinere.

Mye har skjedd siden Valgerd Svarstad Haugland vant forståelse hos de frivillige organisasjonene for å ta opp spilleproblemene. Høyre føler seg fortsatt forpliktet til å være med på å gi økonomisk bistand for at organisasjonene skal tilpasse seg en ny økonomisk virkelighet under et strengere automatregime. Imidlertid har vi nå lagt rettssaker bak oss, omsetningen på automatene har vært inntil store høyder før de nå er på retur, seddelforbudet virker, og selve automatene er utviklet slik at kontroll og sterkere regulering er mulig. Alle disse forholdene tilsier en ny gjennomgang av hva som er de faktiske økonomiske realitetene for de frivillige organisasjonene, hvordan overgangen skal tas, og hvordan disse midlene i fremtiden skal fordeles.

Høyre mener at lokaldemokratiet er godt i stand til å håndtere den lokale reservasjonsretten. Vi mener dette kunne være utgangspunkt for gode debatter om frivillighetens kår i kommunene. Det betyr ikke at vi går inn for et fullt frislipp med kasino og poker, eller hva man nå måtte ønske seg. Det tror jeg burde være klart for de fleste. Vi har i gjentatte debatter og også i kommentarer til f.eks. Fremskrittspartiets tidligere Dokument nr. 8-forslag vært veldig klare på hva det dreide seg om. At man da med hensyn til utredning gikk inn på dette med andre pengespill, det er det altså ikke dekning for i forhold til hva som er Høyres standpunkter i dette forslaget.

La meg også kommentere representanten Gunn Karin Gjuls angrep på Kristelig Folkeparti i denne saken, som jeg synes, oppriktig talt, er lite raust og treffer ganske dårlig. Valgerd Svarstad Haugland tok opp et spørsmål som ingen andre på det tidspunktet var villig til å ha fingrene i – kanskje med unntak av SV. Hun tok en meget betydelig politisk belastning da hun gjorde det. Det var ganske tøffe tak som et samlet storting, uten Fremskrittspartiet, stod sammen om å bære igjennom. Så pass raus synes jeg man

kan være; hun fortjener kreditt for at hun faktisk gjorde det og tok belastningene.

Så tar jeg opp Høyres forslag.

Presidenten: Representanten Olemic Thommessen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Magnar Lund Bergo (SV) [22:17:36]: Jeg ville aldri ha trodd, da jeg selv i 2002 tok opp saken om pengespill for første gang, at vi fem år senere skulle stå og krangle om hvem som ville være mest restriktiv i forhold til pengespill.

Jeg er kjempeglad for at undersøkelser nå viser at over 70 pst. av Norges befolkning ønsker automatene bort. Jeg er kjempeglad for at det er over 200 ordførere som sier at de ikke vil ha sånne automater der de er ordfører. Jeg tar dette som et uttrykk for at de ikke ønsker aggressive spill. Jeg tar det ikke som et uttrykk for at de ønsker å forby alle typer spill.

Det har ikke alltid vært slik. I 1999 prøvde den forrige borgerlige regjeringen, Bondevik I, å sette inn en del tiltak mot spillavhengighet. Allerede da var det synlig for dem som ville se, at dette var særdeles problematisk. Stortinget ble lobbet ned, og det var ingen på Stortinget – ikke SV, ikke Kristelig Folkeparti, ikke Arbeiderpartiet, ingen politikere – som klarte å stå imot det presset som var. Det var ikke bra.

I 2002 reiste jeg et Dokument nr. 8-forslag for å ta tak i problemene på nytt. Jeg fikk ikke tilslutning til det, men jeg fikk tilslutning til at det ikke skulle deles ut flere lisenser, at det skulle settes et tak, og at Norsk Tipping ikke skulle sette i gang med nye spill før regjeringen hadde kommet med en ny melding. Så kom regjeringen med en ny melding.

Det er riktig som representanten Thommessen sier, og jeg har rost Valgerd Svarstad Haugland veldig mange ganger for den jobben hun gjorde. Men det var noen som ønsket å gå vesentlig lenger den gangen. Det var ikke det at vi ikke visste. Allerede den gangen hadde vi tall som viste at det var over 20 000 spillavhengige i Norge. For meg var i hvert fall det grunn god nok til å reagere. Og vi foreslo – sammen med Fremskrittspartiet, faktisk – at 1 pst. av inntektene skulle gå til behandling. Nei, det ble stemt ned av representanten Molvær Grimstad og Kristelig Folkeparti. Vi foreslo at vi burde se på de etiske sidene av markedsføringen av spill i Norge. Det ble stemt ned av Kristelig Folkeparti. Vi foreslo i 2003 at vi skulle undersøke mulighetene for å forby spill på Internett. Det ble stemt ned av Molvær Grimstad. Vi foreslo at vi skulle utrede muligheten for å forby spill på mobiltelefon. Det ble stemt ned av Molvær Grimstad. Vi ønsket å sette en grense for gevinster på spill på 300 kr, som de har i Danmark og i Sverige. Det ble stemt ned av Molvær Grimstad. Vi foreslo at vi skulle ta vekk sedlene, og at det bare skulle være myntinnkast; det gjorde vi i 2003. Det ble stemt ned av Molvær Grimstad. Vi sa at vi burde ikke ha 10 000, men at vi burde ha 5 000 automater maks. Det ble stemt ned av Molvær Grimstad. Vi sa at vi bør ha en aldersgrense i Norge på 18 år for alle spill. Det ble stemt ned av Molvær Grimstad.

Det var mulig å se allerede den gangen at hadde vi gjort det, hadde det kanskje ikke vært 70 000 spillavhengige. Kanskje hadde vi klart å stoppe det på 20 000. Ikke uvesentlig!

Kommunalt selvstyre, som er ønsket, mener jeg er en avsporing. Jeg ønsker en nasjonal spillpolitikk, og jeg tar statsrådets ord for det han sier om de nye terminalene som jeg ser på i den framtidige teknologiske plattformen for Norsk Tipping, som Norsk Tipping også skal ha dagens spill på, og dem tror jeg ikke det er noen i salen som ønsker å forby – som tipping, Lotto og oddsen. Forresten er SV svært kritisk til oddsen, og det er faktisk Norsk Tipping selv også, for det gir en god del spillavhengighet.

Vi har sagt vi vil ikke akseptere spill på de nye terminalene som er mer aggressive enn noen av de spillene Norsk Tipping har i dag. Statsråd Giske har gitt oss en bekræftelse på at slik skal det være. Og da er det ikke noe grunnlag for at enkelte kommuner skal reservere seg mot det. For jeg har ikke sett noen ordførere som har tatt til orde for at de vil reservere seg mot fotball, mot Lotto, mot Flax osv. Der skal grensen gå. Og i den grad det blir konflikt mellom inntektsmål og sosiale hensyn, skal inntektsmålet vike.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [22:22:54] (leiar i komiteen): I VG den 4. april i år uttrykte Raudekrossen-president Thorvald Stoltenberg bekymring for at «jaget mot Giske-automatene vil gå ut over fattige, rusmisbrukere og psykisk syke». Kristeleg Folkeparti synest det er eit større problem at 70 000 speleavhengige delfinansierer Raudekrossen sine hjelpeprosjekt.

Staten skal sjølvstekt sikre frivillig sektor gode rammevilkår. Men det kan vi klare utan å utplassere nye speleautomatar frå Norsk Tipping. Vi må bryte koplinga mellom inntekter frå avhengnadsskapande spel og finansiering av frivillig sektor. Det blir opplevd som problematisk og nærmast uanstendig for mange lokallag å vite at organisasjonen dei er medlem av, anten det er Raudekrossen, Redningsselskapet, Kreftforeningen eller andre, tek imot pengar frå speleavhengige til drift. Da må vi finne andre løysingar i fellesskap. Det er Kristeleg Folkeparti villig til, men då må vi slutte å eksperimentere med folks liv og helse ved å plassere ut nye automatar.

Regjeringa sin spelpolitikk er både usosial og usolidarisk. Kristeleg Folkeparti har tidlegare foreslått eit totalforbod mot gevinstautomatar i solidaritet med dei 70 000 speleavhengige. Dette forslaget blei dessverre ikkje vedteke.

På bakgrunn av dei mange personlege tragediane i kjølvatnet av gevinstautomatane har mange kommunar valt å bli eller ønskjer å bli spelfrie. Det meiner vi i Kristeleg Folkeparti at dei må få moglegheit til. Per dags dato har 209 ordførarar slutta seg til eit opprop der dei tek avstand frå gevinstautomatar og ønskjer lokal sjølvrådrett når det gjeld automatplassering.

Frå 1. juli vil landet vere fritt for speleautomatar. Då setelforbodet blei innført i juli i fjor, gjekk førespurnadene til Hjelpetelefonen for speleavhengige ned med 45 pst.

Freistingane vil endeleg vere borte for fleirtalet av dei speleavhengige når speleautomatane blir fjerna 1. juli.

Ifølgje psykiater Hans Olav Fekjær er det ingenting som heiter «snille» automatar, når dei samtidig skal trekkje inn mange hundre millionar kroner årleg til dei frivillige organisasjonane.

Då statsråd Giske blei pressa i vår, sa han at dei nye automatane er like uskyldige som Lotto. Er automatane så uskyldige som han hevdar, skal ein få problem med å betale investeringskostnadene på 700 mill. kr. Og 90 pst. av inntektene frå automatane kjem frå folk som i større eller mindre grad er speleavhengige.

Statsråd Giske snakkar om Norsk Tippings automatar som uskyldige, men på pressekonferansen 22. mai sa han at han tok sikte på ei årsumsetning på 6–7 milliardar kr. Alle forstår at dette ikkje er «snille» automatar.

Da Valgerd Svarstad Haugland starta som kulturminister, hadde vi ei omsetning på automatspel av same omfang som statsråd Giske no ønskjer å få. Han vil altså rykkje tilbake til start, til ein situasjon lik den som var då Kristeleg Folkeparti første gong sa at nok er nok, og tok første steg for å rydde opp i automatmarknaden.

Framstillinga som representanten Gjøl gav av Kristeleg Folkeparti sitt engasjement innanfor spelproblematikk, er gal. Magnar Lund Bergo snakka om det engasjementet som han har hatt. SV har vore offensiv på dette området tidlegare. Det skal dei ha ros for. Derfor blir det så ufatteleg, når ein no ser at spelproblematikken har auka så kraftig og den sitjande regjeringa har moglegheit til å vere med og få dette på riktig kjø, at dei er med på seilassen.

Trond Giske brukte valkampen i 2005 til å snakke om at no skulle fellesskapet prioriterast. I årets valkamp er Arbeidarpartiets slagord at alle skal med. Men kva då med dei 70 000 speleavhengige? Er ikkje dei ein del av det gode selskapet? Tusenvis av foreldre brukar alle pengane dei har – og meir til – på automatspel. Då er det ei mager trøst for sonen til ein speleavhengig at idrettslaget han ikkje har råd til å delta i, får ny kunstgrasbane.

Dei som spelar mest, er låginntektsgrupper, trygda og innvandraran. Sjølv med lågare omsetnad på speleautomatane vil inntektene frå speleautomatane sannsynlegvis i hovudsak kome frå låginntektsgruppene. Regjeringas spelpolitikk bidreg til å halde ved lag sosiale forskjellar.

Kristeleg Folkeparti starta eit viktig arbeid. Vi har gått eit skritt vidare. Det er ikkje riktig at ingenting blei gjort då vi sat i regjering. Den handlingsplanen som Regjeringa fekk, låg frå den førre regjeringa. Ein del av tiltaka har blitt gjennomførte, og ein del har vi i Kristeleg Folkeparti vore med og påverka og teke opp må gjennomførast.

På pressekonferansen den 22. mai sa kulturministeren at det berre er kioskeigarar som har vetorett i automatsaka. Regjeringa har altså overlata lagnaden til dei speleavhengige til landets kioskeigarar. Kristeleg Folkeparti meiner at lokalpolitikarane er betre eigna til å bestemme om ein kommune skal vere spelfri.

Erling Sande (Sp) [22:28:10]: Det temaet som vi drøftar i denne saka, speleautomatar, har etter kvart vorte

drøfta mange gonger, anten i denne salen, i media eller andre plassar. I dag diskuterer vi om det er riktig å gje kommunane sjølvstyre når det gjeld utplassering av det som då blir dei nye terminalane til Norsk Tipping, som etter planen skal utplasserast i 2008.

For Senterpartiet er det viktig å understreke følgjande: Speleproblema må takast på alvor. Mange i dette landet er avhengige av spel, anten det er speleautomatar, nettspel eller andre ting. Tal frå Hjelpelinja har vist at det store fleirtalet av dei som kontakta Hjelpelinja, var avhengige av speleautomatar. Derfor er det viktig at vi no får fjerna dei skadelege speleautomatane innan utgangen av denne månaden. Etter kvart skal dei altså erstattast av dei nye spelterminalane.

Speleavhengnad påfører samfunnet store kostnader, men endå verre: Det fører til store personlege lidningar.

Så må frivillig sektor bli mindre spelavhengig.

Senterpartiet er oppteke av å sikre frivillig sektor. Frivillig sektor har fyrst og fremst ein eigenverdi gjennom å aktivisere folk i fellesskap til meningsfylte og samfunnsnyttige aktivitetar. Men det er ingen tvil om at frivillige organisasjonar òg yter omfattande økonomiske bidrag til samfunnet gjennom produksjon av tenester og omfattande ulønna innsats, utan at dette kjem presist og direkte til uttrykk i nasjonalrekneskapen. Det skjer òg viktig førebyggjande arbeid i frivillig sektor.

For Senterpartiet var det eit viktig mål å sikre dei frivillige organisasjonane meir frie midlar over statsbudsjettet, slik at ein reduserer den delen av inntektene til sektoren som kjem frå spel.

Vidare er Senterpartiet oppteke av det lokale sjølvstyret. Men vi er ikkje tilhengar av å skubbe vanskelege saker og problem over på kommunane, og det er nettopp det det forslaget vi handsamar i dag, er eit forsøk på. Det er eit forsøk på å ordne det slik at stortingsrepresentantar skal kunne stå med nyvaska hender når frivillig sektor kjem med lua i handa og ber om støtte til arbeidet sitt. Så skal vi peike på lokalpolitikarar og ordførarar og seie at det er deira ansvar. Det er dei som har sagt nei til terminalar. Det er ingen andre land i Europa som har ein slik spelpolitikk.

Den største utfordringa med forslaget er den inkonsekvensen som ligg i det. Kristeleg Folkeparti ser ut til å leggje til grunn at dei nye spelterminalane til Norsk Tipping er mykje meir avhengigheitsdannande enn andre typar spel, som t.d. nettspel og oddsen. Vi har ikkje noko faktagrunnlag som tilseier det, men eg kan for så vidt akseptere at Kristeleg Folkeparti meiner det. Men dersom ein legg til grunn at desse automatane er farlege – dersom det er det ein legg til grunn – stemmer ein jo i dag med vitande og vilje for eit forslag som opnar for at enkelte kommunar kan plassere ut det ein reknar som farlege automatar. For det er jo slik at seier ein ja til dette forslaget, vedtek ein ikkje berre at kommunane kan seie nei, ein seier òg at kommunane kan velje å seie ja.

Om ein meiner at dei nye terminalane er like skadelege som dei gamle, er jo det einaste riktige å forby dei.

Senterpartiet kjem til å ha eit vake auge på dei nye spelterminalane, og vi kjem til å halde fram arbeidet for å redusere speleproblema.

Trine Skei Grande (V) [22:32:15]: Jeg tror at jeg vil begynne med den setningen i Gunn Karin Gjuls innlegg som jeg var mest enig med henne i. Det var setningen: Så enkelt er det ikke.

Det er tydelig at dette ikke er så lett for Regjeringa, og man bruker statsrådens gode, gamle prinsipp om at angrep er den beste måten å sikre seg at man ikke ser hvilken broket forsamling man har med seg for å kjempe kampen. Men jeg må si at da jeg hørte på Magnar Lund Bergo, fikk jeg nesten litt medynk med representanten. Det er godt jobbet, for det er første gang jeg har hatt medynk med ham. Jeg må si at det nederlaget som SV og Senterpartiet har lidd i regjering i denne saken, kan det umulig være lett å tale så flammende for, enten det er Senterpartiet, som taler flammende mot lokaldemokratiet, det er SV ved May Hansen, som f.eks. i Aftenposten den 15. mai – det er ikke så lenge siden – sa at «for SV er det helt uaktuelt å tvinge kommuner i denne saken», eller det er Magnar Lund Bergo sjøl, som den 30. mars – det er heller ikke så lenge siden – i Dagbladet, side 17, sa:

«EFTA-dommen har gitt oss en mulighet til å bestemme sjøl. Den muligheten bør vi gripe og la være å sette ut nye spilleautomater.»

Dette sa SVs Magnar Lund Bergo. Jeg skjønner at dette ikke er så lett. Man burde kanskje ha valgt en litt annen profil, ettersom flere av oss faktisk leser aviser.

Men jeg vil bruke tida til å kommentere det denne saken faktisk handler om. Denne saken handler om synet på lokaldemokratiet og om hvordan man ut fra ønsket om å ha en nasjonal politikk også kan ha en lokal politikk på de ulike områdene. Venstre mener at det bør være en nasjonal spillpolitikk. Som liberalere har vi et forhold til spill som det man har til alkohol: Det er noe som kan være til glede for noen og være en tragedie for andre. Da er det faktisk også slik at fordi det fører til glede for noen, kan man ikke forby det, men man må ha restriktive holdninger knyttet til reguleringen av det. Det er det liberale svaret.

Vi i Venstre ønsker ikke bare et ja eller et nei fra kommunestyrene i denne saken. Vi ønsker at man egentlig lokalt bør ha en handlingsplan når det gjelder spillpolitikk, at man bør ha en holdning til antall, til plassering, til tilgang, og også til hvem som bør være kommisjonær for Norsk Tipping, for snart kommer det ikke til å være så veldig stor forskjell på det å være kommisjonær og det å ha spilleautomater utsatt.

Så er det ett spørsmål som jeg syns er interessant. Her forutsetter man at når 200 ordførere har sagt at de ønsker dette, betyr det at alle disse kommer til å si nei. Betyr det at man tror at alle de gangene man gir lokaldemokratiet makt til å mene noe, så er det en soleklar mening at alle ordførerne kommer til å si nei? Jeg vet at Venstre mange steder i kommunestyret, som f.eks. i bystyret i Oslo, har stemt *for* at kommunene skal ha makt, men de kommer ikke til å stemme for et nei. Det å ha kommunal makt betyr ikke at man bare har makt til å si nei. Det betyr at man også har makt til å si ja. Men da må man faktisk få satt det inn i en sammenheng, få regulert det, få bestemme hvordan man vil ha det i sin kommune, og også få bestemme

hvilke områder som er utsatt, og hvilke områder som ikke er utsatt – faktisk få en bevissthet i lokaldemokratiet om hvordan dette skjer.

Så vil jeg benytte det siste minuttet jeg har, til kanskje å komme med noen innspill til frivillighetsmeldingen, for jeg er litt skremt over spesielt representanten Sande. Jeg skjønner at den meldingen ikke er helt ferdig, så kanskje det kan være håp for oss siden vi kan komme med noen innspill også fra denne talerstol. Det er viktig, når man skal forholde seg til spillene og til spillpolitikken i Norge, at man klarer å ha et lite blikk på hva som er historien bak spillene. Det er ikke så lenge siden frivillige organisasjoner i Norge fikk avslag på støtte fra staten til prosjektene sine, fordi de ikke hadde brukt automatmarkedet tilstrekkelig. Det er ikke mange år siden organisasjoner som takket nei til spilleautomater, ikke fikk støtte fra statlige prosjekter, fordi man hadde valgt å takke nei til spilleautomater.

Det er viktig å huske på at Norsk Tippings inntog i spill etter spill etter spill, med en stadig vekst, et stadig monopol og en stadig mer aggressiv markedsføring, også historisk er en ganske viktig rolle de har tilranet seg. Det viktige prinsippet her er knyttet til frie inntekter som organisasjonene har styring på sjøl, kontra de inntektene som staten bestemmer hvilke organisasjoner skal ha. De debatene vi i dag har om hvorvidt en kan få offentlig støtte ut fra hvilke meninger en har, syns jeg åpner noen viktige prinsipper. Sjøl om Senterpartiet er blitt sabelt ned i denne saken innad i Regjeringa, hadde jeg håpet at i hvert fall de partiene som har en viss tradisjon for forståelsen av frivillige organisasjoners egen frihet, faktisk var i stand til å skjønne forskjellen mellom de to sortene penger når det kommer til frivillighetspolitikken.

Statsråd Trond Giske [22:38:00]: Når Venstre snakker om å bli sabelt ned i regjering, antar jeg at vi hører på et parti som snakker av erfaring. I denne saken var det faktisk slik at SVs og Senterpartiets stortingsgrupper på helt fritt grunnlag sluttet seg til den spillpolitikken som Regjeringen står fast på. Det var ikke noe kompromiss mellom partiene, de tre partiene var enige.

Jeg registrerer at de gamle regjeringspartiene fortsetter sitt korstog mot frivilligheten etter å ha kjempet mot endringen i tippenekkelen, etter å ha kjempet mot frivillighetsregister, mot regler for innsamlingsaksjoner som gjør det lettere og tryggere å være giver. Etter at de fjernet kompensasjonen som frivilligheten var lovet i overgangsåret mellom automater og spillterminaler, gjør de nå en helomvending fra det forliket som de gjorde med frivilligheten da automatereformen ble innført.

Det var ikke uten grunn at det var et samstemmig storting, med unntak av Fremskrittspartiet, som i sin tid mente at det skulle være en nasjonal spillpolitikk. 431 forskjellige spillregimer i Norge tjener ingen. Norsk Tippings spilltilbud med moderate spill har i 60 år bidratt til å forhindre problemer med avhengighet og kriminalitet. Erfaringene viser at Norsk Tippings tilbud bidrar til at folk flest ikke spiller seg fra gård og grunn, og de hindrer at det vokser fram store illegale markeder.

Representanten Molvær Grimstad sa at det var umulig å ha et milliardmarked for et spill uten at det skapes problemer. Vel, Lotto omsetter hvert år for rundt 4 milliarder kr. Det blir interessant å høre representanten Molvær Grimstads utlegging i debatten her etterpå om de store spilleavhengighetsproblemene som Lotto medfører i Norge.

Årsaken til at det i 2003 ikke ble totalforbud, var bl.a. at man hadde erfaringer fra Sverige som viste at et totalforbud bidrog til et stort illegalt spillmarked med mafia-virksomhet og kriminelle gjenger som drev det, og til nye spilleavhengighetsproblemer. Derfor valgte man å ha et nasjonalt, strengt regime som erstatning for spilleautomatene.

Norsk Tippings nye spill skal ikke påtvinges kommunene. Dersom ingen i en kommune ønsker å inngå avtaler med Norsk Tipping, blir det ingen spillterminaler i den kommunen. Slik er situasjonen også i dag, selvsagt – med oddsen, fotballtippen og Lotto. Jeg har ikke registrert at noen påstår at Regjeringen tvinger kommunene til å tilby oddsen.

Det mest overraskende i debatten de siste månedene har vært at en del av opposisjonspartiene har bestemt seg på forhånd for at de nye terminalene vil skape spilleavhengighet, uten at de noensinne har sett en slik terminal, ei heller spillene som vil være på dem. Disse spillene beskrev egentlig representanten Magnar Lund Bergo på en veldig god måte. Dette er framtidens teknologi – det er rett og slett en datamaskin. I likhet med datamaskiner flest er de ikke skadelige i seg selv, med mindre du får dem over deg på en eller annen måte. Det er innholdet som er det vesentlige. Alle disse datamaskinene er koplet opp i et nettverk hvor man kan endre eller fjerne spill med et tastetrykk fra Norsk Tippings sentral på Hamar.

Spørsmålet blir: Er det ikke bedre at vi har en nasjonal ekspertise i Lotteritilsynet, Kulturdepartementet og andre steder som jevnlig følger disse spillene og bestemmer hva som skal tilbys, enn at vi bygger opp denne ekspertisen i 431 kommuner? Jeg ser at Venstre i sin merknad sier at staten skal betale for disse byråkatiene og apparatene i hver eneste kommune som da skal vurdere hvert enkelt spill på terminalene. Det skal bli et interessant system, når den ekspertisen skal bygges ut i alle kommuner. Jeg går ut fra at det er på faglig grunnlag kommunene skal vurdere hvilke spill man skal tillate på terminalene i sin kommune, og hvilke spill man skal forby. Eller skal man forby terminalene helt? Hvis dette blir framtidens kanal for Lotto, mener Molvær Grimstad at da skal også Lotto ryke, fordi man skal hindre de andre spillene på spillterminalene?

Kristelig Folkeparti bruker sterke ord om Regjeringens spillpolitikk. Den forskjellen som er på vår spillpolitikk og den forrige regjeringens, er at vår er mye strengere. Vi har innført seddelforbud, det gjorde ikke Kristelig Folkeparti. Vi har innført nattestenging, det gjorde ikke Kristelig Folkeparti. Vi har redusert inntektsmålsettingen, det gjorde ikke Kristelig Folkeparti. Vi har forbudt enarmet banditt-spill på de nye spillterminalene, det gjorde ikke Kristelig Folkeparti. Vi vil antakelig redusere antallet, det

gjorde ikke Kristelig Folkeparti. Det var heller aldri snakk om noe lokalt forbud under Kristelig Folkeparti.

Når Kristelig Folkeparti bruker slike ord om en så streng spillpolitikk, hvilke ord bruker representanten Molvær Grimstad da om den politikken som hennes regjering førte i fire år, hvor spillingen økte fra 8 milliarder kr til 28 milliarder kr.? Det er nå veldig moderne og populært for opposisjonen å kreve beklagelser fra statsråder. Jeg mener faktisk helt alvorlig at Kristelig Folkeparti burde gå opp og si unnskyld til alle dem som ble spilleavhengige på grunn av den eksplorative veksten – som man ikke gjorde noe med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olemic Thommessen (H) [22:43:23]: Til statsrådens innlegg om at vi, under forutsetningen av lokalt selvstyre, måtte ha ekspertise i 431 kommuner: Det er fullt mulig å ha den lokale reservasjonsretten. Det er det vi snakker om, uten at man skal behøve å ha ekspertise alle steder. Vi er fortsatt inne på at vi skal ha spillmonopolet. Hele det apparatet og hele den ekspertisen og alle de sikkerhetsforanstaltninger som statsråden viser til, hele det systemet som er bygget opp, vil det fortsatt være mulig å ha i en sentral, nasjonal løsning og et nasjonalt regelverk. Forskjellen er altså bare at noen kommuner ville kunne ønske ikke å ha disse spillene i sin kommune.

Jeg tror, i likhet med Skei Grande, at hvis dette er så bra som statsråden legger opp til, er det kanskje mange kommuner som vil velge å ha spillene. Jeg tror også at man ville kunne komme inn på gode diskusjoner om frivillighetens kår i de enkelte kommunene.

Statsråd Trond Giske [22:44:28]: Jeg skjønner ikke hva man skal basere disse beslutningene på, hvis det ikke er faglighet. Det må jo være hva som er risikoen for spilleavhengighet ved spillene. Her har vi gjort en rekke ting som den forrige regjering ikke gjorde. Vi har innført seddelforbud og strengere regler for omsetningshastighet og for hvilke typer spill som vi skal ha, vi har forbudt de enarmede bandittene osv., ut fra et faglig vurdert skjønn. Det må jo være den type faglighet man også bruker i kommunene. Hvis 431 kommuner skal ta disse beslutningene, må man ha den ekspertisen. Jeg mener at vi har et nasjonalt ansvar, ikke bare for å si nei til farlige spill i alle kommuner. Det kan ikke være slik at hvis vi mener at et spill er farlig, så skal det være helt greit for en ordfører i en kommune å si at nei, det er ikke så farlig likevel. Det må være vi som tar ansvaret for at befolkningen i Norge er trygg i forhold til spill. Det gjorde ikke den forrige regjering. Det gjør dagens regjering.

Jeg skjønner jo heller ikke hvordan det skal være i framtiden hvis spillterminalene f.eks. også kan tilby Lotto. Hvordan skal det være, at en ordfører sier nei til at kiosken på hjørnet kan ha en terminal som tilbyr Lotto i sin kommune.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [22:45:42]: Statsråden veit utmerkt godt at Kristelig Folkeparti var

engasjert òg då vi var i regjering, i forhold til spelproblematikken og den handlingsplanen som blei utarbeidd. Då vi kom i opposisjon, måtte vi òg presse på for å få gjennomført nettopp dei tiltaka som statsråd Giske skryter av at dei har gjennomført.

Statsråden uttala at om vi ikkje vann fram i EFTA-domstolen og kunne få gjennomført eit monopol, ønskte statsråden eit totalforbod mot automatar. Kristeleg Folkeparti står ved det vi har lova når det gjeld frivillige lag og organisasjonar, altså dei 933 mill. kr. Då ønskjer eg å spørje statsråden: Om vi ikkje hadde vunne gjennom, ville statsråden då ha ignorert løftet til dei frivillige? Det han angrip oss for no, er at vi primært ønskte eit forbod, ut frå det som vi har foreslått i denne perioden, og sekundært at kommunane kunne ha høve til å seie nei.

Det førstkomande halvåret vil vere eit halvår utan speleautomatar og utan tiltak i forhold til ein svart spelmarknad.

Statsråd Trond Giske [22:46:48]: Jeg sa før rettssaken var avgjort, at det er helt uaktuelt å videreføre dagens regime. For meg var det ulevelig å ha et system hvor man omsatte for 28 milliarder kr, og hvor mange, mange tusen var spilleavhengige. Heldigvis vant vi den rettssaken, så vi kan gjennomføre den politikken som Kristelig Folkeparti stod for, bortsett fra at vi gjennomfører den på en mye strengere måte. Det er rett og slett ikke riktig når Kristelig Folkeparti sier at man ikke hadde kjennskap til det den gangen, og at man nå har snudd, for nå vet man mer. I de dokumentene som Kristelig Folkepartis statsråd og regjeringsadvokaten la fram under rettssakene – også da de satt i regjering – står dette så godt og gripende beskrevet at det rett og slett er tilnærmet en forbrytelse at man ikke gjorde mer da man satt i regjering.

Hvordan kunne man la spillingen øke til 28 milliarder kr? Hvorfor innførte man ikke seddelforbudet? Kan ikke representanten Molvær Grimstad ta en replikk til og forklare det norske folk hvorfor man ikke tok opp et så enkelt forslag, som lå på bordet fra de spilleavhengige? Hvorfor innførte man ikke merking? Hvorfor lot man ikke folk som stod og spilte, gå hjem om natten? Man stod bare og så på.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [22:47:57]: Kristeleg Folkeparti var engasjert i regjering, og vi er engasjert i opposisjon og ser at vi må gå endå lenger enn det vi gjorde då vi var i regjering. Men statsråden svarer ikkje på spørsmålet. Statsråden sa at får vi ikkje fleirtal for eit monopol, vil ein ha eit totalforbod, han såg inga anna løysing enn det. Det høyrest ut som om statsråden aldri tenkte tanken i forhold til å sikre frivillighet.

Det same gjeld svart spelemarknad, som er ei av grunngevingane for å ha eit forbod. Vi vil få eit halvt år med automatfrie sone – det er fantastisk. Men er statsråden bekymra for den svarte spelmarknaden?

Statsråd Trond Giske [22:48:33]: Representanten siterer meg feil. Jeg sa at uansett hvordan rettssaken går, skal alle dagens automater bort fra 1. juli, og så skal vi

vurdere hva vi gjør. Dagens marked er uaktuelt å videreføre.

Nå har jo Kristelig Folkeparti fått hard medfart her, både fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og SV. Men jeg mener faktisk at vi har et krav på å få vite hvorfor man lot omsetningen gå fra 8 milliarder kr til 28 milliarder kr uten å gjøre noen ting.

Jeg registrerte at Kristelig Folkepartis leder var på besøk i Drammen kretsfengsel. Jeg antar at de aller fleste av dem som hadde problemer med spilleavhengighet som var der, ble spilleavhengige da Kristelig Folkeparti satt i regjering. Bad Høybråten der om unnskyldning for at man ikke gjorde mer? Bad han om unnskyldning for at man ikke innførte nattestenging? Bad han om unnskyldning for at man ikke innførte seddelforbudet? Bad han om unnskyldning for at man ikke ryddet mer opp?

Nå har vi redusert omsetningen med mange milliarder bare på grunn av seddelforbudet. Henvendelsene til Hjelpelinjen ble halvert da seddelforbudet kom på plass. Hvorfor innførte man ikke det? Hvis ikke representanten Molvær Grimstad kan stå her og svare på det, mener jeg at hun har veldig liten troverdighet med den populistiske linjen som Kristelig Folkeparti kjører nå.

Olemic Thommessen (H) [22:49:52]: Jeg vil tilbake til det med ekspertisen i de 431 kommunene.

Selvfølgelig er det slik at man må ha en diskusjon ut fra hva man står overfor av typer spill. Men på samme måte som i alkoholpolitikken går jeg da virkelig ut fra at de sentrale myndigheter som forvalter dette, og som står for spillene, også kan spre sin kunnskap utover i landet. Man har da ikke lokal forskningsvirksomhet, eller lokal ekspertise, spesielt rettet inn mot bevilgninger og alkoholpolitiske diskusjoner. Det går på mengde og ting som statsråden kjenner til. Innenfor den rammen som er gitt, kan jeg ikke skjønne at det er noe uforsvarlig i det hele tatt at lokale politikere tar slike beslutninger.

Mener virkelig statsråden, som Senterpartiet gav uttrykk for her, at dette er vanskelige spørsmål, som lokale politikere bør være forskånet for?

Statsråd Trond Giske [22:50:55]: Lotteritilsynet er blant dem som advarer mot å lage lokale spillregimer. De sier at det ikke finnes ett land i verden som har delegert til kommunenivå å styre spillmarkedet, for også med et regionalt forbud kan man få illegale markeder, og det vil være tilnærmet umulig for Lotteritilsynet å følge med i 431 forskjellige spillmarkeder.

Jeg skal gi Høyre honnør for én ting, og det er at Høyre i hvert fall klart sier at dersom det er lokale forbud, må også lokalpolitikerne ta ansvaret for frivillighetens kompensasjon. Det er ikke det budskapet som Høyre-ordføreren i Drammen eller Høyre-ordførere mange andre plasser kommuniserer. De sier at det er en selvfølge at staten skal betale dette. Det er også et argument. Vi vil ikke at frivillige lag, idrettslag og organisasjoner skal bli kastet ut i uvisshet og uforutsigbarhet fordi vi får 431 forskjellige regimer.

Bare en siste ting: Venstre sa her i stad at alle de som kjører ordføreroppør, ikke var for forbud. Jo, de står på en liste på et nettsted som heter automatfri.no. Jeg antar det forteller det meste om hva de egentlig mener.

Dagrun Eriksen (KrF) [22:52:10]: Dette synes jeg er trist. Jeg er glad for at det er sent på kvelden. Jeg håper faktisk at ingen av de som er spilleavhengige, har hørt statsrådens replikkveksling og angrep på Kristelig Folkeparti i denne saken.

Kristelig Folkeparti har hele tiden vært opptatt av å stå i bresjen for å komme lengst mulig, slik det politiske miljøet ønsket. Hvorfor satt statsråden og hans parti ganske stille og lot Kristelig Folkeparti ta «krigen» sist, når Kristelig Folkeparti også nå ønsker å gå enda lenger, av hensyn til alle de spilleavhengige som har fått problemer med automatene?

Jeg synes at det blir uverdigg av statsråden å være så «høy» i denne saken, når man ikke har en veldig god sak.

Statsråd Trond Giske [22:53:10]: Det er virkelig ikke Regjeringen som bruker de store ordene i denne saken. Hvis man ser på referatet fra representanten Molvær Grimstads innlegg, vil man se at hun snakker om Regjeringens politikk på spillområdet i svært negative ordelag.

Før vi innfører monopolet, har vi redusert omsetningen på automatene med mange milliarder kroner. Henvendelsene til Hjelpelinjen ble halvert. Disse tiltakene kunne ha vært innført i forrige periode. Jeg kan gjenta spørsmålet til Kristelig Folkepartis nestleder, for hun har også muligheten til tegne seg til et treminutters innlegg: Hvorfor gjorde man ingenting for å redusere omsetningen på automatene? Den gikk fra 8 milliarder kr til 28 milliarder kr. Det ligger dype sosiale tragedier i den passiviteten. Det er vel og bra at man kjørte rettsak i EFTA, vel og bra at man argumenterte imot, men det må også handles. Man kan ikke komme etterpå og stemple andres politikk, som er langt strengere enn den man selv la opp til. I 2004 ble regelverket for de framtidige spillterminalene laget. Vi har strammet det kraftig inn.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Björg Tørresdal (KrF) [22:54:29]: I Lyngen kommune har 12 av 13 familier mistet sitt spilleproblem etter at kommunen ble automatfrie. Men hvorfor skal bare noen få kommuner få muligheten til å bli automatfrie? 209 ordførere rundt om i landet stiller seg det spørsmålet og har sluttet seg til et opprop der de tar avstand fra gevinstautomater. De ønsker lokal selvråderett over automatplasseringen, ettersom de nå blir påtvunget gevinstautomater de ikke ønsker. Ordførerne er ikke interesserte i å eksperimentere med Norsk Tippings såkalte snille automater. De opplever selv hva gevinstautomatene gjør med folk og økonomien deres. De vil forebygge framfor å reparere.

I tillegg til at man i dag kan tape opptil 400 kr i minuttet på automatene, rammes de med dårlig økonomi har-

dest. Dette gjenspeiler seg i utplasseringen av automatene. Oslos gevinstautomater er f.eks. plassert ut på Østkanten, men er nesten ikke å finne på Vestkanten. Kjøpesentrene CC Vest og Stovner Senter omsetter for omtrent like mye, men automatomsetningen er ti ganger så stor på Stovner Senter som på CC Vest.

Det hevdes at uten Norsk Tippings spilleautomater vil illegale automater oppstå, men Regjeringen har bestemt at det skal være en automatfrie periode fra 1. juli 2007 fram til 31. desember 2007, og da vil det i så fall være en like stor utfordring med illegale automater i den perioden, uten at det er blitt satt i verk tiltak for å motvirke dette fra Regjeringens side. Det hevdes også at mange automatspillere vil gå over til å spille på Internett, men dette er i svært liten grad påvist hos Hjelpelinjen, behandlingsinstitusjoner og selvhjelpsorganisasjoner for spilleavhengige. Ikke engang da seddelforbudet ble innført, og omsetningen på gevinstautomatene raste med flere milliarder, så man en merkbar økning på pengespill på nett.

Det skal ikke være opp til kioskeierne, men lokalpolitikkerne å bestemme hvorvidt en kommune skal være spillefrie. Derfor mener Kristelig Folkeparti det er viktig å gi kommunene fullmakt til å kunne takke nei til disse utnyttende gevinstautomatene.

I Soria Moria-erklæringen under kapitlet «Folkestyre» står det:

«Folkestyret er under press. Beslutningene overføres i økende grad til aktørene i markedene, til kapitalsterke privatpersoner, organisasjoner, byråkrater og andre som ikke står til ansvar overfor folket i valg. Dette fører til sviktende tillit, avmakt og mindre engasjement og deltakelse i samfunnsprosjekt hos folk flest. Dersom viktige politiske målsettinger skal ivaretas, må markedene korrigeres gjennom styring fra folkevalgte organer.»

Dersom regjeringspartiene skal ta sin egen politikk på alvor, vil det bety at det er lokalpolitikkerne som skal bestemme, ikke kioskeierne.

Tove Karoline Knutsen (A) [22:57:43]: Automatsaka har vært en av de heftigste sakene i vårsesjonen. Det er ikke så rart, for problemer knytta til spilleavhengighet forårsaket av de nåværende automatene har ramma familier og enkeltpersoner hardt. Det var jo kunnskapen om dette som førte til at et samla storting, med unntak av Fremskrittspartiet, i 2003 støtta Bondevik-regjeringas forslag om å innføre statlig spillmonopol. Det gjorde man fordi man allerede den gang hadde god kunnskap om problemene, og man var enig om virkemiddel for å få bukt med dette.

Det var imidlertid først da regjeringa Stoltenberg var på plass, at det ble tatt konkrete politiske grep for å gjøre noe med uvesenet underveis mot et spillmonopol. Seddelforbud, nattestenging og informasjon har bedret situasjonen, og den 1. juli er det slutt for de gamle og skumle automatene.

Men så har de politiske standpunktene endra seg, og det er ikke lett å finne logikken i de ulike posisjonene. Kristelig Folkeparti har gått fra å være sterk tilhenger av

et statlig spillmonopol via et forslag om totalforbud mot automater, til dagens forslag som går på å gi kommunene vetorett mot utplassering av de nye og langt mindre aggressive terminalene.

Høyre på sin side har pendla mellom å støtte innføring av statlig monopol til å foreslå – sammen med Fremskrittspartiet – at kommunene må få ansvar for egen spillpolitikk, til nåværende posisjon hvor Høyre både sier ja til statlig spillmonopol og ja til kommunalt veto mot automater.

Det er bare Fremskrittspartiet, så vidt jeg kan se, som har holdt stand og ment det samme heile tida; full kommunal bestemmelsesrett i spillpolitikken, hvor partiet heller ikke unnsår seg for å finne kasinoer og andre penge-spill som mulige kommunale tilbud. Og sånn går dagene.

Det er sjølsagt nødvendig å justere standpunkter for politikere fra tid til annen, men det er merkelig at man her så til de grader har skiftet mening, til tross for god kunnskap om problemene allerede i 2003.

Kommunal og regional sjølråderett er svært viktig, men det finnes politikkområder som først og fremst krever en sentralt utmeisla politikk. Ikke minst er jeg skeptisk til å bygge parallelle kommunale administrasjoner på et felt som bør handteres samla og sentralt. Jeg har gått ut fra at forslagsstillerne mener at kommunal vetorett når det gjelder de nye terminalene, også må gjelde generelt, dvs. også eventuelle framtidige spill. Og da har jeg også gått ut fra at man mener at kommunalt veto må tas på bakgrunn av en grundig vurdering og inngående kjennskap til det aktuelle spillet. Da må vel også den enkelte kommune sørge for å ha den nødvendige kompetanse for å gjøre slike vurderinger, for dette er mer ulike og kompliserte saker enn det alkoholpolitikken byr på.

Jeg mener forslagsstillerne har unnlatt å nærme seg denne saka prinsipielt. Det man her foreslår, kan faktisk bli en både byråkratisk og krevende oppgave for de kommunene som ønsker å gjøre en seriøs og grundig jobb på vegne av innbyggerne sine. Jeg mener at det å forvalte en god og sosialt ansvarlig spillpolitikk, krever et betydelig apparat, god kompetanse og kontinuerlig forskning, utprøving og årvåkenhet. Jeg er av den oppfatning at det er en oppgave vi skal la staten, med løpende og god kontakt med kommunene, ta ansvar for på vegne av oss alle.

Sigvald Opprebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [23:01:02]: Me begynner å forstå at det har gått prestisje i denne saka for kulturministeren, for han verkar ein smule fastlåst. I replikkrunnen greidde han ikkje å halda seg frå å skulda på førre regjering – det har jo vorte bortimot eit varemerke for denne regjeringa. Men å kritisera Kristeleg Folkeparti for at me var handlingslamma i speleautomatsaka medan me sat i regjering, er ganske drygt, og det fell på si eiga urimelegheit.

Det som er komplett umogleg å forstå for meg, er at Senterpartiet og SV godtek eit opplegg som i realiteten betyr at speleavhengige skal finansiera norsk frivilligheit. Det er uforståeleg at SV sviktar somme av samfunnet sine

mest utsette for å berga freden i regjeringa. Det er uforståeleg at Senterpartiet legg så mykje inn på støtta statsråd Giske at dei nektar kommunane sjølvstyre i denne saka. Eller meiner Senterpartiet og SV at det er ordførarane i landet som ikkje forstår dette, og at dei 209 ordførarane som til no har skrive under på oppropet for lokalt sjølvstyre, har misforstått det heile? Meiner Senterpartiet at leiareren i Senterungdommen har misforstått når han seier:

« Dette går ikke an! Giske driver utpressing av lokalpolitikkerne (...) Ingen kommunepolitikere skal tvinges til å velge mellom idrettsanlegg og sosiale tragedier i eget lokalsamfunn (...) »

Kanskje meiner Regjeringa at 70 pst. av det norske folket som ønskjer automatane vekk, ikkje forstår saka? 9 av 10 kr frå automatinntektene kjem frå speleavhengige. Dei nye automatane er snillare, heiter det, dei skapar ikkje speleavhengigheit. Likevel er Regjeringa sitt argument for å behalda automatane at staten treng dei for å få inn pengar til frivillig sektor. Ja, forstå det den som kan! Eg har forstått at Senterpartiet og SV har tenkt å stemma imot folket, ordførarane og dei speleavhengige sine krav, og for ein ny siger for fleirtalsregjeringa – men eg har inga forståing for det.

Magnar Lund Bergo (SV) [23:03:33]: Jeg kan vel kanskje åpne med å si at det føles litt klamt med den medynk representanten Skei Grande har med meg. Men hun har samtidig helt rett: På et tidspunkt gav jeg uttrykk for at jeg ikke ønsket de nye terminalene til Norsk Tipping satt ut. Det bygde jeg på de terminalene som Valgerd Svarstad Haugland viste oss i 2004. Vi hadde ikke fått noen signaler om at de spillene skulle endres. Etter det har jeg vært på besøk hos Norsk Tipping. De har også innsett at disse terminalene, på det tidspunktet, hadde spill som var avhengighetsskapende og aggressive. Jeg hadde også møter med statsråd Giske om det samme, som forsikret oss om at disse spillene skal bort. De spillene som skal være på terminalene, skal ikke være mer aggressive enn noen av de andre spillene som Norsk Tipping har i dag. For meg er det forsikring god nok, og det var også forsikringer som gjorde at vi så oss i stand til å akseptere, som jeg også sa i stad, den nye teknologiske plattformen for Norsk Tipping.

Så til representanten Molvær Grimstad. I 2003 og framover hadde jeg mange møter med daværende statsråd Svarstad Haugland. Det var SV som var garantisten for at hun kunne dra dette akkurat så langt hun ville. Jeg tror det gikk fram av mitt forrige innlegg at vi ville gå mye lenger. Hun visste at alle tiltak hun ville iverksette, ville vi støtte. Det må være ubehagelig å vite at det i den perioden lå forslag på bordet som helt klart ville ha stoppet ny rekruttering til spilleavhengighet. I perioden fra 2003 til den forrige regjeringen gikk av, fikk vi, som undersøkelser viser, 50 000 nye spilleavhengige uten at det ble løftet en finger. Det må være ubehagelig.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [23:05:58]: Vi kan godt diskutere fortida – opp og ned i mente. Vi kan diskutere kven som har sagt det eine eller det andre, og

kor langt dei ulike ville gå. Eg kan bruke lang tid på det, men løyser det problemet som vi har i dag? Nei, det gjer faktisk ikkje det. Dersom vi lyttar til foreininga for speleavhengige, og dersom vi lyttar til Hans Olav Fekjær, som er psykiater og ekspert på dette området, kva for råd gir dei til oss? Råda er eintydige: Ver så snill, ikkje la speleautomatane stå overalt, eller: Lat oss få lov til å vere spelefri.

Så kan statsråd Trond Giske hisse seg opp over forhistoria og bruke all energi på det, men vi ønskjer faktisk å sjå på kva vi kan gjere for å løyse dette problemet i framtida.

Ut frå eit oppslag som eg såg i media etter at Kristeleg Folkeparti kom med sitt forslag, kunne ein tolke det som at SV sitt gruppestyre støtta Kristeleg Folkeparti sitt Dokument nr. 8-forslag om at kommunane ikkje skulle påtvingast automatane. På Senterpartiet si heimeside står det jo at dei på sikt ønskjer å fjerne desse automatane. Statssekretæren i Kommunal- og regionaldepartementet har skrive innlegg og signert med tittelen: Det finst ingen snille automatar. Så seier statsråd Giske at regjeringspartia er einige om denne spelpolitikken, men oppslag som har kome etter denne tida og i denne tida, viser at regjeringspartia sprikjer i sine fråsegner. Åslaug Haga sa i spontanspørjetimen at på sikt bør ein fjerne desse automatane.

Så kva kan vi gjere for å løyse dei problema som vi er oppe i, og kva kan vi gjere i forhold til dei sosiale tragediane som dette medfører? Då hjelper det ikkje for meg at vi kunne ha gjort ting litt slik eller litt slik osv. Når eg ser framover, så ønskjer eg å lytte til dei som har problem i dag, og så kunne vi sikkert ha sagt at vi kunne nok ha gjort endå meir før. Vi greip tak i det, men vi kunne sikkert ha gjort endå meir. Men ein løyser ikkje dette problemet i dag med å sjå bakover. Eg ønskjer å sjå framover, og eg kunne ønskje at Regjeringa ville vere med.

Erling Sande (Sp) [23:08:52]: Det er mogleg at representanten Ingebrigt Sørfohn ikkje var i salen då eg heldt innlegget mitt. Men eg sa iallfall klart og tydeleg at Senterpartiet ynskjer å gjere frivillig sektor mindre speleavhengig.

Men innlegget til Sørfohn blir ikkje mindre interessant når han siterer Senterungdommens leiar, som seier noko sånt som at vi vil ikkje overlata til kommunane å måtte velje mellom ny idrettshall og å unngå sosiale problem. Nei, det vil jo ikkje vi. Det er jo Kristeleg Folkeparti som vel det med det forslaget som ligg her i dag. Det er Kristeleg Folkeparti som vil lempe dette problemet ut av dette huset og over på kommunane, slik at kommunane nettopp står overfor det valet, slik at dei frivillige organisasjonane nettopp går til ordførarar og lokalpolitikarar når dei skal ha pengar til sin aktivitet.

Representanten Sørfohn må lese forslaget, for det er nettopp det som ligg i dette forslaget. Kristeleg Folkeparti argumenterer i dag som om dette skulle vere eit forbodsforslag. Hadde det vore det, hadde alle Kristeleg Folkepartis innlegg stemt ganske bra. Men dette er eit forslag om å overlata dette problemet til kommunane.

Så ein ting til. No har altså Kristeleg Folkeparti tre gonger blitt utfordra på kva Kristeleg Folkeparti gjorde i førre periode for å kome i møte denne veldige auken i omsetnad på automatane. Eg registrerer at no har det vore to innlegg frå Kristeleg Folkeparti frå denne talarstolen, og det har ikkje kome eit moment, ikkje ein ting er nemnd av tiltak som Kristeleg Folkeparti gjorde for å avgrense den eksplosive veksten på dette området då Kristeleg Folkeparti sat med statsråden og Kristeleg Folkeparti sat med regjeringsmakt.

Dagrun Eriksen (KrF) [23:10:50]: Jeg synes det er tappert av statsråden og andre fra regjeringspartiene å prøve å gjøre dette til en vintersak for seg. Jeg har fulgt denne saken i mange år.

Ja, vi visste mye da monopolet ble vedtatt, men det var det lengste vi kunne klare å komme. Jeg husker et arbeiderparti som satt ganske musestille da Kristelig Folkeparti og Valgerd tok den utrolig tøffe kampen det var å begynne å røre i dette markedet. Det var så mye økonomi på spill. Det var så mye usikkerhet i Frivillighets-Norge om hva som ville skje med dem. Ting måtte modnes. Hvis representanten Sande og statsråden etterlyser hva Kristelig Folkeparti gjorde, kan jeg si at Kristelig Folkeparti stod på barrikadene for å begynne å tørre å ta i noe som alle hadde sittet musestille og sett på.

Jeg beundrer sterke politikere. Jeg beundrer sterke politikere som viser handlekraft, men jeg beundrer dem mer når den handlekraften går i favør av dem som trenger det mest i solidaritet, og ikke for å prøve å forsvare en sak som ikke er god. Vi har elta statsråden, og vi har heiet på statsråden når han har kommet med tiltak for innstramninger i markedet som skal hindre at flere blir spilleavhengige.

Så har jeg også lyst til å si fra denne talerstolen – i og med at jeg satt i komiteen i forrige periode – at SV også har rett i at de stod på barrikadene i denne saken. SV gikk også foran. De hadde et Dokument nr. 8-forslag som representanten fra SV snakket om her, men Kristelig Folkeparti og SV hadde ikke fått politisk flertall for å få dette igjennom.

For at dette skulle bli gjennomført, var det noe som måtte modnes i vår nasjon. Det måtte modnes i det frivillige Norge. Det måtte modnes i det politiske miljøet. Og når noen spør om vi diskuterer forbud her i dag, har jeg lyst til å si, også til representanten Sande, at et forslag om forbud er fremmet her i denne salen, og det stemte Senterpartiet imot. Det var Kristelig Folkepartis primære forslag. Når det ikke går, så ønsker vi at de 200 ordførerne som har ønsket det, da skal få en mulighet til selv å si nei. Det er kommunalt selvstyre.

Jeg skulle ønske at den handlekraften og energien vi ser fra mange politikere i dag, hadde gått i favør av og til solidaritet med dem som faktisk trenger oss mest, og det er de spilleavhengige.

Gunn Karin Gjøl (A) [23:14:14]: Jeg kan ikke si noe annet enn at jeg lar meg provosere av Kristelig Folkepartis tog mot denne talerstolen. Kristelig Folkeparti prø-

ver på en måte å framstille seg som så mye mer edel enn alle oss andre, og så mye bedre i politikken enn alle oss andre på dette området.

Jeg har lyst til å utfordre Kristelig Folkeparti, for jeg vil at de skal nevne ett tiltak som Kristelig Folkeparti gjennomførte i regjering for å redusere problemet med spilleavhengighet. Ikke et eneste tiltak kom de med, men jeg vil gjerne at de skal nevne det, hvis de klarer det.

For det andre sier de i dag at spilleavhengige finansierer frivilligheten. Hvorfor mente de at spilleavhengige ikke finansierte frivilligheten da de sjøl satt i regjering? Kan noen forklare meg det?

Molvær Grimstad vil ikke snakke om det som har skjedd. Hun ønsker å se framover. Ja, det kan være greit. Men hadde ting blitt gjort på et tidligere tidspunkt, kunne mange enkeltskjebner vært spart. Hvis man hadde gått inn med f.eks. nattestenging eller seddelforbud på et tidligere tidspunkt, kunne mange familier ha sluppet de tragediene som de opplever i dag. Det hadde Kristelig Folkeparti og de andre regjeringspartiene mulighet til. Det er ikke slik som Kristelig Folkepartis nestleder nå påstår, at dette måtte modnes. Dette var ting man kunne ha gjennomført i regjering uten at man var nødt til å gå til Stortinget og spørre, fordi det kan skje gjennom forskrifter. Denne regjeringen har gjennomført den spillpolitikken som vi har i dag. Den forrige regjeringen kunne ha gjort det samme.

Tidligere i debatten ble jeg beskyldt av Olemic Thommessen for ikke å vise raushet i forhold til Svarstad Haugland. Er det en politiker i de tidligere regjeringspartiene jeg virkelig mener man kan være raus overfor, er det Svarstad Haugland. Hun bidro til at man fikk et forlik i Stortinget som denne regjeringen har stått last og brast om. Det som er det triste, er at de tidligere regjeringspartnerne har snudd Svarstad Hauglands glimrende politikk ryggen. Det er de som har snudd ryggen til dette, og som ikke i dag vil bidra til at vi får en spillpolitikk som både balanserer inntektene til frivilligheten og sørger for at vi får minsket de problemene vi har i forhold til spillelegenskap.

Presidenten: Magnar Lund Bergo har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til ein kort merknad, avgrenset til 1 minutt.

Magnar Lund Bergo (SV) [23:16:50]: Det var hyggelig å høre representanten Dagrun Eriksen i en debatt igjen. Det er lenge siden vi har vært i samme debatt.

Du sa det som var sant. Du sa at det var det lengste vi kunne komme. Det var i hvert fall nesten sant, for, som jeg sa i mitt forrige innlegg, hadde jeg ganske mange møter med Svarstad Haugland i den perioden. Som Molvær Grimstad sa: Vi tror kanskje det er litt uenighet i Regjeringen. Ja, det er forskjellige syn på denne saken i Regjeringen, slik som det var i den forrige regjeringen, så det er grenser for hva vi kunne få til. Det stod aldri på oss.

I 2003 var det en stor belastning det Valgerd Svarstad Haugland gjorde, og det har jeg skrytt av mange ganger. Det var en enda større belastning for oss som ville gå enda lenger, men vi var villige til å ta den belastningen. I dag er det ikke noen belastning lenger. I dag spretter det opp ka-

niner i alle hjørner som skal være med og bekjempe spilleavhengighet, fordi det nå er en vintersak. Nå er det lett å være med, og det er særdeles lett for ordførere som ikke skal betale én krone.

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal gå via presidenten.

Olemic Thommessen (H) [23:18:09]: Det er ganske spesielt å høre at de spørsmålene vi nå diskuterer, er for vanskelige, for kompliserte, for tyngende for lokale politikere. Det later til å være Senterpartiets hovedargument for ikke å støtte det lokale selvstyret i denne saken – tenk det. Jeg har faktisk tillit til at lokale politikere også kan ta de vanskelige beslutningene, at de faktisk også kan ta de beslutningene som er krevende, og som sikkert også ville bli krevende her.

Jeg synes kanskje også at representanten fra Senterpartiet kunne legge seg et hakk lavere i retorikken i forhold til fortrefelighet når det gjelder å være restriktiv på dette området. Jeg kan ikke akkurat huske at det var tett med forslag fra Senterpartiet heller i forrige periode når det gjaldt å stramme inn. Når situasjonen var den at vi mottok hundrevis, kanskje tusentalls av mailer fra fotballag, fra kor, fra idrettsforeninger landet over, var det ikke akkurat den samme stemningen rundt denne talerstolen i forhold til det å flagge det å ha en restriktiv linje. Det var det faktiske Bondevik-regjeringen som tok belastningen med, og ikke så lite Valgerd Svarstad Haugland personlig som statsråd i den regjeringen.

Det skal bli interessant å gå tilbake – og det synes jeg noen bør ta seg bryet med, for jeg må innrømme at min erindring ikke er tilstrekkelig til at jeg kan huske nøyaktig alle forslag og hvem som stemte hva på hva – og se hvem som stemte hva til hva. Min ærbødige påstand er at det ikke er mange andre enn Lund Bergo som kan stå oppreist på denne talerstolen og på en måte ha ryggen fri i forhold til den tonen som er lagt an i disse spørsmålene.

Jeg synes redelighet i politikken er viktig. Jeg synes kanskje denne saken burde fortjene å kjøle litt i forhold til akkurat det. Jeg synes man bør ha en litt sterkere erindring om hva man faktisk tidligere har ment, og tidligere har jobbet for.

Statsråd Trond Giske [23:21:01]: Det siste innlegget synes jeg var et enestående innlegg i forhold til en appell til Kristelig Folkeparti om å erindre hva man selv har stått for. Det er jo ikke det at det ikke er lov å skifte mening, men her går man på talerstolen, som Ingebrigt S. Sørfonn gjør, og sier at nå legger Regjeringen opp til at de spilleavhengige skal finansiere norsk frivillighet, og så gjennomfører altså Regjeringen Kristelig Folkepartis politikk, bortsett fra at den er langt strengere! Jeg ser representanten Sørfonn rister på hodet. Det er jo full anledning til å gå på talerstolen og si hva som er forskjellen på dagens regjeringens politikk og det Svarstad Haugland stod for. Bortsett fra at det er innført seddelforbud, nattestenging, merking, avgift, støtte til de spilleavhengiges forening, reduserte inntektsmål, fjerning av enarmede banditter

og et par andre tiltak, er politikken den samme som Kristelig Folkepartis politikk, dvs. at de hadde sedler, de hadde nattåpent, de hadde mulighet for enarmede banditter, og de hadde flere automater og større inntektskrav. Når man bruker så sterke ord som at spilleavhengige skal finansiere norsk frivillighet, hvilke ord vil representanten Sørfohn bruke om den politikken som Kristelig Folkepartis regjering stod for? Det er ikke slik at en ikke kjente til problemene. Det står beskrevet i dokumentene fra Kristelig Folkepartis egen regjering. Det var derfor man møtte i rettssaken i EFTA, fordi de store sosiale problemene var kjent.

Så sier man at man ikke hadde politisk handlingsrom. Jo! Det er helt korrekt som Gunn Karin Gjøl sier: Seddelforbud kunne blitt innført ved forskrift. Nattestengning kunne blitt innført ved forskrift. Det er innført ved forskrift. Man hadde ikke trengt å gå til Stortinget. Men som representanten Lund Berge sier her, man hadde jo fått SVs støtte helt sikkert for de tiltakene.

Tror virkelig Dagrun Eriksen at opposisjonen i Stortinget ville motsatt seg at folk ble nektet å spille fra kl. 24 eller 02 om natta til 07 om morgenen? Vi hindret i hvert fall at de ikke stod på bensinstasjonen med ungene liggende i bilen. 28 milliarder kr var resultatet da Dagfinn Høybråten gikk av som helseminister da Kristelig Folkeparti gikk ut av regjering.

Man skal ikke snakke om fortiden, sier May-Helen Molvær Grimstad. Ja, det er en stor trøst for dem som sitter med stor gjeld, sosiale tragedier – alvorlige forhold. Vi reduserte altså spillingen med mange milliarder kroner før vi vant rettssaken.

Det er helt greit å skifte mening, men man må i hvert fall bruke ord om andres politikk som er langt strengere, som er så noenlunde i overensstemmelse med hva man selv stod for. Det er ikke tilfellet i denne saken. Det hadde saken fortjent, fordi den er litt for alvorlig til å drive populistisk utspillpolitikk på.

Presidenten: Representanten Erling Sande har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Erling Sande (Sp) [23:24:29]: Eg må berre kort få kommentere representanten Olemic Thommessens innlegg om lokalt sjølvstyre. Det var interessant. Tidlegare i debatten vart Thommessen utfordra av representanten Knudsen frå Framstegspartiet om kvifor ein ikkje kunne vere med på å tildele det lokale sjølvstyret større kontroll over spelpolitikken. Då var Thommessen på denne talarstolen og sa: Nei, dette gjeld berre speleautomatar. Det er jo ikkje slik at vi opnar for kasino og liknande ting.

Så det enkle spørsmålet til Thommessen må jo vere: Kvifor i all verda vil han ikkje overlate *det* til lokale styresmakter? Er det slik at lokale styresmakter kan finne på å innføre kasino over heile landet? Kvifor er ein så redd for å ta steget heilt ut og overlate heile spelpolitikken til lokalt sjølvstyre.

Presidenten: Representanten Molvær Grimstad har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [23:25:30]: Det begynner å bli seint på natt, og folk begynner å bli leie. Det verkar som at utan omsyn til kva vi seier, så vil statsråden hisse seg opp like sterkt over den same budskapet med det same åttaket, og same kva ein forklarar, vil ikkje den budskapet gå inn.

Kristeleg Folkeparti har vore aktive og engasjerte. Det var vi som tok tak i spelproblematikken, vi jobba vidare med den og la fram handlingsplan som denne Regjeringa har hatt moglegheit til å gjennomføre. Vi har lagt til rette.

Det eg også konstaterer, er at statsråden vil framstille det som om det er brei einigheit i Regjeringa om dette, medan både Senterpartiet på si heimeside seier dei vil bli kvitt dei såkalla snille automatane, og SV ein augneblink var på glid til å støtte Kristeleg Folkepartis forslag, men er blitt drege inn. Det verkar som om åtak er det beste forsvar, og at Regjeringa synest dette er ei belastande og vanskeleg sak. (Presidenten klubbar.)

Eg skal avslutte debatten for mitt vedkommande, for det er framleis mange saker som skal opp til behandling. Eg trur ikkje vi kjem vidare no, men vi skal i alle fall framleis kjempe, og eg håpar at vi når fram til slutt.

Presidenten: Presidenten har ei viss kjensle av at denne debatten òg begynner å ende ut i eit spel ein fort kan bli avhengig av!

Presidenten vil minne om at klokka er mange, og at vi framleis har saker att på dagsordenen.

Olemic Thommessen har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Olemic Thommessen (H) [23:27:17]: Jeg er sikker på at representanten Sande har lest mye Holberg, for han resonnerer omtrent som Erasmus Montanus. Men det er altså slik at Mor lille er heller ikke denne gang en sten!

Det finnes en ganske grei forklaring på hvorfor vi ikke ønsker kasinoer land og strand rundt, selv om vi synes at kommunene må kunne ha en oppfatning om frivillighetspolitikken i egen kommune og reservasjonsrett i forhold til et kontrollert system.

Det er riktig at det kreves en ekspertise. Riktignok er det feil som det hevdes fra Arbeiderpartiet, at man må ha den i 431 kommuner. Men departement, tilsyn og Norsk Tipping vil ha ekspertise, så her vil det være en kontroll på rammebetingelsene. Det bør ikke frata de lokale politikerne muligheten. Det er noe helt annet enn å legge opp til et vidt spekter av spill. Da måtte man ha denne ekspertisen spredt rundt.

Statsråd Trond Giske [23:28:32]: Dette er kanskje en av de mest debatterte sakene i løpet av våren ute i media og andre steder, så det bør vel settes av litt tid til å diskutere den også i stortingssalen, der den faktisk bestemmes.

(Statsråd Giske)

Jeg konstaterer nå på tampen av debatten at Kristelig Folkeparti – jeg tror de nå har hatt ordet åtte ganger – ikke følger den oppfordringen vi har gitt dem, å nevne ett eneste tiltak som bremset spillveksten i forrige periode. Det er selvsagt slik fordi det ikke ble innført noen tiltak som bremset spillveksten.

Så til slutt: Det framstilles som at nå skal disse spilleavhengighetsproblemene fortsette. Nei! Om 16 dager fjernes alle de automatene som har skapt disse problemene, fra alle norske kommuner. Det kommer ikke til å bli innført et eneste spill i en eneste kommune som skal skape slike problemer igjen.

Kristelig Folkeparti argumenterer med at det må være lov at kommunene sier nei til skadelige spill. Jeg vil argumentere med at det skal være ulovlig for kommunene å si ja til skadelige spill. Vi skal ikke ha skadelige spill i noen kommuner. Det er helt riktig som representanten Erling Sande bl.a. har sagt her, at hvis man mener at spillene er skadelige, da er det eneste logiske argumentet å stå på at det må forbys i hele Norge – ikke at det skal forbys i Drammen, men være lov i Lier, eller forbys på Hønefoss, men være lov på Jevnaker. Det hjelper ingen spilleavhengige i Norge.

Så aller sist. Jeg registrerer også at Kristelig Folkeparti i denne debatten i hvert fall ikke har brukt mye tid på frivilligheten, som er avhengig av trygge, forutsigbare rammer. Man har sagt at man skal kompensere. Det siste den avgåtte Bondevik-regjeringen gjorde før de gikk ut av kontorene i 2005, var å sette en strek over de 900 mill. kr som frivilligheten skulle ha i kompensasjon i overgangsåret mellom automatinntekter og inntekter fra Norsk Tipping i framtiden. Jeg ser at representanten Molvær Grimstad rister på hodet. Da foreslår jeg at hun leser St. prp. nr. 1 for 2005-2006 fra Kultur- og kirke departementet, for der er nemlig hele den summen – 900 mill. kr – som frivilligheten var lovt, fjernet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 29.

(Votering, sjå side 3722)

S a k n r . 3 0

Forslag fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 12. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 97):

«Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget på egnet måte med supplerende lovformuleringer til en kulturlov som på en bedre måte ser kulturtiltak i sammenheng gjennom en forenkling og samling av dagens oppstykkede regelverk på feltet, og samtidig konkretiserer de statlige kulturforpliktelsene.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 3722)

S a k n r . 3 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging av Gjøa, Vega og Vega sør (Innst. S. nr. 278 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 64 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg av medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talerlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Ola Borten Moe (Sp) [23:32:28] (ordfører for saken): Dette gjelder utbyggingen av Gjøa, Vega og Vega sør. Gjøa er et gass- og kondensatfelt som ligger 65 km sørvest for Florø. Statoil skal være operatør i utbyggingsfasen, mens Gaz de France Norge AS – GdF – tar over i driftsfasen.

Jeg skal fortsette med å si at planlagt produksjonsstart er fjerde kvartal 2010, og den økonomiske levetiden er beregnet til 14 år. Det koster knapt 27 milliarder kr. I tilknytning til Gjøa bygges Vega og Vega sør ut. Dette er gass- og kondensatfelt. Hydro er operatør både i utbyggingsfasen og i driftsfasen, mens GdF vil stå for det daglige arbeidet og den daglige driften. Produksjonsstart er parallelt med for Gjøa, og dette representerer en investering på 7,3 milliarder kr. Samlet er investeringene på nesten 35 milliarder kr. Det er et betydelig løft, men investeringene vurderes som økonomisk robuste.

Det er flere interessante momenter i dette utbyggingsprosjektet. For det første velges det en transportløsning for riggass og stabil olje som skal skipes til henholdsvis St. Fergus i Skottland og til Mongstad.

Da Stortinget for vel to år siden vedtok Stattfjord senfase, var det en stor diskusjon knyttet til ilandføring av gass. Der bestemte man seg for å sende gassen via FLAGS-systemet til utlandet, slik som man gjør på Gjøa nå. I tilknytning til dette kom det opp et forslag til stortingsvedtak fra de nåværende regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om at det skulle legges fram en stortingsmelding om en helhetlig gjennomgang av den norske gasstrukturen og norsk gassforvaltning. Bakgrunnen for dette var et ønske om å utvikle de industrielle mulighetene som utvinningen av naturgass kan bety på land i Norge. Jeg har lyst til å benytte anledningen til å spørre statsråden om når han ser for seg at en slik melding kan legges fram.

For det andre legges det her opp til kraft fra land – elektrifisering. Dette er et svært viktig klimatiltak for en sektor som står for en fjerdedel av våre samlede utslipp. I forhold til en tradisjonell løsning vil dette bety reduserte utslipp på opp mot 110 000 tonn i året, og det er mye.

Dette er i tillegg en flyterigg. Flyterigger har tidligere ikke vært elektrifisert. Hvis man nå løser dette på Gjøa, åpner det seg store muligheter for denne teknologien også på en rekke andre installasjoner. Jeg har derfor lyst til å uttrykke stor tilfredshet over det arbeidet som dyktige fagfolk har gjort for å få gjennomført dette.

Det som nå vil skje med miljøvennlige kraftløsninger på Gjøa, og løsninger som vi vil vedta for Valhall senere i kveld, er kanskje en indikasjon på at andre og bedre kraftløsninger er på full fart inn i norsk oljeindustri.

Vi er også opptatt av at aktiviteten på sokkelen skal gi ringvirkninger på land. Fra komiteens side presenteres det en klar intensjon om at så mye aktivitet som mulig skal ha utgangspunkt i Florø.

Videre har utgangspunktet for energiforsyningen vært et viktig tema. Det store bildet er tydelig på at BKK-området er preget av overbelastning og en anstrengt kraftsituasjon. I Sogn og Fjordane er situasjonen motsatt. Det som måtte være av overskudd innenfor BKK-området, er høyst midlertidig og vil forsvinne etter hvert som planlagte utbedringer av nettet kommer. Det er derfor både viktig og riktig at kraftforsyningen legges til Lutelandet, slik som komiteen har forutsatt. En bonus er at dette også gir muligheter for videre utvikling i området. Dette er under forutsetning av at det er teknisk mulig og miljømessig forsvarlig. I det ligger det at det er mulig å få fram kraft til utlandet tidsnok til at planlagt produksjonsstart kan gjennomføres uten forsinkelser.

Dette er ikke noen forhåndsgodkjenning av nye og nødvendige kabelstrekk. Gjennom konsesjonsbehandlingen vil selvsagt de nødvendige miljöhensynene bli ivare tatt på vanlig måte. Her blir det nå viktig at alle gode krefter i Sogn og Fjordane får planlagt, godkjent og bygd dette prosjektet tidsnok.

Jeg har også lyst til å peke på at Oljedirektoratet karakteriserer utvinningsgraden i Gjøa-prosjektet som lav, og at en samlet komite nå stiller seg bak et ønske om å få økt den, og imøteser at så skjer.

Med dette anbefaler jeg innstillingen fra energi- og miljøkomiteen.

Asmund Kristoffersen (A) [23:37:46]: Saksordføreren har redegjort for saken og komiteens innstilling på en meget klar og grundig måte. Jeg vil likevel understreke at utbyggingen av Gjøa, Vega og Vega sør representerer et flott tillegg til olje- og gassproduksjonen vår. Selv om dette ikke er de helt store utbyggingene på sokkelen, representerer denne utbyggingen og senere driftsfaser meget stor verdiskaping i landet vårt. Eksempelvis er investeringsutgiftene ved utbyggingen bare av Gjøa beregnet til å bli 26,7 milliarder kr, med årlige driftsutgifter på ca. 800 mill. kr.

Jeg er opptatt av at hver gang vi foretar slike utbygginger, skal vi være oppmerksomme på oljenæringens «bibel», som er petroleumsloven. Den forteller oss at vi skal ta hensyn til norsk næringsliv og industriell utvikling, og at distriktpolitiske interesser skal veie tungt. Dette gjelder for de vurderingene som gjøres, både av utbyggerne og av myndighetene, inkludert regjering og storting. Der-

for har det vært et prinsipp i petroleumsforvaltningen at ressursene skal være under norsk kontroll, og at verdiskapingen bør skje i Norge. Derfor er også komiteen i sin fulle rett når vi ønsker at effekten av Gjøa-utbyggingen også skal komme Sogn og Fjordane til gode. Dette poengterer vi gjennom våre merknader, som er klare føringer for både berørte oljeselskaper, direktoratet og departementet.

Vi har en enorm petroleumsvirksomhet langs kysten vår, ikke minst utenfor Sogn og Fjordane, med f.eks. Snorre, Gullfaks, Oseberg og Troll, men svært lite av dette har ført til landbasert virksomhet i fylket. Nå plikter mange å gjøre det de kan for at effekten av Gjøa kan bli en suksesshistorie for Sogn og Fjordane. Økonomien i Gjøa tilsier at de hensyn som petroleumsloven sier vi skal ta, bør etterkommes.

Olje- og energidepartementet har lagt et godt grunnlag, og vi i komiteen har vært meget tydelige på hva vi vil.

Produksjonsprosessene på plattformen, unntatt gasskompressor for gasseksport, skal dekkes av strøm fra land, slik Borten Moe nevnte. Med den knapphet på kraft som man kan komme til å få i Hordaland, tilsier det varmsomhet med å hente strøm til plattformen derifra. I Sogn og Fjordane er situasjonen motsatt, og det er behov for utvikling av f.eks. Lutelandet. Derfor sier også komiteen, unntatt Fremskrittspartiet, at tilkobling til nettet fra Lutelandet skal legges til grunn om det er teknisk mulig og miljømessig forsvarlig. Jeg sitter ikke inne med noen opplysninger som skulle tilsi at det er vanskeligere teknisk eller miljømessig mer uforsvarlig å velge Lutelandet enn andre alternativ.

Det er også grunn til å understreke at Stortinget gjennom denne innstillingen er tydelig på at logistikkorganisasjonen med forsyningsbase og helikopterbase, inkludert driftsstøttepartnernes landorganisasjon, legges til Florø. Det betyr at basene skal fungere som baser for forsyning, innkjøp til drift og transport av personell, og inneholde lager og verksted for både utbygging og driftsfase. Alt dette vil gi Gjøa en god og tidsmessig utbygging og drift, og lovalsamfunnene deres rettmessig del av virksomheten.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [23:42:46]: Dette er en sak der komiteen stort sett er enige om det meste. Når det gjelder petroleumsdelen, er det enighet i komiteen. Når det gjelder ønsket om kraft fra land, er man også enige.

Jeg tror ikke det er noen i komiteen som er imot at man skal prøve å elektrifisere mer på sokkelen. Men det som er viktig å understreke i dette bildet, er kraftbalansen. Nå er riktignok situasjonen, isolert sett, i denne saken grei, ifølge BKK Nett. Der man tenker å ta ut strøm, er det overskudd, selv om det er et betydelig underskudd i regionen som helhet, men akkurat nå vil det fungere greit. Den form for elektrifisering av sokkelen som vi nå ser, er også grei rent tidsmessig, for her gjør man det uansett siden man skal bygge nytt. Det er et fornuftig tidspunkt, i motsetning til det en del miljøvernere sier om at man skal elektrifisere hele sokkelen med en gang – koste hva det koste vil.

Det som er interessant, er at man i denne saken har et samlet storting som er for økt petroleumsvirksomhet i

Norge. Til og med SV er med på laget, og det sier jo at visse partier beveger seg langt for å sitte med makten.

Når det gjelder synergieffekten av landinvesteringer, er det stor enighet. Florø blir sentral i denne saken. Det blir et logistikknutepunkt, og Gaz de France legger vekt på lokale ringvirkninger utover det.

Når det gjelder det representanten Asmund Kristoffersen var inne på, kraftforsyning og tilkobling via Lutelandet, har alle partier sagt at det er spennende å se på denne muligheten. Det blir litt feil når Kristoffersen utelater Fremskrittspartiet. Det som Fremskrittspartiet derimot har påpekt, og som jeg synes er litt underlig at ingen andre har sagt noe om, er hvorfor man skal velge Lutelandet. Der kan man faktisk legge til grunn at det er en noenlunde forsvarlig økonomisk sikkerhet i dette, og at man har en framdrift som opprettholder prosjektets lønnsomhet. Det er mye i denne verden som er teknisk mulig. SFT har nettopp lagt fram en rapport som viser at det er teknisk mulig å gjennomføre 22 pst. kutt i CO₂-utslippene i Norge – hvis du ikke tar hensyn til kostnader. Det er mulig å sende folk til månen hver dag, hvis du ikke tar hensyn til kostnader. Men tar du hensyn til kostnader, er det ikke nødvendigvis fornuftig.

Jeg tror det går an å få til mye rart på Lutelandet som kan realiseres i denne forbindelse. Men at en komite uten et eneste argument sier at en skal gjøre dette hvis det bare er teknisk mulig, uten å tenke på kostnader, framdrift og andre ting, uten et eneste forbehold, synes jeg er ganske rart. Jeg håper ikke det blir måten en skal drive distriktspolitikk på i oljevirkksomheten framover.

Det eneste forslaget som en da egentlig skal stemme over utover å godkjenne saken, er et forslag fra opposisjonen om at en skal evaluere regelverket rundt kabling og høyspentlinjer ved store kraftlinjer.

I denne saken legges det jo opp til at en skal trekke 90 km med kraftlinjer for å få elektrisitet via Lutelandet. Og det er jo alle for. Men når man vet hva slags konfliktnivå som det ofte blir i sånne saker, og som enkelte har påpekt eksisterer i Lutelandet, men som ikke minst eksisterer andre steder i regionen, så synes jeg det ville være på sin plass at en samlet komite stod bak et forslag som ikke forplikter noen til å innta et standpunkt utover at en vil se på dagens regelverk. Det ville jo vært helt i tråd med det som nesten alle partienes landsmøter har vedtatt denne våren, nemlig at en skal prøve å redusere konfliktnivået. En skal se på om regelverket er så godt som det burde være når en skal trekke nye kraftlinjer. Og er det noen muligheter for at en kabler litt av og til for å bevare naturen, så er det positivt. Da er det rart at regjeringspartiene, som på sine landsmøter har vært mest offensive i forhold til nettopp dette temaet, velger å si nei takk til en sann evaluering. Jeg skal ikke gå mer inn på den debatten, for det har vi hatt en interpellasjon om. Da var det veldig mange som ønsket alle som levde med disse problemstillingene nær seg, lykke til og sa at en skulle se på saken. Nå ser en på saken, og da stemmer en imot. Det er trist.

Men nå når vi nærmer oss midnatt, kan vi alle glede oss over det som nå skjer på Gjøa og Vega. En kan sende hilsen til Sogn og Fjordane og ønske dem lykke til med

det som skal skje i Florø. Som nesten Stavanger-gutt vet jeg hvor mye bra olje kan bringe med seg. Det er ikke bare svart, det som kommer opp. Det tror jeg også representanten Langeland vil være enig i. Så får jeg håpe at statsråden vil komme litt inn på hva slags kriterier han legger i formuleringene «teknisk mulig» og «tilkobling».

På vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet tar jeg opp forslaget fra mindretallet.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har teke opp det forslaget han refererte til.

Øyvind Halleraker (H) [23:48:14]: Feltene Gjøa og Vega ligger utenfor kysten av Vestlandet, rett nord for Trollfeltet, altså i det vi kaller modent område av norsk kontinentalsokkel. Det viser at selv om vi har gått inn i en såkalt moden fase av olje- og gassproduksjon, står vi fortsatt foran spennende og utfordrende prosjekter, også på en moden del av sokkelen. Selv om de store feltene som Oseberg, Troll og Statfjord er bygget ut, fins det fortsatt et betydelig potensial for petroleumsutvinning i mindre felt som Gjøa og Vega.

En ting som gjør utbyggingen av Gjøa særlig spennende, er at mesteparten av den elektriske kraften plattformen på feltet vil forbruke, er planlagt dekket med strøm fra land. Sammenlignet med en løsning der all kraft blir produsert fra gassturbiner på plattformen, gir dette reduksjoner i årlige CO₂- og NO_x-utslipp tilsvarende henholdsvis 50 000–100 000 tonn CO₂ og 50–100 tonn NO_x.

Petroleumsvirksomheten står for ca. en fjerdedel av de norske klimautslippene, og det er denne sektoren som har stått for den sterkeste økningen de senere årene. Elektrifisering av sokkelen er derfor et viktig klimatilak. Vi i Høyre vil derfor gi Statoil honnør for at de har valgt å legge opp til å forsyne Gjøa-plattformen med elektrisk kraft fra land. Statoil foreslår i sin plan for utbygging og drift av Gjøa å forsyne plattformen med kraft fra Mongstad. Dette er én god løsning. Fra 2010 vil energiverk Mongstad være på plass med betydelig økt kraftproduksjon. På grunn av lokale flaskehals i kraftnettet vil også kraftforsyningen til Gjøa gi en god utnyttelse av kraftsystemet rundt Mongstad. Men kraftforsyningen til Gjøa åpner også for et annet spennende prosjekt på land, nemlig Lutelandet i Sogn og Fjordane, der det er planlagt omfattende ny industri i et ellers næringsfattig område. Skal dette la seg realisere, er man avhengig av god kraftforsyning og gassforsyning til området.

Jeg tror derfor det er klokt at NVE nå har bedt Statoil om å utrede tilknytning til Lutelandet som alternativ kraftforsyning. En forutsetning for dette bør uansett være at man velger en skånsom måte for kraftframføring, og unngår skjemmende kraftlinjer i vakker og sårbar vestlandsnatur. Jeg viser i denne sammenheng til merknad og forslag i saken, og syns i likhet med Solvik-Olsen at det er underlig at særlig SV og Senterpartiet i denne saken ikke står på sine landsmøtevedtak.

Men SV er ikke lenger hva det var. Den proposisjonen vi behandler her i dag, kommer til å bli vedtatt enstemmig. Det har ikke alltid vært tilfellet i slike saker. Da jeg

satt i energi- og miljøkomiteen i forrige periode, var det ganske vanlig at SV stemte imot proposisjoner om utbygging av olje- og gassfelt. Jeg husker godt hvordan SV argumenterte og kjempet mot både Snøhvit og Kristin, slik de i tidligere perioder hadde stemt imot Åsgard, Heidrun og Norne. Nå har SV blitt som fromme lam i petroleumpolitikken – dette til tross for at Gjøa også vil slippe ut produsert vann, som SV tidligere var så redd for. Nå har vi Kristin Halvorsen, som snakker om økonomisk ansvarlighet. Vi har en Hallgeir Langeland, som går inn for alle vegprosjekter, og vi har en Heidi Sørensen, som er for økt petroleumsutvinning. Hvem skulle trodd det i forrige periode? I opposisjon ville SV redusere tempoet i leting etter olje og utbygging av nye olje- og gassfelt, samtidig som de ville øke investeringene i fornybare energikilder og i forskning og utdanning spesielt. I regjering gjør de det motsatte. SV stemmer nå for forslag om utbygging av nye olje- og gassfelt, samtidig som de reduserer investeringene i nye fornybare energikilder og lar forskningen ta et hvileskjær. Ja, sannelig, tidene forandrer seg.

Hallgeir H. Langeland (SV) [23:53:08]: Eg synest det er ganske morosamt å høyra på Høgre, eg, når dei held innlegg og fortel om SV. Det må jo vera ein lette for Høgre å vera ute av regjering, for no kan dei endeleg seia – og gjera noko – som har med politikk å gjera. Så eg synest Halleraker fortener å bli halden utanfor regjering så lenge han sit på Stortinget. Då kan me jo få det litt morosamt av og til og gjerne få nokre politiske forslag som har noko ved seg, som me òg har begynt å få frå Høgre.

Så vil eg seia at eg er veldig glad for at mange er opptekne av SVs posisjon i dag, for det som er realiteten, er jo at det er gammal, god SV-politikk me no vedtek når det gjeld elektrifisering av sokkelen. SV har hatt det i sitt partiprogram i evigheiter og blitt latterleggjort fleire gonger her i denne salen. Me hadde til og med eit forlik med Halleraker og Bondevik II i 2002 om klimaplanen, der me bad den regjeringa om å komma med forslag om elektrifisering, noko dei aldri gjorde noko særleg ut av. Men no skjer det altså i dag. Det er bra at Statoil og Regjeringa og partia er einige om dette, og at Framstegspartiet og Høgre og dei som har motarbeidd alle moglege gode miljøforslag, faktisk er med på laget til SV i dag. Det set eg pris på.

Så vil eg òg få be energi- og miljøkomiteen og ikkje minst dei som er opptekne av elektrifisering, om å gå inn i nye prosjekt. BP har jo svære elektrifiseringsprosjekt på søndre sektor. Dei ønskjer å få hjelp av olje- og energiministeren og Regjeringa til å få elektrifisering i gang der. Så her er det berre å fortsetja den gode politikken som ein no har begynt på, og som er historisk i dag. Eg håper at ikkje minst dei gamle opposisjonspartia vil vera med vidare på dei miljøpolitiske framstega som denne regjeringa står for i mange saker.

Så vil eg til slutt berre seia to ting. Dette er ein stor dag for oss i Regjeringa, fordi me no får til elektrifisering. Det er òg sånn at me frå SV si side har andre prosjekt me gjerne skulle hatt fram, f.eks. det som Halleraker nemnde om Kristin og Grane, som me skulle ha gått imot. Men det me

gjorde, var at me ønskte å ha CO₂-deponering og gasskraftverk med CO₂-fangning offshore for å produsera straumen der ute på dei prosjekta.

Så hugsar sikkert Halleraker og andre at SV stemde for Ormen Lange, men me åtvare sterkt alle parti mot å byggja ut der utan å tenkja på kraftbalansen, som no alle inklusiv Høgre, og ikkje minst Børge Brende, snakkar om når dei er komne ut av regjeringskontora.

Så dette er ein stor dag for SV og ein stor dag for oss i regjering, fordi me kan leggja fram ei slik sak.

Eg sluttar meg heilt til dei merknadene som Kristoffersen og saksordførar Borten Moe hadde, og som sagt – eg gjentek meg sjølv – viss det skal positive ting knytte opp mot miljøet i Noreg, er det viktig at ein beheld den raud-grøne regjeringa og held Framstegspartiet og Høgre og andre ute av regjering, for elles skjer det ingenting som er av positiv karakter knytt opp mot miljø- og klimaspørsmål – sjølv om alle utanom Framstegspartiet no er med på at 2/3 skal kuttast i Noreg.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [23:57:06]:

Det var interessant å høre avslutningen til representanten fra SV – at alle partier med unntak av Fremskrittspartiet er for å kutte 2/3 i Norge. Da kom jo kanskje katten ut av sekken i forhold til Arbeiderpartiets syn på hva som kommer i klimahandlingsplanen om noen uker.

Men over til den saken vi diskuterer i dag. Når vi i dag godkjenner planer for utbygging og drift av Gjøa, Vega og Vega sør og gir tillatelse til anlegg og drift av rørsystemet til disse feltene, åpner vi et nytt område i Nordsjøen for olje- og gassproduksjon. Nå er det slik at all utvidelse av olje- og gassvirksomhet vil gi utslipp til naturen. Slik bidrar også dette anlegget isolert sett til økt klimautslipp. Men samtidig er det viktig å ha et helhetlig perspektiv på aktiviteten på sokkelen. Utbyggingen av Gjøa og Vega bidrar i så måte til å opprettholde olje- og gassproduksjonen vår.

I et miljøperspektiv er det interessant at man legger opp til en delvis elektrifisering av produksjonen på Gjøa med el fra land. En slik vurdering er ønskelig for alle framtidige utbyggingsprosjekter på sokkelen, da dette vil representere en betydelig reduksjon i klimautslippene, sammenlignet med stasjonære generatorer. Elektrifisering av norsk petroleumsvirksomhet er og bør være et sentralt virkemiddel i forhold til å klare å redusere våre enorme klimautslipp. Lavutslippsutvalget har jo også dette som et av sine sentrale tiltak i sin rapport til oss. Kristelig Folkeparti er glad for at produksjonen på Gjøa delvis elektrifiseres.

Så har vi fått en debatt om hvor strømmen skal komme fra. Kristelig Folkeparti har stor forståelse for at man velger Mongstad som kraftkilde. Det gir nok den beste driftssikkerheten i forhold til kraftforsyning, men samtidig er Kristelig Folkeparti åpen for å vurdere andre trasévalg enn en sjøkabel rett fra Mongstad. Vi merker oss at NVE har bedt om en utredning av alternative energitilknytninger fra Luteland i Sogn og Fjordane, og det er viktig å se dette i sammenheng med den totale forsyningssikkerheten i regionen. Kristelig Folkeparti mener at dersom til-

kobling via Luteland er teknisk mulig og miljømessig forsvarlig, ja så bør denne løsningen velges.

Det er imidlertid riktig å påpeke at kabel- og linjeføring via Lutelandet kan innebære negative miljømessige konsekvenser. Dette trasévalget kan også forsinke prosjektet og føre til en mindre sikker driftssituasjon. Dette er hensyn som hører hjemme i den vurderingen en nå foretar, som vi forventer svar på når den foreligger.

Spørsmålet om trasévalg for kabel- og linjeføring via Lutelandet reiser også spørsmålet om økt bruk av sjø- og jordkabel i utbygging av kraftforsyning. Kristelig Folkeparti mener Regjeringen må foreta en evaluering av gjeldende regelverk for kabling, og vi er derfor med på mindretallsforslaget i innstillingen om dette.

Thorbjørn Jagland hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Gunvald Ludvigsen (V) [00:01:04]: Først vil eg take saksordføraren for ei veldig god og grundig utgreiing om denne viktige saka, ei viktig sak ikkje minst for Sogn og Fjordane.

Venstre sluttar seg til planane for utvikling av ressursane på Gjøa. Det er store positive effektar knytte til prosjektet i form av sysselsetjing og aktivitet innanfor industrien. Vi har merka oss at departementet meiner utbygginga kan bli gjennomført innanfor akseptable rammer for miljø, fiskeri og tryggleik.

Produksjon av Gjøa-, Vega- og Vega sør-ressursane vil, som andre har vore inne på, føre til relativt store årlege utslipp til luft, tilsvarende 142 000 tonn CO₂, 150 tonn NO_x og 70 tonn VOC. Det er ganske store utslipp, når vi veit at vi har store forplikningar til å redusere klimautslipp i framtida.

Men heldigvis er biletet betre enn det kunne ha vore. Det er veldig positivt at kraftbehovet til plattformen i hovudsak er tenkt dekt gjennom kraftkabel frå land. Dette er eit svært viktig miljøløstak på sokkelen, som i større grad bør nyttast i forhold til nye, men òg eksisterande installasjonar.

Framtidige utbyggingsprosjekt bør alltid innehalde ei vurdering av om strømforsyning frå land er fornuftig, då dette vil representere ein betydeleg reduksjon i klimagassutslippa samanlikna med stasjonære generatorar. Ut frå eit samfunnsmessig miljøperspektiv bør slike vurderingar vege tungt.

I samband med elektrifisering har NVE bedt Statoil utgreie alternativ energitilknytning frå Lutelandet i Sogn og Fjordane. Eg må seie at det er veldig positivt at alternativ kraftforsyning blir utgreidd. Dersom tilkopling via Lutelandet er teknisk mogleg – eg er ikkje nokon teknikar, men eg kan ikkje kome på noko som skulle hindre det – og dersom det er miljømessig forsvarleg, legg iallfall Venstre til grunn at løysinga via Lutelandet blir vald.

I denne samanhengen meiner Venstre, på same måten som dei andre partia som er med på det forslaget som er fremma, at Regjeringa må føreta ei evaluering av gjeldande regelverk for kabling, særleg med tanke på varetaking av viktige natur- og kulturverdiar, og leggje dette fram

som ei eiga sak for Stortinget, som det framgår av forslaget.

Venstre har notert seg at leiinga av driftsorganisasjonen er tenkt lagd til Gaz de France sin driftsorganisasjon i Stavanger, men at GdF sin logistikkorganisasjon vil bli lagd til Florø, med forsyningsbase og helikopterbase som skal fungere som basar for forsyningar, driftsinnkjøp, transport av personell og lager/verkstad både i utbyggings- og driftsfasen. I tillegg forstår eg det slik at GdF krev at driftsstøttepartnaren sin landorganisasjon også skal samlokaliseras med GdF si logistikkavdeling i Florø, noko som også er veldig viktig for området.

Venstre er veldig glad for at ein samla komitee er såpass tydeleg med omsyn til baseaktivitetane i Florø. Dette er viktige signal både til utbyggjar og driftsoperatør, og det er viktige signal til næringslivet i Florø-området og til heile Sogn og Fjordane fylke.

Venstre støttar det komiteen seier om at operatøren på sikt bør vurdere moglegheitene for at større delar av driftsorganisasjonen for Gjøafeltet kan bli lagde til Florø. Venstre meiner at Sogn og Fjordane har lege for mykje i skuggen når det gjeld næringsutvikling knytt til olje- og gassutvinninga rett utanfor eiga «stovedør». Komitemerknadene i denne saka uttrykkjer tydelege forventningar om at skuggetilværet skal bli slutt, noko som etter Venstre sitt syn er svært gledeleg.

Statsråd Odd Roger Enoksen [00:05:56]: Jeg er glad for at komiteen har gitt sin tilslutning til Regjeringens forslag om utbygging av Gjøa, Vega og Vega sør. Disse er betydningsfulle prosjekt, som vil gi viktige bidrag til den totale produksjonen og aktivitetsnivået på sokkelen. Prosjektene bidrar til en utvikling av et område hvor vi i dag ikke har infrastruktur, og det gis store muligheter for utvikling av nye ressurser og økt leteaktivitet i området. I forbindelse med de årlige tildelingene i forhåndsdefinerte områder er det tildelt flere letetillatelser i dette området.

Hydro er operatør for utbygging og drift av Vega og Vega sør. Operatøransvaret for utbygging av Gjøa er lagt til Statoil, mens Gaz de France overtar som operatør i driftsfasen. Gaz de France etablerte seg på norsk sokkel i 2001, og Gjøa er selskapets første operatørskap. Jeg ser det som svært positivt at nye aktører utvikler sin virksomhet og bidrar til mangfold og konkurranse på sokkelen.

Det meste av utstyret på plattformen vil bli drevet med kraft fra land. Unntaket er kompressoren for gasseskport, som vil bli drevet med en gassturbin. Dette er en energi-effektiv løsning der varme fra gassturbinens kraftgenerering benyttes i produksjonsprosessen. Løsningen bidrar også til å redusere klimagassutslippene. Sammenliknet med en «tradisjonell løsning», der all kraft blir produsert på plattformen, fører den planlagte løsningen til reduksjoner i årlige CO₂- og NO_x-utslipp tilsvarende 50 000 – 100 000 tonn CO₂ og 50–100 tonn NO_x.

Statoil har lagt til grunn at Gjøa skal få dekket 42 MW av kraftbehovet med kraft fra land fra høsten 2010, og at plattformen skal tilknyttes kraftnettet ved Mongstad i Hordaland. Selv om kraftverket på Gjøa er av mindre om-

fang, er det viktig å se prosjektet i sammenheng med energiutviklingen i regionen. Det samlede kraftforbruket i området har økt sterkt i de senere årene. Det vil fortsette å øke i årene som kommer. Det har samtidig kommet lite ny produksjons- og overføringskapasitet i området. Det er derfor bl.a. nødvendig med en omfattende forsterkning av overføringsnettet for å sikre en tilfredsstillende forsyningssikkerhet i området. Konesjonsøknad for kabel mellom Gjøa og Mongstad er nå til behandling i NVE etter energiloven. I den forbindelse har NVE bedt Statoil utrede Lutelandet i Sogn og Fjordane som alternativ netttilknytning. NVE foretar i sin behandling av konsesjonsøknaden en helhetlig vurdering av begge prosjektene. Jeg vil her påpeke at konsesjonsbehandlingen er uavhengig av håndteringen av stortingsproposisjonen. NVE har også flere konsesjonsøknader for nettførsterkningsprosjekter på Vestlandet til behandling, bl.a. kraftlinjen Sima–Samnanger. Regjeringen vil legge stor vekt på forsyningssikkerheten i regionen ved behandling av de aktuelle nettførsterkningsprosjektene.

I innstillingen legger energi- og miljøkomiteens flertall til grunn at kraft fra Lutelandet blir valgt dersom det er teknisk mulig og miljømessig forsvarlig. Kraftforsyningen til Gjøa og Vega vil bli vurdert skikkelig og grundig i forbindelse med konsesjonsbehandlingen. Jeg legger til grunn at det er en forutsetning at løsningen med kraft fra Lutelandet, i likhet med kraft fra Mongstad, må kunne gjennomføres innenfor tidsrammen for Gjøa-prosjektet, slik også saksordføreren understreket i sitt innlegg.

Driftsorganisasjonen for Gjøa legges til Gaz de France sitt hovedkontor i Stavanger, men en del av driftsorganisasjonen – driftsstøtte – settes ut til en underleverandør. En betingelse for underleverandøren er at landorganisasjonen samlokaliseres med Gaz de France sine aktiviteter i Florø. Gaz de France legger logistikkorganisasjonen for Gjøa til Florø, med forsyningsbase og helikopterbase. Driftsoperatøren ønsker også å legge til rette for nye arbeidsplasser gjennom prekvalifisering av lokalt næringsliv i Sogn og Fjordane. Dette gir nye muligheter for vekst og utvikling av de lokale leverandørbedriftene.

Jeg er svært fornøyd med at leveransene til Gjøa, Vega og Vega sør, som kommer i tillegg til leveransene til Snorre og Visund, vil bidra til en ytterligere styrking av forsynings- og helikopterbasen i Florø. Utbyggingene vil bidra positivt i regionen og gi nye muligheter for vekst og utvikling av langvarig og lokalt forankret næringsliv.

Utbygging av Gjøa, Vega og Vega sør er en av de største utbyggingene i årene framover og fører til en områdeutvikling av en del av sokkelen som ikke har infrastruktur i dag. Feltene er ventet lang levetid og vil føre til vesentlige ringvirkninger både nasjonalt og regionalt. Disse prosjektene viser at norsk sokkel fremdeles har mye å by på.

Avslutningsvis til Borten Moes spørsmål om gassmelding med bakgrunn i Stortingets vedtak i forbindelse med Statfjord senfase: Arbeidet med en slik helhetlig gjennomgang pågår nå og vil bli forelagt Stortinget i løpet av neste år, altså 2008.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [00:11:08]: Som statsråden var inne på, har komiteen bedt om at alternativ kraftforsyning blir utredet. De øvrige partiene har sagt at tilkobling via Lutelandet skal velges, så lenge det er teknisk og miljømessig mulig. Nå sa også statsråden at han ville ta med en tidsdimensjon i den sammenheng, og det er fornuftig. Spørsmålet er: Vil han ta med en økonomisk dimensjon når valget skal tas, og når vil dette valget bli gjort?

Statsråd Odd Roger Enoksen [00:11:41]: NVE har bedt om at den utredningen blir gjennomført relativt raskt fra Statoils side, og for meg er det faktisk viktig at det som NVE har bedt om, blir gjort, nettopp av hensyn til forsyningssikkerhet i Bergensområdet, hvor kraftsituasjonen er anstrengt. Det er da også bakgrunnen for at NVE har bedt om denne alternative utredningen. Så det viktigste i denne sammenheng er faktisk tidsperspektivet. Så som det er sagt bl.a. fra saksordføreren, innebærer det også et betydelig ansvar for aktørene i Sogn og Fjordane, at man på den siden kan bidra. Kostnader er det selvsagt nesten umulig å uttale seg om på dette tidspunkt. Det viktigste i denne sammenheng er faktisk tidsaspektet.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [00:12:35]: President! Får jeg en replikk til, hvis ingen andre tegner seg?

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen får ordet til en ny replikk.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [00:12:41]: Komiteen sier også at en ønsker å bruke Florø mest mulig i utbyggingsfasen. Enkelte har påpekt at det ikke er kapasitet til det, så en må gjøre noe med kapasiteten i Florø. Hva gjør statsråden for å sikre at det følges opp?

Statsråd Odd Roger Enoksen [00:12:58]: Det er jo slik som komiteen har understreket, at det er mulig å utvide kapasiteten i Florø. Det forutsetter da også at operatøren i utbyggingsfasen følger opp slik Stortinget ber om, og vurderer de mulighetene som foreligger. Og jeg vil selvsagt som statsråd også se til at de vedtak Stortinget fatter, og det Stortinget ber om, blir gjennomført, så langt som det overhodet er praktisk mulig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Reidar Sandal (A) [00:13:47]: Utanfor kysten av Sogn og Fjordane finst det, gledeleg nok, store ressursar av olje og gass. Tampen-feltet åleine har nesten 30 pst. av dei norske petroleumsressursane. Når det derimot kjem til sysselsetjinga, er utteljinga for Sogn og Fjordane svært svak. Berre 1 pst. av dei som arbeider innanfor petroleumssektoren, høyrer heime i dette fylket. Vi kan derfor slå fast at det er eit sterkt misforhold mellom ressurs- og aktivitetsdelinga.

Petroleumslova slår fast at det òg skal takast distriktsomsyn ved utbygging av olje- og gassfelt i Noreg. I erklæringa som ligg til grunn for Regjeringa sitt arbeid, blir det poengtert at

«det vedtatte mønsteret for drifts- og basestruktur i oljesektoren skal ligge fast og brukes aktivt i forbindelse med nye utbyggingar på sokkelen».

Utbygging og drift av Gjøa- og Vega-felta handlar òg om korleis ringverknadene blir for det området som ligg nærmast desse petroleumsressursane. Eg registrerer at energi- og miljøkomiteen har gjort eit viktig arbeid med denne saka. Det er gjort klare forbetringar på fleire område i forhold til opplegget som er skissert i proposisjonen. Det vil eg gi honnør for, og det var absolutt nødvendig.

Utbyggingsoperatøren Statoil har lagt opp til at tilførsel av elektrisk energi skal skje frå Mongstad. Operatøren skal no greie ut eit alternativ med energiforsyning frå Lutelandet i Fjaler kommune. Meldinga frå fleirtalet i komiteen og i Stortinget er følgjande: Elforsyninga skal skje frå Lutelandet dersom det er teknisk mogleg og miljømessig forsvarleg. Eg legg til grunn at olje- og energiministeren lojalt følgjer opp saka i samsvar med forventningane i Stortinget.

Når det gjeld forsyningar til utbyggingane, slår komiteen fast at planlagde forsyningar i all hovudsak skal skje frå Florø. Det skal gjelde både for Gjøa- og Vega-utbygginga. Det er ein annan realitet enn utbyggingsoperatøra har lagt opp til.

All transport av personell med helikopter burde ha skjedd frå Florø både i drifts- og utbyggingsfasen. Fleirtalet i komiteen meiner det er kurant å auke kapasiteten i Florø, slik at all planlagt transport av personell kan skje derfrå også i utbyggingsfasen. Eg tolkar det slik at dette synspunktet omfattar begge utbyggingane. Eksponeeringstida i helikopter må reduserast. Det var ein berande konklusjon i samband med Norne-ulykka. Den føresetnaden blir uomtvisteleg best teken vare på ved utflyging frå Florø.

Driftsorganisasjonen har ein nøkkelfunksjon under utbygging og drift av olje- og gassfelt. Komiteen poengterer at det er gode grunnar til at både logistikk og teknisk leiding av driftsorganisasjonen bør plasserast i Florø. Utbyggingsoperatøren skal leggje til rette for dette så langt som mogleg. Også på dette området går komiteen klart lenger enn proposisjonen legg opp til.

Eg baserer meg på at olje- og energiministeren følgjer aktivt og lojalt opp forventningane til og føringane frå fleirtalet i Stortinget. Eg lovar at eg òg i tida som kjem, vil ha stort engasjement i saka.

Erling Sande (Sp) [00:17:15]: Vi har eit mål om at aktiviteten på sokkelen skal gje ringverknader i form av kompetanse og arbeidsplassar på land.

Det fylket som eg representerer, har store delar av petroleumsressursane rett utanfor kysten. Likevel har ein berre ein forsvinnande liten del av arbeidsplassane i næringa.

Vi veit at det i Sogn og Fjordane var eit stort ynske om ilandføring av gass til fylket. Det er eit ynske eg deler,

men når andre løysingar her er valde, er det sentralt at utbygginga gjev andre ringverknader til fylket. Regjeringa har lagt fram ein grundig proposisjon som komiteen har supplert med viktige merknader og presiseringar.

Det er tydeleg slått fast at Florø skal vere utgangspunktet for basar for forsyning, driftsinnkjøp, transport av personell og lager/verkstad i både utbyggings- og driftsfasen både til Gjøa, Vega og Vega sør.

Vidare er det viktig at eit stort fleirtal i komiteen legg til grunn at straumen til Gjøa skal hentast frå Lutelandet, så sant dette er teknisk mogleg. Det er ikkje berre ei fornuftig energipolitisk avgjerd. Det opnar i tillegg for vidare utvikling av eit spennande industriområde. Dette er ein bonus som vi må gle oss over.

Statsråden har tidlegare lagt til rette for eit påkoplingspunkt på gassrørleidninga som skal gå til Mongstad, i tillegg til ein dimensjon på leidninga som gjer at det kan forast gass òg til Sogn og Fjordane. Det er òg med på å styrkje sjansane for utvikling på Lutelandet, og det skal statsråden ha ros for.

Så blir det slått fast at logistikkdelen av driftsorganisasjonen til Gaz de France skal ligge i Florø, og selskapet har signalisert at dei vil krevje at driftsstøtteoperatør blir samlokalisert med logistikkorganisasjonen til Gaz de France i Florø. Dette har komiteen understreka. Særleg interessant er det at komiteen slår fast at operatøren òg skal leggje til rette for at den tekniske delen av driftsorganisasjonen blir lagd til Florø, og på sikt endå større delar av driftsorganisasjonen. Dette er gledeleg og vil styrkje den kompetansen som er på drift i Florø i dag.

Ola Borten Moe (Sp) [00:19:50]: Jeg må få kommentere noe av det Solvik-Olsen tok opp i sitt innlegg. Blant annet problematiserte han dette med kraftunderskudd i BKK-området.

Hvis man hadde gått inn og lest de brevene vi har fått, ville man ha sett at det er ingen som er uenig i at BKK-området som sådant har et stort og etter hvert dramatisk kraftunderskudd. Men det er riktig at det er kraftunderskudd/kraftoverskudd bak såkalte snitt.

Hvis man så leser resten av brevet, ser man at de snitene er planlagt utbedret, ikke minst den strekningen som heter Mongstad–Kolsnes. Den vil gjøre at det ikke lenger er et overskudd av kraft på Mongstad, og dette er planlagt ferdig i 2011. All den tid Gjøa skal være i drift i oktober 2010, er det altså snakk om tre måneder med en slik teoretisk situasjon. Ellers ville det vært en betydelig svekkelse av forsyningssikkerheten i BKK-området, samtidig som man ikke får tatt ut den kraften man har for mye av i Sogn og Fjordane.

Det er derfor slik, i hvert fall når man kommer fra Trøndelag og nå får erfare hva dårlig planlegging på kraftsiden har å si når Ormen starter uten at ny produksjon er inne, at vi i alle fall må sørge for at vi ikke gjør de samme tabbene her. Det virker det som om Fremskrittspartiet har et ønske om å gjøre.

Så drar Solvik-Olsen noen resonnement knyttet til elektrifisering av sokkelen, og sier at Fremskrittspartiet er for elektrifisering av sokkelen fordi det i gitte tilfeller kan

være fornuftig. Jeg er usikker på hvor mye Fremskrittspartiet mener at man ønsker å elektrifisere norsk sokkel. Man har i alle fall ikke vært spesielt progressive på det området tidligere. Man har ikke villet bruke de virkemidlene som har vært nødvendige, verken når det har vært snakk om CO₂-avgift eller kvoteplikt. Jeg er helt sikker på at skal man lykkes med å elektrifisere sokkelen på en fornuftig måte, er man nødt til å ville det, og man er nødt til å gi signaler fra dette huset for at så skal skje. Derfor er jeg glad for at det er et så bredt flertall som er glad for det arbeidet som Statoil og andre har lagt ned.

Når det gjelder kablingsproblematikken, synes jeg man snakker med to tunger. Der sier man på den ene siden at man trenger en gjennomgang av regelverket, og på den andre siden sier man at man er nødt til å tenke over de økonomiske konsekvensene. Det er i grunnen det som er dagens politikk, og man har mulighet til å legge alle høyspentlinjer i Norge i kabel. Det er selvsagt teknisk mulig. Det er et spørsmål om kostnader, som Solvik-Olsen så vakkert uttrykte det. Da er det kanskje ærligere om man sier hvilke strekninger man vil kable, og hvilke strekninger man ikke vil kable.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [00:23:16]: Av og til virker det som om representanten Borten Moe gjøres på å misforstå for å kunne skape debatt, og jeg er som regel dum nok til å bite på.

La meg først reflektere litt over hva statsråden har sagt. Statsråden har altså gått med på det som er Fremskrittspartiets merknad i denne saken. Han skal ta hensyn til ikke bare det tekniske og miljømessige, men også til økonomi og framdrift. Det er veldig hyggelig. Det viser at statsråden handler forsvarlig og tenker gjennom det han gjør, i stedet for flertallet i komiteen, som skriver noe som åpenbart ikke er godt fundert.

Nå ser jeg fram til NVEs arbeid. Jeg ser fram til å få en god rapport og får håpe og krysse fingrene for Lutelandet og for at vi kan få etablert noe der. Så får en også håpe at den klimakvoteloven som Stortinget skal vedta neste uke, ikke blir så streng som Regjeringen har lagt opp til, slik at samtlige bedrifter som kunne tenke seg å etablere seg på Lutelandet, ikke får en eneste klimakvote og dermed heller ikke vil finne det økonomisk å starte opp.

Så til elektrifisering. Fremskrittspartiet har vært positiv til elektrifisering. Jeg forstår ikke hvorfor representanten Borten Moe later som det motsatte. Det vi har sagt, og som er i tråd med flertallets syn, er at vi må gjøre det når det er fornuftig, og ikke sånn som representanten Langeland, som later som om du kan gjøre det når det passer deg, bare fordi det er symbolsk viktig, uavhengig av kostnad, uavhengig av feltets gjenværende levetid, og uavhengig av om det er teknisk mulig på kort sikt. Jeg viser her til Fremskrittspartiets Dokument nr. 8-forslag om tiltak for å innfri Kyoto-avtalen, der elektrifisering av sokkelen er nevnt.

Så til høyspentpolitikk. Hvis det er sånn at Borten Moe er så fornøyd med dagens høyspentpolitikk, hvorfor trengte da Senterpartiet en lang resolusjon om temaet nettopp for å påpeke at her var det mange forhold som

man måtte legge vekt på? Hvis det er sånn at politikken faktisk fungerer, er det vel ikke noen vits i å ha en resolusjon på et landsmøte, faktisk ikke på to eller tre regjeringspartiers landsmøter heller, hvis politikken fungerer. En pleier vel å ta opp i resolusjoner politikk og situasjoner som en ikke er så fornøyd med. Det er jo nettopp derfor Fremskrittspartiet og resten av opposisjonen har sett på muligheten for å gjennomføre en evaluering, slik at Senterpartiets landsmøtes røst blir hørt og ikke bare ignorert, sånn som representanten Borten Moe gjør her.

Helt til slutt en liten visitt til representanten Langeland. Det er mulig han slapp en nyhet som ingen andre enn han selv kjente til, om at nå er det bare Fremskrittspartiet som ikke ønsker to tredjedels kutt. Men faktum er at inntil Arbeiderpartiet snur, er det et stort flertall i denne sal for å gjennomføre et CO₂-kutt der en får mest nytte av det. Det er et stort mindretall som mener at det er geografiske grenser som skal gjelde for kuttene. Så en bør ta hensyn til hvem som utgjør flertallet i akkurat den saken.

Presidenten: Neste taler er representanten Ola Borten Moe.

Mens Borten Moe beveger seg mot talerstolen, vil presidenten nok en gang minne om tiden. Vi har minst en halv times votering etter at sakskartet er avsluttet, og presidenten anser det ikke å være spesielt demokratisk når det er altfor mange debatter og voteringer midt på natten.

Ola Borten Moe (Sp) [00:26:35]: Jeg skal være veldig kort.

Når det gjelder kabling, åpner gjeldende politikk for kabling der spesielle miljømessige hensyn taler for det. Det er ikke sånn at man trenger å gjøre om på en instruks eller på en politikk. Det Senterpartiets landsmøte bad om, var at disse vurderingene ble gjort i hvert enkelt tilfelle, og så gav vi et signal om at vi ville vektlegge de miljømessige konsekvensene noe tyngre. Så opplever vi at Fremskrittspartiet trekker fram dette og sier at man skal utrede en ny politikk. Så sier man på den annen side at man er nødt til å ta kostnadene med i betraktningen. Mitt poeng er at da må man heller være ærlig og si hvor man ønsker at det skal være kabling, og hvor man ønsker at linjene skal gå i luften, slik de gjør i dag.

Når det gjelder Lutelandet, står det i flertallsmerkna- den at det kan bli valgt såfremt det er «teknisk mulig og miljømessig forsvarlig». Det er definert til å gå på tid. Det er den tydelige bestillingen som ligger fra Stortinget til statsråden, og som statsråden selvsagt forventes å følge opp.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 31.

(Votering, se side 3722)

S a k n r . 3 2

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om utbygging og drift av Valhall videreutvikling (Innst. S. nr. 282 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 76 (2006-2007))

Torbjørn Andersen (FrP) [00:28:20] (ordfører for saken): Jeg vil som ordfører for denne saken få framføre en forholdsvis kortfattet redegjørelse vedrørende innstillingen fra komiteen om utbygging, drift og videreutvikling av Valhallfeltet i Nordsjøen.

Valhallfeltet er et betydelig petroleumfelt i Nordsjøen. Feltet ble godkjent av Stortinget allerede i 1997, bare seks år etter at den første oljeproduksjonen i Norge startet på Ekofisk i 1971. Produksjonsstart for Valhallfeltet var i 1982.

Valhallfeltet har i dag, etter hele 25 års produksjon, fortsatt betydelige utvinnbare petroleumreserver. Jeg synes det er verdt å merke seg at opprinnelig ble de utvinnbare reservene på Valhallfeltet anslått til 40 millioner Sm³ oljeekvivalenter. Pr. 1. januar 2007 var det imidlertid blitt produsert hele 118 millioner Sm³ oljeekvivalenter, altså nær tre ganger mer enn det som opprinnelig var de anslåtte utvinnbare reservene i dette feltet. I dag er de gjenværende reservene på Valhallfeltet beregnet til hele 76 millioner Sm³ oljeekvivalenter, noe som altså er rundt det dobbelte av de totale petroleumreservene som Valhallfeltet opprinnelig var beregnet til å inneholde for 30 år siden. Dette er det interessant å merke seg, og man må anse dette som svært gledelig.

Allerede i 1984 oppdaget man at havbunnen på Valhallfeltet var begynt å synke, og fram til i dag har havbunnen sunket med 5,7 m på grunn av petroleumsutvinningsen. Dette gir betydelige utfordringer for operatørene. Denne nedsynkingen av havbunnen medfører at det må gjøres noe med de eksisterende petroleumsinstallasjonene på feltet, dersom de gjenværende utvinnbare petroleumressursene skal kunne hentes opp. Om ikke tiltak i forhold til nedsynking blir gjennomført nå, vil oljeproduksjonen på Valhallfeltet synke med hele 28 pst. pr. år, og en nedstenging av feltet vil måtte skje allerede i 2009. En nedstenging av Valhallfeltet er imidlertid slett ikke ønskelig så lenge feltet fortsatt har betydelige, utvinnbare petroleumreserver.

Disse realitetene medfører behov for tiltak, og man har sett det som økonomisk lønnsomt å bygge et nytt feltsenter for å kunne øke utvinningsgraden og forlenge levetiden for Valhallfeltet. Det nye feltsenteret er basert på en ny, integrert produksjons- og boligplattform samt at det legges en ny kabel for strømforsyning fra Lista på 78 MW. Produksjonsstart for de nye plattforminstallasjonene er beregnet til slutten av tredje kvartal 2010. Eksportkapasiteten vil etter utbyggingen bli på hele 120 000 fat olje pr. døgn og 4,1 millioner Sm³ gass pr. døgn.

En enstemmig komitee slutter seg til innholdet i St.prp. nr. 76 for 2006–2007 om utbygging og drift av Valhall videreutvikling. Komiteen er av den oppfatning at dette er et godt prosjekt av flere grunner. Blant annet betyr kabelstrøm fra land og bruk av fakkellampen at CO₂-utslippene vil bli redusert med hele 97 pst., fra 450 000 tonn CO₂ pr. år i dag til rundt 15 000 tonn pr. år etter videreutviklingen.

Komiteen har også merket seg at nåverdien av prosjektet er beregnet til 27,6 milliarder kr basert på en balansepris på 23 dollar pr. fat. Alt i alt anser komiteen utbygging, videreutvikling og fortsatt drift av Valhallfeltet som

et meget godt prosjekt innenfor norsk petroleumsvirksomhet, og anbefaler av disse grunner enstemmig tilrådingen fra Regjeringen i denne saken.

Jeg anbefaler med dette, som saksordfører, komiteens tilråding for Stortinget.

Tore Nordtun (A) [00:34:00]: Saksordføreren har redegjort grundig for denne saken. Det han sier, slutter vi oss selvfølgelig til. Jeg skal ikke tilføye så mye, men jeg tok ordet i saken fordi det er nødvendig å understreke, som saksordføreren også var inne på, at det på mange måter er et litt historisk sus over komiteens enstemmige innstilling til vedtak her i kveld. Vi skal nemlig ta stilling til det som på mange måter har vært en arbeidshest på norsk sokkel i mange år. Mannskapene har gjort en glimrende jobb der ute, og det har brakt inn mye penger til statskassen, til fellesskapet, for å utvikle det norske samfunn. Så skjer det samme her som på Ekofisk-feltet, at det er en betydelig nedsynking – 5,7 m fra oppstart. Det er mye. Så var det situasjoner sist vinter, når det var urolige værforhold, som gjør at man må stenge ned feltet hvis man ikke gjør noe. Derfor synes jeg operatørene er tidlig på banen, er framtidsrettet i sine synspunkter på hva som skal skje, og dermed legger grunnlaget for nye investeringer på et felt de ser for seg fortsatt skal ha storproduksjon fram til 2049. Det står det respekt av.

Det jeg også synes er viktig å understreke, som saksordføreren sa, er at operatørene, bl.a. BP, har vært aktive og sett hva som må gjøres i forhold til de miljøutfordringene vi har på norsk sokkel. Det at man nå elektrifiserer feltet fra 2009 og legger ut kabel fra Vest-Agder fylke til feltet, vil medføre en formidabel reduksjon av CO₂-utslippene, hele 97 pst., samtidig som NO_x-en vil gå betydelig ned, med over 90 pst. Ikke minst, som en representant har vært inne på tidligere i en annen sak, vil dette med injisering av vann i havbunnen føre til at utslippene blir mye mindre. Så totalt sett synes jeg dette er en god sak, og det er en meget framtidsrettet sak nå som elektrifiseringen er inne i bildet, og vi vil få en betydelig reduksjon i utslippene.

Med disse ordene vil jeg si at denne saken fortjener å bli igangsatt straks.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 32.

(Votering, se side 3723)

S a k n r . 3 3

Innstilling fra forsvarskomiteen om Ombudsmannemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar–31. desember 2006 (Innst. S. nr. 271 (2006-2007), jf. Dokument nr. 5 (2006-2007))

Per Roar Bredvold (FrP) [00:37:23] (ordfører for saken): Årlig gir Ombudsmannemnda for Forsvaret en innberetning om virksomheten i Forsvaret. Dette er for mange, og kanskje spesielt for Stortinget, et interessant og viktig dokument. Her kan vi lese om virksomheten, både

det som er positivt, og det som Forsvaret kanskje ikke har vært like heldig med.

Ombudsmannsnemnda har som formål å bidra til å sikre de allmenntilstandene rettigheter for Forsvarets personell og behandle sakstema av prinsipiell karakter eller som har allmenn interesse.

Komiteen er opptatt av at nemnda ved sin virksomhet skal bidra til å effektivisere Forsvaret, og erindrer at dette formål og resultat har framkommet gjennom tidligere års dokumenter fra nemnda. Komiteen ser med bekymring på at det under nemndas fem befaringer i 2006 har framkommet reaksjoner på at de økonomiske/regnskapsmessige prosedyrer i Forsvaret ikke synes å fungere tilfredsstillende.

Vi har merket oss at mange avdelinger har vakante stillinger som ikke blir besatt, og vi er i denne sammenheng bekymret over at reduksjonene i årsverk kan gjøre organisasjonen sårbar i forhold til vernebestemmelsene Helse-Miljø-Sikkerhet, og ser problemstillingen i synspunktet om at det har vært for stor fokus på antall hoder i Forsvaret, og for liten fokus på arbeidsoppgavene som skal løses. Vi er derfor tilfreds med at det her synes som om det er en bedret situasjon. Samtidig er det vesentlig at det fortsatt holdes god kontroll med utviklingen i Forsvarets driftskostnader.

Komiteen merker seg at problemer med tilgang på leger, sykepleiere og sykevoktere fortsatt ikke er helt tilfredsstillende løst. Komiteen er i likhet med nemnda opptatt av at soldatene skal få et tilfredsstillende legetilbud under tjenesten. Komiteen setter pris på at temaet senskader etter internasjonale operasjoner også i 2006 har stått sentralt i nemndas arbeid.

Ellers tar vi til etterretning at mangelfull rapportering om disiplinærsituasjonen også i 2006 har vært urovekkende, og er enig med nemnda i at den mangelfulle rapporteringen er uakseptabel. Komiteen er bekymret for denne situasjonen, og forutsetter at dette er forhold som rettes opp.

Komiteen merker seg at Ombudsmannen i 2006 har behandlet 78 registrerte klagesaker mot 106 saker året før, og registrerer denne positive utviklingen. Vi tar til orientering at omstillingen og nedbemanningen i Forsvaret ikke har medført noen økning i antallet skriftlige klagesaker fra befalet, og det er heller ingen nevneverdig økning i antall klager fra sivile personer i Forsvaret.

Komiteen merker seg at resultatene fra vernepliktsundersøkelsen i 2006 viser en utvikling i positiv retning, at førstegangstjenesten oppleves som meningsfylt, og at den enkeltes trivsel er generelt økende, noe som er viktig.

Som særmerknad registrerer Fremskrittspartiet at det er en åpenbar og generell misnøye med oppleggene med horisontal samhandling. Vi er bekymret over disse signaler. Horisontal samhandling har vært en av kjerneomleggingene innen logistikk i Forsvaret, og vi er undrende til at en slik innføring fortsatt vekker misnøye. Fremskrittspartiet forutsetter at Forsvarsdepartementet foretar en kontinuerlig kvalitetssikring og vurdering av de innførte rutiner og kvalitetsverktøy, og at dette derfor ikke vil framstå som en utfordring i framtiden.

Fremskrittspartiet ser også med bekymring på at det har vært avdekket kritikkverdige forhold vedrørende de vernepliktiges arbeidssituasjon og sikkerhet, og forventer at dette vil bli grepet fatt i og brakt i orden.

Bendiks H. Arnesen (A) [00:41:33]: Jeg vil berømme Ombudsmannsnemnda for en meget god og oversiktlig melding, som gir et godt bilde av situasjonen. Jeg er spesielt tilfreds med at nemnda er opptatt av Forsvarets familiepolitikk, og at konklusjonen er klar på at det her har skjedd gode forbedringer i 2006.

Familieliv, trygghet og forutsigbarhet er viktige kjerneverdier for alle yrkesgrupper. Også Forsvarets ansatte må kunne kombinere en yrkeskarriere med et godt familieliv. Jeg er glad for at mye positivt skjer på dette området, og jeg føler det betryggende at nemnda fokuserer så sterkt på disse forholdene. Jeg er ikke i tvil om at dette er forhold som vil ha avgjørende betydning for rekrutteringen til Forsvaret i årene som kommer.

Jeg ser også på verneplikten som meget viktig for å kunne rekruttere fagfolk til vårt framtidige forsvar. I den sammenheng er det, som saksordføreren var inne på, svært gledelig at resultatene fra vernepliktsundersøkelsen 2006 viser en positiv retning, at førstegangstjenesten oppleves som meningsfylt, og at den enkelte trives i Forsvaret.

Jeg mener også at det er svært viktig at kvinnene nå inviteres til sesjon. Når ca. 6 500 kvinner ved utgangen av 2006 hadde takket ja til frivillig sesjon, viser det med all tydelighet at tiden er moden for å ta ytterligere grep i denne sammenheng. Flere og flere ser det som en folkerett at kvinnene skal ha denne retten på lik linje med menn.

Mye kunne vært omtalt i denne sammenheng, men jeg skal avslutningsvis nøye meg med å si at jeg tror at Forsvaret i dag fungerer godt. Vi vet at det fortsatt er store omstillinger og endringer på gang i Forsvaret. I den sammenheng er det viktig at vi har alle sidene av saken med oss, også de menneskelige. Jeg føler det betryggende at Ombudsmannsnemnda følger denne utviklingen så nøye.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 33.

(Votering, se side 3723)

S a k n r . 3 4

Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer i «Regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap» (Innst. S. nr. 283 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 85 (2006-2007))

Jan Petersen (H) [00:44:42]: (komiteens leder og ordfører for saken): Denne saken er jo enkel, og kaller for så vidt ikke på annet enn en anbefaling. Men den illustrerer også dessverre et poeng som jeg bare skal bruke et par minutter på.

Dette er en meget enkel sak. Proposisjonen er prisverdig kortfattet, det kan ikke ha tatt mange minuttene å skrive den. Det kan heller ikke ha tatt mange minuttene å regne ut de beløpene som skal bevilges. Og jeg registrerer at

disse beregningene er foretatt på bakgrunn av det statlige lønnsoppgjøret som var ferdig for mange uker siden. På den bakgrunn er det pussig at denne saken først ble referert i Stortinget for tre dager siden. Hva departementet har gjort med den i så lang tid, det er et spørsmål. Dette er dessverre et kjent fenomen. Man har i den offentlige debatten stadig omtalt transportflysaken, som kommer til behandling på tirsdag, hvor opposisjonspartiene i komiteen etter opplegget fikk tre og en halv dag på gjøre klar sine anbefalinger til sine grupper. Ved forlengelse av sesjonen fikk vi jo noen dager ekstra. Men dette var jo departementets opplegg.

Vi ser det også i den saken som kommer til behandling i morgen, bevilgning til UNIFIL 2, hvor departementet hadde lovet å få proposisjonen ferdig tidlig i 2007. Det skjedde ikke, men det ble altså smuglet inn i revidert nasjonalbudsjett flere måneder etter at oppdraget ble avsluttet, slik at en kunne få inntrykk av at budsjetteringsopplegget er å summere, og så fremme forslag. Dette synes jeg ikke er spesielt tilfredsstillende, og vil gjerne spørre statsråden om hun synes at hun legger vel til rette for Stortingets behandling av forsvarsspørsmål.

Per Roar Bredvold (FrP) [00:47:10]: Soldatinnyrket i januar beskrives som noe av det verste Vernepliktsverket har opplevd. 13 412 unge menn og kvinner ble kalt inn – 275 pst. flere enn det var behov for. Halvparten fikk utsettelse. 4 865 møtte til innrykk, men allerede etter en uke var en tredjedel sendt hjem.

Hvorfor sier jeg dette i en debatt om regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap? Jo, stadig færre av våre gutter avtjener verneplikten, samtidig som alle partier sier at man skal øke statusen og gjøre det mer rettferdig å avtjene verneplikten. Da mener Fremskrittspartiet at det ikke er nok å øke tjenestetillegget med 4 kr dagen. Da er det ikke nok å øke korporaltillegget med en halv krone dagen – for dem som har det. Da er det ikke nok å øke utdanningsbonusen med 50 øre dagen for dem som er under utdanning. Og det er heller ikke nok å øke dimisjonsgodtgjørelsen med 798 kr for tolv måneder i en militær uniform. Det er 2,18 øre mer pr. dag i økning – ikke så veldig imponerende, synes jeg.

Man kan kanskje si at det å øke med 3,4 pst. er bra. Men når vi regner 3,4 pst. av en svært lav inntekt, monner dette svært lite.

Ellers vil Fremskrittspartiet også beklage meget sterkt at Regjeringen også i denne saken kom veldig sent, slik Fremskrittspartiet ser det, og at vi ikke får nok tid til å behandle saken på en tilfredsstillende måte. Derfor forlanger Fremskrittspartiet at man neste gang kommer tidligere med sakene slik at behandlingen kan gjøres på en forsvarlig måte. Dette fortjener de jenter og gutter som avtjener verneplikten.

Så kan man kanskje si at økonomi ikke er alt for å øke statusen ved å avtjene verneplikten. Jeg er enig i det, men det er en del av det, og en viktig del.

Signe Øye (A) [00:49:31]: Jeg skal være veldig kort.

Like vanlig som at Stortinget har sene kveldsmøter helt på slutten av vårsesjonen, like vanlig er det at vi på denne tiden behandler den såkalte soldatproposisjonen, der vi foretar reguleringer basert på lønnsoppgjøret i staten. Så dette er ikke noe uvanlig.

I og med at det har kommet fram klage på at vi har fått for liten tid, og at dette har kommet for sent, så har jeg gått inn og sett på hva som har skjedd de siste seks årene med soldatproposisjonen. Det er faktisk slik at soldatproposisjonen er behandlet på omtrent samme tid og med om lag de samme tidsfrister de siste seks årene. Så dette er ikke noe uvanlig, og dette må vi klare. Det sies jo at forsvarskomiteen ikke har så veldig stort press – så dette skulle gå bra.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [00:50:48]:

Jeg har lyst til å understreke at jeg er opptatt av å legge til rette for at det skal bli god saksbehandling i Stortinget. Likevel er det slik at vi også må følge lover, regler og vedtatte reglement når det f.eks. gjelder soldatproposisjonen, som er en følge av lønnsoppgjøret, men der man ikke bare kan legge på 3,4 pst. i departementet og sende til Stortinget. Den saken skal innom flere andre departementer for kvalitetssikring og høring. Derfor tar det noe tid, og derfor er det også helt vanlig at den legges fram på denne tiden.

Så var det spørsmålet om vi kunne komme tidligere med de andre sakene. Når det gjelder UNIFIL, har vi varslet at den operasjonen var en av dem som skulle tilleggsfinansieres, og vi har da tatt det med i revidert nasjonalbudsjett.

Når det gjelder investeringsproposisjonen, så kommer den hver vår, som et tillegg til budsjettet. Jeg ser veldig godt at den store saken der som dreier seg om nye transportfly, hadde det vært ønskelig at Stortinget hadde fått bedre tid på. Jeg er jo glad for at Stortinget og forsvarskomiteen også har gjennomført en høring om denne saken. Men jeg vil også si at kvalitetssikringen av transportflysaken ble gjennomført helt fram til dagen før den gikk i statsråd, og det var ikke veldig lett da å komme til Stortinget med den før saken hadde vært i statsråd.

Jan Petersen (H) [00:52:51]: Beklager å måtte bruke tid på dette midt på natten den nest siste dagen, men det er jo månedsvis siden vi har hatt saker som har gjort det mulig å komme i dialog med statsråden om denne type ting.

Soldatproposisjonen er ikke det store spørsmålet. Vi er vesentlig mer effektive enn regjeringsapparatet når det gjelder den, så vi greier det på tross av fristene. Det som er poenget her, er at alle de sakene vi har hatt, er blitt behandlet på denne måten.

Når jeg tar opp saken om UNIFIL nå og ikke i morgen, er det fordi Regjeringen selv, i skriftlig svar til komiteen, sa at saken skulle forelegges oss tidlig i 2007. Det har ikke skjedd. Jeg tror man bare rett og slett har glemt hva man har skrevet, hvis jeg oppfattet statsrådets svar riktig. Det hadde vært nyttig å få saken slik Regjeringen lovet oss den.

Når det gjelder investeringsproposisjonen, må man huske at også Stortinget må ha tid til å behandle en sak.

Det er ikke bare Regjeringens problemer som er det avgjørende. Hvis man ikke greier å legge opp et behandlingsløp som gjør at opposisjonspartier får mer enn tre og en halv dag på saker – selv om de er kurante – er det noe galt med selve behandlingsopplegget.

Jeg vil insistere på at man kanskje tenker igjennom disse tingene. Det er ikke tilfredsstillende at vi kl. 00.30 om natten dagen før Stortinget skulle gått fra hverandre, har den første dialogen med statsråden på fire måneder.

Presidenten: Presidenten må korrigere: Klokken er nesten 01.00. Det sier jo en del.

Presidenten vil minne om hva som står i forretningsordenen, nemlig at en skal debattere det som saken dreier seg om. Og nå behandler vi regulering av mannskapenes lønninger.

Per Ove Width (FrP) [00:54:46]: Jeg skal ikke si mange ordene på denne tiden av døgnet. Jeg hører stadig at vi må prøve å effektivisere oss, i motsetning til det Regjeringen har gjort i de siste sakene.

Jeg slutter meg helt til komiteens leder, Jan Petersen, når han kritiserer det som er gjort – eller det som ikke er gjort.

Det forundrer meg at Signe Øye kan si at dette er vanlig, slik er det blitt gjort de siste seks årene. Det er da ingen unnskyldning for at man ikke skal kunne forbedre seg. Dette må vi klare, sier hun. – Ja visst klarer vi det. Komiteen er innstilt på at disse sakene er viktige for dem det gjelder. Derfor tar vi fatt på dem og får dem unna, for å si det slik.

Jeg synes denne siste saken, om soldatene og deres inntekt, fortjener en helt annen og grundig behandling. Selv om saken kan virke enkel i utgangspunktet, er den veldig stor og viktig for dem det gjelder.

Som komiteens leder sa når det gjelder transportflysaken, er det kritikkverdige at Regjeringen og statsråden behandler komiteen på denne måten. Vi føler at vi ikke får gjort en god nok jobb. Jeg håper ikke man fortsetter med dette. Vi kan ikke leve med at vi får saker på den måten. En så stor og viktig sak som transportfly til 4 milliarder kr kan vi i hvert fall ikke behandle på strak arm. Slik føler vi det – noen av oss i hvert fall – og dette går ikke jeg med på lenger. Hvis det skal fortsette på den måten, må vi til enhver tid få lov til å kritisere framferden til statsråden og departementet.

Per Roar Bredvold (FrP) [00:56:46]: I innlegget mitt var jeg ganske kvass på dette med hvor lite soldatene fikk, og jeg hadde håpet at statsråden kunne kommentere det lite grann.

Synes statsråden at det er å heve statusen til det å være soldat i tolv måneder å øke dimisjonsgodtgjørelsen med 2 kr og 18 øre dagen? Synes statsråden at det er nok å øke utdanningsbonusen med 50 øre dagen? Synes statsråden at det er nok å få 50 øre ekstra pr. dag hvis man er korporal og har ekstra ansvar? Synes statsråden at det er nok å få 4 kr ekstra pr. dag for tolv måneders tjeneste – for dem som sliter?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [00:57:41]: Man kan alltid komme med vurderinger om hva som er nok.

Godtgjørelsen til soldatene har økt betydelig i det siste, og vi er opptatt av at den også skal økes framover.

Når det gjelder f.eks. dimisjonsgodtgjørelsen, har det for så vidt vært en avtale med de vernepliktiges egne til-litsvalgte – og også en målsetting – at den skal komme opp i 25 000 kr. Vi ser veldig godt at en skikkelig godtgjøring til soldatene også er viktig for å øke de vernepliktiges status.

Denne saken gjelder en automatisk regulering av soldatgodtgjøringene som står i forhold til det statlige lønnsoppgjøret. Den store debatten får man eventuelt ta i forbindelse med budsjettet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 34. (Votering, se side 3723)

S a k n r . 3 5

Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 82):

«Stortinget ber Regjeringen om å evaluere hvorvidt ordningen med individuelle planer i soningen fungerer som forutsatt og fremlegge den evalueringen med eventuelle forslag til nødvendige tiltak for Stortinget senest høsten 2008.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3724)

S a k n r . 3 6

Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 82):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere og om nødvendig fremlegge forslag om en ordning for psykisk psyke som begår alvorlig kriminalitet, der kriminalomsorgen har hovedansvaret for den ytre sikkerheten, permisjonsordninger mv. og psykiatrien innenfor disse rammene har hovedansvaret for behandling og omsorg.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3724)

S a k n r . 3 7

Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 82):

«Stortinget ber Regjeringen innføre en prøveordning med bruk av GPS-elektronisk overvåkning som et hjelpemiddel for kriminalomsorgen og politiet i forhold til personer som er ute på prøve. I første omgang bør dette gjelde gjengangere og personer som har begått alvorlig kriminalitet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3724)

S a k n r . 3 8

Forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 82):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere etablering av et prøveprosjekt med frivillig studentkollektiv (jf. Danmark) som legger til rette for at bokollektivet blir arena for rehabilitering av lovbrøyttere i passende alder og som følger et utdanningstilbud på dagtid.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3724)

Etter at det var ringt til votering, uttalte
presidenten: Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 14 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 2 og 3, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslag nr. 4, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 5–11, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 12, fra Torbjørn Hansen på vegne av Høyre
- forslagene nr. 13 og 14, fra Leif Helge Kongshaug på vegne av Venstre

Det voteres først over forslagene nr. 13 og 14, fra Venstre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen både i forbindelse med statsbudsjettet for 2008 og i forbindelse med jordbruksforhandlingene i 2008-2009 styrke tilskuddsordningene som bidrar til et mer miljøvennlig landbruk og til kulturlandskapspleie.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statens tilbud i jordbruksforhandlingene 2008-2009 fremme forslag om å avvikle de norske eksportsubsidiene til osteproduksjon gjennom omsetningsavgiften.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 95 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.07.41.)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 12, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Forslaget til ny jordbruksavtale bifalles ikke. Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag om overføringer til jordbruksnæringen i statsbudsjettet etter forutgående konsultasjoner mellom de berørte organisasjoner i næringen og Regjeringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 86 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.07.56)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 5–11, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Forslaget til jordbruksavtale bifalles ikke.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag til overføringer til jordbruket i statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å foreta en beregning av hvor mange som arbeider med landbruksrelaterte spørsmål i offentlig forvaltning.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en handlingsplan om avbyråkratisering av landbruket.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2008 konkretisere hvilke skatter og avgifter som landbruket blir ilagt som næring.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2008 fremme konkrete tiltak for skatte- og avgiftsreduksjoner for landbruket.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en ordning med omsettelige produksjonskvoter for kumelk, som ikke begrenses til fylkes- eller regionnivå, men gjøres landsomfattende.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.08.42)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å oppheve konsesjonsgrensene innen eggproduksjon.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 67 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.08.57)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statens tilbud i jordbruksforhandlingene 2008-2009 fremme forslag om oppmyking av regelverket innenfor melkeproduksjonen. Sentrale elementer i en slik oppmyking må være økt maksimalvote for enkeltbruk, mulighet til å leie kvoter, en friere omsetning av melkekvoter og oppheving av de geografiske begrensningene og antall deltakere for deltakelse i samdrifter.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme sak for Stortinget om endring av forskrift om utenlandsk bearbeiding av kjøtt- og meierivarer.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 61 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.09.15)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å intensivere arbeidet med utvikling av nisje- og spesialprodukter i landbruket.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.09.34)

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2007 vert gjort følgjande endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	50	Fondsavsetninger, ø k e s med fra kr 751 003 000 til kr 828 978 000	77 975 000
	70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med..... fra kr 201 000 000 til kr 195 832 000	5 168 000
	73	Pristilskott, <i>overslagsbevilgning</i> , ø k e s med fra kr 2 077 316 000 til kr 2 082 416 000	5 100 000
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , ø k e s med fra kr 6 714 969 000 til kr 6 800 057 000	85 088 000
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med fra kr 227 430 000 til kr 218 057 000	9 373 000
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med fra kr 1 609 154 000 til kr 1 504 508 000	104 646 000
I n n t e k t e r :			
4150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	70	Tilbakebetalte tilskudd til reguleringsanlegg, b e v i l g e s med fra kr 112 000 000 til kr 113 000 000	47 975 000
	85	Markedsordningen for korn, ø k e s med fra kr 112 000 000 til kr 113 000 000	1 000 000

II

Stortinget samtykker i at 169 mill. kroner av bevilgningen på post 74 utbetales høsten 2007 som en ekstra utbetaling til foretak som fikk innvilget søknad om produksjonstilskudd etter søknadsomgangen i august 2006, med anslagsvis 1 000,- kroner pr. foretak, samt 16 kroner pr. dekar grovfôr og 7 kroner pr. dekar annet areal.

III

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte jordbruksavtalen, herunder tiltak som er knyttet til bevilgninger i 2008.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de vil stemme imot innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 67 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.10.56)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 3 fra Torbjørn Hansen på vegne av Høyre
- Det votes først over forslag nr. 3, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Forslaget til ny reindriftsavtale bifalles ikke. Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag til overføringer til reindriftsnæringen i statsbudsjettet etter forutgående konsultasjoner mellom reindriftsnæringen og regjeringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 89 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.11.24)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Forslag til ny reindriftsavtale bifalles ikke.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i en overgangsperiode fremme forslag til subsidier og andre økonomiske tiltak overfor reindriftsnæringen i forbindelse med statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.11.41)

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2007 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen	
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, r e d u s e r e s med fra kr 47 500 000 til kr 44 500 000	3 000 000
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet, ø k e s med fra kr 37 300 000 til kr 40 300 000	3 000 000
(Ny)	82	Kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, b e v i l g e s med	3 000 000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindriftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2008.

Presidenten: Det er varslet at Fremskrittspartiet og Høyre vil stemme mot innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 66 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.12.11)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2007:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen stortingsmelding om reindrift innen våren 2008.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 54 stemmer for forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre og 48 stemmer mot.

(Voteringsutskrift kl. 01.12.40)

Gerd Janne Kristoffersen (A) (fra salen): President! Jeg har stemt feil.

Presidenten: Da tar vi voteringen om igjen.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.13.07)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2007:

«Stortinget ber Regjeringen utrede en omlegging til stasjonær reindrift i Vest-Finnmark.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 76 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.13.30)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2007:

«Stortinget ber Regjeringen fjerne § 8 i FOR 2001-05-04 nr 468: Forskrift om erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.13.52)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Hans Frode Kielland Asmyhr satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle ordningen med at Statens landbruksforvaltning har anledning til å fremme innsigelse mot kommunale arealplaner etter plan- og bygningsloven i saker der fylkesmannen har innstilt på bruk av innsigelse, og fylkeslandbruksstyret ikke fremmer innsigelse.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:49 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Ivar Kristiansen, Kari Lise Holmberg og Torbjørn Hansen om å fjerne Statens landbruksforvaltnings mulighet til å fremme innsigelse i saker som er avgjort i fylkeslandbruksstyrene – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 66 mot 38 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.14.37)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere konsekvenser av en gjennomføring av en regel der domstolene gis adgang til å innhente uttalelse fra Den etiske nemnden for patentsaker.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 67 mot 37 ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.14.57)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere konsekvenser av en gjennomføring av en regel om administrativ overprøving av patenters gyldighet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 66 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.15.16)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra André N. Skjelstad på vegne av Venstre

Det voteres først over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Særtilletget i folketrygden økes til 100 pst. av grunnbeløpet fra 1. mai 2007.»

Forslag nr. 2 lyder:

«I statsbudsjettet for 2007 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
660		Krigspensjon	
	70	Tilskott, militære, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	9 000 000
		frå kr 225 000 000 til kr 234 000 000	
	71	Tilskott, sivile, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	23 000 000
		frå kr 545 000 000 til kr 568 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 698 000 000 til kr 746 000 000	48 000 000
666		Avtalefesta pensjon	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 950 000 000 til kr 988 000 000	38 000 000
2620		Stønad til einelig mor eller far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 355 000 000 til kr 2 449 000 000	94 000 000
2652		Medisinsk rehabilitering mv.	
	70	Rehabiliteringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 7 965 000 000 til kr 8 286 000 000	321 000 000
2653		Ytingar til yrkesretta attføring	
	70	Attføringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 10 715 000 000 til kr 11 144 000 000	429 000 000
2655		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 16 980 000 000 til kr 17 926 000 000	946 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 25 600 000 000 til kr 27 914 000 000	2 314 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 320 000 000 til kr 1 905 000 000	585 000 000
	73	Førebels uførepensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 160 000 000 til kr 167 000 000	7 000 000
	74	Tidsavgrensa uførestønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 6 340 000 000 til kr 6 596 000 000	256 000 000
	76	Yrkesskadetrygd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 75 000 000 til kr 78 000 000	3 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 36 100 000 000 til kr 38 243 000 000	2 143 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 52 680 000 000 til kr 54 869 000 000	2 189 000 000
	72	Ventetilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 68 000 000 til kr 71 000 000	3 000 000
	73	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 4 640 000 000 til kr 6 743 000 000	2 103 000 000
2680		Ytingar til gjenlevande ektefellar	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 220 000 000 til kr 1 271 000 000	51 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 050 000 000 til kr 1 093 000 000	43 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 60 000 000 til kr 97 000 000»	37 000 000

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 23 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.15.50)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 3, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en forpliktende opptrappingsplan for minstepensjon opp til 2 ganger grunnbeløpet.»

Fremskrittspartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 74 mot 30 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.16.11)

Komiteen hadde innstilt:

I
Grunnbeløpet i folketrygda blir sett til kr 66 812 med
verknad frå 1. mai 2007.

II
I statsbudsjettet for 2007 blir det gjort følgjande end-
ringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
660		Krigspensjon	
	70	Tilskott, militære, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 225 000 000 til kr 234 000 000	9 000 000
	71	Tilskott, sivile, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 545 000 000 til kr 568 000 000	23 000 000
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskott, b l i r a u k a med frå kr 698 000 000 til kr 746 000 000	48 000 000
666		Avtalefesta pensjon	
	70	Tilskott, b l i r a u k a med frå kr 950 000 000 til kr 988 000 000	38 000 000
2620		Stønad til einelig mor eller far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 2 355 000 000 til kr 2 449 000 000	94 000 000
2652		Medisinsk rehabilitering mv.	
	70	Rehabiliteringspengar, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 7 965 000 000 til kr 8 286 000 000	321 000 000
2653		Ytingar til yrkesretta attføring	
	70	Attføringspengar, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 10 715 000 000 til kr 11 144 000 000	429 000 000
2655		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 16 980 000 000 til kr 17 686 000 000	706 000 000
	71	Tilleggpensjon, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 25 600 000 000 til kr 26 664 000 000	1 064 000 000
	72	Særtillegg, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 1 320 000 000 til kr 1 375 000 000	55 000 000
	73	Førebels uførepensjon, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 160 000 000 til kr 167 000 000	7 000 000
	74	Tidsavgrensa uførestønad, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 6 340 000 000 til kr 6 596 000 000	256 000 000
	76	Yrkesskadetrygd, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 75 000 000 til kr 78 000 000	3 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 36 100 000 000 til kr 37 598 000 000	1 498 000 000
	71	Tilleggpensjon, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 52 680 000 000 til kr 54 869 000 000	2 189 000 000
	72	Ventetillegg, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 68 000 000 til kr 71 000 000	3 000 000
	73	Særtillegg, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 4 640 000 000 til kr 4 833 000 000	193 000 000
2680		Ytingar til gjenlevande ektefellar	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 1 220 000 000 til kr 1 271 000 000	51 000 000
	71	Tilleggpensjon, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 1 050 000 000 til kr 1 093 000 000	43 000 000
	72	Særtillegg, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 60 000 000 til kr 62 000 000	2 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en sjekkliste med konkrete kontrollpunkter som oppdragsgiver skal kreve dokumentert hos et bemanningsforetak eller en underentreprenør ved kontraktsinngåelse. Listen kan blant annet bygge på følgende punkter:

a) Dokumentasjon for at underentreprenøren har avgitt løfte om å følge kravene til lønns- og arbeidsvilkårene i allmenngjøringsforskriftene

b) Dokumentasjon for at underentreprenørene er registrert hos og har sendt opplysninger til skattemyndighetene

c) Dokumentasjon for at underentreprenøren er registrert i Brønnøysundregistrene

d) Krav om fremleggelse av skatteattest

e) Krav om fremleggelse av firmaattest fra hjemlandet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 61 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.16.44)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med forslag om å innføre et utvidet oppdragsgiveransvar etter allmenngjøringsloven, og snarest mulig komme tilbake til Stortinget med et konkret forslag som nærmere beskriver hvordan ansvaret skal gjennomføres.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 93 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.17.04)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med forslag om å innføre innsynsrett for tillitsvalgte i lønns-

og arbeidsforhold på områder som er undergitt allmenngjøringsvedtak, og snarest mulig fremme forslag som gir tillitsvalgte, uavhengig av om de er tilknyttet en organisasjon som er part i den aktuelle allmenngjørte tariffavtale, slik innsynsrett.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 95 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.17.24)

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Anders Anundsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om ny lov om friskoler som åpner for likebehandling mellom skoler uavhengig av eierskap, både hva gjelder økonomi og godkjenning av skoletilbud.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 77 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.17.43)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om tilskuddsordningene når gjennomgangen av utregningsmodellen for skolene er gjennomført.»

Det er en enstemmig komite som står bak forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig, og senest innen utgangen av 2008, komme tilbake til Stortinget med en egen sak om fagskoleutdanningens fremtidige utviklingsmuligheter, finansiering og plass i utdanningssystemet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.18.25)

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at akkrediterte fagskoler får mulighet til å opprette studietilbud på lavere grad av inntil ett års varighet som ledd i elevens forberedelse til videre fagskoleutdanning.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 61 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.18.46)

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Under debatten er det satt fram 14 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 2 og 3, fra Trond Helleland på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 4–14, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres først over forslagene nr. 4–14, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget vedtar at bygging av ny Nidelv bru gjennomføres med statlig finansiering. Stortinget ber Regjeringen sørge for bevilgninger i de årlige budsjetter fra 2008.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avstå fra å bruke vegtrafikken som finansieringskilde for tiltak som måtte være ønskelige i kommuner som ligger langs statens riksvegnett.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Gang- og sykkelvegnett i Kristiansand blir å finansiere innenfor ordinære budsjettposter og bevilgninger, uten anledning til å belaste biltrafikken.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Bompengeordningen i Kristiansand forlenges ikke, men avsluttes ved nedbetalt prosjekt.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at forskotteringen ved forseringen av utbygging av E39 Stangeland- Sandved i Sandnes kommune, Rogaland, blir refundert inkludert kompensasjon for renter og prisøkning i perioden.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at forskotteringen ved utbetringen av eksisterende veg på strekningen E39 Renndalen-Staurset bru i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag, blir refundert inkludert kompensasjon for renter og prisøkning i perioden.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Riksrevisjonen gjennomgår Statens vegvesens håndtering av prosjektet med høydeutbedring i Haukelitunnelene, og at Stortinget på en egnet måte får tilbakemelding om resultat av undersøkelsen og den interne oppfølging i etaten.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at for å holde framdrift og kontinuerlig utbygging til firefelts veg på hele strekningen rv 2 Kløfta-Nybakk, innarbeides statlige bevilgninger til merkostnaden ved dette i de årlige budsjettene fra 2008.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen påse at innsparinger eller bedret inntjening i bompengeprojekter fordeles etter partenes andel av finansieringen.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig legge frem egen sak om riksvegferjesambandene som omfatter behovene for endring av og utvidelse av kriteriene for klassifisering, samt omdisponering av ferjemateriell på basis av endring i vegnett og drift av nye ferjer.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen proposisjon høsten 2007 med ekstraordinære bevilgninger til inndekning av vedlikeholdsetterslepet på stam- og riksvegnettet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.19.22)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 2, fra Høyre*. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette et frittstående vegtilsyn for å styrke trafikksikkerhetsarbeidet.»
Fremskrittspartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 61 stemmer mot og 43 stemmer for forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 01.19.42)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 3, fra Høyre**. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med å utvide AutoPASS-ordningen til også å omfatte riksvegferjene.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 76 stemmer mot og 28 stemmer for forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 01.20.53)

* Se korrigerings neste side

** Se korrigerings neste side

Trond Helleland (H) (fra salen): President! Forslagene nr. 2 og 3 er på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Presidenten: Da må vi ta voteringen om igjen.

Jan Tore Sanner (H) (fra salen): President! Forslag nr. 2 skal støttes av Fremskrittspartiet.

Presidenten: Da voterer det over forslag nr. 2, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Fremskrittspartiet vil støtte dette.

V o t e r i n g :

Forslag nr. 2, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, ble med 54 mot 50 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.22.08)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 3, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

V o t e r i n g :

Forslag nr. 3, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, ble med 77 mot 27 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.22.33)

Presidenten: Det voterer så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet*. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem vurderinger om Nasjonalt kompetansesenter for adferdsstudier i trafikken i forbindelse med statsbudsjettet for 2008.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 75 stemmer mot og 27 stemmer for forslaget.
(Voteringsutskrift kl. 01.22.50)

Trond Helleland (H) (fra salen): Forslaget er fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Presidenten: Da tar vi voteringen over forslag nr. 1 på nytt.

V o t e r i n g :

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre, ble med 66 mot 37 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.23.19)

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i at:

1. Trøndelag Bomveiselskap AS får høve til å utvide bompengoordninga på E6 Trondheim-Stjørdal for å delfinansiere bygging av ny bru over Nidelva i sam-

svar med vilkåra i St.prp. nr. 68 (2006-2007) og Innst. S. nr. 274 (2006-2007).

2. Kristiansand bompengeselskap AS får høve til å forlengje eksisterande bompengoordning i Kristiansand for å finansiere utbygging av gang- og sykkelvegtiltak i samsvar med vilkåra i St.prp. nr. 68 (2006-2007) og Innst. S. nr. 274 (2006-2007).

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 79 mot 23 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 01.23.40)

Videre var innstilt:

3. Jernbanestrekninga Skoppum-Horten blir lagt ned.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

V o t e r i n g i s a k n r. 18

Presidenten: Under debatten har Per Sandberg satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget godkjenner gjennomføring av de omtalte stam- og riksvegprosjekter i Haugalandspakken med statlig finansiering. Stortinget legger til grunn at dette skjer gjennom de årlige statsbudsjettene der midlene gjøres overførbare slik at de enkelte prosjekter kan gjennomføres uavhengig av budsjetterminer.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får løyve til å krevje inn bompengar til delvis bompengefinansiering av Haugalandspakka etter vilkåra i St.prp. nr. 57 (2006-2007) og Innst. S. nr. 214 (2006-2007).

II

Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsetje nærare reglar for finansieringsordninga. Avtalen må vere underskriven før innkrevjinga startar.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 81 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.24.18)

* Se korrigering nedenfor

Votering i sak nr. 19

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Øyvind Halleraker på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 1 er av forslagsstillerne omgjort til oversendelsesforslag og lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen, med bakgrunn i bompengeselskapenes utvetydige ansvar for finansiering og forvaltning av låneporteføljene til bompengeprojekt, å sørge for at staten ikke krever at bompengeselskapene påtar seg finansieringsansvar de selv ikke har samtykket til, i strid med standardavtalen mellom staten og bompengeselskaper.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget vedtar at de to omtalte prosjektene i St.prp. nr. 61 (2006-2007), rv 17 Tverlandet-Godøystraumen og rv 80 Røvika-Strømsnes, gjennomføres med statlig finansiering. Stortinget ber Regjeringen sørge for statlig forskottering for å sikre fremdriften i arbeidet, og å innarbeide statlige bevilgninger i de årlige budsjetter fra 2008.»

Det voterer alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

I

Bompengeselskapet får løyve til å ta opp lån og krevje inn bompengar for finansieringa av Vegpakke Salten fase I. Vilråa går fram av St.prp. nr. 61 (2006-2007) og Innst. S. nr. 244 (2006-2007).

II

Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsetje nærmare reglar for finansieringsordninga.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 80 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.25.08)

Votering i sak nr. 20

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av en multilateral avtale av 9. juni 2006 om etablering av et felles europeisk luftfartsmarked (ECAA-avtalen).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 21

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget gjev sitt samtykke til at Noreg tek del i ei avgjerd i EØS-komiteen om innlemming i EØS-avtala av EUs Marco Polo II-program til fremjing av eit meir miljøvennleg godstransportsystem.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 22

Presidenten: Under debatten har Per Sandberg satt fram to forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avklare snarlig fremdrift av gjenstående strekninger på E18 mellom Akershus og riksgrensen basert på full statlig finansiering. Stortinget ber Regjeringen organisere dette arbeidet enten som et OPS-prosjekt eller som et samlet prosjekt med egen avklart statlig prosjektfinsiering som sikrer kontinuerlig anleggsdrift fra oppstart.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget vedtar en ytterligere forsering av utbyggingen av E18 som omtalt i St.prp. nr. 79 (2006-2007) og basert på statlig finansiering. Stortinget ber Regjeringen sørge for nødvendig statlig forskottering for å sikre fremdriften i arbeidet og innarbeide statlige bevilgninger i årlige budsjetter fra 2008.»

Det vil bli votert alternativt mellom disse forslagene og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får fullmakt til å innkreve bompenger til slutføring av Østfoldpakka fase 1 i tråd med vilråene i St.prp. nr. 79 (2006-2007) og Innst. S. nr. 275 (2006-2007).

II

Samferdselsdepartementet gis fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmare reglar for finansieringsordninga i tråd med vilråene i St.prp. nr. 79 (2006-2007) og Innst. S. nr. 275 (2006-2007).

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 81 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.26.15)

Votering i sak nr. 23

Presidenten: Under debatten har Per Sandberg satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«1. Stortinget ber Regjeringen legge frem en stortingsproposisjon om innen utgangen av 2009 å ta igjen vedlikeholdsetterslepet i vegtunnelene. Vedlikeholdstiltakene skal gjennomføres over 2 år og med en økonomisk ramme på 2 mrd. kroner.

2. De nødvendige bevilgninger tilpasses kapasitet og praktisk gjennomføring ved at det beregnede totalbeløpet gjøres overførbart.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.26.42)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:73 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Arne Sortevik, Hanne Dyveke Søttar og Bård Hoksrud om å sikre trygg ferdsel og gjenopprette tilliten til sikkerheten i norske veitunneler – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 24

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes først over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at utvidet sikkerhetskontroll av flypassasjerer og ytterligere restriksjoner vedrørende håndbagasje ikke gjennomføres før en grundig vurdering av nåværende opplegg er gjennomført, og før konsekvenser av eventuelle nye tiltak også er vurdert i forhold til personvern og service.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.27.29)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at gjennomføring av sikkerhetstiltak og sikkerhetskontroller ved flyplassene endres og gjennomføres på en måte som skaper minst mulig forsinkelser, som ivaretar god service overfor reisende og ansatte og som ikke virker krenkende på personer som blir sikkerhetskontrollert.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.27.48)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:76 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Odd Einar Dørum om en gjennomgang av gjennomføringen av sikkerhetskontrollene ved flyplassene – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 25

Komiteen hadde innstilt:

I

Dokument nr. 8:82 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset og Svein Flåtten om å utrede tunnel Horten-Moss som fergeavløsningsprosjekt – vedlegges protokollen.

II

Dokument nr. 8:86 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein og Anders Anundsen om å utrede en statlig fullfinansiert Oslofjord-forbindelse mellom Østfold og Vestfold – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 26

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte den 5. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen etablere en ordning med en statlig medfinansiering for tiltak rettet mot sikkerhet og terrorberedskap.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.28.29)

Votering i sak nr. 27

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra May-Helen Molvær Grimstad på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, fra Olemic Thommessen på vegne av Høyre

Det votes først over forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak som sikrer kvinner rett til foreldrepenger som ved forrige fødsel, når det er mindre enn 24 måneder mellom svangerskapene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 89 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.29.01)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Høyre lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem ulike modeller for endring i folketrygdloven, som har til hensikt å gi rett til foreldrepenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslaget fra Høyre subsidiært.

Det votes alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:62 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Olemic Thommessen, Sonja Irene Sjøli og Jan Tore Sanner om å gi rett til foreldrepenger uavhengig av 6-månedersregelen i forbindelse med etterfølgende barn, når barn fødes med kort mellomrom – avvises.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre ble innstillingen bifalt med 77 mot 27 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.29.58)

Votering i sak nr. 28

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget gir samtykke til at Norge deltar i beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av rammeprogrammet til EU for forbrukerpolitikk (2007-2013).

V o t e r i n g :

Komiteen innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 29

Presidenten: Under debatten har Olemic Thommessen satt fram et forslag på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til at kommunene gis hjemmel til å nekte utplassering av gevinstautomater fra Norsk Tipping A/S.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:59 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Bjørg Tørresdal og Laila Dævøy om kommunalt selvstyre når det gjelder utplassering av gevinstautomater – avvises.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 74 mot 27 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.31.05)

Votering i sak nr. 30

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande på vegne av Venstre oversendt fra Odelstingets møte 12. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget på egnet måte med supplerende lovformuleringer til en kulturlov som på en bedre måte ser kulturtiltak i sammenheng gjennom en forenkling og samling av dagens oppstykkede regelverk på feltet, og samtidig konkretiserer de statlige kulturforpliktelsene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 96 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.31.29)

Votering i sak nr. 31

Presidenten: Under debatten har Ketil Solvik-Olsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en evaluering av lovverket rundt utbygging av kraftlinjer, deriblant retningslinjer for valg av jordkabel og luftspenn, og fremlegge en sak om dette for Stortinget.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.31.56)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Gjøa og plan for utbygging og drift av Vega og Vega sør.

II

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet gjev løyve til plan for anlegg og drift av røyr frå Gjøa.

III

Stortinget samtykker i at Petoro AS, som er rettshavar for statens deltakardel (SDØE), kan delta i utbygging og drift av Gjøa, utbygging og drift av Vega og Vega sør, og anlegg og drift av røyr frå Gjøa. SDØE sin del av dei anslåtte investeringskostnadene for utbyggingene utgjer 10,3 mrd. 2006-kroner.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 32

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet godkjenner plan for utbygging og drift av Valhall videreutvikling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 33

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 5 (2006-2007) – om Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar-31. desember 2006 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 34

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2007 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
450		Sivile vernepliktige	
	1	Driftsutgifter b l i r a u k a med frå kr 100 437 000 til kr 101 383 000	946 000
1720		Felles leining og kommandoapparat	
	1	Driftsutgifter b l i r a u k a med frå kr 2 117 386 000 til kr 2 117 479 000	93 000
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under FST	
	1	Driftsutgifter b l i r a u k a med frå kr 2 060 291 000 til kr 2 060 744 000	453 000
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter b l i r a u k a med frå kr 3 784 037 000 til kr 3 788 500 000	4 463 000
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter b l i r a u k a med frå kr 2 693 410 000 til kr 2 694 756 000	1 346 000
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter b l i r a u k a med frå kr 3 392 486 000 til kr 3 393 277 000	791 000
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter b l i r a u k a med frå kr 1 064 891 000 til kr 1 066 183 000	1 292 000
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsutgifter b l i r a u k a med frå kr 2 478 362 000 til kr 2 480 153 000	1 791 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1790	1	Kystvakten Driftsutgifter b l i r a u k a med frå kr 816 689 000 til kr 817 033 000	344 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 35

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen om å evaluere hvorvidt ordningen med individuelle planer i soningen fungerer som forutsatt og fremlegge den evalueringen med eventuelle forslag til nødvendige tiltak for Stortinget senest høsten 2008.»

Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Jan Sahl (KrF) (fra salen): President! Kristelig Folkeparti vil også støtte forslaget. Vi vil også støtte forslaget i sak nr. 38.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 54 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.33.24)

Votering i sak nr. 36

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere og om nødvendig fremlegge forslag om en ordning for psykisk syke som begår alvorlig kriminalitet, der kriminalomsorgen har hovedansvaret for den ytre sikkerheten, permisjonsordninger mv. og psykiatrien innenfor disse rammene har hovedansvaret for behandling og omsorg.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 67 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.33.43)

Votering i sak nr. 37

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen innføre en prøveordning med bruk av GPS-elektronisk overvåkning som et hjelpemiddel for kriminalomsorgen og politiet i forhold til personer som er ute på prøve. I første omgang bør dette gjelde gjengangere og personer som har begått alvorlig kriminalitet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.34.00)

Votering i sak nr. 38

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere etablering av et prøveprosjekt med frivillig studentkollektiv (jf. Danmark) som legger til rette for at bokollektivet blir arena for rehabilitering av lovbrytere i passende alder og som følger et utdanningstilbud på dagtid.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 75 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.34.27)

S a k n r . 3 9*Referat*

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 01.35.